YGS

Felsefe

Soru Bankası

Bayram AKBAŞ

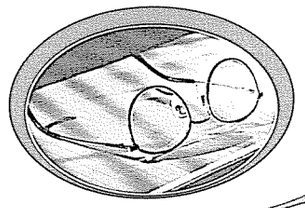

İçindekiler

Sayfa

Bölüm 1 : Felsefeyle Tanışma 7

Bölüm 2 : Bilgi Felsefesi (Bilgi Çeşitleri) 37

Bölüm 3 : Bilgi Felsefesi (Bilgi Kuramı) 51

Bölüm 4 : Varlık Felsefesi 85

Bölüm 5 : Ahlak Felsefesi 101

Bölüm 6 : Sanat Felsefesi 125

Bölüm 6 : Siyaset Felsefesi 145

Bölüm 7 : Bilim Felsefesi 165

Bölüm 8 : Din Felsefesi 193

Cevap Anahtarı 201

Felsefeyle Tanışma

Test - 1

1. Felsefe, başlangıçta doğaya ilişkin bir araştırma olarak ortaya çıkmıştır. Fakat iki yüzyıl sonra insan ve toplumla ilgili problemler ön plana çıkınca, ahlâk felsefesi doğa felsefesinin yerini almıştır. Yine Ortaçağdaki din felsefesinin yerini Rönesansla birlikte bilgi felsefesi almıştır.

Bu parça aşağıdaki yargılardan hangisini desteklemektedir?

A) Felsefe her dönemde aynı problemleri incelemiştir.
B) Felsefe yaklaşımları bulundukları çağdan bağımsızdırlar.
C) Felsefe yaklaşımları, içinde bulundukları koşullardan etkilenirler.
D) Filozoflar içinde bulundukları çağı etkilerler.
E) Felsefe, bütünüyle kendisini üreten filozofun düşüncelerini yansıtır.

2. Sofistler, eski Yunanistan'ın siyasal ve toplumsal yönden çok karmaşık bir döneminde ortaya çıkmışlardır. O sıralarda komşu ülkelerden, Yunanistan'a çok fazla göçmen gelmişti. Göçmenler toplumun türdeşliğini bozmuş, buradan da toplumsal ve düşünsel kargaşa çıkmıştır. Sofistler böyle bir ortamda insan ve siyasetle ilgilenmişlerdir. Önemli olanın insan olduğunu, ideal bir düzenin olamayacağını savunmuşlardır.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Felsefi görüşler, toplumların coğrafi koşullarından yoğun olarak etkilenmişlerdir.
B) Felsefi görüşlerin ortaya çıkmasında önceki düşünceler etkili olmuştur.
C) Felsefi görüşler, toplumların siyasal bakımdan düzene kavuşması sonucu ortaya çıkmıştır.
D) Felsefi görüşlerin ortaya çıkmasında toplumsal koşullar etkilidir.
E) Felsefe, filozofların hiçbir etki altında kalmadan ortaya koydukları görüşleri içerir.

3. Ortada bir davranış varsa, bu davranışı yapan aranır. Bir nesne varsa, kaynağı merak edilir. Bu durum ilkçağlardan beri böyle süregelmiştir. İnsanoğlunun bu merakı onu düşünmeye yöneltmiş ve her zaman asıl gerçeği hedeflemesini sağlamıştır. Dolayısıyla bilgiye ulaşmanın temelinde merak etme ve soru sorma vardır. Bu sorulara akıl ve düşünce gücüyle cevap arama en önemli etkinlik olarak görülmüş, bu anlayış felsefeyi başlatmıştır.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi söz konusu edilmektedir?

A) Felsefenin yöntemi
B) Felsefenin geleceği
C) Felsefenin işlevi
D) Felsefenin doğuşu
E) Felsefenin konusu

4. İnsan yaşamına teknik kolaylıklar sağlamak, Antik Yunanda yaşayan seçkin insanların uzak durduğu bir tutumdu. Bu nedenle küçümsenen el işleri tümüyle kölelere yaptırılmaktaydı. Seçkin insanlar zamanlarını felsefe, sanat, politika etkinliklerine katılmakla geçiriyorlardı. Bunun sonucunda felsefe kapsamında yer alan bilim, dünyayı anlamak, evrende olup bitenleri açıklamak, başka bir deyişle "bilmek için bilmek" ilkesi çerçevesinde kuramsal bir etkinlik olarak gelişti.

Bu parçadan aşağıda verilenlerden hangisi çıkarılabilir?

A) Varlığın gerçek bilgisine ulaşmak, toplumsal birikimleri gözardı etmekle gerçekleşmiştir.
B) İnsan kendi gerçekliğinin farkına varmak için doğaüstü güçleri kullanmıştır.
C) Bilgeliğe ulaşma çabası, bilimin doğuşunu hazırlamıştır.
D) Yaşamda yararlı olanın araştırılmasıyla felsefenin konular evreni genişletilmiştir.
E) Felsefe, bilimden kopuşun sonunda gerçekleşen bir etkinliktir.

© Güvender Yayınları

5. Bilgelik, kendisine sahip olana mutluluk ve kurtuluş sağlayacağı, hayatına anlam ve değer katacağı varsayılan yönelişin bilgisidir. Örneğin gök cisimlerinin kütleleri ile doğru, aralarındaki uzaklığın karesi ile ters orantılı olarak birbirlerini ittikleri veya çektiklerine ilişkin yasa, olguya ilişkin bir bilgidir. Ama bu bilgi, evreni belli bir plana göre düzenli ve uyumlu olarak yaratan bir Tanrının varlıktaki işareti olarak yorumlandığında artık bilgi olmaktan çıkar; bir bilgelik olur.

Bu parçaya dayanarak bilgelikle ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Bilgelik, üstün değerlerin bilgisine bağlıdır.
B) Bilgelik, doğadan etkilenmenin sonucudur.
C) Bilgelik, sorgulayıcı olmaktır.
D) Bilgelik, evrendeki olay ve yasalara bağlılık duymaktır.
E) Bilgelik, kuşkucu tavır almaktır.

6. Felsefede suje ile objenin özellikleri, varlık nitelikleri, aralarındaki bağ açıklanırken bir takım bilgi teorileri ortaya çıkmıştır;

- Bazı bilgi teorileri sujeyi bağımsız, kendi başına bir varlık olarak kabul ederler.
- Sujenin herhangi bir bilgi içeriğinden kalkan teoriler, objeyi duyu izlenimi olarak görürler.
- Başka bir bilgi teorisine göre obje, kendi başına varolan bir şeydir.

Bu parçadan, aşağıdaki genellemelerden hangisine varılabilir?

A) Felsefede bilgiye verilen değer giderek artmaktadır.
B) Bilgi teorileri olmadan, bilgiler anlamsızdır.
C) Bilgi teorilerinin öncelikli sorunu, bilginin güvenilirliğidir.
D) Bilgi problemini ele alan teorilerin farklı suje obje kavrayışı vardır.
E) Bilgi teorileri, bilgilerin tutarlı olup olmadıklarıyla ilgilenir.

7. İnsan binlerce yıl çevresindeki ormanlarda vahşi hayvanların bağışlamayan pençeleri, görünmez düşmanların sivri keskin taşlarından korkarak yaşadı. Bu korkularla mücadele etmek için insan, mitosları, yani umutlarının ve korkularının edebi süslemelerini türetti. Bu, insanın çevresindeki gizemli dünyaya verdiği içgüdüsel yanıtıydı. Felsefe ise, insanın, evrenin bilmecesine verdiği ussal yanıtıdır.

Bu parçadan, felsefeyle ilgili aşağıdakilerden hangisi çıkarılabilir?

A) Felsefe, evrende bütün olup bitenleri akla dayalı açıklama çabasıdır.
B) Felsefe, insanın geçmişine ait zengin deneyimini gösterir.
C) Felsefe, insanın kendi kaderini yönlendirmesinde inancı öne çıkarır.
D) Felsefeden önce insan, geçmişi sorgulama gücüne sahiptir.
E) İnsanoğlu, var olduğundan beri akılcı açıklamalarda bulunmuştur.

8. Filozoflar, akılyürütmenin mantıksal biçimleri kadar yanıltıcı biçimlerini de belirlemeye çalışırlar. Mantıkçılar sadece önermeler arasındaki ilişkilerle, çıkarımın mantıksal düzeniyle ilgilenirler; çıkarım sürecinin ruhbilimsel yönleriyle ilgilenmezler. Ruhbilimciler veya nörologlar, benim belli bir inancı ya da görüşü kabul etmeme yol açan zihinsel ve fiziksel süreçleri araştırabilirler.

Bu parçada anlatılanlardan hareketle aşağıdaki genellemelerden hangisine varılabilir?

A) Bilimde, sonuca etki eden her bir olgu gözlem altında tutulur.
B) Her bir düşünce disiplini, kendi alanına giren konularda inceleme ve açıklamalarda bulunur.
C) Her bir düşünce, mantıksal temelini oluşturmak zorunda kalır.
D) Araştırma bulgularını doğrulama olanağı bulunduğunda, bilgilerin güvenilirliği artar.
E) Farklı bilgi türlerinin kesişme noktasında mantıksal düşünce ortaya çıkar.

© Güvender Yayınları

9. Felsefede, cevabı olmayan sorularla uğraşmak kadar heves kırıcı birşey yoktur. Ama yine de cevapsız soruların felsefe çalışmalarını yoğurduğunu ve olgunlaştırdığını, bundan dolayı da vazgeçilmezliğini gözardı etmemeliyiz.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılamaz?

A) Felsefede cevaplardan çok sorular önemlidir.
B) Bazı filozoflar cevapsız sorularla ilgilenmiştir.
C) Felsefede her soru, beraberinde bir cevap getirmez.
D) Cevapsız sorular felsefenin gelişmesine yardımcıdır.
E) Felsefede her sorunun bir tek cevabı vardır.

10. Felsefe, dini temellendirirken tutarlı olmak zorundadır. Burada dil ve mantık açısından gerekli tahlillerin yapılmış olması gereklidir. Aynı konuda farklı iki iddia savunulmamalıdır. Örneğin, insan eylemlerinin önceden belirlendiğini ileri süren dini görüşle, eylemlerinde özgür olduğunu ileri süren başka bir görüş birlikte savunulamaz.

Bu parçaya göre, felsefenin tutarlı olmasının koşulu nedir?

A) İleri sürülen farklı görüşlerin akıl yoluyla temellendirilmesi
B) Aynı konuda çelişkiye düşülmemesi
C) Dinin lehinde ya da aleyhinde bir tutum içerisinde olunmaması
D) İnceleme ve araştırmalarda ön yargılardan arınılması
E) Görüşlerin temellendirilmesinde konunun kapsamlı ele alınması

11. Felsefe varolan her şey üzerinde düşünür, onların neden başka türlü değil de böyle olduklarını ve nereden geldiklerini yorumlar; onların içerikleri hakkında sorular sorar.

Bu parçada sözü edilen durum felsefenin hangi niteliğini açıklamaktadır?

A) Sorgulayıcı olmasını
B) Akıl ilkelerine dayanmasını
C) Sistemli ve düzenli olmasını
D) Yığılma göstermesini
E) Kişisel olmasını

12. Öğrencileri felsefe alanına sokmak için başlıca iki yöntem kullanılır. Birincisi tarihsel yaklaşım, ikincisi problem yaklaşımıdır. İlki genellikle kronolojik sırayla incelenen tanınmış filozofların katkıları üstünde yoğunlaşır. Problem yaklaşımı ise, felsefe tarihinde filozofların görüşlerinde açığa çıkan temel konuları öne çıkarır. Bu iki yaklaşım birbirini dışlamaz; birini izlemek, kendiliğinden diğerini izlemeye götürür.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisine yer verilmiştir?

A) Felsefede karşılaşılan güçlüklerin giderek azaldığına
B) Felsefenin sürekli kendini yenilediğine
C) Felsefenin insan yaşamında yeni olmadığına
D) Felsefe öğretimine ilişkin başvurulan uygulamalara
E) Felsefe öğretiminin zorluklarına

13. Felsefe, zamanımızda da bu evren hakkında daha genel açıklamalar yapmak, daha genel yasalarını elde etmek amacını kendinde saklar. Bu amacına ulaşabilmek için felsefe, bugün, her zaman olduğundan daha çok bilimlerin bildirdiklerine ihtiyaç gösterecektir.

Bu görüşün temelinde aşağıdaki varsayımlardan hangisi yer almaktadır?

A) Olguları açıklamada yararlanılan bir bilimsel görüş, zamanla felsefi nitelik kazanabilir.
B) Bir bilginin bilimselliği, filozoflarca onaylanmış olmasına bağlıdır.
C) Bilim ve felsefedeki ilerlemeler, düşünce ve inanç özgürlüğünün olduğu yerlerde gerçekleşmiştir.
D) Bilim adamının sahip olduğu dünya görüşü ile filozofun dünya görüşü aynıdır.
E) Evren hakkında genel bir açıklama yapmak isteği, ancak bilimlerin verilerini dikkate almakla mümkün olabilir.

© Güvender Yayınları

1. Bilim ile felsefede amaç, dünyayı ve insan yaşamını anlamaktır. Ancak bilim olgulardan hareket eder, ulaştığı sonuçları gene olgulara dönerek temellendirmeye uğraşır. Felsefe de bir çeşit olgu demek olan insan yaşantısından hareket eder. Fakat felsefe ulaştığı sonuçları temellendirme yolunda olgulara değil, mantıksal çözümlemeye, hatta bazen düpedüz metafizik spekülasyona gider.

Buna göre bilim ile felsefe arasındaki fark aşağıdakilerden hangisine dayanmaktadır?

A) Konularını temellendirmede kullandıkları yöntemlere
B) Amaçlarının ortaya koyduğu sonuçlara
C) İnsana yaklaşımlarındaki işlevselliklerine
D) Ulaştıkları sonuçları kamuoyuna açıklama biçimlerine
E) Ele aldıkları konuların niteliklerine

2. Eski çağlarda Yunanlı'lar; Yunanistan, Güney İtalya ve Küçük Asya'da pek çok şehir devleti kurdular. Bu kent ortamlarında insanın düşünce biçimlerinde ilerlemeler oldu. Bedensel çaba gerektiren tüm işleri köleler görürken, özgür yurttaşlara politika ve kültürle uğraşarak bol zaman kalıyordu. Birey artık tek başına toplumun nasıl örgütlenmesi gerektiğini sorgulayabiliyordu. Aynı şekilde birey, hazır mitlerin açıklamasına inanmak zorunda kalmadan sorular sorabiliyordu. İşte felsefe denilen disiplin böyle bir ortamda doğdu.

Bu parçada felsefenin ortaya çıkışını etkileyen faktörlerden hangisi vurgulanmaktadır?

A) Bilgi birikimi
B) Etkili filozoflar
C) Toplumun kültürel etkileşimi
D) İhtiyaçların çeşitliliği
E) Eleştirel düşünce ortamı

3. Felsefi etkinlik, sıradan anlamanın ortadan kalktığı ve olağanüstü bir durumun farkedilmesiyle ortaya çıkar. Merak ve problemden önce felsefi etkinlik sözkonusu olamaz. Ne zaman bir insan sıradan anlamanın ötesine geçip zihinsel sorgulamaya başlarsa, felsefe yapmaya da başlar; Sokrates'in dediği gibi "sorgulanmamış bir yaşam, yaşanmaya değmez".

Bu parçadan aşağıda verilenlerden hangisine ulaşılabilir?

A) Felsefe, yaşamın farklı yönlerinin merak edilip sorgulanmasıyla başlamıştır.
B) Felsefe bireylere düşünsel bir haz verir.
C) Herkes, farkında olmadan felsefe yapar.
D) Felsefe, kapsamlı bilgiye ulaşmaya çalışır.
E) Tarihi süreç içerisinde felsefenin alanı sürekli genişlemiştir.

4. Felsefi düşüncenin temelini oluşturan soru ve yanıtlara farklı düşünce sistemleri içinde de rastlanır. Önceleri mitoslarda, daha sonraları hem Doğu, hem de Batı dinlerinde maddenin ve evrenin yapısı, kaynağı ve işleyişi üzerine sorular sorulmuştur. Ancak yanıtlar her zaman doğaüstü güçlerden kaynaklanan bazı kalıplaşmış inanç sistemlerine dayanmış, sorgulanmadan benimsenmiştir. Felsefi düşünce sistemlerinde ise bu tür inanç sistemleri yerine, kavrama ve akıl yürütmeye dayalı temellendirilmiş bilgiye yönelinir.

Bu parçadan aşağıdaki yargılardan hangisine <u>ulaşılamaz</u>?

A) Felsefenin konularına farklı sistemlerde açıklama getirilmiştir.
B) Mitoslar ve inanç sistemleri felsefenin konularını doğaüstü güçlere dayandırmışlardır.
C) Felsefe, konularına akla dayalı açıklamalar getirir.
D) Felsefe ile diğer sistemlerin sorulara verdikleri yanıtlar arasında farklılık yoktur.
E) İnanç sistemlerinde araştırma yerine dogmatiklik vardır.

© Güvender Yayınları

5. İnsan hiç beklemediği bir anda kendisini ıssız bir adada bulsa; "Burası neresi?" "Beni kim buraya getirdi?" "Bu adanın sahibi kim?" vb. soruları sormak zorunda kalacaktır. Bu örnekte olduğu gibi geçmişte ve bugün pek çok insan kendi kendine varlık, hayat, ölüm ve değerlerle ilgili sorular sorar. İşte bu soruları sorarak cevaplar aramaya başlayan insan, felsefenin içine girmiş demektir.

Bu parçada aşağıdaki düşüncelerden hangisine yer verilmektedir?

A) Felsefe bir soru sorma etkinliğidir.
B) Felsefe bilimden önce doğmuştur.
C) Felsefede insanın en önemli çabasıdır.
D) Felsefe ile ilgilenmek insan doğası ile uyuşmaz.
E) Felsefe tarihi insanlık tarihiyle başlar.

6. İnsanın dünyadaki yeri nedir? İnsan mutluluğa nasıl ulaşabilir? Ölümden sonra ruh ne olacaktır? gibi sorulara dinlerde cevap verilmiştir. Bunlar her dinin kutsal kitabında ve din öğretisinde açıklanmıştır. Oysa felsefe, bunlara ve bunlara benzer sorulara akla dayanarak cevap verir. Hazır cevapların hiçbirini kabul etmez. Dinleri, inançları, peşin hükümleri, gelenekleri sürekli olarak irdeler.

Bu parçada felsefenin hangi özelliğine yer verilmiştir?

A) Bilimlerden yararlandığına
B) Varlığı açıklamaya çalıştığına
C) Her türlü bilgiyi sorguladığına
D) Kapsamlı ve kuşatıcı olduğuna
E) Olması gerekeni de belirlediğine

7. Felsefe, yeni gerçeklere açık olan, onları irdeleyen, bilgiyi ve doğruları kökünden ele alarak aydınlığa kavuşturmak isteyen derinlemesine bir düşünmedir.

Bu parçada felsefenin hangi yönü üzerinde durulmaktadır?

A) Gerçeğin bilgisine ulaşabilmek için varlığı sorgulama
B) Olması gerekeni belirleme
C) Soruları cevaplarken eyleme başvurmama
D) Yeni olanı anlamaya ve tanımaya çalışma
E) Her bilgiyi bütünlüğü içinde ele alma

8. Evrenin bir parçası olarak yaşayan insan, elbette yakaladığı herşeyi kavramaya, anlamaya çalışacaktır. İnsan, aklını kullanarak kendi varlığının anlamını kavramaya, kendi yapısını, doğa ile olan bağlantısını ortaya koymaya yönelecektir.

Parçaya göre, insan çabasının yöneldiği amacı aşağıdaki yargılardan hangisi doğru ifade eder?

A) Duyguları ortaya çıkarmak
B) Gerçeğin bilgisine ulaşmaya çalışmak
C) Bilimin, sorunlarıyla ilgilenilmesini sağlamak
D) Toplumsal sorunlara çözüm bulmak
E) İnsanlara aynı konularda farklı görüşler kazandırmak

9. Felsefe, bilgisizce ortaya konan kuramların eleştirildiği düşünsel bir etkinliktir. Bu nedenle felsefe, herkes tarafından bilinen soru ve cevaplarla yetinmez. Felsefe, soruları yanıtlamak değil, yanıtları sorgulamaktır.

Bu parçaya göre felsefi tavır nasıl sergilenebilir?

A) Yargıdan kaçınmakla
B) Sakinlik ve durgunlukla
C) İlgisizlik ve vurdumduymazlıkla
D) Açık görüşlülük ve hoşgörülülükle
E) Kuşkuculuk ve dogmatik olmamakla

10. Felsefe tarihinde 18. yüzyıla kadar genellikle insan zihninden bağımsız bir dış dünyanın varolduğu ve insanın bu dünyayı gerçekte olduğu şekliyle bilebileceği kabul edilmiştir. Fakat bu yüzyılda özellikle İngiliz empirizminin ve Hume'un nedensellikle ilgili eleştirisinin bir sonucu olarak, insan bilgisinin gerçekliğinden kuşku duyulmaya başlanmıştır.

Bu parçada felsefenin aşağıdaki özelliklerinden hangisi örneklendirilmiştir?

A) Filozofun geçmiş yaşantılarından etkilendiği
B) Düşüncenin tutarlı söz düzenlemeleri olarak ortaya konduğu
C) Konularına bakışın zamanla değişebildiği
D) Konularına sürekli farklı açıklamalar getirebildiği
E) Uygulanabilir bir teknolojisinin olmadığı

© Güvender Yayınları

11. Felsefe, varlığı açıklarken, varlığın anlamını kavramak ister. Bu anlamı da doğruluk, iyi ve güzellik gibi değerlerin oluşturduğuna inanır. Bu değerleri tanıma isteği insanın özünde bulunur. İnsan yalnız varolmanın ve hayatın anlamını sormakla yetinmez; varlık hakkındaki bilgisinin ve bilimin anlamını, değerini sorar. Bu sorulara cevap aramak insan olma özünden kaynaklanır. Bu nedenle, insan varolduğu sürece felsefi soruları soracak, bunlara yine felsefi cevaplar bulmaya çalışacaktır.

Bu parçada aşağıda verilenlerden hangisi vurgulanmaktadır?

A) Felsefe, insanın kendi yaşamını sorgulamasının bir ürünüdür.
B) Özünde gerçeği arama isteği olan insan, bu amacına sorularla yönelir.
C) Felsefe, geçmişten günümüze sürekli yeni konularla alanını zenginleştirmiştir.
D) Filozoflar, varlığı farklı bakış açılarıyla değerlendirmişlerdir.
E) Felsefe, aklın inancı sorgulamasıyla tarihteki yerini almıştır.

12. Felsefe yapabilmenin toplumsal koşulları vardır. Örneğin Atinalılar tüccar insanlardı, o zaman ki dünyanın bütününe açılmışlardı. Böylece elde ettikleri zenginliklerle karmaşık ve sorunlu bir toplum düzenine ulaştılar. Böylesi bir toplumda insan sorunları çeşitlendiği ve önem kazandığı için felsefe bir zorunluluk olarak kendini gösterir. Bir tarım toplumu olan Isparta'da böylesi bir karmaşıklaşma sözkonusu değildi. Bu asker toplum, her alanda düzenli bir yaşamı öngörüyordu. Bu yüzden Ispartalılar bir felsefi düşünüş ortaya koyamadılar. Oysa Atinalılar kendi sorunlarını tartışa tartışa gerçek anlamda felsefenin kurucuları oldular.

Bu parçadan aşağıda verilenlerden hangisine ulaşılabilir?

A) Felsefe her dönemde farklı fikirlerin ortaya konmasıyla oluşmuştur.
B) Tarih, bir çok ünlü kişinin görüşleriyle doludur.
C) Toplumların niteliği düşünce sistemleri üzerinde etkilidir.
D) Her toplum belli bir felsefi birikime sahiptir.
E) Felsefenin doğuşu büyük fikir adamlarının yetişmesinden sonradır.

13. Felsefe yapma gereksinimi ancak iyiden iyiye karmaşıklaşmış toplumlarda duyulur. Eski Yunanistan'ı anımsayalım: Bu ülke çok sorunlu, hem kendi içlerinde hem kendi aralarında çatışan kent devletlerini biraraya getiren bir yapı gösteriyordu. Yunanistan bu yüzden felsefenin beşiği oldu. Öte yandan Ortaçağın durağan yapısı felsefenin gelişimine uygun değildi. Yeni bir iktisadi ve toplumsal yaşam düzeni içinde atomlaşmış birimlerden oluşan Ortaçağ feodal düzeninde özgür, atılgan, bütünleyici bir felsefeye yer yoktu.

Bu parçada daha çok aşağıda verilenlerden hangisi vurgulanmaktadır?

A) Her toplumun bir gelişme çizgisi vardır.
B) İnsan temel ihtiyaçlarını giderdiği ölçüde felsefe yapar.
C) Felsefi düşünce toplumsal koşulların niteliğine bağlıdır.
D) Her filozof toplumsal koşulları kendi sistemine göre değerlendirir.
E) Toplumsal koşullar tek başına felsefenin gelişimi için yeterli değildir.

14. Felsefe size ün, servet elde etmek, ya da çalıştığınız yerde ilerlemek için yardım sağlamaz; size ünlü kişilerin övgüsünü kazandırmada, diğer insanlarla ilişkilerinizde daha kibar ve geçimli olmanızda yardımcı olmaz. Felsefe okumakla huyunuzun daha soylu olacağını ya da halkın "Filozofca tavır" dediği o çok aranan tavrı kazanacağınızı da beklemeyin. Filozofta herkes gibi ayakkabı bağı koptuğunda ya da otobüsü kaçırdığında söylenmekten kendini alıkoyamaz; bir çiviye bastığında ya da dilini dişlediğinde, herkes gibi o da ne duyduğu acıyı ne de kızgınlığını gizleyecektir.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılamaz?

A) Felsefe, insanların maddi anlamda zenginleşmelerine hizmet etmez.
B) Felsefe, insanların kişiliklerinin değişmesine neden olmaz.
C) Filozofların tavır ve davranışları diğer insanlarınkinden farklı değildir.
D) Felsefe, insanların iş dünyasında prestij kazanmalarına yardımcı olmaz.
E) Filozofların sahip oldukları bilgi birikimi onların eylemlerine yansımaz.

© Güvender Yayınları

1. Felsefe kimileri için "bütün bilimlerin kendisinden türediği bir kaynak", kimilerine göre ise "yaşama dair bir bilgelik"tir. Felsefeye ilişkin bu belirlemeler elbette yanlış değildir. Ancak bunların hiçbiri felsefenin ne olduğunu anlatmakta yeterli olmamaktadır. Bu durumda yapılması gereken, filozofların yaptıklarına bakmak ve yapılanların ortak noktasını bulmaktır. Bu anlamda felsefe bir soru sorma, sorgulama etkinliğidir; varlığı sorguya çekmektir.

Bu parçada vurgulanan düşünceye göre felsefe nedir?

A) Filozofların bilimlerle ilgili olarak ortaya koydukları kuramlardır.
B) Filozofların, varlığın anlaşılmasına ilişkin gerçekleştirdiği etkinliklerdir.
C) Filozofların içinde yaşadıkları toplumun yapısından etkilenmeleridir.
D) Filozofların kendilerinden önce yaşamış olan düşünürlerden etkilenmeleridir.
E) Her türlü düşünmenin sonucunda ortaya konan tutarlı söz düzenlemeleridir.

2. "Felsefe nedir?" biçimindeki bir soru, belki de bütün felsefi soruların en ağırlarından biridir. Hatta bu soruya verilecek bir cevabın bizzat kendisinin başlı başına bir felsefe kurmaya gitmek demek olduğuna dikkat edilmelidir. Filozoflar bu güne kadar felsefenin niteliği konusunda bir görüş birliğine varmış değillerdir. Ancak, bütün bunlara rağmen, felsefe, çok kalın çizgilerle ve ana hatlarıyla hemen herkesin birleşebileceği şöyle bir tanım çerçevesine oturtulabilir: "Bilgelik aşkı, gerçeklik arayışı."

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılamaz?

A) Felsefe, filozofların öznel yargılarını içerir.
B) Filozoflar gerçeği aramakta birleşmişlerdir.
C) Felsefede bazı soruların cevaplanması çok güçtür.
D) Felsefe her toplumun kültürel birikimini yansıtır.
E) Felsefe, bilgeliğe ulaşma isteğinin açığa çıkmasıdır.

3. Felsefede yalnızca akla ve akıl yürütme gücüne dayanılır. Bu akıl yürütmenin temelinde ise, kişinin sahip olduğu bilgi birikimi, kavramlar ve çok daha önemlisi mantık ilkeleri vardır. Bunun sonucu olarak da felsefe etkinliği, bu ilkelere uygun düşünmeyi amaçlar ve yalnızca doğru olana yönelir; insana disiplinli düşünme alışkanlığı kazandırır.

Bu parçadan aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılamaz?

A) Felsefe, sistemli ve düzenli bir bilgidir.
B) Felsefi akıl yürütmeleri etkileyen pek çok faktör vardır.
C) Felsefi akıl yürütmeler insanı doğruya yöneltir.
D) Felsefe yalnızca metafizik sorunlarla ilgilenir.
E) Felsefe, insanın düşünme yetisine bir düzen kazandırır.

4. "Bilgelik", insanın içinde yaşadığı dünya ve toplumla uyumlu, kendi kendine yeten bilinçli bir varlık olmasını; yaşamın en yüksek amaçlarına ilişkin bir kavrayışa sahip olmasını, eylemlerinin düşünülüp taşınılmış eylemler olmasını öngören ideal bir durumdur. Bilgelik durumu her şeyi aklın ışığı altında sorgulayan ve yorumlayan, bu nedenle de insanı etkileyen iç çalkantılardan ve tutkulardan etkilenmemeyi içerir.

Bu parçaya dayanarak bilge insanla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) Varlığa, herkesin dışında eleştirel ve rasyonel bakabilen insandır.
B) Her türlü görüşü dogmalara karşı savunandır.
C) Toplumun eğitim anlayışına uygun görüşler sunandır.
D) Varolan her şeye beğeni ile yaklaşandır.
E) Gerçeği yorumlamada toplumun düşüncelerini yansıtandır.

© Güvender Yayınları

5. "Çok gariptir; çağımızda işler o hale geldi ki, felsefe, anlayışlı insanlar arasında bile ne teorik ne pratik hiç bir faydası ve değeri olmayan boş ve kuru bir laf olup kaldı. Bence bunun nedeni, felsefenin ana yollarını sarmış olan safsatalardır. Felsefeyi, insanlar için ulaşılmaz, asık suratlı, çatık kaşlı göstermek büyük bir hatadır."

Montaigne bu parçadaki sözleriyle aşağıdaki konulardan hangisi üzerinde durmuştur?

A) Felsefenin nasıl oluştuğu
B) Felsefenin geleceği
C) Felsefenin yanlış yorumlanması
D) Felsefenin tarihi
E) Felsefenin yöntemi

6. Felsefe, ele aldığı her konuya akıl gücüne dayanarak cevap verir. Peşin hükümlere dayanan cevapların hiçbirini kabul etmez; dinleri, inançları, önyargıları, gelenekleri sürekli olarak sorgular.

Bu parçadan, felsefe ile ilgili aşağıda verilenlerden hangisi <u>çıkarılamaz</u>?

A) Eleştireldir.
B) Hazır cevaplarla yetinmez.
C) Tutarlıdır.
D) Dogmatik değildir.
E) Kazanılmış bilgilere önem verir.

7. İlkçağ doğa felsefesinde, "varlığın ana maddesinin ne olduğu" tartışılmıştır. İnsan felsefesinde felsefenin konusu "insan" olmuştur. Roma felsefesinde tartışılan kavram "ahlâk" olmuştur. Ortaçağ felsefesinde, felsefe "dine" bağlı konuları ele almıştır.

Bu parçada verilenler aşağıdaki yargılardan hangisini dekteklemektedir?

A) Filozof, sorgulama yöntemini en iyi kullanan kişidir.
B) Felsefede, tarihin değişik dönemlerinde farklı konular öne çıkmıştır.
C) Felsefe tarihinde etkin rol, filozoflara aittir.
D) Düşünürler, içinde yaşadıkları toplumu etkileyebilir.
E) Felsefe tarihinde birbirinden etkilenen filozoflar vardır.

8. İlkçağda incelenen insan ve insanın problemleri, Rönesansla birlikte tekrar ele alınmıştır. Daha sonra felsefe tarihi içerisinde insan gündem olarak ilk sıralarda yer almasa da felsefenin konuları arasında var olmuştur. 20. yüzyılda varoluşcu yaklaşım, insanın var oluşunu ve özgürlüğünü incelemiş, İkinci Dünya Savaşı yıllarında ayaklar altına alınan insanlık kavramını tekrar yüceltmeye çalışmıştır.

Bu parçadan hareketle aşağıdaki genellemelerden hangisine ulaşılabilir?

A) Toplumların gelişmişlik düzeyi ile felsefe arasında bir ilişki yoktur.
B) Felsefenin ortaya koyduğu sonuçlar tüm insanlık açısından evrensel nitelikler taşır.
C) Felsefe yaklaşımları, kendilerinden sonra gelecek olan diğer yaklaşımlardan bağımsızdır.
D) İnsanlık tarihinin gelişimi ile birlikte felsefenin ele aldığı konularda artış olur.
E) Felsefede bitmişlik yoktur; aynı konuları tekrar değerlendirme süzgecinden geçirir.

9. Felsefenin soruları ne günlük yaşayışta karşılaşılan sorulara ne de bilimlerin sorularına benzer. Onların soru olarak ortaya çıkışları, verilen cevaplar, soruyu sorandaki temel kaygılar çok farklıdır. Felsefe sorularının büyük bir kısmını "Nedir?" biçimindeki soruların oluşturduğu söylenebilir. Bir doğa bilimci de araştırmasına soruyla başlar. Örneğin fizikçi "Kuvvet nedir?" diye sorabilir. Ancak "Kuvvetin anlamı nedir?" diye sormaz. Felsefe sorularının önemli bir kısmı ise "Anlamı nedir?" şeklindeki sorulardır. Felsefe "İyi nedir?", "Güzel nedir?" diye sorarken, aslında "İyinin anlamı nedir?" "Güzelin anlamı nedir?" sorularını dile getirir.

Bu parçada daha çok felsefenin hangi niteliği üzerinde durulmaktadır?

A) Uzun bir tarihi birikime sahip olduğu
B) Sorularında herşeyin özüne ulaşmayı amaçladığı
C) Varlığı bir bütün olarak ele aldığı
D) Her türlü bilgiyi sorguladığı
E) Düşünsel bir etkinlik sonucu ortaya çıktığı

© Güvender Yayınları

10. Felsefe soru sormakla başlar. Felsefede sorular cevaplardan daha önemlidir; çünkü soru sormak düşünmenin ilk basamağıdır. Soru sormayan, merak etmediği gibi, bir biliş de gerçekleştiremez. Soru sorma, felsefeye her zaman yeni ufuklar açabilir. Dinamik bir felsefe ancak soruların ve cevapların tekrar tekrar sorulduğu ve yanıtlandığı bir felsefedir.

Bu parçadan aşağıda verilenlerden hangisine <u>ulaşılamaz</u>?

A) Sorular, felsefede önemli bir yer tutar.
B) Felsefede gerçeğin bilgisine sorularla ulaşılmaya çalışılır.
C) Felsefi sorular her dönemde filozofları cevap aramaya yöneltmiştir.
D) Soru, düşünen bir zihnin ürünü olarak ortaya konur.
E) Her filozof sorularla aklının bilme imkanını sınırlar.

11. Felsefe, kendisine konu aldığı her alanda önüne çıkan her türlü bilgiyi, görüşü, inancı, uygulamayı sorgulayıcı bir bakış açısıyla değerlendirir. Örneğin Sokrates, içinde yaşadığı toplumda hakim olan dini, ahlâki görüşleri sorgulayarak onların yerine kendi görüşlerini geçirmek istemiştir.

Bu durum felsefenin hangi niteliğiyle açıklanabilir?

A) İlerlemenin olmaması
B) Genellemeye dayanması
C) Eleştirel olması
D) Mantık ilkelerini kullanması
E) Tarihine bağımlı olması

12. Felsefe hiçbir zaman ve hiçbir biçimde görünüşle yetinmez; varolanın özünü, onu o yapanı araştırmaya çalışır, hakikat olan bilgiye ulaşmak ister.

Bu parçaya dayanarak felsefeyle ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) Gerçeğe yöneldiği
B) Eleştirel olduğu
C) Aklın ilkelerine dayandığı
D) Varolan bilgiye değer verdiği
E) Sorulara önem verdiği

13. İnsan, bir zaman ve mekanda yaşamakta; bulunduğu yer ve zamanda felsefe yapmaktadır. Felsefe, tarihi içinde ele alındığında düşünürlerin niçin ve nasıl düşündükleri daha kolay anlaşılabilir. Düşünürü ve düşünceyi zamansızlık içinde ele alıp incelemek, temeli olmayan bir bina yapmak gibidir. İnsan tarihsel bir varlıktır; insanın ürünü olarak felsefe de bu tarihin bir parçasıdır. Felsefenin tarihini bilmek, felsefe düşüncelerini netleştirecektir.

Bu parçada felsefenin hangi niteliği açıklanmaktadır?

A) Uzun bir tarihsel gelişime sahip olduğu
B) Tarihinden bağımsız bir şekilde değerlendirilemeyeceği
C) Her dönemde konusunun yeni düşüncelerle şekillendiği
D) Sürekli hakikatin peşinde koştuğu
E) Cevaplardan çok sorulara önem verdiği

14. Eski Yunanistan'da politeizm, felsefi düşünceye etki yapmış ve felsefede Tanrı'lar yelpazesi ortaya çıkmıştır. Bu anlayışa aykırı bir görüş ortaya çıktığında, toplum büyük bir tepki göstermiştir. Örneğin Sokrates toplumun Tanrı'larını tanımadığı savıyla idama mahkum edilmiştir.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Sokrates deneye önem veren bir filozoftur.
B) Sokrates Yunan Tanrı'larına saygı göstermiştir.
C) Toplumsal yaşam filozoflara etki eder.
D) Felsefi düşünce toplumdan bağımsızdır.
E) Toplum, felsefi düşünceye değer verir.

15. Felsefede, günümüzde ulaşılan noktaya sorularla gelinmiştir.

Bu yargı felsefe bilgisinin hangi özelliğiyle <u>daha çok</u> ilgilidir?

A) Sürekli arayış içinde olması
B) Öznel olması
C) Akla dayalı olması
D) Evrensel olması
E) Düzenli olması

© Güvender Yayınları

1. – Sokrates, felsefeye ahlâk konusunu getirmiş, topluma erdemli olmayı öğütlemiş, düşüncelerinden dolayı idam edilmiştir.

– Bruno, doğayla Tanrı'nın iç içe olduğunu, doğanın bilgisini elde edince Tanrı'nın bilgisinin de elde edileceğini vurgulamış ve kilise tarafından yakılarak öldürülmüştür.

Bu örnekler aşağıdaki yargılardan hangisi için kanıt oluşturur?

A) Filozoflar, içinde bulunduğu toplumu yönlendirirler.
B) Felsefi düşüncenin tarihi ilk insanlarla birlikte başlar.
C) Filozofların ortaya koyduğu fikirler toplum tarafından kabul edilmeyebilir.
D) Her çağın kendi koşullarına uygun felsefe düşünceleri vardır.
E) Felsefede birbiriyle çelişen düşünceler vardır.

2. Filozof olmak için yapılacak şey, dünyanın bütün düşünce kalıtına sahip çıkmaktır. Felsefede ulusal özellikler her zaman kendini duyurur, ama bu özelliklerin belirleyici olmaktan çıktığı yerde gerçek felsefe başlar. Filozof oralı ya da buralı değildir; her yerlidir. Filozoflar, ülkelerinin malı olmaktan çok kendilerini iyi tanıyan, iyi anlayan, kendilerine gereksinim duyan insanların malıdır. Dolayısıyla bir ülkenin sınırlarına, bir ülkenin sorunlarına hapsolmuş düşünceye felsefe denilemez.

Bu parçada aşağıda verilenlerden hangisi vurgulanmaktadır?

A) Bir düşünce, ulusallığı aşıp evrensel sorunlara yöneldiği ölçüde felsefi nitelik kazanır.
B) Her görüş kendi toplumsal koşullarını dile getirir.
C) Bir toplumda eğitilmiş insan gücü arttıkça, düşünceler de çeşitlenir.
D) İnsanlar doğada meydana gelen olayları yine doğa ile açıklamaya başlayınca felsefe başlamıştır.
E) Her filozof, yaşadığı dönemde kabul görmek zorunda değildir.

3. Fransız filozofu Jules Lachelier, felsefe öğrenimini tamamladıktan sonra, Toulos'a tayin edilir. Girdiği ilk derste "Felsefe nedir?" sorusunu tartışmaya açar. Öğrencileri kendisine aynı soruyu sorduğunda "Bilmiyorum" cevabını verir. Öğrencileri bu durumu hayretle karşılarlar. Olay hemen şehre yayılır ve Lachelier her yerde alay konusu olur. Her yerde "Paristen bir öğretmen tayin edilmiş daha öğreteceği disiplinin ne olduğunu bilmiyormuş" sözleri söylenir.

Lachelier'in bu parçadaki anlayışını <u>en iyi</u> ifade eden yargı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Bir şey biliyorum, o da hiçbir şey bilmediğimdir.
B) Felsefesiz yaşamak, gözü kapalı yaşamaktır.
C) Felsefe ile alay etmek, felsefe yapmaktır.
D) Felsefe bir hiçkimsenin ülkesidir.
E) Felsefe sistematik bilgiler bütünüdür.

4. Her filozof, varolanlar arasındaki ilişkileri en iyi kendisinin kurduğu ve oluşturduğu; üstelik bilgilerinin gerçekten nesnel bilgiler olduğu inancını taşır. Bu bağlamda da artık filozof, anlama ilişkin her türlü soruya verilmesi gereken yanıtın kendisi tarafından en iyi biçimde verildiği görüşündedir. Oysa verilen yanıtlar hep kendince verilen yanıtlardır, nesnel olma kaygısıyla üretilmiş öznel yanıtlardır.

Bu görüşe dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Filozofların dile getirdikleri konular arasında benzerlikler vardır.
B) Filozoflar nesnelliğin peşinden koşsalar da öznellikten kurtulamazlar.
C) Her felsefi sistem, kendini önce düşüncede oluşturmak zorundadır.
D) Felsefe, geçmişten günümüze insan aklını kurcalayan her türlü soruya yanıt aramıştır.
E) Felsefenin ortaya çıkışında farklı fikirlerin etkisi vardır.

© Güvender Yayınları

5. Felsefe, insana herşeyden önce disiplinli düşünmeyi öğretir. Çevresinde olan bitenlere eleştirel bir gözle bakmayı ve kendi gözleriyle bakabilmeyi kavratır. Bunun yanında, neyin, nasıl, niçin değerlendirilebileceği konusunda sistemli çalışma, araştırma yapma yollarını da gösterdiği söylenir.

Bu parçada aşağıda verilenlerden hangisi açıklanmıştır?

A) Felsefenin konusu
B) Felsefenin bölümleri
C) Felsefenin işlevi
D) Felsefenin doğuşu
E) Felsefenin bilimlerle ilişkisi

6. Filozof, sakinliği ve duygusuzluğu ile dikkati çeker. İster nefret etsin, ister sevsin, ister hoşlansın, isterse hoşlanmasın bir filozof yalnızca anlamayı veya kavramayı ister. İdeal olarak filozof, aklı en fazla, duyguyu en az kullanandır. Ancak bu durum tamamen duygusuz bir davranış yerine, tarafsız duygu olarak kendini ortaya koyar.

Filozofların bu tavrı aşağıdakilerden hangisini sağlamaya yöneliktir?

A) Nesnel olma
B) Sorunlara çözüm üretme
C) Sistemli düşünme
D) Evrenselliğe ulaşabilme
E) Bilgili olma

7. Felsefe sürekli karşı çıkışlarla beslense de, filozoflar diğer filozofların düşüncelerinden yararlanarak farklı görüşler oluştururlar. Filozoflar aynı problemleri yeniden yorumlarken, öncekilerin sonuçlarını da dikkate alırlar.

Bu parçadan aşağıda verilenlerden hangisine ulaşılabilir?

A) Felsefe önceki bilgilerden ayrı düşünülemez.
B) Her filozof, içinde bulunduğu koşulları yansıtır.
C) Felsefe gerçeği arama çabasının ürünüdür.
D) Felsefe birleştirici ve bütünleştirici bir işleve sahiptir.
E) Felsefede tutarlı görüşlere yer verilir.

8. İnsan aklı, kendinde varolan bir ilkenin doğal sonucu olarak olayların nedenlerini aramaya yönelir. Bununla da yetinmeyen insan aklı, bu nedenleri biraraya getirerek olayları meydana getiren ortaklaşa ve genel esaslara göre açıklama eğilimi gösterir.

Bu parça felsefenin özelliklerinden hangisiyle <u>daha çok</u> ilgilidir?

A) Sistemli olma
B) Birleştirici olma
C) Evrensel olma
D) Tutarlı olma
E) Öznel olma

9. Felsefenin problemleri aynı ya da benzer olmasına karşın, filozofların zihin ve karakter yapıları, olaylara bakış açıları ve yaşam biçimlerinin farklı olması, bu problemlere ilişkin farklı açıklamaların yapılmasına yol açmıştır.

Bu parçadan aşağıda verilenlerden hangisine ulaşılabilir?

A) Felsefe öznel bir nitelik gösterir.
B) Felsefe varlığın incelenmesinde farklı yöntemler kullanır.
C) Hiçbir insan gerçek bilgiye ulaşamaz.
D) Varlıkta sürekli değişim kaçınılmazdır.
E) Her birey kendi özünü yansıtır.

10. Filozoflar insan, evren ve değerler hakkında farklı görüşler, açıklamalar sunmuşlardır. Bu farklı görüş ve açıklamalar, isteyenin daha doğru veya başarılı bulduğunu seçmesi için önümüzde bulunurlar. Yoksa bütün bunlar gerçek bir evrim, gelişim ya da bir yenilik sayılmazlar.

Bu parça aşağıdaki yargılardan hangisini desteklemektedir?

A) Felsefe, bilgi üzerine bir bilgidir.
B) Felsefe öznel nitelik taşıdığı için ilerleme göstermez.
C) Filozoflar tarih boyunca benzer konuları ele almışlardır.
D) Her felsefi sistem kendinden öncekileri sorgulayarak işe başlamıştır.
E) Her filozof, felsefeye yeni konular kazandırmıştır.

© Güvender Yayınları

11. Felsefe tarihinde devamlı olarak felsefi sistemler birbirlerini takip etmiş, her düşünür kendisinden önce gelen düşünürlerin görüşlerindeki eksikliği göstermeye çalışırken, kendisinden sonra gelen düşünürler tarafından sorgulanmışlardır. Bu anlamda her düşünürün kendisine kadar gelmiş olan bilgi birikimini gözden geçirerek kendince bir felsefe sistemi kurma çabası içinde olduğu söylenebilir.

Bu parçada düşünürlerle ilgili aşağıdaki özelliklerden hangisi vurgulanmaktadır?

A) Bilimlerden yararlanma
B) Akıl ve mantık ilkelerini kullanma
C) Çevresini etkileyebilme
D) Merak ve hayret duygusuna sahip olma
E) Eleştirel olma

12. Felsefe her dile getirilişinde bir filozofa bağlı söylem olarak ortaya çıkar; dolayısıyla felsefe onu dile getireninden, bir söylem olarak üreteninden soyutlanamaz.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi üzerinde durulmuştur?

A) Felsefi görüşlerin, onu ortaya koyana bağlı olduğu
B) Felsefenin tarihinden soyutlanamadığı
C) Felsefenin gelişiminde mitolojik düşüncenin etkisinin olduğu
D) Varlığın açıklanmasında filozofların akla önem verdiği
E) Felsefenin alanının sürekli genişleme gösterdiği

13. "Akıllı insan kimdir?" sorusunu bir kısım düşünürler "Akıllı insan, başkalarını kendi hesabına kullanabilen insandır." şeklinde cevaplarken; başka bazı düşünürler, "Bilgili insan başkalarını bilen, akıllı insan ise kendini bilen insandır." şeklinde cevaplandırmıştır.

Bu parçadaki durum felsefi düşünüşün hangi özelliğine bir örnektir?

A) Evrensel olma
B) Eleştirel bir yapıya sahip olma
C) Soruları cevaplarken tutarlı olma
D) Farklı bakış açılarına sahip olma
E) Değişik konuları içerme

14. Felsefi düşünüş, kişinin, bilgisinden şüphe etmeyi öğrendiği, doğru olduğunu varsaydığı gerçeklere şüpheyle baktığı an başlar. Sokrates bunu "Bildiğim tek şey, hiçbir şey bilmediğimdir." sözüyle dile getirir.

Bu parçaya göre felsefi düşünüş aşağıdakilerden hangisine bağlıdır?

A) Önceki düşünürlerin yolundan gitmeye
B) Üst düzey genellemelerden yola çıkmaya
C) Deneysel bir yöntem kullanılmaya
D) Ahlâki ilkeleri kabul etmeye
E) Zihninde bulunanları sorgulamaya

15. Filozof, devrinin gerekli bütün bilgilerini aklın ölçüleri içinde birleştirerek bir sistem maydana getiren kişidir. Buna göre bilgi ve hakikate ulaşmayı amaç edinen filozof, bilimlerin sonuçlarından yararlanarak, varlığı bütünüyle içine alan bir bilgiye ulaşmak ve bir varlık tablosu ortaya koymak ister.

Bu parçada filozofun hangi özelliği vurgulanmaktadır?

A) Eleştirel olması
B) Gerçeği bütünlüğüyle bilmeye çalışması
C) Sezgilerinin güçlü olması
D) Çevresini etkilemesi
E) Çevresinden etkilenmesi

16. Hollanda 17. yüzyılda Avrupa aklının gümrüksüz bölgesiydi. Diğer ülkelerin tersine, burada filozoflar düşüncelerinin bedelini ödemek zorunda değillerdi. Hoşgörülü Hollanda'lılar engizisyon, işkence yapan aletler, kazığa bağlayıp yakmak gibi şeyleri ortadan kaldırmışlardı. 17. yüzyıl boyunca özgün düşünceler üreten dört düşünürden üçü olan Descartes, Spinoza ve Locke Hollanda'da yaşadılar. Diğeri olan Leibniz ise bir çok kez Hollanda'ya gidip gelmiştir.

Bu parçada filozofların özgün düşünceler üretmesi aşağıdakilerden hangisine bağlanmıştır?

A) Bilgi birikimine sahip olmalarına
B) Toplumlarının yaşayışlarını gözlemelerine
C) Bulundukları çağdan etkilenmelerine
D) Elverişli ortamlarda bulunulmasına
E) Kendilerini yenilemeyi bilmelerine

© Güvender Yayınları

1. Felsefe, başlangıçta doğaya ilişkin bir araştırma olarak ortaya çıkmıştır. Fakat iki yüzyıl sonra, insan ve toplumla ilgili problemler ön plana çıkınca, "ahlâk" konusu "doğa"nın yerini almıştır. Yine Ortaçağdaki "din" konusunun yerini, Rönesansla birlikte "bilgi" almıştır.

Bu parçadaki bilgiler aşağıdaki görüşlerden hangisini desteklemektedir?

A) Bulundukları dönemin gelişmiş toplumları, felsefeyi zenginleştirirler.
B) Tarih ilerledikçe, felsefenin ele aldığı problemler önemini yitirir.
C) Kendi çağına göre aykırı görüşler ileri süren düşünürler kabul görmezler.
D) Felsefenin konularında çağlara göre artış gözlenmiştir.
E) Bir felsefe akımı, daha sonra ortaya çıkan felsefe akımlarını etkiler.

2. İnsan yaşamının ve eylemlerinin kendilerine dayandığı bazı temel ilkeler vardır. Bu ilkelerin sorgulanmaları ve temellendirilmeleri, insanın bu dünyadaki varoluşunu anlamlandırabilmesi ve geliştirebilmesi açısından büyük önem taşır. Nitekim Sokrates, incelenmemiş, sorguya çekilmemiş bir yaşamın yaşanmaya değer olmadığını söylemiştir.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi vurgulanmaktadır?

A) İnsanlar, problemlere katlanmanın yollarını bulmalıdır.
B) İnsanın ruhsal ihtiyaçlarının başında çeşitli inanışlara bağlanma vardır.
C) Yasaların yazılmasında ve hazırlanmasında felsefi görüş ve düşüncelerden yararlanılmıştır.
D) İnsan yaşamını ilgilendiren kuralların arkasındaki doğrular ortaya çıkarılmalıdır.
E) Demokrasi, insanlar hoşgörülü olabildiklerinde en iyi yönetim biçimi olarak kendini gösterir.

3.
- Merak, Platon ve Aristoteles'i varlığın özünü aramaya sevketti.
- Kuşku, Descartes'i kendisinden kuşku duyulamaz kesin bilgiye yöneltti.
- İnsanın sarsılması, Stoacıları hayatın ızdırabından, ruhun sukûnunu aramaya yönelti.

Bu açıklamalardan aşağıda verilenlerden hangisine ulaşılabilir?

A) Filozofların felsefi görüşlerinde farklı faktörlerin etkisi olabilir.
B) Filozoflar aynı konular üzerinde görüşler ortaya koymuşlardır.
C) Her filozof işe kuşkuyla başlamıştır.
D) Her filozof, doğruya ulaşmayı amaç edinmiştir.
E) Filozofların görüşleri aynı dönemi yansıtmaktadır.

4.
- Sokrates'e göre bilgi, aklımızda doğuştan vardır; insanlar yeni bilgiler öğrenmezler.
- Locke'a göre doğuştan bilgi yoktur. Bilgiler sonradan deneyimlerle kazanılır.
- Gazali'ye göre bilgiye, Tanrı'nın insanın kalbine bağışladığı doğal bir ışıkla ulaşılabilir.

Bu parçadaki durum aşağıdaki yargılardan hangisini desteklemektedir?

A) Filozoflar, içinde bulundukları toplumun yapısından etkilenirler.
B) Filozofların görüşleri zaman içinde değişikliğe uğrayabilir.
C) Filozofların geçmiş yaşantıları ve bilgi birikimleri görüşlerini etkiler.
D) Filozofların düşünceleri toplumsal değişmelere neden olabilir.
E) Filozoflar aynı konuda farklı görüşleri savunabilirler.

© Güvender Yayınları

5. Benzer ilkeler doğrultusunda düşündükleri ileri sürülen, belli bir akım çevresinde görüşlerini sergileyen filozofların bile konularına bakışlarında büyük farklılıklar görmek olanaklıdır. Örneğin, Descartes'in varlık anlayışı ile Locke'un varlık anlayışı birbirinden farklıdır. Felsefi söylem, tıpkı sanatta olduğu gibi konularına bakışı yönünden uç noktada bir bireysellikle kendini sunar.

Bu parçada felsefeyle ilgili daha çok aşağıda verilenlerden hangisi vurgulanmaktadır?

A) Mantık ilkelerine uygunluğu
B) Tarihinden soyutlanamaması
C) Öznel nitelik göstermesi
D) Sorulara daha çok önem vermesi
E) Konularına bütüncül yaklaşması

6. Felsefede varılmak istenen, gerçeğin kendisidir. Bundan dolayıdır ki filozof eleştirici, birleştirici ve bütünleştirici bir yol takip ederek hayat ve bütün varlıklar hakkında doğru bilgi elde etmeye çalışır.

Bu parçadan aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Felsefe, bilgiye deneyle ulaşmaya çalışır.
B) Felsefe sistemleri, onu oluşturan düşünürün kişiliğini yansıtır.
C) Felsefe gerçeğin bilgisine ulaşmaya çalışır.
D) Felsefe, kendi içinde tutarlı görüşlere varır.
E) Felsefenin olgulara dayanma zorunluluğu yoktur.

7. Felsefi bakımdan sağlıklı bir tavır olarak şüphe, felsefenin doğasında vardır ve yine bu anlamda her filozofun felsefi bir tavır olarak şüpheci olduğunu söylemek mümkündür. Kant, bu tavrı "gerekçeleri, temelleri olmadığı sürece herhangi bir görüşü, iddiayı kabul etmeme" tavrı olarak tanımlamaktadır.

Bu parçadaki görüşler aşağıdaki yargılardan hangisini desteklemektedir?

A) Felsefi tavır, iyi bir gözlemci olmayı gerektirir.
B) Felsefi tavırda kişisel çıkar amacı yoktur.
C) Felsefi tavır, eğitim yoluyla kazanılabilir.
D) Felsefi tavır, olanlar kaşısında hayret duymaktır.
E) Felsefi tavır, temelsiz görüşlerin sorgulanmasıdır.

8. Felsefeyi ortaya çıkaran anlama ve bilme isteği insan varlığının evren karşısında duyduğu hayret ve meraktan kaynaklanmıştır. Bu merak ve hayret kaybolmadığı sürece, felsefe de varolmaya devam edecektir. Çünkü insan varlığı yalnızca çıkar ya da yarara yönelik bir varlık değildir. İnsan evrenin yapı ve düzenini, yaşamın değer ve amacını, madde ve ruh ilişkisini, bilgilerimizin sağlamlık derecesini, iyilik, güzellik ve doğruluğun anlamını bilmek ister.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Felsefe, ortaya koyduğu bilgileri mantıksal analizlerle temellendirmeye çalışır.
B) Başlangıçta bütün bilimler felsefenin kapsamı içerisinde yer almışlardır.
C) Felsefe, varlığı parçalamaz; onu bir bütün olarak ele alır.
D) Felsefe insanın bilme, anlama ve gerçeği görme arzusunu karşılamaya yöneliktir.
E) Felsefenin temelinde yeni bilgi üretme gibi bir çaba yoktur.

9. Demokrasi en iyi bir biçimde, demokrasiyle yönetilen insanlar eleştirel bir bakış açısına sahip oldukları zaman yürür; insanlar iyiyle kötüyü, gerçek ve sağlam akıl yürütmeyle boş ve aldatıcı sözleri birbirinden ayırabildiklerinde gerçekleşir. İnsanlar her şeyi olduğu gibi kabul etmek yerine, daha iyi ve doğru olmak için kendilerini ve başkalarını sorgulayabilmeyi öğrendikleri zaman demokrasi tam olarak oturur. İnsanlarda bu temel alışkanlıkları ve erdemleri gerçekleştirecek ve geliştirecek olan da felsefedir.

Bu parça aşağıdaki görüşlerden hangisini desteklemektedir?

A) Felsefe, bütün bir Ortaçağ boyunca dine ve dinsel düşünceye hizmet etmiştir.
B) Felsefi görüşler her alanda yeniden doğuşu hazırlamışlardır.
C) Felsefe, insan yaşamının dayandığı ilkeleri temellendirerek bilime yardımcı olur.
D) Felsefe, insana hemen her konuda akıl yürütebilmesi için gerekli temelleri sağlar.
E) Felsefe, demokrasinin gelişmesine ve işleyişine katkıda bulunur.

© Güvender Yayınları

10. Spinoza, bilimden çok etkilendi ve bilimsel bilgilerimizi bina etmenin doğru yolunun, kuşku götürmez öncüllerden başlamaktan ve mantıksal akıl yürütmeyle bunlardan sonuçlar çıkarmaktan geçtiği yolunda Descartes'in görüşünü kabul etti. Fakat aynı zamanda, Descartes'in felsefesinin belli temel sorunları çözmeden bıraktığını da gördü. Örneğin, eğer bütünsel gerçeklik birbirinden tamamen farklı iki türde unsurdan oluşuyorsa, aklın maddeyi uzayda hareket ettirmesi nasıl mümkün olabiliyordu?

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Filozoflar, birbirlerinin görüşlerini destekleyebilecekleri gibi, bazen yetersiz de bulabilir.
B) Filozoflar, yaşadıkları çağda toplumları etkileyen önemli olayları gözlemlerler.
C) Filozoflar, bilimin büyük başarı sağlaması sonucu onu sorgulamaya başlamışlardır.
D) Filozofların büyük çoğunluğu, bilimin insanlığın bütün sorunlarını çözeceğine inanmışlardır.
E) Bilimin elde edeceği sonuçların kesinliği, yönteminin doğruluğuna bağlıdır.

11. Spinoza kendi felsefe sistemini oluştururken Descartes'ı örnek almıştır. Spinoza'nın kullandığı yöntem, geometrik yöntemdir. Tanrı'nın nesneler karşısındaki durumunu, geometride mekânın şekiller karşısındaki durumuna benzetir. Mekân, geometrik şekillerin var oluşunun koşuludur; çünkü onlar mekânın şu ya da bu biçimi almasından başka bir şey değildir. Bunun gibi bütün nesneler de Tanrı'nın değişik biçimler almasından başka bir şey değildir.

Bu parçadan hareketle aşağıdaki sonuçlardan hangisine ulaşılabilir?

A) Filozoflar kendilerinden önce gelen bütün filozofları ve düşüncelerini sorgularlar.
B) Filozoflar kendi düşüncelerini oluştururken başka filozoflardan etkilenebilir.
C) Filozofların düşünceleri bilimler için yol gösterici bir nitelik taşıyabilir.
D) Filozoflar düşüncelerinde, daha önce hiç akla gelmeyen konulara dikkat çekerler.
E) Filozoflar, yaşamı ve dünyayı kişisel çıkarlarına göre yorumlarlar.

12. Felsefe, zamanımızda da bu evren hakkında daha genel açıklamalar yapmak, daha genel ilkelerini elde etmek amacını kendinde saklar. Bu amacına ulaşabilmek için felsefe bugün, her zaman olduğundan daha çok bilimlerin bildirdiklerine gereksinim duyar.

Bu görüşün temelinde aşağıdaki varsayımlardan hangisi yer almaktadır?

A) Olguları açıklamada yararlanılan bir bilimsel görüş, zamanla felsefi nitelik kazanabilir.
B) Bir bilginin bilimselliği, filozoflarca onaylanmış olmasına bağlıdır.
C) Bilim ve felsefedeki ilerlemeler, düşünce ve inanç özgürlüğünün olduğu yerlerde gerçekleşmiştir.
D) Bilim adamının sahip olduğu dünya görüşü ile filozofun dünya görüşü aynıdır.
E) Evren hakkında genel bir açıklama yapmak isteği, ancak bilimlerin verilerini dikkate almakla mümkün olabilir.

13. "Eğer bir kişi, bilimlerin sonuçlarını bütün varlık evreni hakkında bir bilgi olarak kabul ederse, kendisini bir yanlış inanca terk etmiş demektir. Eğer bir kişi, açık ve seçik olarak gördüğünü düşünürse, o insan artık felsefe ile ilgisini kesmiş demektir. Bunun sonucunda hayret edemeyen insan, soru sorma ihtiyacı da duymaz."

Karl Jaspers, bu parçadaki görüşünde aşağıdakilerden hangisini anlatmaktadır?

A) Bilim ve felsefe ile ilgilenmeyen insan yanlış inançlardan uzak kalır.
B) İnsanlardaki merak ve hayret duygusu, onun düşünmesine dinamizm katar.
C) Felsefe, var olan bütün bilimlerin temelinde yer alan bir disiplindir.
D) Felsefe, diğer disiplinlerden farklı olarak doğmatik düşünceleri bilimsel temele oturtur.
E) Felsefeden ilgisini kesen bilimler gerçeklikten yoksun kalırlar.

© Güvender Yayınları

1. Eski Yunan düşünürleri bilgi ile bilgelik, bilmek ile işlemek arasında sıkı bir ilişki görüyorlardı. Sokrates, bundan dolayı, "kimse bilerek kötülük işlemez" diyordu. Demek ki felsefe kelimesini başlangıçta taşıdığı anlam içinde ele alırsak, onda sadece bilmenin değil, ahlaka uygun ve mutlu yaşam sürmenin de söz konusu olduğunu görürüz.

Bu parçada vurgulanan düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

A) Felsefenin giderek değerini yitirdiği
B) Her düşüncenin felsefi nitelik taşımadığı
C) İnsanların bilgeliğe büyük önem verdiği
D) Her türlü bilgiyi filozofların ürettiği
E) Felsefenin bireylere bir yaşam biçimi de sunduğu

2. Filozof, doğrudan doğruya doğa, tarih, toplum üzerinde eleştirici bir bakış açısıyla düşünebileceği gibi çeşitli bilimler tarafından varlık alanlarıyla ilgili olarak kendisine sağlanan veriler üzerine de düşünebilir; bunların geçerlilik derecelerini ve sınırlarını soruşturabilir. Felsefede zihin kendi üzerine dönerek, sahip olduğu bilgiler üzerinde düşünür; yaşamın kendisini irdeler.

Bu parçada felsefenin hangi özelliğinden söz edilmektedir?

A) Verdiği cevaplardan çok sorularıyla önem kazandığından
B) Bilimlerin doğuşuna kaynaklık ettiğinden
C) Özgür düşünmeyi geliştiren önemli bir etkinlik olduğundan
D) Sorularını oluştururken bilimsel verileri temele aldığından
E) Kendisinin ve diğer disiplinlerin etkinliklerini gözden geçirdiğinden

3. Felsefe insanın, kendini çevreleyen evreni, insan yaşamının bir anlamı olup olmadığını, kendi seçiminin sınırları içinde hangi eylem ve çabaların peşinde koşması gerektiğini, ne tür bir yaşamın en iyi yaşam olduğunu vb. bilmeye ilişkin merakını karşılar.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Felsefenin yaşama hiç bir katkısı yoktur.
B) İnsan felsefi düşünceye sahip olursa, yaşamla bağını koparır.
C) Felsefe, insancıl düşünce sınırlarını aşar.
D) Felsefe, insan yaşamını sorgulama işlevini yerine getirir.
E) Felsefenin sorguladığı kavramlar zamana bağlı olarak değişim gösterir.

4. Felsefenin temel uğraş alanı, kavramların sorgulanmasıdır. "Bilgi nedir?, Varlık nedir? İyi ve güzel nedir? Dahası; doğa, tarih, devlet, din, insan, toplum, eğitim, bilim, insan nedir? ve benzeri soru kümeleri, hep felsefi düşüncenin kapsam alanında temellendirilir, sorgulanır, çözümlenir. Hiçbir disiplin felsefe gibi bilginin, varlığın, değerlerin ne olduğuna ilişkin soru sormaz. Bunu sadece felsefe yapar.

Bu parçada aşağıdaki görüşlerden hangisi vurgulanmaktadır?

A) Felsefenin olgulara dayanma zorunluluğu yoktur.
B) Ortaya konan her felsefe sistemi, onu oluşturan filozofun kişiliğini yansıtır.
C) Felsefe, sorduğu sorularla varlık alanlarının kapsamlı bilgisine yönelir.
D) Bütün felsefi akımlar kendi içlerinde sistemli ve tutarlı bir bütün oluştururlar.
E) Felsefede ortaya konan bilgilerin doğrulukları ve yanlışlıkları sınanamaz.

© Güvender Yayınları

5. Anlatılmak isteneni açık bir biçimde ifade etmek, başkalarının ifade ettiği şeyleri de dürüstçe anlamaya gayret etmek, iletişim sanatı ve bilimiyle ilgilenmeyi gerektirir. İletişimde terimlerin dikkatle seçilmesi, kavramların sistematik olarak ilişkilendirilmesi, düşünce ve deneyimlerin her iki tarafın da anlayabileceği diyaloglar halinde düzenlenmesi gereklidir. Filozoflar, savunulabilir sonuçlara ulaşmak için bu etkinlikleri öne çıkarırlar.

Bu parçada anlatılanların felsefeyle ilişkisi aşağıdakilerden hangisinde doğru olarak kurulmuştur?

A) Felsefe bir dil sorunu olarak görüldüğünde, filozof görevini tamamlamış olur.
B) Felsefede bağımsız olarak ortaya konan görüşler biribiriyle çelişebilir.
C) Felsefi tartışmaların başlangıcında, geçici ilgiler vardır.
D) Anlamlı ve anlaşılabilir bir dil, felsefenin güvenilir araçları arasında yer alır.
E) Dilin kullanım ilkelerini belirleme, düşünce birikimlerini öğrenme olarak görülmelidir.

6. Bazı felsefe öğrencileri, felsefenin kendilerine, insanın zor durumlarının tam ve ayrıntılı bir resmini sağlamasını isterler. Onlar felsefenin kendilerine yaşamın anlamını göstereceğini ve varoluşumuzun her boyutunu açıklayacağını düşünürler. Fakat felsefeyle uğraşmak, yaşamımızla ilgili temel soruları aydınlığa kavuşturabilse de tam ve eksiksiz resme benzer bir şey sağlamaz.

Bu parçaya göre, felsefeden fazla beklentiye <u>girilmemesinin</u> gerekçesi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Diğer bilgi türleriyle ilişkili olması
B) Yapabileceği şeylerin sınırlı olması
C) Akıl ilkelerinden yararlanması
D) Anlama ve gerçeği görme ihtiyacına dayanması
E) Konularla ilgili farklı bakış açıları sunması

7. Felsefe ne olmalı, felsefe ne gibi bir değer taşımalı konusu tartışmalıdır. Ondan ya olağanüstü açıklamalar beklenir ya da boş düşüncelerle bir tutularak bir yana itilir. Ona ya alışılmamış anlamlı bir insan emeği olarak korkuyla bakılır ya da düş kurmalardan doğan can sıkıcı konuşmalar diye yergi yağdırılır. Felsefe her insanı ilgilendiren bir sorun diye anlaşılır, bu yüzden de temeli bakımından yalın ve anlaşılır olması gereği öne sürülür ya da çetin bir iş sayılarak onunla ilgilenmenin umutsuz insan işi olduğu kanısına varılır.

Bu parçada aşağıdaki görüşlerden hangisi söz konusu edilmektedir?

A) Felsefenin kendi tarihinden soyutlanamayacağı
B) Felsefenin, düşünme üzerine düşünme olduğu
C) Felsefi bilginin filozofa yol gösterdiği
D) Felsefenin ne olduğuyla ilgili bir uzlaşımın olmadığı
E) Felsefenin insan yaşamında dolaylı bir işlevi olduğu

8. Felsefe, insanın merak etme, öğrenme, düşünme, sorgulama ve anlama çabalarının ürünüdür. Dolayısıyla felsefenin varlık nedenlerinden biri, dogmaları, tabuları ve bunlarla temellendirilen geleneksel inançları sorgulamaktır. Bu amaçla düşünceye yön veren sorular yöneltilerek, bilgiye ulaşma yolları geliştirilir ve bu yolla; yeni ve özgün çözümlere ulaşılır.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Pek çok felsefi görüş, kendinden sonra gelen başka felsefi görüşlerce reddedilmiştir.
B) Felsefe, insanların, yaşamda geçerli olan inançları gözden geçirmesine olanak sağlar.
C) Felsefede filozoflar, düşüncelerini destekleyen insan bulamazlar.
D) Felsefi anlayışlar, içinde geliştikleri çağın koşullarından bağımsız düşünülemez.
E) Felsefede aynı konular üzerinde farklı bakış açıları olabilir.

© Güvender Yayınları

9. Felsefede bir kavramın temellendirilmesi, o kavram üzerinde oyalanmak, o kavramı deşmekle birdir. Ancak felsefenin oyalanması boşuna vakit geçirmek anlamında alınmamalıdır. Felsefede oyalanma demek, üzerine eğinilen kavramı her yönüyle aydınlatma denemeleri yapmak demektir.

Aşağıda verilenlerden hangisi bu parçada anlatılanlarla paralellik gösterir?

A) Felsefe, kavramlara değer vererek onların düşünce dünyasında yer almasını sağlar.
B) Her kavram felsefede kendine özgü bir yere sahiptir.
C) Düşünce dünyası her kavramla daha da zengin bir içeriğe sahip olur.
D) Felsefe, ele aldığı kavramı eleştiri süzgecinden geçirerek açıklığa kavuşturmak ister.
E) Felsefe kavramları sorgularken, onların olgusal olmasına dikkat eder.

10. **Çiçero,** "Felsefe bir amaç değil, eğitim için bir araçtır." **savıyla aşağıdakilerden hangisinin önemini vurgulamaktadır?**

A) Yöntemin B) Erdemin C) Kuşkunun
D) Merakın E) İnsan doğasının

11. Felsefe hakkında ne tür belirlemeler yapılırsa yapılsın, onun anlamlandırılmasında tarihinden yararlanılmaktadır. Bu durum felsefenin, felsefe dışında kalınarak anlamının belirlenemeyeceğini göstermektedir. Felsefe, hiçbir şeyi dışarda bırakmadan her şeyi konu edinebildiğine göre, onu ancak kendi içinde veya kendi tarihiyle birlikte belirlemek mümkün görünmektedir.

Bu parçada felsefeyle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi anlatılmaktadır?

A) İnsanlara bir yaşam biçimi sunmaya çalıştığı
B) Tarihi birikiminin ancak sorgulamalarla açığa çıkarılabileceği
C) Kavramlarından, bilimlerde de yararlanılabileceği
D) Ancak kendi tarihi süreci içerisinde anlaşılabileceği
E) Tarihinin değil, konularının önemli görülebileceği

12. Felsefeyle uğraşanların çoğu, tek tek her birimizin felsefi soruları ele alıp incelemesinin büyük önem taşıdığına inanır. Bunlardan bazıları, sorgulanmamış bir yaşamın yaşanmaya değer olmadığını öne sürer. Temel aldığı ilkeleri hiç sorgulamadan, sıradan bir varoluşu devam ettirmek, hiç bakımdan geçirilmemiş bir arabayı sürmeye benzetilir. Aynı şekilde yaşamımızı kendilerine dayandırdığınız ilkelerin bütünüyle sağlam olabileceği, fakat bizim bundan, onları incelemiş oluncaya dek emin olmayabileceğimiz vurgulanır.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Felsefeyle uğraşmanın önemli bir nedeni, yaşamımızın anlamıyla ilgili temel soruları ele almasıdır.
B) İnsan yaşamında önemli olan konu, yaşamda kullandığımız ilkeleri eleştirel süzgeçten geçirmektir.
C) Felsefede önemli sonuçlara ulaşılamaz ve topluma gerçekte hiçbir katkısı yoktur.
D) Filozoflar, bir tarih bilgisine sahip olmadan düşüncede ilerleme kaydedemezler.
E) Birçok filozof kendi kuramını, daha önceki filozofların eserlerinde bulunan yanlışları görerek geliştirir.

13. Bir insan olarak düşünürlerin gelişim çizgilerindeki farklılık, insanın gelişimi ve doğası konusunda oldukça öğreticidir. Çünkü hem yaşadıkları çağın sorunlarını tanımlama hem de bunlara ilişkin çözüm önerileri geliştirmede üretilen düşünceler, insanın sürekli ilerleyişini doğrulayan önemli göstergelerden biridir. Başlangıçta düşünürler tarafından ortaya atılan görüşler dalga dalga yayılarak, diğer insanların düşünceleriyle birlikte toplumsal gelişmenin yönünü de belirlemektedir.

Bu parça aşağıdaki yargılardan hangisini desteklemektedir?

A) Filozoflar ortak düşünceleri paylaştıklarında, toplumla ilgili görüşler ortaya çıkmaktadır.
B) Felsefe tarihinde bazı filozoflar özel bir öneme sahiptirler.
C) Felsefi görüşler toplumu etkiler.
D) Filozoflar kendilerini toplumsal etkilerden soyutlamalıdır.
E) Felsefi öğretiler çağın koşulları dışında gelişir.

© Güvender Yayınları

1. Kant'a göre felsefe, akla dayanan nedenlerle düşünceleri tutarlı kılmak iddiasında bir zihinsel etkinliktir. Bu etkinliği gerçekleştirirken filozoflar, tutarlı olmak için büyük bir çaba harcarlar.

Kant, bu görüşünde felsefenin hangi özelliğini vurgulamaktadır?

A) Açıklamalarında bilgileri ve değerleri kuşatması
B) Akıl ilkelerinden yararlanması
C) Kuşkudan beslenmesi
D) Varlığı bir bütün olarak ele alması
E) Öznellik taşıması

2. **Aşağıdakilerden hangisi felsefenin incelediği konulardan biri <u>değildir</u>?**

A) Varlık B) Sanat C) Bilgi
D) Estetik E) Kurum

3. Bir görüşe göre, insan doğası özünde kötüdür. Bu nedenle çocukta korkuyu, disiplini ve yasaya sorgusuzca boyun eğmeyi aşılayacak bir eğitim gereklidir. Bu görüştekilerin insan doğasıyla ilgili inançları böyle önemli pratik sonuçlar içerdiğinden, onları eleştirel olarak incelemek, yani onları desteklemek için ileri sürülen açıklamaları değerlendirmek, dayandıkları kavramsal varsayımları belirlemek ve yol açtığı sonuçların izini sürmek filozof için bir yükümlülüktür.

Bu parçada filozoflara yüklenen görev aşağıdakilerden hangisidir?

A) İnsan doğasıyla ilgili görüşleri felsefi çözümleme konusu yapma
B) Otoriter bir eğitim anlayışının yaygınlaşmasını sağlama
C) İnsanın özbenliğini tehdit eden eğitim anlayışlarına geçerlilik kazandırma
D) İnsan doğası ile ilgili açıklamaları bilimsel alana taşıma
E) İnsanı, eğitimle ilgili açıklamalara duyarlı hale getirme

4. Eğer aklın ve düşünmenin değerini reddetmişseniz, evrenin bir esrarengizlik yumağı olduğunu veya yaşamın anlamsız sırlarla dolu olduğunu söylemeye hakkınız yoktur. Çünkü elinizdeki anahtarı fırlatıp atmışsınız ve ardından, "tüm kapılar yüzüme kapanıyor" diyorsunuz. Böyle bir duruma düşmemek için felsefeyle uğraşmalısınız. Çünkü felsefe, insan yaşamında vazgeçilmez bir ihtiyaçtır; yaşamı analiz etme, aklı ve mantığı kendi mutluluğunuz için kullanma aracıdır.

Bu parçadan, felsefeyle ilgili aşağıdaki sonuçlardan hangisine ulaşılabilir?

A) Diğer bilgi alanlarıyla etkileşim içinde olduğu
B) Yaşamdaki her konuyla ilgilendiği
C) Yaşamda işlevsel olduğu
D) Ele aldığı konuların zamanla değiştiği
E) Kendini herkese yeterince duyuramadığı

5. Felsefe, mantığı da kapsamına alarak düşünceler arasındaki bağları, bu bağların dayandığı ilke ve kuralları ele alır. Mantıksal düşünüşün felsefesini yapar. Felsefe, toplum, din, dil, devlet, sanat, doğa, tarih, eğitim, ahlâk, teknoloji gibi alanlar üzerinde sorgulamasını genişletir. Tüm bu alanlara yönelik olarak "nedir?" sorusunu sorarken, çok yönlü, kuşkulu ve derinlemesine düşünce biçimini, çözümleyici ve sorgulayıcı yaklaşımını devreye sokar.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine <u>ulaşılamaz</u>?

A) Felsefe ele aldığı konuların özüne yönelik yaklaşım sergiler.
B) Felsefede ortaya konan düşüncelerin tutarlı olmasına dikkat edilir.
C) Felsefe insanı ilgilendiren pek çok konu üzerinde irdelemede bulunur.
D) Felsefe ele aldığı konulara kuşkucu bir bakış açısıyla yaklaşır.
E) Felsefe, bilimsel düşünceye olan inancı sarsmıştır.

© Güvender Yayınları

6. Felsefe hiç bir zaman yetkinliği kabul etmez. Felsefe yaptığı kavram açıklamalarında bozulmaz yetkinlik damgasını vurmaz; sonradan yapılacak düzeltmeleri dışta bırakmayı düşünmez. O bilir ki, sonradan düzeltmeler kadar felsefeyi tutarlı kılan bir işlem daha yoktur.

Bu parçada vurgulanan düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

A) İnsan her düşünceyi sorgulayarak kendi zihin yapısını oluşturmalıdır.
B) Felsefedeki yetkinlik tüm insanların beklentilerinin karşılanmasına bağlı olarak gerçekleşebilir.
C) Felsefede kesinliğin olmaması, zamanla yeni konuların ele alınmasına yol açmıştır.
D) Felsefe ele aldığı her kavramı temellendirmek durumundadır.
E) Felsefede bitmişliğin olmaması, onun önünü açar.

7. Bilgeliğin hemen kazanılması için çok acele edenler, onu satın almak isterler. Fakat bilgelik satın alınamaz. Bilgelik, uzun ve zahmetli bir yolun sonunda ya kazanılır ya da kazanılmaz.

Bu parçadan hareketle aşağıdaki sonuçlardan hangisine ulaşılabilir?

A) Bilgeliğe ulaşmanın yolları çeşitlidir.
B) Bilgelik değil, bilgeliğe ulaşma çabası değerlidir.
C) Bilgelik serüveni insan için değer taşımaz.
D) Bilgeliğe, bilgi birikimiyle ulaşılabilir.
E) Yaşanılan toplumu tanıma, bilgeliğin ön koşuludur.

8. **Aşağıdakilerden hangisi** "dogmatik düşünce"**nin özelliklerinden biri değildir?**

A) Bilginin doğruluğundan kuşku duyma
B) Bilgiyi sezgiyle temellendirme
C) Bilginin mutlak doğruluğuna inanma
D) Doğuştan gelen bilgilerle gerçeği açıklama
E) Bilginin kaynağı olarak deneyi görme

9. Filozof, konu edindiği, üzerinde düşündükleri hakkında sorduğu soruları yanıtlar; bu yanıtları akla dayanarak, tutarlı, sistemli bir şekilde temellendirmeye çalışır. Ancak filozof kesin bilgilere, mutlak hakikatlere ulaşmış kişi değildir. O bilgiyi ve bilgeliği seven, bilgiye ulaşmak için çaba harcayan kişidir.

Filozofun bu çabası felsefenin aşağıdaki özelliklerinden daha çok hangisiyle ilgilidir?

A) Tarihinden soyutlanamaz.
B) Bilgeliğe ulaşma çabasıdır.
C) Çağın koşullarından etkilenir.
D) Mantıksal çıkarımlara dayanır.
E) Olgulara dayanma zorunluluğu yoktur.

10. **Felsefede, konu ve kavramların örülmesinde çelişkili yargılara yer vermemek için aşağıdakilerden hangisinden yararlanılır?**

A) Bilimsel yöntemden
B) Bilim adamlarından
C) Tarihsel incelemelerden
D) Mantık ilkelerinden
E) Metafizikten

11. Filozofların birey olarak dini inançları olabilir; bazılarının yoksa da en büyük filozofların dini inançları vardır. Ancak onlar felsefi savlarını dine başvurarak desteklemeye kalkmazlar. Felsefe sizden inanmanızı ya da boyun eğmenizi değil, ussal olarak rıza göstermenizi ister. Felsefe, tek başına aklın bizi nereye kadar götüreceğini görmeye çalışır.

Bu parçada felsefe ile inançlar arasında nasıl bir ilişki kurulmaktadır?

A) Filozof, düşüncesini inancından ayrı tutmasını bilen kişidir.
B) Felsefede inancın hiçbir anlamı yoktur.
C) Felsefe, temel niteliğini insanların inançları üzerine kurar.
D) Felsefede inançlar giderek önemini kaybetmektedir.
E) Filozof, inancı yersiz gören insanlar arasından çıkar.

© Güvender Yayınları

1. Filozof, bir çocuk gibi gerçeği söyleyebilecek yüreklilikte olmalıdır. Zamanının tüm önyargılarına karşın, gördüğünü olduğu gibi ortaya koymalı, çocuk olarak kalabilmelidir. Çünkü kişi, tüm toplumu karşısına alması gerekse bile yetişkinlikte sahip olamadığı çocuksu özelliklerini koruduğu zaman filozof olabilir.

Bu görüşe göre bir filozof aşağıdakilerden hangisine yönelmelidir?

A) Felsefenin alanına yeni konularla katkıda bulunmaya
B) Düşüncesini doğaüstü inanışlara göre biçimlendirmeye
C) Bağımsız düşünceyi sınırlayan etkileri aşmaya
D) Her türlü düşünsel eylemden sıyrılmaya
E) Bilgi birikimine saygılı olmaya

2. Bir düşünür: "Felsefe yapan, düşüncelerini dogmalar düzeyine indirgemez, onların emrine girmez; o, düşüncelerin efendisidir." der.

Düşünürün bu ifadesinden aşağıdakilerden hangisi çıkarılabilir?

A) Her düşüncenin nesnel bir temeli bulunur.
B) İnsanlar farklı düşünceleri ilgiyle karşılar.
C) Her filozof öznel düşüncelere sahiptir.
D) Filozof, bağımsız ve özgür bir düşünce sergiler.
E) Felsefe, evrensel nitelikler gösterir.

3. Felsefede hiçbir teknik veya pratik sonuç elde edilmiyor ve felsefe sadece gerçeği anlama amacına bağlı kalıyor; bu nedenle Pythagoras, onu bilgelik sevgisi olarak tanımlamıştır.

Buna göre felsefede "bilgelik sevgisi" **neye karşılık gelir?**

A) Filozofların saygınlık düzeyine
B) Filozofların gerçekliğe ilişkin tutumuna
C) Filozofların toplum yaşamına olan etkilerine
D) Filozofların karşılıklı ilişkilerine
E) Filozofların çıkar sağlama düşüncelerine

4. İnsanın, yaşamında aşamayacağı ve değiştiremeyeceği durumlar vardır. Bu durumların bilincine varmak, bunlar karşısında şaşıp kalmaya ve derin kuşkuya kapılmaya bağlıdır; bunlar felsefenin kaynağıdır.

Bu parçada felsefenin kaynağı olarak aşağıdakilerden hangisi gösterilmektedir?

A) İnsandaki okuma alışkanlığı
B) Mantıksal çıkarımlardan yararlanma
C) Özgür düşüncenin yaygınlaşması
D) Kültürel etkileşim
E) İnsan zihninde kuşku uyandıran sorunlar

5. Zihninizi kurcalayan bir problem sizi rahatsız eder; mutlaka o problemi çözmek istersiniz. Doyurucu bir sonuca ulaşmadan rahat edemezsiniz. Düşünce insanını harekete geçiren en kuvvetli psikolojik neden de budur. Felsefe ve bilim hareket gücünü bu psikolojik nedenden almaktadır.

Bu parçaya göre, felsefe ile bilimin hareket noktası aşağıdakilerden hangisidir?

A) Toplumsal yaşamı düzenleme girişimi
B) Düşünce zenginliğine ulaşma istemi
C) Düşünme yolunu öğrenme isteği
D) Doğaya uyum sağlama çabası
E) Gerçeği tanıma ve anlama merakı

6. Felsefe, pek çok filozof tarafından, temel gerçekliğe ulaşabilen tek disiplin olarak tanımlanmıştır. Bu, felsefenin, şeylerin en genel nedenleri ve ilkeleriyle ilgilenen bilgi türü olarak ele alınması demektir.

Bu parçada felsefenin hangi yönü vurgulanmaktadır?

A) Çağın koşullarından etkilenme
B) Öze yönelik etkinlik olma
C) Öznel bilgilere ulaşma
D) Sonuçtan çok sürece önem verme
E) Tutarlı olma

© Güvender Yayınları

7. Filozofların inceledikleri felsefi problemler aynı ya da benzer olmasına karşın, felsefeye ilişkin farklı tanımlar yapılmıştır. Düşünürlerin kendileri açısından bir tanım ortaya koymaları, onların zihin ve karakter yapıları, olaylara bakış açıları, yaşam biçimleri gibi değişkenlerde aranabilir.

Bu parçada, felsefeye ilişkin farklı tanımların yapılması aşağıdakilerden hangisine dayandırılmıştır?

A) Filozofların daha önce cevaplanmış sorular üzerinde yoğunlaşmalarına
B) Yapılan hatalardan ders alınmasına
C) Çağın, ele alınmamış temel sorunlarından yola çıkılmasına
D) Felsefenin ele aldığı konuların artış göstermesine
E) Filozofların, görüşlerini kendi anlayışlarına göre oluşturmalarına

8. Sanı ve ön kabullerimizin farkına varmamak, bunların sonuçlarının yol açtıklarının kölesi olmak demektir. Bunların farkına varmadığımız sürece zihinsel olarak özgür sayılmayız. Felsefenin yapmaya çalıştığı da budur; sanı ve ön kabullerimizin farkına varmamızı sağlamak.

Bu parçaya göre felsefenin işlevi nedir?

A) Deneyimlerin paylaşılmasına çalışma
B) Düşünceyi bağımsız kılma
C) Kuşkulardan arınma
D) Yaşamda başarılı olmayı öğretme
E) İnsan olmanın değerini koruma

9. Felsefeyi öğrenmeye yeni başlayan veya felsefe bilgisini artırmak isteyen birisi, belli bir konuda filozofların görüşlerini hatırlamasa da, sadece problemi öğrenmiş olması bile felsefe bilgisini geliştirmesi ve kendi kendine felsefe yapması doğrultusunda önemli bir adımdır.

Bu parçada felsefe yapmanın önemli bir adımı olarak aşağıdakilerin hangisi gösterilmektedir?

A) Görüşleri uzlaştırabilir düzeye gelme
B) Sezinleme yetisine sahip olma
C) Otorite görüşleri benimseme
D) Sorunu kavramış olma
E) Düşünce aktarımında rol alma

10. **Felsefede,** "bilgelik sevgisi" **aşağıda verilenlerin hangisini karşılar?**

A) Her şeyi bilen olma
B) Bilgiyi iyi kullanma
C) Bilgi birikimine katkıda bulunma
D) Bilgiye yeni anlamlar kazandırma
E) Bilgiyi arayan olma

11. Felsefe, herşeyden önce bir düşünme çabasıdır. Felsefede filozof, var olan herşey üzerine düşünür, akıl yetisiyle edindiği bilgileri yeniden gözden geçirir, onların neden başka türlü değil de böyle olduklarını ve nereden geldiklerini yorumlar; onların içerikleri hakkında sorular sorar. İşte felsefe yapmak bu bilgiler üzerinde düşünmek, onları sorgulamak, yeniden gözden geçirip yorumlamaktır.

Bu parçadan, felsefeyle ilgili aşağıdakilerden hangisine varılabilir?

A) İnsan düşüncesinin bütün aşamalarında yer alır.
B) Gerçeği anlama ve tanıma yönünde eleştirel düşünce sergiler.
C) İnsanın öncelikli gereksinimlerini kendine konu edinir.
D) Mevcut bilgilerle yetinir.
E) İnsan doğasına değer verir.

12. Filozofların düşüncelerinin ve dünya görüşlerinin birbirinden farklı olması, yaşantı ve deneyimlerinin farklı olmasından kaynaklanır. Onlar aynı manzarayı kendi zihinlerinin süzgecinden geçirip tuvale farklı aktaran ressamlar gibidirler.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi anlatılmaktadır?

A) Filozofların öznel bakış açılarına sahip oldukları
B) Doğaüstü güçlere dayalı anlayışların felsefe ile son bulduğu
C) Filozofların da ressamlar kadar sanata değer verdikleri
D) Filozofların sürekli olarak birbirlerini sorguladıkları
E) Toplumsal yaşamdan bağımsız kalabilen filozofun evrensel düşünceler ürettiği

© Güvender Yayınları

1. Felsefe yaşayacaktır, çünkü insanın ele geçmez doğruluk aşkı yaşayacaktır; araştırılacak yanıtlar oldukça sürecektir ve araştırma hep yeni, hep zorunlu olacaktır. Uzun zaman önce Platon'un ortaya koyduğu sorular sonsuza kadar çözüme kavuşmayacaktır. Bunlar daha çok, insanın sürekli değişen konum ve deneyimleriyle ilgili kavramlar ve olasılıklar bütünüdür. Doğrunun araştırılması olan felsefeden başka hiçbir uğraş, insan deneyiminin tarih, din, sanat ve etik gibi dallara ayrılmış çok yönlü ihtişamını değerlendiremez.

Bu parçada aşağıda verilenlerden hangisi anlatılmaktadır?

A) Felsefe, konularına yaklaşırken diğer bilimlerin verilerini dikkate almak zorundadır.
B) Felsefe, her zaman kendini insan düşüncesiyle sınırlamaktadır.
C) Her düşünce sistemi dönemin kültürel koşullarından etkilenmektedir.
D) Felsefenin gerçeğe ulaşma çabası sonsuza dek sürecektir.
E) Doğrunun araştırılması felsefenin dışında bir düşünüşle gerçekleşebilir.

2. Mendel kalıtım yasalarını buldu, kırk sene sonra üç kişi aynı yasaları tekrar buldu. Newton çekim yasasını bulmamış olsaydı, onu bir başkası bulacaktı. Ancak eğer Mimar Sinan Selimiye'yi yapmasaydı, bu eser yapılmamış olacaktı; veya Ahmet Haşim "Merdivenler" şiirini yazmasaydı, bu şiiri başkası yazamayacaktı. Yani yazılmamış bir şaheser asla yazılmaz. İşte felsefi eserler de, sanat eserleri gibidir.

Bu karşılaştırmada felsefenin hangi niteliği vurgulanmaktadır?

A) Felsefi bilgilerin, filozofun damgasını taşıdığı
B) Felsefenin bilgiyi araştırdığı
C) Felsefenin bilgi üzerine bilgi olduğu
D) Felsefi çalışmaların bilimlerden bağımsız olmadığı
E) Felsefenin akla dayandığı

3. Felsefe yapmak, yaşam gereksinimlerine bağlılıktan kaynaklanan bir uyanış gibidir. Bu uyanış nesnelere, gökyüzüne ve evrene yönelik bağımsız bir bakışla sorulan şu soruda görülür. "Bütün varlıklar nedir ve nereden gelir?" Bu sorunun karşılığı bir yarar değil, düşünce bakımından bir doyum sağlamaktır.

Bu parçada "felsefe yapmak" **aşağıdakilerden hangisine dayandırılmıştır?**

A) Soruları cevaplamada farklı bakış açılarının bulunmasına
B) Merakı giderme ve yaşamı anlamlandırma isteğinin insanda haz oluşturmasına
C) Felsefe akımlarının, doğdukları çağın yaşam koşullarını yansıtmasına
D) Felsefenin bütün zamanlar için geçerli bilgiler ortaya koymamasına
E) İnsanın bir varlık karşısında duyduğu şaşkınlığını gizlemesine

4. Aristoteles'in evren, varlık ve bilgi konusundaki görüşleri, öğretmeni Platon'un görüşlerinden farklıdır. Platon'a göre idealar evreni ve duyular evreni olmak üzere birbirinden ayrı iki evren vardır. Aristoteles ise iki farklı evren yerine tek evren kabul eder. Onda; idealar evreni ve duyular evreni tektir ve iç içedir. Bu nedenle madde ve biçim (form, idea) farklı evrenlerde değil, aynı varlıkta bir arada bulunurlar.

Aristoteles'in, öğretmeni Platon'dan farklı görüşler ortaya koyması, felsefenin <u>daha çok</u> hangi özelliğine örnektir?

A) Felsefi görüşler kendi içinde tutarlıdır.
B) Felsefenin olgulara dayanma zorunluluğu yoktur.
C) Felsefede cevaplardan çok sorular önemlidir.
D) Felsefe, kişisel görüşler içerdiğinden, birikimli ilerleme göstermez.
E) Felsefe, çağın koşullarından etkilenir.

© Güvender Yayınları

5. Toplumsal koşullar oluşsun da felsefe yapalım dediğiniz zaman, felsefeyi gözden çıkarmış olursunuz. Felsefe yapmak bir sevinçtir, yoksa her felsefe yapma girişimi bir büyük filozof olma sonucunu getirmeyecektir. İnsan filozof olmak için felsefe yapmaz; felsefe yapa yapa filozof olur.

Bu görüş aşağıdaki yargılardan hangisini destekler?

A) Felsefe yapmak için gerekli kaynaklar insanlığın ortak felsefe geleneğinde hazırdır.
B) Felsefe yapabilmenin kişisel koşulları vardır.
C) Bilinç düzeyi belli bir yetkinliğe ulaşmış insan, filozof olmuş demektir.
D) Felsefe yapmak, insanı tanımak için yapılmış bir girişimdir.
E) Felsefe yapabilmek için, düşünme sorumluluğunu gözden çıkarmak gerekir.

6. Felsefenin konularındaki sorunlar hiç de sonu gelen, kanıtlanmış sorunlar değildir. Bunlar, doğru çözümü bulunmayan, bizi daima birçok mümkün çözümlerle karşı karşıya bırakan sorunlardır.

Bu parçada temel olarak felsefi sorunların hangi yönü üzerinde durulmaktadır?

A) Düşünce sınırlarını zorlaması
B) Kesin olarak sonuçlandırılamaması
C) Merak duygusunu canlı tutması
D) Günlük yaşamı doğrudan ilgilendirmemesi
E) Evrensel nitelikte olması

7. İÖ 6. yüzyılda Miletli Thales, insan aklını binlerce yıldır kurcalayan "Evren nedir?" sorusuna ilk kez dinlerin dışında bir yanıt aramıştır. İşte bu, felsefenin başlangıcıdır. Bu başlangıçta Thales'in felsefe tarihindeki önemi, evrenin nasıl oluştuğuna ait görüşleri değil, ama bu konuyu ele alış biçimidir. Onun hareket noktası, "hiçten bir şey olmaz" düşüncesidir. Bu, dine karşı maddeci bir yaklaşımın ifadesidir.

Bu parçaya göre, felsefenin başlangıcında aşağıdakilerden hangisi etkili olmuştur?

A) Kültürel işbirliği
B) Hoşgörülü bir ortamın varlığı
C) Doğa üzerinde egemenliğin artması
D) Dogmatik açıklamalarla yetinmeme
E) İnsana verilen değerin artması

© Güvender Yayınları

8. Hangi otoriteye dayanırsa dayansın, yalnızca başkalarından edinilen bilgileri elden geldiğince olduğu gibi korumayı amaçlayan bir ortam, eleştirel kafalara yaşama hakkı tanımayan çarpık bir ortamdır. Bundandır ki, felsefe yapılan her yerde yapılması gereken şey, eleştirel kafalar yetiştirmektir.

Bu parçada, felsefeden aşağıdakilerden hangisi beklenmektedir?

A) Bildiklerinin doğruluğunu savunma
B) Farklı düşünceleri uzlaştırma
C) Sorgulama bilinci kazandırma
D) Belli bir konuya odaklanma
E) Başkalarının düşüncelerini benimseme

9. Felsefe, ele aldığı konular üzerine sürekli sorular sorar; sürekli sorgulamaya dayanan tutumun sonucu olarak ortaya çıkar. Felsefe problemleri bir defa çözüldüler mi felsefe olmaktan çıkar. Bunlar bilimin konusu haline gelir. Bir filozofun dediği gibi: "Felsefe çözülmemiş problemlerin disiplinidir."

Bu parça, felsefenin aşağıdaki özelliklerinden hangisiyle doğrudan ilişkili <u>değildir?</u>

A) Aklın bilgisine yönelme
B) Mutlak bilgilere ulaşmama
C) Cevaptan çok sorularıyla varolma
D) Eleştirili tavrını sürekli kılma
E) Çözümsüz sorunların odağında yer alma

10. İnsan, kendini kuşatan varlık alanını bilinebilecek nesnelerin alanı haline getirdikçe, kendi varlığını da belirginleştirecektir. Belki de kendi dışındaki varolanlara yönelik bilgilenme edimi, bir süre sonra kendi ilgisinin yine kendisine yönelmesini sağlayacaktır. İşte bu noktada insanın bilinç uyanışı, felsefe etkinliği için de ilk adım olacaktır.

Bu parçaya göre felsefenin doğuşunda insanın hangi çabası etkilidir?

A) Yaşamla ilgili görüşleri inceleme olanağı bulması
B) Kendi içinde tutarlı görüşlere ulaşması
C) Konulara yaklaşımının öznel olması
D) Çoğunluğun benimsediği görüşlere uyma zorunluluğunu duyması
E) Kendini, düşüncesinin nesnesi haline getirmesi

1. Felsefe sözcüğü ilk kez Antik Ege'de Samos'lu matematikçi düşünür Pythagoras tarafından kullanılmıştır. Pythagoras; dost ve bilgi anlamlarındaki philos ve sofia sözcüklerini yan yana getirerek kendisini ifade etmiştir. Çünkü ona göre eksiksiz bilgelik ancak tanrılara yakışır. İnsan ise sofia'nın yalnızca dostu olabilir. Yani felsefe, bilginin dostu anlamı taşımaktadır.

Bu parçadan hareketle aşağıdakilerden hangisine varılabilir?

A) Felsefe, bilgelik sevgisidir.
B) Felsefede bilgiye yer yoktur.
C) Felsefe ile düşünce özdeştir.
D) Filozof, felsefeyle birlikte vardır.
E) Filozof, çağının insanıdır.

2. Herakleitos'tan önceki düşünürlerin yalnızca belli bir konu üzerinde yoğunlaşmış oldukları yerde, Herakleitos'ta belli bir bilgi kuramının, bir varlık anlayışının ortaya çıktığı görülür.

Bu açıklamayı aşağıdaki yargılardan hangisi destekler?

A) Filozofların felsefeye katkısı eşdeğerdir.
B) Her filozof, kendisinden önceki filozofların görüşlerinden yararlanmıştır.
C) Filozofların inceledikleri konularda farklılık olabilmektedir.
D) Felsefe akımları doğdukları çağın koşullarını yansıtır.
E) Felsefe tarihinde, düşüncelerini paylaşan filozoflar vardır.

3. Felsefe, "bilgelik sevgisi" anlamına gelir.

Bilgelik sevgisi, aşağıda verilenlerin hangisini karşılar?

A) Bilgi edinme uğraşısını
B) Öğrenme yetisini
C) Özgür düşünceyi
D) Eleştirel tavrı
E) Rasyonel düşünmeyi

© Güvender Yayınları

4. Felsefe, yalnızca uzman kişiyi ilgilendiren bir iş değildir; çünkü öyle ilgi çekici görünür ki, felsefe yapmayan insan yok gibidir. En azından her insanın yaşamında filozoflaşıverdiği bir an vardır. Bu, her şeyden önce doğa bilimcilerimiz, tarihçilerimiz ve sanatçılarımız için doğrudur. Bunların hepsi er geç felsefe ile uğraşmaya başlarlar.

Bu parçadan hareketle aşağıdaki yargılardan hangisine varılabilir?

A) Felsefe her insan için, özellikle de kültürel birikimi olanlar için kaçınılmazdır.
B) Her felsefi söylem nesnel bir nitelik göstermez.
C) İnsanların düşünce yapıları her zaman farklılıklar gösterir.
D) Felsefi birikimler her dönemde bilimlere yol göstericidir.
E) İnsan, etkinliklerinde düşünürlere her zaman yardımcı olur.

5. **Aşağıda verilenlerin hangisi felsefenin,** "bilmek için bilmek" **amacını daha belirgin olarak ortaya koymaktadır?**

A) İnanç ve eylemlere eleştirel bakış sağlamak
B) Düşüncelere temel oluşturan sanı ve ön kabulleri aydınlatmak
C) Varolanlara ilişkin merak ve hayret duygusunu gidermeye çalışmak
D) İnsan olmanın değerini korumak
E) İnsan davranışlarını düzenleyerek yaşama yön vermek

6. Tarihsel olarak ele alındığında, Ortaçağ'da felsefeye inançları temellendirmek için bir araç olarak bakılırken, diğer bazı dönemlerde felsefeye inançları eleştirmek için bir araç olarak bakılmıştır.

Bu parçada, aşağıdakilerden hangisine ilişkin bir bilgi yer almaktadır?

A) Felsefenin bilimlerle ilişkisine
B) Filozofların özelliklerine
C) Felsefenin ortaya çıkışına
D) Felsefenin alanının genişliğine
E) Felsefenin işlevindeki değişime

7. Felsefeyi bütün çağlar, bütün kültürler ve bütün filozoflar için geçerli olacak şekilde tanımlamak neredeyse imkansızdır. Bununla birlikte, bu, felsefenin ne olduğunun ortaya konulamayacağı, felsefeyle ilgili olarak belli bir kavrayışa hiçbir şekilde ulaşılamayacağı anlamına gelmez. Farklı felsefe tanımlarından ve anlayışlarından hareket etmek, filozof adı verilen kişinin nasıl anlaşıldığından yola çıkmak mümkündür. İşte bu yapıldıktan sonra, bütün bu farklı felsefe anlayışlarının ortak paydası tespit edilerek bu çerçeve içinde felsefeyi belirleyen, onu başkaca disiplinlerden ayıran temel özellikler ortaya konabilir.

Bu parçaya göre, felsefeyle ilgili bilgi sahibi olmada aşağıdakilerin hangisi yapılabilir?

A) Felsefe ile bilimin ilişkisinin açığa çıkarma.
B) Felsefeye özgü düşünme etkinliklerinden hareketle genel ilkeler belirleme.
C) Felsefe etkinliğini filozofların yaptıklarından ayrı tutma.
D) Düşünceleri mantık ilkelerine uygunluğu yönünden analiz etme.
E) Filozofların kişilik özellikleri inceleme.

8. Mitoloji insanlar üzerinde egemenlik sürdürüyorken, onlar "Bilgelik nedir?" sorusunu kendi kendilerine sormayı asla düşünmüyorlardı. Çünkü mitoloji bu soruyu ve başka birçoklarını açık biçimde yanıtlıyordu. Mitos veya kehanetin yerini insanın kendi düşüncesinin almasıyla felsefe doğdu. İlk filozoflar, mitolojik dünya görüşüyle çatışmaya girdikleri için filozof idiler.

Bu parçada, felsefenin doğuşu aşağıdakilerin hangisine dayandırılmaktadır?

A) Otorite sayılan görüşlere değer verilmesine
B) Çoğunluğun benimsediği görüşlere uyma düşüncesine
C) Keşif ve icatların yaygınlaşmasına
D) Pratik yaşamla ilgili kaygıların oluşmasına
E) Açıklamalarda geleneksel olanın dışına çıkılmasına

9. Felsefi öğretiler, birbirlerinden dikkate değer ölçüde farklıdır. Biri yalın ya da sıkı biçimde birleşmiş bir örüntüyü değerli bulabilir; diğeri çeşitli, bazen birbirine zıt düşünce sistemlerinden aldığı parçaları toplayan seçmecinin yolunu izlemeyi yeğleyebilir. Fakat görüşleri tamamen zıt olan filozoflar bile, sorgulanmamış yaşamın yaşanmaya değer olmadığı konusunda genellikle birleşirler.

Bu parçada aşağıda verilenlerden hangisi anlatılmaktadır?

A) Filozoflar farklı düşünce yapılarına sahip olsalar da, eleştirel olmada ortak anlayış sergilerler.
B) Felsefenin anlamlı bir yapısının olduğu söylenemez.
C) Her varlık kendi bütünlüğü içerisinde ele alınıp değerlendirilmelidir.
D) Felsefe daha çok bireysel boyutu ağır basan bir nitelik taşır.
E) Felsefede farklı fikirleri aynı noktada birleştirmek önemlidir.

10. Felsefe, kendi tarihinin de gösterdiği gibi soyut varlık ve kategorilerle ilgilenir. Burada, fizikteki ideal gaz gibi soyut varlıkları değil, Leibniz'in "monad"larını, Schopenhauer'un "evrensel irade"sini ve Schelling'in "mutlak özdeşlik"ini düşünürüz. Bunlar imgesel belirlemeler olarak, gerçekte var olan şeylerin yorumlarıdır ve felsefi incelemenin konusunu oluşturmaya yetecek ölçüde anlamlıdırlar.

Bu parçadan hareketle aşağıdakilerden hangisine varılabilir?

A) Felsefenin konusu kolayca saptanamaz.
B) Varlıkların içeriği konusundaki kuşkular, felsefi incelemeyi engeller.
C) Felsefe, düşünceye konu olmadan tarih içinde kendiliğinden oluşan varlıkları inceler.
D) Felsefe, gerçekliğin idealize edilmiş biçimleriyle konusunu ortaya koyar.
E) Felsefe, somut ve soyut inceleme nesneleri arasında ayırım yapmaz.

© Güvender Yayınları

1. Felsefe öğrenilmez, yapılır. Descartes'ı öğrenmezsiniz de Descartes'la düşünürsünüz. Bu, her adımda Descartes'ı yeniden tartışmak anlamına gelir. Felsefe yapabilmek için düşünmek sorumluluğunu göze alabilmek gerekir.

Bu görüşte olan kişinin aşağıdakilerden hangisini savunduğu söylenebilir?

A) Karmaşıklaşmamış toplumlarda insanlar felsefe yapma gereksinimi duymazlar.
B) Felsefe yapmak için gerekli kaynaklar insanlığın ortak felsefe geleneğinde hazırdır.
C) Felsefe yapmak, felsefi düşünce yöntemini kullanmaktır.
D) Felsefe yaparken ne yükseklik duygularına ne de alçak gönüllülüklere yer vardır.
E) Felsefe yapma girişimi bir büyük filozof olma sonucunu getirmez.

2. Bilim insanları birşeyi açıkladıklarını söylediklerinde, açıklamanın bilimdeki anlamıyla ilgilenen filozoflar onların hatalı olduğunu iddia etmek yerine, bilim insanlarının bir şeyi açıkladıklarını öne sürdüklerinde ne yaptıklarını anlamaya çalışmalıdırlar.

Bu parçada anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

A) Filozoflar, bilim etkinliğinin kendisi üzerinde durmalıdır.
B) Bilim insanları, filozofların yol göstericiliğinden yararlanırlar.
C) Filozoflar ve bilim insanları aralarındaki çekişmelerden güç alır.
D) Bilim insanlarının yaptıkları çalışmalar yöntem bakımından kusurludur.
E) Filozoflar, bilim insanlarını etik açıdan değerlendirirler.

3. İnsan daima şu soruları sorar ve bunlara cevap arar: Varlığın esası nedir? Varlığın temelinde değişmez bir öz var mıdır? Dış dünya gerçek midir? Gerçeği bilmek mümkün müdür? Bilginin kaynağı nedir? İnsan eylemlerini belirleyen genel bir ahlâk yasası var mıdır? Felsefe bilgisi insanın işte bu tür sorular sorma ve öğrenme açlığı içinde olmasından doğmuştur.

Bu parçada felsefe bilgisinin doğuşu aşağıdakilerden hangisine dayandırılmıştır?

A) İnsanlar arasında bilgi alış verişinin bulunmasına
B) İnsanın geleneksel inanışlara bağlı kalmasına
C) İnsanın gerçeği görme ve tanıma isteğine
D) Bilimsel araştırmaların yenilenmesine
E) Önceki bilgi birikimlerinin kullanılır duruma gelmesine

4. Felsefe, phileosophia sözcüğünden gelmektedir. Phileosophia, bilgiyi veya bilgeliği sevmek, araştırmak ve peşinden koşmak anlamlarına gelir. Bilginin sevilmesi ve istenmesi olarak felsefeyle uğraşanlara da filozof ya da bilge insan denilmektedir. Filozoflar insan yaşamıyla ilgili her şeyi düşünerek, felsefeyi, her şeyi araştıran bir alan yapmışlardır.

Bu parçada, felsefe ile filozof arasında nasıl bir ilişki kurulmaktadır?

A) Felsefede filozoflar fikirler dünyasına çağrıda bulunur.
B) Filozoflar, bilgeliğe ulaşma çabasında felsefeyi ortaya çıkarmıştır.
C) Felsefe yapmak, filozofların zahmetli yoludur.
D) Felsefenin gerekliliği, filozofların gerekliliğini sağlamıştır.
E) Filozof, felsefenin yaygınlaşması için çaba harcar.

© Güvender Yayınları

5. Mutluluk nedir? sorusuna:

- Sokrates, "bilgili olmaktır; çünkü bilgi erdemdir."
- Epiküros ise "hazdır; acıdan uzak olmak mutluluktur"

şeklinde cevap vermektedir.

Sokrates ve Epiküros'un bu cevapları felsefenin aşağıdaki niteliklerinden hangisini örneklendirmektedir?

A) Farklı konulardaki soruları cevaplamasını
B) Sonuçlara akıl yoluyla ulaşmasını
C) Cevaplarda, farklı bakış açılarının bulunmasını
D) Her türlü konuyu irdelemesini
E) Akıl ilkelerini etkili biçimde kullanmasını

6. Felsefenin içeriğinde ve işlevinde meydana gelen değişmenin, felsefenin tanımına yansıması doğaldır. Bu nedenle felsefe tanımları, farklı bakış açılarını yansıtır.

Bu parçada <u>temel</u> olarak felsefenin hangi özelliği söz konusu edilmektedir?

A) Öznel olma
B) Tutarlı açıklamalarda bulunma
C) Evrensel olanı ele alma
D) Genel bilgiler verme
E) Bütüncü görüşe varma

7. "Ben bilmeyi, bilme için, kendisi için araştırırım; düşünülen herhangi bir nesneye duyulan gereksinme için değil."

Bu görüş, felsefenin özelliklerinden hangisiyle yakından ilgilidir?

A) Felsefe varolan şeylerin bütünü üzerinde durur, varolanların birleştirici niteliğini ele alır.
B) Felsefe çağın koşullarından etkilenir.
C) Felsefenin karşılığı bir yarar değil, düşünme bakımından doyum sağlamaktır.
D) Felsefede, matematik ya da fizik bilimlerinde olduğu gibi doğrular yoktur.
E) Felsefi sistemler aklın ürünü olarak doğar ve aklın ürünü olarak yaşar.

8. Felsefe, tarihini beraberinde taşır. Bu nedenle "Felsefe vardır ve felsefe, tarihinin kendisidir" diyenler; hatta "felsefe yok, filozoflar vardır" diyenler olmuştur. Çünkü filozofları tek tek ve iyice bilmeden felsefe yapılamaz. Felsefeyle tanışmanın en doğru yolu, filozofları kendi eserlerinde tanımaktır.

Bu bilgiler aşağıdaki yargılardan hangisini destekler?

A) Felsefe değil, felsefe yapmak öğrenilir.
B) Felsefe, tarihinden soyutlanamaz.
C) Başlangıçta her bilim dalı felsefeden koparak bağımsız hale gelmiştir.
D) Felsefe, bilgi üzerine bir bilgidir.
E) Filozofların aynı konudaki çelişkili görüşleri felsefenin temel konusunu oluşturur.

9. Felsefe, toplumca kabul gören konularda bile tepkiyle karşılanacağını bilmesine rağmen eleştirebilen, karşı çıkabilen insanlar sayesinde var olmuştur.

Bu parçada felsefenin aşağıdaki niteliklerinden hangisi söz konusu edilmektedir?

A) Varolana yönelik bilgi edinmeye çalışması
B) Bağımsız bir sorgulamaya dayanması
C) Bilgi peşinde arayış olarak ortaya çıkması
D) Esnek bir bilgi türü olması
E) Her bilgiye bir anlam katması

10. Belli bir ulusun ve toplumun üyesi olan bir düşünürde, içinde bulunduğu toplumun ortak düşünme özelliği kendini gösterir.

Bu durum aşağıdakilerden hangisiyle açıklanabilir?

A) Refah düzeyine ulaşmış toplumlarda felsefenin etkinliğini kaybetmesiyle
B) Düşünme ürünü olan felsefenin, toplum yapısıyla ilişkili olmasıyla
C) Aynı toplumda yaşayan düşünürlerin aynı görüşleri paylaşmasıyla
D) Toplumsal olayların belirli ilkelere uygun olarak gelişmesiyle
E) Olayların önceki bilgi birikimine dayalı olarak ortaya çıkmasıyla

© Güvender Yayınları

1. Tüm insan başarıları üzerine bir düşünme etkinliği olarak felsefe, eleştirel bir üst düşünmedir. Fakat disiplinlerin ürünlerinin birleştiricisi ve yönlendiricisi olarak felsefe, bir düşünme tekniğidir de aynı zamanda. O, farklı özelliklerdeki bilgilerin bölünüp parçalanmalarına karşı çıkarken aynı zamanda bu bilgilerin üzerinde, tıpkı dansın beden üzerinde oynadığı belirleyici bir rolü oynar. Bu bakımdan felsefe, yanıtlardan çok sorularla ilgilenir; bir sonuca ulaşmaktan çok, sürekli bir arayışı amaçlar.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine <u>ulaşılamaz</u>?

A) Felsefe, sorularla sonuca gider.
B) Felsefe düşünceyi yönlendirir.
C) Felsefe, insan yaşamını sorgular.
D) Felsefe, konularına bütüncül yaklaşır.
E) Felsefe, kendi tarihine ışık tutar.

2. Hellenistik felsefe Sokrates, Platon ve Aristoteles tarafından öne sürülen konularla uğraşmıştır. Bunlarda ortak olan şey, insanların nasıl iyi bir yaşam süreceklerine bir cevap aramalarıydı. Yani gündemdeki konu ahlâktı. Bu konu günümüz filozoflarının da en önemli konulardan biridir.

Bu parçadan hareketle aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Felsefi düşünce, içinde bulunduğu çağın koşullarından etkilenir.
B) Filozoflar aynı konuda birbirlerinden farklı cevaplar verebilirler.
C) Filozofların ortaya koyduğu düşünceler belirli bir bilgi birikiminin ürünüdür.
D) Felsefede, bir dönemin konusu, başka bir dönemin de konusu olabilir.
E) Düşünce zenginliği, filozofların yaşadığı toplumdaki özgürlüklerle orantılıdır.

3. Felsefi düşünme, sadece sorgulananı tek taraflı düşünme değildir; aynı zamanda sorgulamanın kendisini veya sorgulama sonucunu da sorgulamaktır. Düşüncenin, kendi düşüncesi üzerine tekrar dönmesi felsefi tavrın en önemli karakteridir.

Bu parçadaki görüşü aşağıdaki yargılardan hangisi <u>en iyi</u> yansıtır?

A) Felsefi davranış, aklın her tür düşüncesini takip etmektir.
B) Felsefi tavır, bilgiler üzerine düşünmek, onları yeniden gözden geçirip yorumlamaktır.
C) Felsefeyle tanışmanın yolu bazı felsefi sorular sormaktan geçer.
D) Felsefi davranış sabırlı olmayı, zorluklara katlanmayı gerektirir.
E) Felsefe, insanı, evreni, değerleri anlamak için sürdürülen en geniş araştırma çabasıdır.

4. Sıvı unsurların sınırsız değişmelere uygun olması Thales'in dikkatini çekmiştir. Bitkilerin tohumları, hayvanların gıdaları nemlidir; rutubet olduğunda ondan sıcak buhar çıkar. Thales bu gözlemlerinden hareketle varlığın özünün "su" olduğunu ileri sürmüştür. Thales'in bu görüşü, doğanın mitolojik bir tarzda tasvirine oranla büyük bir ilerleme oluşturur; zira düşüncelerdeki ilkenin değiştiğini ifade eder.

Bu parçada Thales'in düşüce hayatına nasıl bir katkısından söz edilmektedir?

A) Farklı nitelikteki görüşlerin ortak yönlerini belirleyerek sentez bir görüşe varmıştır.
B) Varlığın açıklamasını dağaüstü güçler yerine doğal güçlerle yapmıştır.
C) İnanca dayalı bir evren tasarımı sunmuştur.
D) Doğada olup bitenleri birden çok nedene bağlı olarak açıklamıştır.
E) Düşünmede sonuçtan çok sürece önem vermiştir.

© Güvender Yayınları

5. Felsefi düşünceden önce din, mitoloji ve efsaneler insanların dünyasına etkide bulunmuş olgulardır. Felsefi düşüncenin önemli özelliği tüm bu düşüncelere, inançlara eleştiri getirmesidir. Felsefe, toplumda inanç, töre, ahlak ilkesine ya da mitolojik olarak süregelen bilgilere sorgulayıcı yaklaştığı, bunları aklın süzgecinden geçirdiği için, felsefi düşünce toplumların ilerlemesine katkıda bulunmuştur.

Bu parçada aşağıda verilenlerden hangisi anlatılmaktadır?

A) Filozofların, tarihin her döneminde zor olana yöneldikleri
B) İnsanı ele alan yaklaşımların daha çok kabul gördüğü
C) Felsefi niteliklerin işlevsel olduğu
D) Olayların doğaüstü açıklamasının felsefeyle başladığı
E) Her türlü bilginin insanı olumlu etkilediği

6. İnsanın bir felsefesinin olması, deniz kazası geçirmiş bir yaralıyı köpüklü sularda boğulmaktan kurtaracak kalın bir tahtanın olmasıyla aynıdır. Bu, insanın, kendisinin ve öteki insanların yaşamındaki şeylerle ilgili olarak derin bir merak duymasıdır. Başkalarının varlığını göz önüne almayan hiçbir felsefe tam olamaz. "Ben", sen olmadan tamamlanamaz; "biz" de işte bu nedenle oluşur. Yaşam korkuludur; yalnızca felsefe insan ediminin boyutlarını ölçerek yaşamı güvenli kılabilir.

Bu parçada aşağıda verilenlerden hangisi anlatılmaktadır?

A) Felsefenin, yaşam koşulları dışında gelişen bir alan olduğu
B) İnsanın ancak felsefe ile yaşamın koşullarına uyum sağlayabileceği
C) Her düşüncenin, ortaya çıktığı dönemin koşullarını yansıtabileceği
D) İnsanların ancak temel sorunlarını giderdikten sonra felsefe yapmaya başlayabileceği
E) Felsefenin, ancak mutsuz insanlarca anlaşılabileceği

7. Geçmişteki kullanımına baktığımızda, kimisi felsefeyi tek tek bilimlerin temeli saymıştır. Kimileri için felsefe bilimlerin anası, içerisinden çıktıkları kaynaktır. Kimisi içinse yaşam bilgeliği, evrensel değerlerin bilgisidir.

Bu parçaya dayanarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) Günümüzde felsefenin kendine özgü bir konusu kalmamıştır.
B) Felsefe, bilimsel kavramların ve önermelerin mantıksal çözümlemesini yapar.
C) Felsefe bir öğreti olarak, bir etkinlik olarak tanımlanamaz.
D) Felsefenin ne olduğu konusunda söylenenleri bir araya getirip ortak bir tanım verilemez.
E) Felsefe sözcüğüne, değişen dönemlerde farklı anlamlar verilmiştir.

8. Öğrenciler genellikle inançlarını dikkatle gözden geçirme, güdülerini araştırma, değerlerini sıkı sıkıya inceleme ya da kanılarını karşılaştırma fırsatı bulamadan yüklü bir eğitim programını tamamlarlar. Zihinsel yaşantıyı geliştirmek dışında başka hiçbir neden olmasa bile, fikirlerin anlamlı ve savunulabilir olduğu iddiasının dayandığı temelleri inceleme yolunda sistematik bir çabanın harcanması değerli bir girişimdir. Eğer felsefenin her şeyi sorup da hiçbir şeyi çözüme kavuşturmamasından şikayetçi olunuyorsa, İngiliz eleştirmenin sözlerinde içimizi rahatlatacak bir şeyler bulunabilir: "Sadece açık bir kafaya sahip olmak hiçbir şey değildir. Kafayı açmanın hedefi, ağzı açmada olduğu gibi, onu katı bir şeylerin üstüne kapatmaktır."

Bu parçada felsefe öğrenmenin gerekliliği aşağıdakilerden hangisine bağlanmıştır?

A) Geçerli kural ve ilkelerinin önemine inanmaya
B) İnsan doğasının gereklerine uymaya
C) Düşünme yetisini harekete geçirmeye
D) İnsanın kendine güven duymasına
E) Bilimsel yeniliklerin hızına uyum sağlamaya

© Güvender Yayınları

Bilgi Felsefesi (Bilgi Çeşitleri) — Test - 1

1. İnsan, içinde yaşadığı dünyadaki varlıkları tek tek algılar. Bunlardan ayrı ayrı bilgilere ulaşır ve bunları genelleştirir. Bunlar algıya dayanan gündelik bilgilerdir. Gündelik bilginin kaynağı duyulardır; geçerliliği ve doğruluğu kişisel deneyimlere dayanır, yaşamı kolaylaştırır.

Bu parçaya dayanarak gündelik bilgi ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) Varlığı açıklamaya çalışırken bilimin verilerini kullanır.
B) Evrensel bir bilgi ortaya koymaya çalışır.
C) Bütün varlığı sorgulayarak değişmez kurallara ulaşır.
D) İnsanın derin seziş ve hayal gücünün bir eseri olarak ortaya çıkar.
E) Yaşam koşulları içerisinde tecrübeyle oluşan, pratiğe yönelik bilgilerdir.

2. Din, insanı sonlu ve ölümlü olmanın yarattığı sıkıntıdan kurtarır, onu manevi bakımdan arındırır. Sonlu ve ölümlü varoluşunu, sonsuz ve ölümsüz bir manevi varlığa dayandırma içinde olan insan, bir dine girdiğinde, bu dinde kendisine sunulan bilgileri olduğu gibi benimser. O, bu durumda bütün bir yaşantısını, maddi ve manevi varoluşunu bu bilgilere göre düzenler.

Bu parçada daha çok aşağıdakilerden hangisi üzerinde durulmaktadır?

A) Din, evreni, toplumu ve insanı açıklayan bir inanç sistemidir.
B) Dinin sağladığı bilgiler, başka bilgi türleri tarafından desteklenebilir.
C) Dinin ortaya koyduğu bilgilerin gerekliliği kişilere göredir.
D) Dini bilgi, insanın manevi yaşantısına temel olarak, onun bu dünyadaki varoluşunu anlamlandırır.
E) Bir inanç sistemi olarak din, insanlığın başlangıcından beri varolmuştur.

3. Gündelik bilginin kaynağında, hepimizin aşağı yukarı aynı biyolojik, fizyolojik yapıya ve benzeri toplumsal koşullara sahip olmamız yatar. Hepimiz yağmurun ıslattığını, güneşin ısıttığını, yemenin açlığı gidereceğini ve sonbaharın arkasından kışın geleceğini biliriz. Bu bilgi bilinçli ve sistemli bir araştırmaya dayanmaz.

Bu parçadan aşağıda verilenlerden hangisine ulaşılabilir?

A) İnsan yaşamında deneyimlerin ürünü olan bilgiler vardır.
B) İnsan yaşamında her şey önceden belirlenmiştir.
C) Her insanın olayları yorumlamadaki bakış açısı farklıdır.
D) Toplumsal koşullar her insanı dayanışmaya yöneltir.
E) Filozofların toplumsal olaylara yaklaşımı farklıdır.

4. Doğal ihtiyaç olan mutlak bir güce inanma, dini bilginin temelini oluşturur. Nasıl Yahudiliği kabul eden bir kimse, onun algılanış biçimine, inanç ilkelerine, varlık açıklamalarına inanıyorsa, Hıristiyanlığa ya da İslamiyete inanan bir kimse de, bu dinlerin değer yargılarına ve evren açıklamalarına inanır. İnanç öyle güçlü bir ihtiyaçtır ki, dinlerin verdiği bilgiler bilimsel açıklamalara ters düşse bile, bu inanma ihtiyacı dinleri yaşatmaya devam eder.

Bu parçada dini bilgi ile ilgili <u>daha çok</u> aşağıdakilerden hangisi vurgulanmaktadır?

A) Varlığı ve doğayı açıklamaya çalıştığı
B) Öznel bir nitelik taşıdığı
C) Mutlak inancı gerektirdiği
D) Pratik amaçlara yöneldiği
E) Neden-sonuç ilişkisini irdelediği

© Güvender Yayınları

5. Modern felsefe, özerk bir disiplin olarak ortaya çıkmış olsa da, modern bilimden yoğun bir biçimde etkilenmiştir. Felsefenin kendisi ve kimi temel disiplinleri, yükselen bilimin ve gerçekleşen bilimsel devrimin taleplerine paralel bir gelişme göstermiştir.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Bilim ile felsefe, benzer alanlarda faaliyet gösterirler.
B) Bilim ile felsefe arasındaki ilişki değişime uğramamıştır.
C) Felsefe, bilimdeki gelişmelere kayıtsız kalmamıştır.
D) Bilimin gelişmeye kapalı bir yönü vardır.
E) Bilimin felsefeye katkısından söz edilemez.

6. Bilimsel bilgiler birbirleriyle tutarlıdır ve mantıksal bir ilişki içindedirler. Bilim, birbiriyle çelişen iki önermenin aynı şekilde doğru olabileceğini kabul etmez. Ulaştığı sonuçların her türlü çelişkiden uzak ve kendi içlerinde tutarlı olmasını ister.

Bu parçada bilimsel bilginin hangi özelliği vurgulanmaktadır?

A) Akıl ilkelerine uygun olma
B) Genellemelere ulaşma
C) Birikimli olarak ilerleme
D) Değişimlere açık olma
E) Varlığı parçalı olarak ele alma

7. Bilim bir yığın dağınık, ilişkisiz önermelerden oluşmamaktadır. Bilimde bilgileri dile getiren önermeler mantıksal bir ilişki içindedir. Önermeler kendi içerisinde ve diğer önermelerle tutarlı, sistemli ve düzenli bir bütünlük oluşturmaktadır.

Bu parçada temel olarak bilimin hangi özelliğine yer verilmektedir?

A) Nesnel olması
B) Eleştiriye açık olması
C) Birikimli olarak ilerlemesi
D) Öndeyi imkânı sağlaması
E) Aklın ilkelerine uygun olması

8. Aristoteles, havada bırakılan ağır bir cismin, kütleleri aynı olsa da hafif cisimden önce yere düşeceğini ileri sürdü. Bu iddianın geçersizliğini Galileo, Piza Kulesine çıkıp aynı tip biri büyük ve ağır, diğeri küçük ve hafif iki taş parçasını aynı anda yere bırakarak gösterdi.

Galileo'nun bu davranışı bilimsel bilginin daha çok hangi özelliğiyle açıklanabilir?

A) Tutarlı bilgiler içerme
B) Genellenebilir olma
C) Kesin olma
D) Akıl ilkelerine dayanma
E) Deney ve gözleme dayanma

9. Felsefenin, evrenin sırrını yalnızca insan aklının imkanları ile bilebileceği iddiasına karşılık, din bu bilgiye ancak Tanrı'nın bildirmesi ile erişilebileceğini ileri sürer. Buna bağlı olarak felsefenin, insandan akıl yürütme, temellendirme istemesine karşılık; din, insandan inanma, iman etme ister.

Bu parçaya göre din, aşağıdaki özelliklerden hangisini taşımaktadır?

A) Mutlak inanca dayanır.
B) Farklı bilgi türlerini karşılaştırır.
C) Gerçekliği bütünüyle sorgular.
D) Kişisel deneyimlerden ortaya çıkar.
E) Bilginin sınırları içerisinde kalır.

10. Bilimin amacı salt bilgi olmasına karşın, tekniğin amacı ortaya birşey koymaktır, üretimdir. Örneğin cisimlerin ısıyla genleştiğini söylemek teorik bir bilgidir. Bu teorik bilgiyi bir metal parçasına uygulamak tekniktir.

Buna göre teknik, aşağıdakilerden hangisini ifade eder?

A) Varolan bilgileri karşılaştırmayı
B) Varlığın özüne yönelik sorular sormayı
C) Teorik bilgilerden pratik alanda yararlanmayı
D) Hakikate ulaşma çabasını
E) Geleceği kavrama isteğini

© Güvender Yayınları

11. Bilimler sürekli bir gelişim içersindedirler. Her bilim kendi bilgilerini sürekli yenilemekte, eskiye göre daha iyi noktalara taşımaktadır. Bugünkü modern tıbbın, kurucusu kabul edilen Grek hekimi Hippokrates'in bilgilerinden çok ileride olduğu kesindir.

Bu parçada sözü edilen durum, bilimin hangi niteliğine örnektir?

A) Eleştirel olması
B) Evrensel olması
C) Sonuçlarının kesin olması
D) Birikimli olarak ilerlemesi
E) Olgusal içerikli bilgilerden oluşması

12. Bilimsel bilgi sürekli değişme, ilerleme gösterir. O hiçbir zaman olmuş bitmiş ya da durgun değildir. En doğru kabul edilen bir bilimsel görüş hatta bilimsel bir yasa bile, bir gün daha doğru bir görüş veya yasa tarafından düzeltilebilme, hatta reddedilebilme durumuyla karşılaşabilmektedir.

Bu parçada bilimsel bilginin hangi özelliği üzerinde durulmaktadır?

A) Pratik yarar sağlaması
B) Genellemelere ulaşması
C) Varlığı parçalı olarak ele alması
D) Gelişiminde eleştirel tavırdan yararlanma
E) Yöntem kullanması

13. Teknik bilgi, doğa bilgisinin olgulara uygulanmasıyla meydana gelir. Teknik bilginin bir tek amacı vardır; o da insana yaşamında rahatlık ve kolaylık sağlamaktır. Yararlı olmak teknik bilginin ana özelliğidir.

Bu parçadan teknik bilgiye ilişkin aşağıdaki sonuçlardan hangisine ulaşılabilir?

A) Bilimlere göre daha karmaşık bilgiler içerir.
B) Pratik amaçlara yönelir.
C) Bilimsel bilginin dayanak noktalarını oluşturur.
D) Sadece bilgiye ulaşma amacı taşır.
E) Evreni bir bütün olarak açıklamaya çalışır.

14. Eski çağlardan beri toplumların düşünce tarihleri incelenecek olursa, görürüz ki felsefe diye karşımıza çıkan bilgilerde hiç değişmeyen, ortaklaşa olan bazı karakterler bulunur. Bunların en önemlileri, bu bilgilerin genel, evrensel, sistemli ve birleştirilmiş olmalarıdır.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi üzerinde durulmaktadır?

A) Felsefi düşüncenin evrimi
B) Felsefe bilim ilişkisi
C) Felsefe bilgisinin temel nitelikleri
D) Felsefi akımların doğuşu
E) Felsefi yöntemin aşamaları

15. Bilimsel bilgi bir milletten çıkmasına karşın, bir milletin malı değildir.

Burada, bilimsel bilginin hangi özelliği söz konusu edilmektedir?

A) Kesin olması
B) İlerleme göstermesi
C) Objektif olması
D) Evrensel olması
E) Akla dayanması

16. Gündelik bilgi, insanın pratik ihtiyaçlarını kolaylıkla ve kısa yoldan karşılayabilmesi için vardır. Burada amaç, gündelik yaşamda karşılaşılan olayların ve problemlerin üstesinden gelmektir. Bu bilgi eleştirel bir tavırla, bir yönteme dayanılarak kazanılmış değildir. Gündelik bilgi, belli sınırların ötesine geçerek, derinlere uzanan ve neden-sonuç ilişkilerini ortaya koyan bir bilgi de olamaz. Tam olarak temellendirilebilen bir bilgi olmadığı için, bu bilginin genel geçerliliği de yoktur.

Bu parçaya dayanarak gündelik bilgiyle ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılamaz?

A) İnsanların, karşılaşabilecekleri bütün problemleri çözebilecek güce sahiptir.
B) İnsanların günlük yaşamlarındaki sıkıntıları çözmek için ortaya çıkmıştır.
C) Belirli bir sisteme göre elde edilmiş bilgi değildir.
D) Determinist bir anlayışa bağlı yönü vardır.
E) Doğruluğu bilimsel olarak açıklanamadığı için evrenselliği yoktur.

© Güvender Yayınları

1. Doğa bilimleri dış dünya hakkında doğru bilgi verirler. İnsanın doğaya ilişkin bilgisini artıran bilimler, doğa bilimleridir. Çünkü bu bilimler insanın dışındaki dünyayı yani doğayı, konu alır. Bu bilimler doğada olup biten olayları araştırır; olay ve olgular arasındaki ilişkileri ortaya çıkarır. Bundan dolayı doğa bilimlerine, doğadaki olgularla ilgili olma anlamında, olgusal bilimler adı da verilir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi sadece doğa bilimleri için geçerlidir?

A) Duyusal alanın sınırları içindeki somut gerçekleri incelerler.
B) Tek tek olaylardan genel sonuçlara ulaşmaya çalışırlar.
C) Alanındaki konuları determinist bir anlayışla incelerler.
D) Bilgilerini, inanç yasaları olarak ortaya koymaya çalışırlar.
E) Kişisel bir yapı sergilerler.

2. Felsefenin bilimle yakın ilişki içinde olma gerekliliği, felsefenin, bilimin söylediklerini tekrar ettiği anlamına gelmez. Felsefenin bilimden yararlanması, kendi problemlerine daha gerçekçi çözümler bulması içindir. Felsefi problemler bilimsel problemlerden temelde farklıdır. Bu problemler çoğunlukla bilimlerin çözemediği veya onların çözüm alanına girmeyen problemlerdir. Örneğin "Ahlâkî eylem nasıl olmalıdır?" sorusunu bilimin yardımıyla çözemeyiz.

Bu parçada bilim ile felsefenin ilişkisiyle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söz konusu edilmektedir?

A) Her ikisi de akıl ilkelerine uygun çözümlemelerde bulunur.
B) Bilimlerin kullandıkları yöntemler felsefenin yöntemlerini destekler.
C) Belirli bir kültürel ortamda ortaya çıkar.
D) Felsefe, bilimler için çözümsüz olan alanlara açıklama getirir.
E) Bilimsel bulgular yeni felsefi problemleri beraberinde getirir.

3. Bilen özne, kendisine konu aldığı nesneyi anlamak, kavramak ve açıklamak amacı güder. Bundan dolayı bilgi, insan varlığının en büyük ve en önemli başarılarından biridir. İnsan, bilgisi sayesinde herşeyden önce mağaradan ve çok ilkel yaşam koşullarından kurtulmuştur. İnsan varlığı yine bilgi sayesinde kentler ve uygarlıklar kurmuş, mutluluk yolunda önemli adımlar atarak gerçekten de büyük ilerlemeler kaydetmiştir.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi söz konusu edilmektedir?

A) Bilginin oluşum aşamaları
B) Bilgide öne çıkan unsurlar
C) Bilginin insanlığa sağladığı yararlar
D) Bilginin oluşumunun koşulları
E) İnsan varlığının boyutları

4. Bilimin yalnızca olgularla ilgilenmesine karşılık felsefe, değerler, anlamlar, idealler veya amaçları da içine alan varlık alanını kendine konu edinir.

Bu parçadan aşağıdakilerden hangisine <u>ulaşılamaz</u>?

A) Felsefi düşünce bilimlerden farklıdır.
B) Bilimler sadece olanı belirlemeye yönelir.
C) Felsefe, sınırlı bir varlık alanını aşar.
D) Felsefe, olması gerekeni de ele alır.
E) Bilim, felsefeden önce var olmuştur.

5. Gerek felsefi bilgi, gerekse bilimsel bilgi "var olan" şeylerin bilgisidir. Ancak bilimler "var olan"ı parçalara bölerek ve aralarında işbölümü yaparak araştırmalarını yürütürler. Buna karşılık felsefe, "var olan" şeylerin ortak olan, birleştirici olan niteliğini ortaya koymaya çalışır.

Bu parçada felsefenin bilimlerden ayrılan hangi niteliği vurgulanmaktadır?

A) Olması gerekeni belirler.
B) Varlığı bütün olarak alır.
C) Çağın koşullarından etkilenir.
D) Olgulara dayanma zorunluluğu yoktur.
E) Eleştireldir.

© Güvender Yayınları

6. Bilim, doğayı anlama ve açıklama amacı güder; teknoloji ise doğayı insan varlığının amaçları için kontrol altına almayı amaçlar. Bilimde amaç teoriktir, oysa teknikte amaç pratiktir; doğada bulunan bir hammaddenin işlenerek insanlığın hizmetine sunulmasında olduğu gibi.

Buna göre tekniğin, bilimden farkı aşağıdakilerden hangisidir?

A) İnsan merakının bir ürünü olarak ortaya çıkması
B) İnsanlığın yaşamını kolaylaştırmaya yönelik olması
C) Doğruluğunun deney ve gözlemle kanıtlanabilmesi
D) Nesnel bir niteliğe sahip olması
E) Akıl ve mantık ilkeleriyle ortaya konulması

7. Doğa bilimleri, olayları meydana getiren yakın nedenlere ulaştıktan sonra, laboratuvarda aynı koşullarda neden durumunda olan olayları meydana getirerek, aynı sonuçları elde etmeye çalışır. Felsefe ise, nedenleri birleştirmeye doğru giden açıklamaları akla dayalı düşünmeyle yapar.

Bu parçada felsefenin bilimlerden farkı olarak aşağıdakilerden hangisi gösterilmiştir?

A) Yöntemleri B) Sonuçları
C) Konuları D) Özellikleri
E) İşlevleri

8. I. Bir bayrak yarışında yarışmacılar her defasında bayrağı aynı noktadan alıp, götürebildikleri noktaya taşırlar.
II. Bir yarışmada, yarışmacılardan biri bayrağı bir noktaya götürdükten sonra diğer yarışmacılara devrediyor ve böylece bayrak daha ileriye taşınıyor.

Bu bilgiler ilerleme özelliği bakımından aşağıdaki bilgi türlerinden hangisine karşılık gelmektedir?

	I	II
A)	Felsefe bilgisi	Metafizik bilgi
B)	Felsefe bilgisi	Bilimsel bilgi
C)	Sanat bilgisi	Felsefe bilgisi
D)	Metafizik bilgi	Bilimsel bilgi
E)	Dini bilgi	Gündelik bilgi

9. Evrenin merkezinde Güneş'in olduğunu söyleyen Kopernikus, yeni bir doğa anlayışının en önemli temsilcisi olacaktır. Kepler ve Galilei, Kopernikus'un düşüncelerini bilimsel olarak geliştirecektir. Onların ilk çalışmalarında ortaya koyduğu matematiksel doğa bilimi, Newton ile tam bir olgunluğa ulaşacaktır.

Bu parçada bilimsel bilginin hangi özelliği vurgulanmaktadır?

A) Birikimli olarak ilerleme
B) Aklın kurallarına uygun olma
C) Kesin sonuçlara ulaşma
D) Objektif nitelikte olma
E) Evrensel olma

10. Fizik, fiziksel varlığı; biyoloji, organik varlığı; psikoloji, psişik varlığı; tarih, tarihi gerçekliği araştırırken; felsefe "Varlık nedir?" sorusuna cevap arar.

Buna göre, diğer bilimlerle felsefe arasındaki en önemli fark aşağıdakilerden hangisidir?

A) Diğer bilimlerin, varlık hakkında soru sormamaları
B) Diğer bilimlerin varlık hakkındaki parçacı yaklaşımlarına karşı, felsefenin tümel yaklaşımı
C) Diğer bilimlerin varlıkların özelliklerini irdelemeleri
D) Diğer bilimlerin, gerçeğin bilgisine yönelmeleri
E) Felsefenin, varlığı düşünceyle açıklaması

11. Felsefede veya bilimlerde ortaya atılan bir savın hemen kabul edilmesini bekleyemeyiz. İnsanlar bu savın doğruluğu için inandırıcı deliller isteyeceklerdir. Bundan dolayı gerek filozoflar gerekse bilim adamları, savlarını, o konuyla ilgili bilgileri toplayıp düzenledikten sonra dile getirme eğilimindedirler.

Buna göre, bilim adamları ve filozoflarla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) Eleştirici bir tutuma sahiptirler.
B) Düşünceleri aklın ilkelerine uygundur.
C) Ürettikleri ile insan hayatını yönlendirirler.
D) Sürekli yeni bilgilere ulaşma gayreti içindedirler.
E) Düşüncelerini temellendirerek açıklarlar.

© Güvender Yayınları

12. Formel bilimlerin konusu, gerçekte varolmayan ideal ya da düşünsel varlıklardır. Örneğin, matematiğin konusu sayılar ve şekiller dünyasıdır. Rasyonel ve irrasyonel sayılar, şekiller gerçek dünyada zaman ve mekân içinde varolmayan, yalnızca düşüncede varolan ideal varlıklardır. Çünkü sayılar dış dünyada var değildir. Tahtaya, ne kadar mükemmel araçlar kullanılırsa kullanılsın, mükemmel bir doğru çizilemez. Bunlar düşünce yoluyla oluşturulmuş varlıklardır. Bundan dolayı deney yöntemiyle araştırılamaz.

Buna göre formel bilimlerin konularının <u>temel</u> özelliği aşağıdakilerden hangisidir?

A) Bilimsel olarak incelenebilmeleri
B) Kesin sonuçlar elde etmeye elverişli olmaları
C) Aralarında ilişkiler kurulabilmesi
D) Nesnel ölçütlerle denetlenebilmeleri
E) Duyusal alanın dışında olmaları

13. Bilimin önermelerinin doğrulanabilmelerine karşın, felsefenin önermeleri doğrulanamazlar.

Felsefenin önermelerinin <u>doğrulanamaması</u> aşağıdakilerden hangisine dayanır?

A) Eleştirel olmasına
B) Kişisel olmasına
C) Akıl ilkesine dayanmasına
D) Genellemeler yapmasına
E) Gerçeği aramasına

14. Bilimde, Galileo'nun açıklamalarında Aristoteles'in harekete ilişkin açıklama ve formülünün yanlış olduğu ortaya çıkmıştır. Ancak felsefede, Hegel gelince Epiküros'un veya Marx ortaya çıkınca Hegel'in formüllerinin yanlış olduğu ispat edilememiştir.

Bu parçadan aşağıda verilenlerden hangisine ulaşılabilir?

A) Bilim ve felsefe benzer konuları ele alır.
B) Bilimin birikimli ilerlemesine karşın, felsefe birikimli ilerlemez.
C) Bilim ve felsefede, varlığın açıklamasında benzer görüşlere yer verilir.
D) Bilim ve felsefede sistemli bir dünya görüşü ortaya konur.
E) Bilimin gerçeği aramasına karşın, felsefe gerçeği aramaz.

15. Günümüzde felsefe, dün olduğu kadar bugün de bilimlerin konusu olan varlık alanlarını bir bütün olarak değerlendirir. Bugün felsefe, bilimlere etkisini daha çok hissettirmekte ve bilime yol göstermektedir. Felsefe, ürettiği sorularla bilime yardımcı olur ve bilimsel tartışmaların ortaya çıkmasına zemin hazırlar.

Bu parça aşağıda verilenlerden hangisini desteklemektedir?

A) Felsefe günümüzde önemini yitirmiştir.
B) Bilim varolduğu sürece felsefeye gerek duyulmaz.
C) Felsefenin açıklamaları bilimlerden bağımsız değildir.
D) Bilimler felsefeden doğmuştur.
E) Felsefe diğer disiplinlerden bağımsızdır.

16. Gündelik bilgi, tek tek olaylar için doğruluk payı olabilen bir bilgidir. Böyle olması gündelik bilginin sebep-sonuç ilişkisini vermediği anlamına gelmez; ancak bu, gelişigüzel kurulan bir nedensel ilişkidir.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi gündelik bilginin özelliği <u>değildir</u>?

A) Araştırmaya dayanır.
B) Olaylara açıklık getirir.
C) Pratik amaçlarla kullanılır.
D) Deneyimleri yansıtır.
E) Neden-sonuç bağı kurulur.

17. Bilimsel araştırma ve buluşlar yapma yöntemlerinin öğretilebilir olmasına karşın, felsefenin filozoflar tarafından üzerinde uzlaşılan belli bir araştırma ve düşünme yöntemi mevcut değildir. Her filozofun kendine özgü bir felsefe yapma biçimi vardır.

Bu parçaya dayanarak bilim ve felsefeyle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) Bilim nesnel bir yöntemden hareket ederken, felsefe kişiseldir.
B) Felsefi görüşler bilimin gelişmesine katkıda bulunur.
C) Bilim ve felsefe akla dayanır.
D) Felsefe birikimli ilerlemezken, bilim birikimli ilerleme gösterir.
E) Bilim varlığı parçalarken, felsefe bütüncü yaklaşır.

© Güvender Yayınları

1. Thales hem filozof, hem de astronomi gözlemleri yaparak güneş tutulmasını önceden tahmin eden bir bilim insanıydı. Aristoteles, çok ünlü olan filozofluğunun yanısıra, balıkları ve birçok bitkiyi inceleyerek iyi bir biyoloji sınıflaması yapan bir düşünce insanıydı. Demokritos, bir filozof olarak öne sürdüğü atoma dayalı evren kuramıyla, günümüz biliminin temellerini çağlar önce atmıştı.

Bu parçadan aşağıdaki yargılardan hangisine <u>ulaşılamaz</u>?

A) Bilim ve felsefe bir dönem birlikte ele alınmıştır.
B) Felsefenin başlangıcında filozof ile bilim insanı aynı kişi olarak kabul edilmiştir.
C) Felsefe ile bilimi her zaman kesin sınırlarla ayıran bir takım ölçütler vardır.
D) Bilim ve felsefe belirli dönemlerde birbirlerine gereksimin duymuşlardır.
E) Felsefede ortaya konan düşünceler sonraki dönem bilim çalışmalarını etkileyebilir.

2. Farabi'ye göre, ulaşılan sonuç hepsinde aynı olduğu için felsefenin, bilimin ve dinin doğruları "Etkin Akıl"dan kaynaklanan doğrulardır. Bu nedenle hepsi aynı doğruyu farklı biçimlerde dile getirirler. Farabi bu düşüncesini "Gerçek, gerçeğe aykırı olamaz." sözleriyle ifade eder. Etkin akıl'dan edinilen doğruları bilim adamı ve filozof kanıtlama, belgelendirme yoluyla, din adamı ise inandırma yoluyla dile getirir.

Bu parçada din, felsefe ve bilim arasında nasıl bir ilişki kurulmaktadır?

A) Kaynağı aynı olan gerçekleri farklı yöntemlerle ortaya koymuşlardır.
B) Felsefe, bilimin ortaya koyduğu gerçekleri gözardı etmiştir.
C) Gerçekleri farklı yöntemlerle ortaya koydukları için kaynakları aynı olamaz.
D) Bilim, felsefe ve dinde kuşkuya yer yoktur.
E) Ortaya koydukları gerçeklerin hepsi birbirinden farklıdır.

3. Evreni ve insanı açıklamaya çalışan dinin kaynağında, Tanrı ya da belirli özellikleri olan bir Tanrı inancı vardır. Bu inanç dinde sezgi, vahiy ya da kutsal kitap yoluyla temellenir. Dinde eleştiriye, temel iddiaların doğruluğundan kuşku duymaya hiçbir şekilde yer yoktur. Dinle aynı amacı paylaşan felsefe ise, yalnızca insana ve insan aklına dayanır. Felsefede tüm iddialar, akıl yoluyla tartışılır ve temellendirilir.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi vurgulanmaktadır?

A) Din ve felsefenin birbirlerinden farklı yönleri
B) Din ve felsefenin birbirlerine benzer yönleri
C) Dinin ele aldığı temel konular
D) Felsefenin problem alanları
E) Felsefe ve dinin uzlaştığı noktalar

4. Dini bilgi ile felsefe bilgisi arasında gerek kaynakları, gerek amaçları, gerekse yapıları bakımından büyük farklılıklar vardır. Din, felsefeden farklı olarak insanın dünyayı bilme ihtiyacından çok, Tanrı'ya ve insan hayatının bir anlamı olduğuna inanma ihtiyacına karşılık gelir.

Bu parçada aşağıdakilerden hangi üzerinde durulmuştur?

A) Bilgiyi oluşturan unsurlar
B) İnsan yaşamının amacı
C) Felsefenin değeri ve kaynağı
D) Bilimin diğer bilgi türleriyle ilişkisi
E) Din ile felsefenin farkı

5. Filozoflar bakış açılarının, mizaçlarının, yaratıcı zekalarının ve koşullarının farklılığından dolayı aynı konuda farklı sonuçlara ulaşabilirler. Bununla birlikte felsefede aynı konudaki farklı görüşlerden birinin doğru, diğerinin yanlış olduğu söylenemez.

Bu parçada felsefe bilgisinin aşağıdaki özelliklerinden hangisi vurgulanmaktadır?

A) Birleştirici ve bütünleştirici olması
B) Eleştirel bir tavrın sonucu ortaya çıkması
C) Doğruluğun açıkça saptanamaması
D) Birikimli ilerleme özelliğine sahip olamaması
E) Evrensel bir bilgi türü olması

© Güvender Yayınları

6. Ortaçağda felsefe dinin emrindeydi. Felsefenin görevi din dogmalarını akılla biçimlendirip sunmaktı. Rönesans döneminde ise insanın evrendeki yeri ve önemi araştırılmıştır. Bu dönemde dinin felsefe üzerindeki etkisi azalmıştır.

Bu parçada felsefe bilgisinin aşağıdaki özelliklerden hangisi üzerinde durulmaktadır?

A) İçinde bulunduğu dönemden etkilenmesi
B) Evrensel nitelikli konuları incelemesi
C) Akıl ve mantık ilkelerini kullanması
D) İnsanın bilme ve anlama merakını gidermesi
E) Konusuna öznel açıdan yaklaşması

7. Bilim, genel geçerliği bulunan ve herkesçe gözlemlenebilir olan olaylardan ve olgulardan hareket eder; o, ulaştığı sonuçlarını yine olgulara dönerek temellendirmeye çalışır. Buna göre, felsefe de bir çeşit olgu demek olan insan yaşantısından hareket eder. Fakat, felsefe ulaştığı sonuçları temellendirmeye çalışırken olgulara değil de, mantıksal analize yönelir.

Buna göre bilim ve felsefenin farklılığını aşağıdaki yargılardan hangisi ifade eder?

A) Dünyayı anlamaya ve açıklamaya çalışırlar.
B) Hazır verilmiş bilgilerle yetinmezler.
C) Mantık ilkelerinden yararlanırlar.
D) Dünyayı ve insan yaşantısını anlamaya çalışırlar.
E) Yöntem bakımından birbirlerinden farklıdırlar.

8. Herhangi bir bağımsız bilim ile bu bilimin tarihi gelişimini dikkate almaksızın, bir bilim disiplini içinde çalışmalar yapmak mümkündür. Örneğin matematik ile uğraşan insanın, matematiğin tarihini bilmesi gerekmez. Ancak felsefede bu tarihi gelişmeyi bilmek yalnızca yararlı değil, aynı zamanda zorunludur. Felsefede derinleşmek isteyen, felsefe tarihi ile uğraşmak zorundadır.

Bu parçada, felsefeyi bilimden ayıran aşağıdaki özelliklerden hangisi vurgulanmaktadır?

A) Kendi içinde tutarlıdır.
B) Tarihinden soyutlanamaz.
C) Genel bilgilere ulaşır.
D) Sistemli ve düzenlidir.
E) Merak ve hayret duygusuna dayanır.

9. Felsefe bilgisi, varlık ve olaylar karşısında merak duyan insanlarla ortaya çıkar. "Dünyadaki varlıklar niçin başka türlü değil de oldukları gibidir?" "İnsan, belli bir olay karşısında neden başka türlü değil de, belli bir şekilde davranır?" Felsefe bilgisi işte bu konuları merak eden, kendisine her türden soruları soran insanlarla gelişir. Felsefe bilgisi, yaşamı bütün boyutlarıyla görmeyi bilen, açık ve sorgulayan bir zihnin ürünü olmak durumundadır.

Bu parçada felsefe bilgisinin hangi özelliği vurgulanmaktadır?

A) Akıl ilkelerini temele alması
B) Yığılan bir bilgi olması
C) Birleştirici ve bütünleştirici olması
D) Doğruluğu belirlenebilen bir ölçütünün olmaması
E) Gerçeği anlama ve tanımaya yönelik eleştirel bir tavrın ürünü olması

10. Bilimin önermelerinin doğrulanabilir olmalarına karşılık, felsefenin önermeleri doğrulanamazlar. Örneğin Galilei'nin, "Serbest düşme yasası"nı doğrulamak mümkündür. Ancak Platon'un, "İçinde yaşadığımız dünyanın dışında değişmeyen, ezeli-ebedi varlıklardan meydana gelen bir idealer dünyasının varolduğu" görüşünü doğrulamak mümkün değildir. Yani hiçbir insan bilimsel olarak böyle bir dünyanın varolduğunu gösteremez.

Bu parçaya göre felsefenin önermelerinin doğrulanamaması aşağıdakilerden hangisiyle açıklanabilir?

A) Gerçeğe ulaşmaya çalışmasıyla
B) Kişisel düşüncelere bağlı kalmasıyla
C) Varlığı ele almasıyla
D) Bilimleri sorgulamasıyla
E) Eleştirel olmasıyla

© Güvender Yayınları

11. Felsefede, bilimlerde olduğu gibi herkes tarafından kabul edilen veya kabul edilmesi gereken doğru, kesin bilgiler veya sonuçlar sözkonusu değildir. Herhangi bir bilimde, her zaman öğrenilmesi mümkün bir bilgi, bir hakikat vardır. Felsefede ise karşınıza çıkan, filozofların çeşitli konularda ileri sürmüş oldukları ve çoğu kez de birbirine aykırı olan birtakım düşünceler, görüşler, sistemlerdir.

Bu parçada, felsefeyi bilimden ayıran özelliklerden hangisine yer verilmiştir?

A) Evreni bir bütün olarak ele alması
B) Birikimli olarak ilerlememesi
C) Düşünceye dayanması
D) Tarihinden soyutlanamaması
E) Nesnel gerçekliğe ulaşamaması

12. Felsefenin tarih içinde en fazla işbirliği içinde bulunduğu, kendisinden en fazla etkilenip etkilediği kültürel-insani etkinlik, bilimdir. Felsefe her şeyden önce insanın kendisini çevreleyen evreni, toplumu, kendini tanımak ve bilmek amacına yönelik olduğundan, çeşitli bilimlerin bütün bu konulardaki çalışmalarından ve bunların sonucundan haberdardır. Öteyandan bilimin amacı da doğru bilgi olduğuna göre, doğru bilginin imkânı, kaynakları v.b. konularda kendine yol gösterecek bir felsefi çabaya ihtiyaç duyar.

Bu parçaya dayanarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) Tüm bilimler, önceleri felsefenin içinde bir alan olarak ele alınmıştır.
B) Felsefe bir bilim olarak ele alınabildiği gibi, bilim de felsefi bir çaba olarak görülebilir.
C) Bilim ve felsefe ortaya koydukları sonuçlardan karşılıklı olarak yararlanırlar.
D) Bazı filozoflar, ortaya görüşler koyarken bilimleri dikkate almayabilirler.
E) Filozoflar, evreni açıklarken, bilimin ortaya koyduğu sonuçlardan farklı sonuçlara ulaşırlar.

13. Jaspers'e göre felsefe, tek tek bilimlerin bir toplamı değildir. Bilimler nesneldir, felsefe kişiseldir. Bilim bilgiyi amaç olarak koyar, felsefe ise bilinebilir olanı aşar; bilim, temsil edilebilir olan genel akla yönelir, felsefe ise temsil edilemez olan tek kişiye.

Jaspers, bu görüşünde aşağıdakilerden hangisini vurgulamaktadır?

A) Bilimin yol gösterici olduğunu
B) Bilim ve felsefenin farklarını
C) Bilimin felsefeden ayrı düşünülemeyeceğini
D) Bilimin temel özelliklerinin felsefede de olduğunu
E) Bilimin, felsefenin üzerinde olduğunu

14. Felsefenin değerleri yorumladığı yerde, bilim değerlerden arınık olarak olgularla ilgilenir. Örneğin insan bilimleri, "iyi bir davranış", "adil bir siyasi rejim", "güzel bir roman" deyimlerinde kullanıldığı anlamda, iyilik, adalet veya güzelliği bir değer olarak ele alıp incelemez. Oysa ahlâk felsefesi, siyaset felsefesi ve sanat felsefesinin konuları özellikle bu kavramlardır.

Buna göre bilimin sadece olgularla ilgilenmesi aşağıdakilerden hangisine dayandırılabilir?

A) Genellemelere ulaşmasına
B) Var olanı konu edinmesine
C) Eleştiriye dayanmasına
D) Gerçeği aramasına
E) Yaşamı sorgulamasına

15. Felsefe, varlığı bir yönüyle ele alan bilimlerden farklı olarak, varlığın bütününe yönelir. Dolayısıyla felsefede ortaya konan düşünceler, varlığın herhangi bir alanına veya görüntüsüne ait olmaktan çok bütününe ilişkindir. Örneğin biyolojinin canlı varlığı, psikolojinin ruhsal varlığı, sosyolojinin toplumu ele almasına karşılık felsefe, varlığı, varlık olmak bakımından ele alır.

Bu parçada felsefenin hangi niteliği üzerinde durulmaktadır?

A) Kuşatıcı bir bilgi olması
B) Varlığın açıklanmasında farklı görüşlere yer vermesi
C) Açıklamalarını düşünceye dayandırması
D) Gerçeği sorgulaması
E) Tarihinden soyutlanamaması

© Güvender Yayınları

1. I. Eleştirel düşünceye dayanır.
II. Gerçeği anlama ve bilme ihtiyacından doğar.
III. Yalnızca var olanı inceler.
IV. İdeal olanı konu edinir.

Bu özelliklerden hangisi felsefe bilgisine ait değildir?

A) Yalnız I B) II. ve III. C) Yalnız III
D) I. ve III. E) I. ve IV.

2. Bilim, doğa yasalarını bulmaya çalışır. Bunu yaparken gözlenebilen olay ve olgulardan hareket eder, ulaştığı sonuçları yine olgularla doğrular.

Bu parçada bilimin hangi niteliği anlatılmaktadır?

A) Araştırma yaptığı
B) Öndeyide bulunduğu
C) Uygulanabilir olduğu
D) Varlığı parçalayarak ele aldığı
E) İlerleme gösterdiği

3. Bilimde karşılaşılan sorunlara doğru veya genel geçer, kanıtlanmış yöntemler ve yanıtlar bulmak olanaklıdır. Bu yöntemler sadece, söz konusu sorunun bağlı bulunduğu alana göre değişiklik gösterebilir. Felsefede ise bu sorunlara genel geçer yanıtlar bulmak oldukça zordur. Çünkü bu sorunlar ne doğrudan deneysel alana ne de biçimsel alana ilişkindirler.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Felsefe ve bilim karşılıklı olarak birbirlerini tamamlarlar.
B) Felsefe var olanların bilgilerine eleştirel yaklaşır.
C) Felsefe ve bilim, konularını aynı yöntemlerle incelerler.
D) Felsefe ve bilim toplumsal değişmelerden aynı ölçüde etkilenirler.
E) Felsefe ve bilimin sonuçlarının nitelikleri farklıdır.

4. **Aşağıdakilerden hangisi dini bilginin özellikleri arasında gösterilemez?**

A) Mutlak olması
B) Eleştiriye kapalı olması
C) Evrenin, Tanrı karşısındaki durumunu incelemesi
D) Sonuçlarının olasılıklı olması
E) Kutsal olana dayanması

5. **Aşağıdakilerden hangisi felsefi bilginin özelliklerinden biri değildir?**

A) Yaşamın ve evrenin ne olduğu sorusuna cevap bulmaya çalışan bilgilerdir.
B) Kaynağı deneye dayanan ve kesin olan bilgilerdir.
C) Soyut kavramlar yoluyla elde edilen bilgilerdir.
D) Sorgulanabilen ve doğruluğu tartışılabilen bilgilerdir.
E) Düşünce yoluyla genellemelere giden bilgilerdir.

6. Filozof ile bilim adamının çalışma biçimlerindeki farklılığı, birlikte seyahat eden iki yolcunun davranışlarına benzetmek mümkündür. Birinci yolcu gördüğü araziyi uzak gözlerle bir uçtan diğerine izlerken, ikinci yolcu araziye, belli bir yöne doğrulttuğu sabit bir teleskopla bakmaktadır. İşte filozof, birinci yolcu gibi nesneleri tek tek görmez; arazinin tüm çeşitliliğini genel bir bakış açısıyla kendi bütünlüğü içinde görür. Bilim adamı ise ikinci yolcu gibi tek tek nesneleri görür; bütünü kapsayacak bir bakışa sahip değildir.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisine işaret edilmektedir?

A) Bilimin ve felsefenin ilgi alanına giren konularına bakış açısındaki farklılığa
B) Bilim ile felsefenin giderek birbirinden uzaklaştığına
C) Bilimlerin doğuşunun felsefe içinde gerçekleştiğine
D) Bilim ile felsefenin birbirlerinin eksikliklerini tamamladığına
E) Bilim ile felsefenin öncelikli konularının doğa olduğuna

© Güvender Yayınları

7. Günümüzde, bilimden uzak ve bilime dayanmayan bir felsefe düşünülemez. Bilimsel incelemelere ve bunların sonuçlarına dayanmayan bir felsefe sistemi, olsa olsa bir hayal ürünü, edebi bir eser ya da şiirimsi bir özellik taşır. Filozof, bilimsel araştırmaların bütün ayrıntılarını bilmese de, onların, sonuçlarını formüle ettiği yasaları bilen kimsedir.

Bu parçada aşağıdaki görüşlerden hangisi vurgulanmaktadır?

A) Felsefenin, bilimden bağımsız olduğu
B) Filozofların bir bilim dalında uzmanlaşması gerektiği
C) Felsefenin, bilimsel verilerden yararlandığı
D) Felsefi eserlerin edebi özellikler içerdiği
E) Bilimlerin, felsefenin alanını sınırladığı

8. Birkaç kez yeşil olgunlaşmamış üzümleri yer ve ekşi olduğunu görünce, "Yeşil üzümler ekşidir." genellemesine ulaşırız.

Burada örneklendirilen bilgi türü aşağıdakilerden hangisidir?

A) Bilimsel bilgi B) Dini bilgi
C) Felsefi bilgi D) Teknik bilgi
E) Sanat bilgisi

9. Bilim, elde ettiği bilginin niteliği, bu bilginin kendisinin ne olduğu hakkında soru sormaz; bilginin temellerini araştırmaz. Oysa ki felsefe, bilgi teorisi adı altında bilginin ne olduğunu, her bilgi alanında değişmeyen öğelerinin ne olduğunu açıklar. Bilim araştırmalar yapar; fakat çeşitli alanlardaki araştırmaların birleştirici öğesi üzerinde durmaz; çünkü bu, bilim için bir problem değildir. Oysa ki bilgi kuramı için bunların hepsi açıklanması gereken problemlerdir.

Bu parçada bilim ile felsefe hangi bakımdan karşılaştırılmaktadır?

A) Yeniliklere uyum sağlama bakımından
B) Eğitime katkıları bakımından
C) Uygulama değerleri bakımından
D) Bilgiyi ele almaları bakımından
E) Bilgi birikimi sağlama bakımından

10. Bilim, kuram ve uygulamanın birlikte bir bütün olarak algılanması gereken bir disiplindir. Bilimin kuramsal temeli, kimi kere felsefi düşüncenin izlerini, görüş alanlarını içinde taşır. Felsefe bu anlamıyla kimi düşünür ve bilim adamlarının iddia ettikleri gibi gereksiz kurgusal bir alan değildir. Tam tersine, felsefeye verilmesi gereken değer ve işlev, bilimsel düşünceye verilmesi gereken değerle aynı olmalı ve aynı değerde algılanmalıdır.

Bu parçaya dayanarak felsefe ve bilimle ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Aynı konuya ilişkin sorulara farklı yanıtlar verirler.
B) Bilgi edinme yöntemleri birbirlerinin aynısıdır.
C) İnsanlık için aynı ölçüde değerlidir.
D) Toplumsal değişimlerden aynı ölçüde etkilenirler.
E) Aralarında bulunan büyük rekabetten güç alırlar.

11. Şimdi çeşitli adlarla var olan bütün bilimler, başlangıçta felsefenin kapsamı içinde yer alıyorlardı. Fakat bilimler, araştırma yöntem ve teknikleri geliştikçe Rönesans'tan itibaren felsefeden ayrılmaya başlamışlardır. Böyle bir gelişme sonucunda insan, bilim yoluyla doğal ya da toplumsal çevrenin kontrol altına alınmasına yol açan bir bilgi üretme gücünü elde etmiştir. Yani, bilimlerde deney yoluyla test edilebilir olan bir bilgi birikimi gerçekleşmiş ve bu birikim pratik bir amaçla teknolojinin doğuşuna yol açmıştır.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılamaz?

A) Bilimlerin kendi alanlarında yeni bilgilere ulaşmaları felsefenin değerini azaltmıştır.
B) Bilimler, felsefenin ilk dönemlerinde felsefenin kapsamı içinde yer almışlardır.
C) Bilimlerin felsefeden kopmaları, kendilerine özgü yöntemler belirlemeleriyle başlamıştır.
D) Bilimsel bilgiler, insanların doğayı denetim altına almasında önemli rol oynamışlardır.
E) Bilimsel bilgiler, insan yaşamının kolaylaştırılması için uygulama değeri taşır.

© Güvender Yayınları

12. Sınırları önceden belirlenmiş bir alanda, bilmek amacıyla genel geçer bilgilere ulaşmak için sistemli olarak ve belli bir yöntemle elde edilen bilgilerdir.

Burada sözü edilen bilgi türü aşağıdakilerden hangisidir?

A) Gündelik bilgi B) Sanat bilgisi
C) Bilimsel bilgi D) Felsefe bilgisi
E) Dini bilgi

13. Bilimsel bilgi, bilimsel yöntemle elde edilen ve yine bilimsel ölçütlerle doğru olduğu gösterilebilen bilgidir. Bilimsel bilgi sürekli artar ve gelişen bir yapıya sahiptir. Çünkü bilimsel bilgi genel geçerdir. Bilimsel yöntemi kullanan herkes bilimsel bilginin artmasına katkıda bulunabilir.

Bu parçada, bilimsel bilginin gelişme göstermesi aşağıdakilerden hangisine dayandırılmıştır?

A) Tutarlı ve sistemli olmasına
B) Farklı biçimlerde sınıflandırılmasına
C) Nesnel olarak doğrulanabilir olmasına
D) Geleceğe ilişkin öngörüde bulunmasına
E) Hayatımızı değiştirmedeki etkisine

14. Gündelik bilgide parmağına diken batan bir insanın acı hissedeceğini deneyimlerimize dayanarak söyleyebiliriz; fakat bunun nedenini bilimsel açıdan pek de bilmeyiz. Bunun gibi, gündelik yaşam içinde belli belirsiz sübjektif genellemelere dayalı birçok bilgiye sahip olabiliriz. Bilimsel bilgide ise durum farklıdır. Bilimde olguların herkes tarafından aynı sonuçları verecek şekilde ortaya konulması ve nesnel genellemelere ulaşılması söz konusudur.

Parçaya göre, gündelik yaşamın bilgisi ile bilimsel bilgi hangi yönüyle karşılaştırılmıştır?

A) Öznel ve genel - geçer genellemeler içerme
B) Yığılan ve ilerleyen olma
C) Olanı ve olması gerekeni irdeleme
D) Düşünsel ve uygulamaya dönük olma
E) Pratik yarar gözetme ve aklın gücüne dayanma

15. Bilimi bir etkinlik olarak gören düşünürlere göre, bilimde düzenli bir doğrusal büyüme ve gelişmeden söz edilemez. Onlara göre bilimdeki hareketliliği belirleyen, paradigma değişimleridir. Bu hareketlilik ise bir takım yön değiştirmeler, zikzaklar hatta devrimler olarak gerçekleşmektedir.

Bu görüş aşağıdaki yaklaşımlarından hangisiyle çelişmektedir?

A) Bilim nesneldir.
B) Bilim genelleyicidir.
C) Bilim sistemlidir.
D) Bilim sorgulayıcıdır.
E) Bilim birikimli olarak ilerler.

16. Bilen (suje) ile bilinen (obje) arasında kurulan bağın sonucunda açığa çıkan ürün, bilgidir. Bilen "insan", bilinen ise "insanı çevreleyen diğer tüm varlıklar"dır. İnsanın kendisi de çoğu zaman bilgi nesnesini oluşturur.

Aşağıdakilerin hangisinde insan, bilgi nesnesi olarak alınmıştır?

A) Evren sonsuzdur.
B) İnsan eylemlerinde özgürdür.
C) Doğada ve sanatta güzel farklıdır.
D) Varlık, insan düşüncesinden bağımsız olarak vardır.
E) Tanrı, doğanın yetkin yaratıcısıdır.

17. Bilim kural koymaz, var olan gerçekliği yani düzenliliği betimlemeye çalışır. Bilimsel yasalar normatif değil, betimleyici yasalardır. Dolayısıyla Kepler yasaları, gezegenlerin nasıl hareket etmesi gerektiğini değil, gerçekte nasıl hareket ettiklerini betimler.

Bu parçada bilimsel bilginin hangi özelliği üzerinde durulmuştur?

A) Birikimli olarak ilerleme gösterir.
B) Çelişkili hükümlere yer vermez.
C) Olması gerekeni değil, olanı verir.
D) Sistemli ve düzenlidir.
E) Varsayımlara dayanır.

© Güvender Yayınları

1. Bilimsel tutum, bilim adamının eleştiriye açık olmasını, batıl inanç ve önyargılardan uzak durmasını ve tarafsız davranmasını gerektirir.

Bu parçaya dayanarak bilimsel tutumun aşağıdakilerden hangisini amaçladığı söylenebilir?

A) Değişmez olana ulaşmayı
B) Karşıtları birleştirmeyi
C) Nesnel ve bağımsız bir bilgiyi
D) Toplumsal yaşamı düzenlemeyi
E) Yararlı olanı ortaya çıkarmayı

2. Eskiden göz ameliyatları çok büyük riskler taşırdı. Gözün enfeksiyon kapması, ameliyat edilen gözün kör olması vb. bir çok risk vardı. Oysa geçen günü gazetedeki bir haberde, herhangi bir yan etkisi olmayan ve acı vermeyen yöntemle yakını göremeyen hastaların 15 saniyede ameliyat edilebildiği belirtiliyordu. Bugün artık göz ameliyatları korkulan bir durum olmaktan çıktı.

Bu parçada ifade edilenler, bilimin aşağıdaki özelliklerinden hangisini örneklendirir?

A) Birikimli olarak ilerlediğini
B) Mantık ilkelerine uygun olduğunu
C) Olaylar arasındaki ilişkileri açıkladığını
D) Kuramsal bir temeli olduğunu
E) Sistemli ve düzenli olduğunu

3. Bir şiir, bir resim hakkında "bu güzeldir ya da çirkindir." türünden estetik yargılar verilir. Bu estetik yargılar sübjektiftir ve bilimde verdiğimiz, örneğin "Su 100°C de kaynar" türünden yargılardan farklıdır.

Buna göre, bilimsel bilgiyi estetik bilgiden ayıran özellik aşağıdakilerin hangisinde verilmiştir?

A) Sistemli olması
B) İhtiyaçlara cevap vermesi
C) Nesnel olması
D) Yönteme dayanması
E) Doğa gerçeklerini konu edinmesi

4. Bilimle uğraşanlar, bilimsel çalışmaları sırasında her türlü önyargılarından, inançlarından, eğilimlerinden uzak durmalıdırlar. Yansız ve nötr olmalıdırlar. Ayrıca da metafizik değerlendirmelerin her türlüsünden arınmalıdırlar.

Bu parçaya dayanarak bilimsel çalışmalarla ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Gerektiğinde işi bilen ustalarla işbirliğine gidilmelidir.
B) Nesnellik, gerçekleştirilen çalışmaların ışığı olmalıdır.
C) Araştırılacak konuların belirlenmesinde seçici davranılmalıdır.
D) Araştırmalarda beklenmedik sonuçların ortaya çıkabileceği kabul edilmelidir.
E) Aynı konuyla ilgili olan önceki çalışmalar dikkatle incelenmelidir.

5. Bilgi, çok farklı varlık alanları ile ilgilidir. Bilgi çeşitlerini anlamak için onun günlük hayatta, dinde, teknikte, sanatta ve bilimde ortaya çıkış şeklini gözden geçirmek yerinde olur. Çünkü bilgi türleri, yansıttıkları varlık türlerine göre isim alır.

Buna göre; "Dondurma soğuktur." **yargısı aşağıdaki bilgi türlerinden hangisine örnektir?**

A) Gündelik B) Dini C) Sanat
D) Felsefi E) Teknik

6. Bilimsel bilgi; insanın içinde yaşadığı dünya ve oradaki varlıklar hakkında sistemli, olayları açıklamaya yönelmiş, tutarlı, amaçlı ve objektif bilgidir.

Bu parça, aşağıdaki bilimsel bilgiyle ilgili yargılardan hangisini <u>desteklemez</u>?

A) Genel geçerliliği olan bilgidir.
B) Olgulara dayanır.
C) Çelişkili hükümlere yer vermez.
D) Gelişmiş toplumlara özgüdür.
E) Bilinçli etkinliğinin ürünüdür.

© Güvender Yayınları

7. Fizik ya da kimya ile uğraşan bir insanın bu derslerin tarihini bilmesi gerekmez. Ancak felsefe ile ilgilenen birinin, onun tarihini bilmesi sadece yararlı değil, aynı zamanda zorunludur. Çünkü felsefede derinleşmek isteyen, felsefenin tarihini, filozofların hangi koşullarda ve nasıl düşündüklerini, birbirlerinden nasıl etkilendiklerini anlamak zorundadır. Dolayısıyla felsefe tarihini bilmeden, felsefe yapılamaz.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi anlatılmaktadır?

A) Felsefenin, bilimlerden farklı olarak tarihine bağımlı bir yapısının olduğu
B) Felsefenin, bilimlerden daha yavaş ilerleme gösterdiği
C) Bilimlerin tarihini bilmenin, felsefe serüvenini bilmeyi anlamsız hale getirdiği
D) Düşünürlerin görüşlerinin felsefenin tarihinden soyutlanabileceği
E) Felsefenin, bilimler gibi tarihinden bağımsız incelenebileceği

8. Felsefe ve bilimlerin amacı gerçeğe ulaşmaktır. Her ikisi de insandaki anlama ve bilme merakından doğar. Böyle olmakla birlikte, diğer bilimler evrenin belirli yönlerini inceledikleri hâlde, felsefe bize evren hakkında daha birleştirilmiş ve bütünleştirilmiş bilgiler verir.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi vurgulanmaktadır?

A) Felsefenin bilimlerden yararlanması gerektiği
B) Felsefe ile bilimin ortak yönlerinin yanında farklılıklarının bulunduğu
C) Felsefenin olması gerekene yönelmesi gerektiği
D) Toplum için en yararlı çalışmanın felsefe olduğu
E) Bilimlerin felsefeden ayrılmalarının zorunluluğu

9. Felsefe ile bilim arasındaki ilişki, onların meydana gelişleri ve ulaşmak istedikleri amaçlar bakımından da ele alınabilir: Bu bakımdan her ikisi de bilmek ve anlamak merakından doğmuştur. İkisi de gerçekliğin bilgisini edinmek amacındadırlar. Dolayısıyla bu iki bilgi türü arasında benzerlikler vardır.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Bilimler ile felsefe her zaman aynı yöntemi kullanır.
B) Bilim ve felsefeyi doğuran neden ikisinde de ortaktır.
C) Bilimlerin felsefeden ayrılması insan bilgisinin sınırlarını genişletmiştir.
D) Filozof bütün bilgilere gerçek anlamda sahip olamaz.
E) Bilim ile felsefe bazı yönlerden birbirlerinden ayrılır.

10. İçinde yaşanılan olayları tek tek algılama ve bu algılanan olaylardan bir sonuç çıkarma esasına dayanan bilgiye gündelik bilgi denir. Gökyüzünde bir bulut ya da karartı görünce yağmurun yağacağına, dünyanın etrafından kuyruklu yıldız geçince savaş olacağına, kavak yaprakları erken dökülmeye başlayınca kışın uzun süreceğine dair inançlarımız bu şekilde elde ettiğimiz bilgiye örnektir.

Buna göre gündelik bilgiyle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) İnsanların olayları inanç ekseninde değerlendirmesidir.
B) Olaylar arasındaki ilişkinin duyguya dayalı olarak kurulmasıdır.
C) İnsanın yaşantılarından edindikleri düzensiz bilgidir.
D) Bilgi birikiminden yararlanarak yeni tekniklere ulaşılmasıdır.
E) Sistemli araştırmalardan edinilen verileri kapsar.

© Güvender Yayınları

Bilgi Felsefesi (Bilgi Kuramı) Test - 1

1. Bilgi felsefesi, bilgimizin temel özelliklerini, kaynağını ve sınırlarını inceler. O, belli bir bilgi türünü değil de, bilen özne ile bilinen nesne arasındaki ilişki olarak görülen bilgi sürecini bütünüyle ele alır; bu sürece giren tüm öğeleri inceler. Bilginin temel olarak ne olduğunu, nasıl ve hangi yollardan elde edildiğini irdeler.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Bilgi felsefesi en yeni bilgiyi konu edinir.
B) Bilgi felsefesi, bilgiyi genel olarak ele alır.
C) Bilgi felsefesi, bilginin akıl ilkelerine uygunluğunu denetler.
D) Bilgi felsefesi, bilginin inançla temellendirilmesine çalışır.
E) Bilgi felsefesi, bilgi türleri arasındaki ilişkileri inceler.

2. Auguste Comte, Fransız devriminin yarattığı toplumsal karmaşayı, yeni bir toplumsal düzenleme ve reformla ortadan kaldırmayı denemiştir; toplumu bilim yoluyla yeni baştan düzenlemeyi amaçlamıştır. Ona göre, düşüncelerdeki anarşinin toplumda karmaşaya yol açtığı bir çağda, toplumun kurtuluşunu sağlayacak tek çözüm, pozitivizmdir.

Buna göre Auguste Comte'un sisteminin <u>temel amacı</u> aşağıdakilerden hangisidir?

A) Karmaşayı önleyerek toplumu yeniden yapılandırmak
B) Metafizik düşünceyi bilginin temeline koymak
C) Olgular arasındaki nedenselliği sınırlamak
D) Ülke yönetimini etkileyerek güç kazanmak
E) İnsandaki düşünce farklılıklarını desteklemek

3. Bilgiyi meydana getiren tek tek öğelerin doğruluğundan ya da yanlışlığından söz edilemez. Buna göre doğruluk ya da yanlışlık, tek tek kavramların ya da algıların değil de, bu kavramlardan meydana gelen yargıların, önermelerin bir özelliğidir.

Bu parçaya dayanarak ulaşılabilecek sonuç aşağıdakilerden hangisidir?

A) Bilen ile bilinen arasındaki bağ, akıl ilkeleriyle incelenmelidir.
B) Bilginin elde ediliş sürecinde obje, süjeden tamamen bağımsızdır.
C) Bilgi oluştuktan sonra objede değil, süjede değişiklik olur.
D) Doğruluk ya da yanlışlık, ortaya konan bilgilerin bir özelliğidir.
E) Doğruluğu ortaya koyup değerlendiren, insanın zihnidir.

4. Bilgi kuramında ele alınan bilgi, bir içeriği bulunan, varlık üzerine olan bilgidir. Varlığın bilgisi ise bilgi kuramı için haklı kılınmış, temellendirilmiş bilgi olmak durumundadır. Burada temellendirme, gerçeklik üzerine olan bilgiyi ifade eden önermelerin dayanaklarının ortaya konması anlamına gelir.

Bu parça aşağıda verilenlerden hangisini desteklemektedir?

A) Bilgilerimizin hepsinin sistemli yollarla kazanılmamış olduğu savını
B) Gerçekliğin, düşünceden ve bilen insan zihninden bağımsız olarak var olduğu iddiasını
C) İlk filozofların, insan aklının, varlığın temelindeki maddi nedeni bilebileceğinden hiç kuşku duymadıkları bilgisini
D) Yeni çağ filozoflarının, varlık hakkında bilgi ortaya koymadan insanın bilme kapasitesini sorguladıkları savını
E) Temellendirmenin, belli bir bilgiyi ifade eden önermelerin doğrulanma çabasından başka bir şey olmadığı bilgisini

© Güvender Yayınları

5. Comte'un pozitivizminin en önemli özelliği, "doğanın mutlak ve yüce bir amacı olduğu" düşüncesini reddetmesinden meydana gelir. Yani pozitivizme göre doğal olaylar doğa üstü güçlerin eseri değildir. Bundan dolayı felsefe, varlıkların insan tarafından gözlenemeyen özlerini, gizli nedenlerini bulma çabasından vazgeçmelidir.

Bu parçaya göre Comte, aşağıdakilerden hangisini yok saymıştır?

A) Metafizik alanı
B) Doğa yasalarını
C) Olgular arası ilişkileri
D) Bilimsel yöntemi
E) Duyusal alanı

6. Empirizm, insan zihninde doğuştan düşünceler ya da bilgiler olmadığını savunur. Özdeşlik ilkesi, çelişmezlik ilkesi gibi mantık ilkeleri bile empirizme göre sonradan deney yoluyla kazanılır. Örneğin, bir çocuk ya da bir budala "A'nın A olduğunu" bilemez. Yalnız mantıksal ve ahlâksal ilkeler değil, tüm bilgiler sonradan, deney yoluyla kazanılır. Çocuk, ateşin elini yakacağı bilgisine, deneyden önce değil de, ateş bir kez elini yaktıktan sonra sahip olur.

Bu parçadan hareketle aşağıdaki yargılardan hangisine <u>ulaşılamaz</u>?

A) Bilgilerin kaynağında akıl vardır.
B) İnsan, doğuştan bilgilere sahip değildir.
C) Akıl ve mantık ilkeleri sonradan kazanılır.
D) Elde edilen bilgilerin temelinde deneyim vardır.
E) İnsanlar bütün bilgilerini sonradan kazanırlar.

7. Yeni çağ felsefesinde filozoflar varlık hakkında bir görüş ileri sürmeden önce, insanın bilme kapasitesini analiz etmeye çalışmışlardır. Bilgi felsefesi ya da epistemoloji daha çok yeniçağ filozoflarının, insanın bilme kapasitesine ilişkin analizlerinin sonucunda ortaya çıkmıştır.

Buna göre bilgi felsefesinin ortaya çıkışında aşağıdakilerden hangisinin etkisi vardır?

A) Bilimin, felsefenin dikkatini çekmesi
B) Felsefenin, dinin dışındaki alanlara yönelmesi
C) İnsanın zihinsel yetilerinin sorgulanması
D) İnsan zihninin her bakımdan yeterli olması
E) Daha önceki filozofların bilgiyi ele almamaları

8. Wittgenstein'a göre dil, dünyayı resmeder; resmetme yoluyla dünyayı temsil eder. Bu yüzden önermeler olguların tasvirleri, olguların resimleridir. Başka bir deyişle olguların dildeki karşılıklarıdır. Öte yandan önermeler, düşüncelerin dile gelmeleridir; onlar aynı zamanda düşüncenin araçlarıdır. Biz önermeleri kullanarak düşünürüz.

Wittgenstein'ın bu parçadaki görüşleri aşağıdaki yargılardan hangisini desteklemektedir?

A) Olguların arkasında kalan nedenlerle uğraşılmamalıdır.
B) Doğadaki nedensellik, izlenimlerimiz sonucu oluşmuştur.
C) Öğrenmek, bu dünyaya gelirken unuttuklarımızı hatırlamaktır.
D) Varlıkların bilgisi ancak dil aracılığıyla elde edilebilir.
E) Bilgilerimiz ince bir duyuşla, aracısız olarak gelir.

9. Wittgenstein'a göre felsefe, sayılıp dökülecek bir öğreti biçimi değil, yapılan bir etkinliktir. Ona göre felsefenin geleneksel problemleri kötü bir biçimde tanımlanmış olan problemlerdir. Bundan dolayı felsefi kuramlar oluşturmaktan vazgeçmek gerekir. Çünkü felsefi kuramlar oluşturmak, kafaları daha fazla karıştırmaktan başka bir işe yaramaz. Bu yüzden filozofa düşen, dilin çeşitli yerlerde, farklı ancak ilişkili dil oyunlarında nasıl kullanıldığını göstermektir.

Aşağıdaki yargılardan hangisi Wittgenstein'in bu parçadaki görüşlerine ters düşer?

A) Felsefeye düşen, dilin yanlış kullanımlarını göstermek olmalıdır.
B) Felsefenin temel problem alanları kötü bir biçimde ortaya konmuştur.
C) Felsefi kuramlar kafa karışıklığına neden olur.
D) Felsefi kuramlar ortaya atmaktan kaçınmak gerekir.
E) Felsefe, dil ile olan bağını koparmalıdır.

Güvender Yayınları

10. "Süt beyazdır" önermesi, zihnin, "süt" adı verilen nesneye yönelmesi ve gözlemleyerek ona beyazlık özelliğini yüklemesi sonucunda ortaya çıkan bir önermedir. Doğruluk, bu önermenin bir özelliğidir. Bu önerme gerçekte var olan bir şeyi, yani sütün kendisini olduğu gibi yansıttığı, süte gerçekten de sahip olduğu bir özelliği yüklediği için doğrudur.

Bu parçaya göre doğruluğun ölçütü aşağıdakilerden hangisidir?

A) Düşüncelerin kendi aralarında uyuşmasıdır.
B) Filozoflar arasında bir düşüncenin genel kabul görmesidir.
C) Önermenin, betimlediği gerçeklikle uyuşmasıdır.
D) Bilginin kendisini zihinlerde apaçık olarak kabul ettirmesidir.
E) İnsanlara günlük yaşamda bir başarı getirmesidir.

11. Gerçeklik, önermenin bir özelliği değildir. Gerçeklik, insanın bilme eyleminde kendisine yönelmiş olduğu bir varlığın özelliğidir. Gerçeklik, düşüncede var olan, düşünülen şeyleri göstermez. Çünkü yalnızca düşünülen şeyler, örneğin bir deniz kızı, gerçekte var değildir; onun bir gerçekliği yoktur. Gerçeklik, varlığın bir özelliğidir; düşünceden ve bilen insan zihninden bağımsız olarak var olan bir şeyi gösterir.

Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisi bir gerçeklik örneği <u>olamaz</u>?

A) Bir öğrencinin defterini koyduğu çantası
B) Bir hastanın tedavi için kullandığı ilaçlar
C) Bir müzisyenin çaldığı gitar
D) Dünyanın etrafında var kabul edilen enlem ve boylam çizgileri
E) Bir tamircinin vidalamada kullandığı tornavidası

12. Bazı filozoflar, insanın bilgi elde etmesinde duyu ve deneylere ağırlık verir. Bazıları ise insanın temel bilgi yetisi olarak aklını veya zihnini vurgular. Bilgi yetisi veya bilginin elde edildiği kaynak olarak duyular ve deney üzerinde duran filozoflara deneyci (empirist); akıl ve zihin üzerinde ısrar edenlere akılcı (rasyonalist) filozoflar denir. Bu arada bilginin elde edilmesinde ne duyuları veya deneyi ne de aklı önemli görmeyip, sezgi diye adlandırılan bir yetiyi öne çıkarmak isteyenler de vardır. Bunlara sezgiciler, bunların öğretilerine de sezgicilik (entüisyonizm) adı verilir.

Bu yaklaşımlar bilgi kuramının hangi sorusuna cevap niteliği taşır?

A) Bilimsel bilginin değeri nedir?
B) Bilginin sınırları nelerdir?
C) Bilimsel açıklama nasıl olmalıdır?
D) Doğru bilginin ölçütü nedir?
E) Bilginin kaynağı nedir?

13. Yasaların, gelenek ve göreneklerin insanların üzerinde farklı etkileri olur. İşte bu nedenlerden dolayı aynı şeyler farklı insanlara farklı şekillerde görünür. Aynı bal birisine tatlı, birisine acı gelebilir. Aynı suyu bir el sıcak, diğer el soğuk olarak algılayabilir. Gerçekte suyun sıcak mı, yoksa soğuk mu olduğu bilinemez. Şu halde insan, görünüşlerin ötesindeki gerçekliğin kendisine ulaşamaz.

Bu parça aşağıdaki yargılardan hangisini desteklemek için kullanılabilir?

A) İnsanlar akıl ilkelerinden yararlanarak doğru bilgiye ulaşabilirler.
B) Doğru bilgi insan için olanaklı değildir.
C) Doğru bilginin kaynağı Tanrı'nın içimize bağışladığı doğal ışıktır.
D) Deneyim ve tecrübelerimiz, sahip olduğumuz bilgilerin temelini oluşturur.
E) Duyu izlenimlerimiz aklımızda bulunan kategorilerin kalıbına girerler.

Güvender Yayınları

1. Protagoras, bilginin yalnızca duyumlara dayandığını belirterek doğru bilgiden söz edilemeyeceğini iddia etmiştir. O, bilginin herkes için geçerli, nesnel bir bilgi olmayıp kişiden kişiye değiştiğini savunmuştur. Ona göre, her konuda birbirine karşıt iki önerme ileri sürülebilir ve bunlardan her ikisi de aynı güçle savunulabilir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi Protagoras'ın doğru bilginin olanaksızlığını savunmasının nedenlerinden biri değildir?

A) Bilgilerin duyu organlarıyla değişken olarak elde edilmesi
B) Bilgilerimizin öznel bir nitelik taşıması
C) Her konuda birbirine zıt görüşlerin öne sürülebilmesi
D) Bilgilerimizin nesnel bir niteliğe sahip olmaması
E) Düşüncenin akıl ilkelerine uygun olarak gerçekleşmesi

2. Mutlak doğruları bize dış dünyaya ilişkin gözlem hiçbir zaman veremez; çünkü gözlem şimdiki zamanla sınırlıdır, oysa sözü edilen doğrular yalnızca şimdiyi değil, aynı zamanda geçmişi ve geleceği de kapsar. Öte yandan, gözlem bize yalnızca değişen varlıkları verebilir; oysa gerçek bilgi değişmez olanın bilgisidir. Öyleyse, bilginin kaynağında akıl vardır.

Bu parça aşağıdaki yargılardan hangisini desteklemektedir?

A) Akıl ilkeleri bilginin sorgulanması konusunda yetersizdir.
B) Algılamalar insanlara bilgi konusunda yardımcı olur.
C) Bilginin kaynağında yaşantılarımız yer alır.
D) Akıl, bilgi elde etme konusunda gözlemden üstündür.
E) Sezgiler, doğrudan ve aracısız bilgiyi verirler.

3. Sokrates'e göre, varlığın temelinde hangi maddi nedenlerin bulunduğunu bilmek çok büyük bir önem taşımaz. Onun sözünü ettiği bilgi, ahlâki doğruların ve erdemlerin bilgisidir. Erdemlerin bilgisi ise deney ya da tecrübe yoluyla kazanılmaz. Bu bilgi doğuştandır; insan dünyaya bu bilgiyle gelir.

Buna göre Sokrates'in bilgi görüşü aşağıdakilerden hangisidir?

A) Dış dünyadan duyularla alınan izlenimler, akıl kategorileri tarafından biçimlendirilir.
B) İnsanların ilgilenmesi gereken bilgiler doğuştan hazır olarak gelir.
C) İnsanlar bilgilerini yaşantılar yoluyla sonradan elde ederler.
D) Gerçek bilgiler ancak fenomenlerden elde edilen bilgilerdir.
E) Doğru bilgiye ulaşabilmek için her şeyden kuşku duyulmalıdır.

4. Pyrrhon'a göre, varlıkların bizzat kendileri hiçbir zaman bilinemez. Biz varlıkları yalnızca bize göründükleri şekliyle bilebiliriz ve bu görüşlerin ötesine geçemeyiz. Ona göre bilgimizin kaynağı duyumdur ve duyum öznel olup kişiden kişiye farklılık gösterir; dolayısıyla bilgide öznel duyumların ötesine geçerek nesnel bir gerçekliğe, nesnenin kendisine varılamaz.

Buna göre Pyrrhon'un, doğru bilgiye ulaşılamayacağını savunmasının temelinde aşağıdakilerden hangisi bulunmaktadır?

A) Akıl ilkelerinin yetersizliğini savunması
B) Felsefi sorunların çözümlenemez olması
C) Felsefi sorunların duyusal alanın dışına çıkabilmesi
D) Duyulara karşı güvensizlik duyması
E) Felsefenin ilerleme göstermemesi

© Güvender Yayınları

5. Farabi'ye göre, biri zorunlu diğeri de olası olmak üzere iki tür akıl yürütme vardır. Zorunlu akıl yürütme insana metafizik ve fiziğin ilkelerini verir. Bu akıl yürütme tarzına göre bir nedenden yalnızca bir sonuç doğar. Oysa olası akıl yürütmeler bizi hep aynı derecede mümkün olan iki yol arasında bırakır.

Buna göre olası akıl yürütmenin zorunlu akıl yürütmeden farkı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Zihinsel etkinliklerin sonucunda ortaya çıkması
B) Mantıksal tutarlılığa sahip olması
C) Varlık hakkında bir bilgi ortaya koyması
D) İnsanları seçim yapma zorunda bırakması
E) Sonuçlarının günlük yaşama uygulanamaması

6. Bilgi felsefesinin temel problemlerinden birisi de "Bilginin değeri nedir?" sorusuyla ortaya konulmuştur.

Aşağıdakilerden hangisi bilginin değeriyle ilgili sorulardan biri değildir?

A) Bilgi, varlığın doğru bilgisi midir?
B) Bilgi gerçeği verebilir mi?
C) Bilgi nasıl oluşur?
D) Bilgilerimiz kesin midir?
E) Hakikat bilgi var mıdır?

7. İnsan, fenomenlerin değil de duyu yoluyla algılanamayan varlıkların bilgisine ulaşmaya kalkıştığında çelişkiye düşmekten kurtulamaz. Çünkü ruh ve Tanrı gibi varlıklar duyu yoluyla algılanamadıkları için, burada duyusal öğe yoktur. Oysa, bilgide aklın katkısı kadar dış dünyadan gelen duyusal öğe de önem taşır. Bu duyusal öğe olmadığında akıl algılamadığı konularda dilediği gibi konuşur ve yanlışa düşer.

Bu parçaya göre aklın yanlışa düşmemesi için gerekli koşul aşağıdakilerden hangisidir?

A) Duyusal alana ait izlenimlerle desteklenmesi
B) Kendi içindeki kategorilere uygun çalışması
C) Metafizik konuları ön plana alması
D) Bilgilerin öznelliğinin kanıtlamada kullanılması
E) Yetersiz kaldığı noktaların vurgulanması

8. Farabi'ye göre bilginin üç kaynağı vardır. Bunlar sırayla duyu, akıl ve nazardır. İlk ikisi ile doğrudan ve aracısız bir bilgiye, üçüncüsü ile de aracılı, yani dolaylı bir bilgiye sahip oluruz. Farabi'ye göre bu üç kaynaktan birincisi olan duyu yoluyla dış dünyayı algılarız; buna karşılık ikincisiyle kendi iç dünyamızda olan biteni, kendi zihin durumlarımızı gözleriz. Nazar ise doğuştan fikirlere karşılık gelir. Bunlar birbirleriyle çelişkiye düşmezler.

Bu parça aşağıdaki yargılardan hangisini desteklemektedir?

A) Varlıkların tanımlanmasıyla bireysel varlık hakkında tümel ve zorunlu bilgiye ulaşılır.
B) Bütün varlıkların oluşumunun temelinde bir fail nedenin bulunması zorunludur.
C) Dünyaya gelirken idealar hakkında sahip olduğumuz tüm bilgiler unutulur.
D) Bir konu tartışılırken karşıdaki kişinin görüşlerinden hangi sonuçların çıktığı araştırılmalıdır.
E) Bilgi kaynakları birbirlerini tamamlayıcı bir niteliğe sahiptir.

9. Descartes, filozofun görevinin sağlam bilgilerin elde edilmesini sağlayacak temelleri kurmak olduğunu savunur. Bu konuda matematiği örnek alan Descartes, kendi felsefesini üzerine kuracağı sağlam temeli bulmak için her şeyden kuşku duyar. O, bu amaçla önce duyuların sağladığı kuşkulu ve aldatıcı bilgilerden, öğretmenlerinden öğrendiği bilgilerden, matematiğin doğrularından ve hatta Tanrı'nın varoluşundan bile kuşku duyar.

Bu parçaya göre, Descartes'in herşeyden kuşku duymasındaki amaç aşağıdakilerden hangisidir?

A) Kendisinden kuşku duyulamayacak sağlam bilgiyi elde etmek
B) Doğru bilgilere ulaşılamayacağını göstermek
C) Aklın ilkelerinin bütün bilgilerin temeli olduğunu göstermek
D) Matematiğin en mükemmel bilim olduğunu göstermek
E) Bilgilerin nesnelliğini ortaya koymak

© Güvender Yayınları

10. Descartes'e göre akıl, doğru olduğu açık ve seçik bir biçimde bilinmeyen hiçbir şeyi doğru kabul etmemelidir. Descartes, daha sonra kendi aklının güçlerine ve belirlediği kanallara dayanarak felsefesinin temeline yerleştireceği doğruyu aramaya başlar. O, bu araştırması sırasında kuşku yöntemini kullanır. Böylelikle, kendilerinden kuşku duymak için bir nedenin bulunduğu tüm inanç ve bilgilerini bir kenara atar.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılamaz?

A) Descartes, doğru bilgi konusunda akla güven duymaktadır.
B) Descartes, felsefi düşüncesi için bir dayanak noktası aramaktadır.
C) Descartes, kuşkuyu sağlam bilgiye ulaşmak için araç olarak görmektedir.
D) Descartes'e göre doğru bilgi deneyimlerimiz aracılığıyla gelir.
E) Descartes, kuşkulanılabilecek her türlü bilginin doğruluğunu irdelemiştir.

11. Descartes'e göre insan zihninin iki temel gücü vardır: Sezgi ve tümdengelim. Sezgi, zihinde hiçbir kuşkuya yer bırakmayan ve en yüksek derecede açık olan bir kavrayış etkinliğidir. İnsan sezgi yoluyla bir takım doğruları, açık ve seçik olarak bilir. Buna karşın tümdengelim, sezgi yoluyla açık ve seçik olarak bilinen doğrulardan, tam bir kesinlikle bilinen olgulardan sonuç çıkarmadır.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Bir bütünün parçaları için geçerli olan, bütünün kendisi için de doğrudur.
B) Sezgi, Tanrı'nın insanın kalbine bağışladığı bir ışıktır.
C) Sezgi ve tümdengelim birbirlerini tamamlayan bilgi kaynaklarıdır.
D) Tümdengelim, insanlara yeni ve bilinmeyenin bilgisini veremez.
E) Sezgi, bilgi elde etmede tümdengelime göre daha güvenilirdir.

12. Kant'a göre, bilgide duyuların dış dünyayla ilgili deneylerinin biçimlenmesini sağlayan forma ihtiyaç duyulur. Başka bir deyişle, içeriksiz bilgi olamayacağı gibi, formsuz, yani akıl tarafından düzenlenmemiş bilgi de olamaz.

Bu parçaya göre Kant'ın bilgi görüşü aşağıdakilerden hangisi olabilir?

A) Gerçek olan akla uygundur, akla uygun olan gerçektir.
B) Doğru bilgi ideaların bilgisidir.
C) Bilginin kazanılmasında deney ile akıl yetisi birlikte rol oynar.
D) Akıl, bilginin yapıcısı olan tek yetidir.
E) Kendisinden kuşku duyulamayacak bilgiye ulaşılamaz.

13. Değerler bölünürlerse bir anlam taşımazlar.

Buna göre, değerlerin anlam taşıması aşağıdakilerden hangisine bağlıdır?

A) Aklın ürünü olmasına
B) Deneyden çıkmasına
C) Mantık ilkelerine dayanmasına
D) Zekâ yardımıyla bilinmesine
E) Bütün olarak ele alınmasına

14. Hume'a göre zihinde bulunan her şeyin, tüm izlenim, kavram ve düşüncelerin temelinde dış dünyanın beş duyu yoluyla algılanması vardır. Algının sonucunda oluşmuş olan düşüncelerde belli özellikler bulunduğu zaman bunlar birbirleriyle birleştirilir. Böyle bir birleştirme etkinliğinin sonucunda ise, daha karmaşık düşünceler ve bilgi ortaya çıkar.

Hume'a göre bilginin oluşumunun temelinde aşağıdakilerden hangisinin kavranması vardır?

A) Değişmez ideaların
B) Akıl ve mantık ilkelerinin
C) İnce bir duyuş olan sezginin
D) Dilin gramer yapısının
E) Duyusal alanın

© Güvender Yayınları

1. Platon'a göre bilgi, ideaların bilgisidir. İdealar değişmez, gözle görülemez, duyularla algılanamaz olan varlıklardır. Onlar ancak akıl yoluyla bilinir. Bir başka deyişle, ideaları konu alan bilgimiz deneyden bağımsızdır. Onlar hakkındaki bilgimiz doğuştandır.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılamaz?

A) İdeaların yapısında sürekli bir dinamizm vardır.
B) İdealar, durağan varlıklardır.
C) İdealar, duyusal alanın ötesindedir.
D) İdealara ait bilgiler deneyden gelmezler.
E) İdeaların bilgisine düşünceyle ulaşılabilir.

2. **İnsanın gücü ile bilgisinin doğru orantılı olduğunu söyleyen Bacon, bu görüşünü aşağıdaki yargılardan hangisinde dile getirmiştir?**

A) Bilmek, egemen olmaktır.
B) Kuşkucu düşünce kaçınılmazdır.
C) Kültür aktarımı nesiller arası birliği sağlar.
D) Değer yargıları yadsınamaz.
E) Doğa, insanın algı olanaklarını aşar.

3. Kritisizm, dış dünyayla ilgili bilgi elde etmeye başlamazdan önce insanın bilgi kapasitesini ciddi bir analizle karşı karşıya getirir. Buna göre Kritisizm insan zihninin güçlerine ve insanın neyi bilip neyi bilemeyeceğine ilişkin sorgulamadan oluşan bir felsefi yaklaşımdır.

Buna göre Kritisizmin temelinde aşağıdakilerden hangisi vardır?

A) İnsanın bilme kapasitesine güven
B) Aklın olanaklarını irdeleme
C) Akıl ilkelerini karşılaştırma
D) Nedensellik ilkesini geliştirme
E) Duyuların izlenimlerini pekiştirme

4. Kant'a göre bilgi, sınırlı ve insana göredir. Yani insan, varlıkları olduğu gibi değil de kendi algılama olanaklarına ve zihninin yapısına göre bilebilir. Bu durum güneş gözlüğü takan bir insanın tüm nesneleri gerçekte kendi renkleriyle değil de, güneş gözlüğünün rengiyle görmesine benzemektedir. Nasıl ki burada dünyaya güneş gözlüğünün arkasından ve gözlüğün rengiyle bakıyorsak, aynı şekilde dünyayı zihnimizin yapısına ve sahip olduğu formlara göre anlarız ve yorumlarız.

Bu parçada Kant, aşağıdakilerden hangisini vurgulamaktadır?

A) Doğru bilgiye ulaşılabileceğini
B) Akıl ilkelerinin yol göstericiliğini
C) Bilgilerimizin öznel olduğunu
D) Rasyonalizmin yetersizliğini
E) Empirizmin üstünlüğünü

5. Hume'a göre herhangi bir nedeni ele alırsak, bu nedenin içinden sonucunu çıkarmamız olanaklı değildir. Örneğin, sıcağın metalleri genleştirdiğini söylüyoruz. Burada sıcaklık neden, genleşme ise sonuçtur. Ancak Hume'a göre, deneye başvurmadan yalnızca sıcaklık kavramından hareket ederek metallerin genleşmesi sonucuna varılamaz.

Bu parça aşağıdaki yargılardan hangisini desteklemektedir?

A) Nedensellik ilkesi deneyden bağımsız olarak bilinemez.
B) Akıl ilkelerine uyarak doğru bilgiler elde edilebilir.
C) Akıl, bilginin taşıyıcısı değil, yapıcısıdır.
D) İnsan zihninde doğuştan gelen bazı bilgiler vardır.
E) Nedensellik, mantık ilkeleriyle açıklanabilir.

© Güvender Yayınları

6. Sezgici yaklaşım, akıl karşısında sezgiye üstünlük verir ve sezgiyi bilginin temeli olarak görür. Burada sezgi, bütünü bir bakışta doğrudan kavrama, sezip keşfetmedir. Bu görüşü savunan filozoflara göre akılcı bilgi nesnelerle yakın ilişki kuramaz, nesnenin gerçek özünü veremez. Akılcı bilgi uygulama ve eylem için önem taşır; fakat nesnelerle kurulan doğrudan ve aracısız ilişkinin sonucunda ortaya çıkan sezgisel bilginin tamlığından ve kesinliğinden yoksundur.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılamaz?

A) Sezgici yaklaşım, akılcı yaklaşımın görüşlerini yadsır.
B) Sezgi, varlıkların bilgisine aracısız olarak ulaşma yetisidir.
C) Akılla elde edilen bilgi, sezgi karşısında yetersiz kalmaktadır.
D) Akıl ilkeleri her tür bilginin oluşumuna katkıda bulunur.
E) Akılla elde edilen bilgi, daha çok pratik yaşam da önem taşır.

7. Dewey'e göre, ormanda yolunu kaybetmiş bir adam için tek bir gerçeklik vardır; bu gerçeklik ise, ormanın kendisi ve ormanda yolunu kaybetmiş olduğu olgusudur. Amaç, bu insanın kaybolmuşluğunun ve yolunu yitirmişliğinin yarattığı korku ve tedirginlikten kurtulması ve ormandan çıkabilmesidir. Bu durumda, onun sahip olduğu tüm görüşler, ormandaki çıkış için oluşturduğu tüm kuramlar, ormandan çıkabilmek için bir araçtan başka bir şey değildir. Kaybolmuş adamın görüşleri, ormandan çıkış yoluyla ilgili tahminleri amaca götüren araçlar oldukları sürece, yani uygulamada bir işe yaradıkları sürece doğrudur.

Dewey, bu görüşünde aşağıdakilerden hangisini savunmaktadır?

A) Her konuda, birbirine karşıt iki önerme ileri sürülebilir ve ikisi de aynı güçle savunulabilir.
B) Bir düşüncenin doğruluğu, onun bir araç olarak işe yararlılığına bağlıdır.
C) İnsan, duyularını hiç kullanmaksızın yalnızca akıl yoluyla gerçek ve kesin bilgiye ulaşabilir.
D) İnsan zihni doğuştan beyaz bir kâğıt ya da boş bir levha gibidir.
E) Nedensellikte, neden-sonuç ilişkisi olarak tanımlanan zorunlu ilişkiyi algılayamayız.

8. Bergson'a göre bilinçli bir varlık için varolmak, değişmektir; değişmek, olgunlaşmaktır. Buna karşın olgunlaşmak ise kendi kendini sonsuzca yeniden yaratmak demektir. Bu, yalnızca, bilinçli varlık olan insan için değil, fakat bütün bir gerçeklik için böyledir. Gerçekten var olan zaman, süre, oluş, hayat ve değişmedir.

Bu parçadan ulaşılabilecek sonuç aşağıdakilerden hangisidir?

A) Değişimin kaynağında doğa yasaları vardır.
B) Doğanın yasaları bize gerçeği verir.
C) Var oluşun temelinde bir dinamizm yer alır.
D) Duyuların izlenimleri sezgilerimizi besler.
E) Hakikate ulaşmak için tutkulardan arınmak gerekir.

9. **Aşağıdakilerden hangisi** "düalist" **görüşün özelliğini gösterir?**

A) Varlığın, ruh ve madde gibi iki ana temelden oluştuğunu söylemesi
B) Varlığın düşünceye dayandığını kabul etmesi
C) İnsanın kaçınamayacağı bir sorunun olduğunu benimsemesi
D) Evrenin ilk maddesinin ateş olduğunu varsayması
E) Bilginin genel - geçer ve zorunlu olduğunu yadsıması

10. Condillac, bütün bilgilerimizin yalnız duyulardan meydana geldiğini iddia eder. Ona göre bütün ruhi olaylar, düşünceler, hükümler, tasavvurlar, duygular duyumların şekil değiştirmesinden başka birşey değildir.

Condillac'ın bu görüşünden aşağıda verilenlerden hangisine ulaşılabilir?

A) Bilgi elde etmede insanın tek dayanağı duyumlardır.
B) Felsefede bilginin oluşumu nesnel bir ölçüte bağlanamamıştır.
C) Gerçek bilinemeyeceğinden, kesin bir bilgi imkansızdır.
D) İnsan, yaşamına ancak bilgi ile yön verebilir.
E) Varolan herşey bireylere göre değişir.

© Güvender Yayınları

11. Pragmatizm'e göre, gerçeklik ve doğruluk insanın bakış açısından, kanaatlerinden ve dolayısıyla eylemlerinden bağımsız değildir. Bundan dolayı gerçeklik ve doğruluk, insanın eylemlerinin sonuçları, başarıları ve yararlılıklarıyla değerlendirilmelidir.

Aşağıdaki yargılardan hangisi pragmatizmin görüşünü destekler?

A) İnsanların dili kullanmaları aynı zamanda oyun oynamaya benzer.
B) Dili kullanma, dili anlama insanları sıradan şeylerden ayıran en önemli özelliktir.
C) Doğruluğun ölçütü, bilginin bireye sağladığı yarardır.
D) Doğruluk ve gerçeklik, tek yanlı olarak yalnızca eylemlerin sonuçlarıyla değerlendirilmemelidir.
E) İnsanların elde ettiği bilgilerin bütününün başarılı sonuçlarının olması beklenemez.

12. Dış dünyaya ilişkin bilgimiz beş duyu yoluyla olur. Bunlar; görme, işitme, dokunma, koku ve tat alma. Çoğumuz için görme duyusu anahtar rol oynar. Dünyanın neye benzediğini veya nasıl olduğunu görebildiğim için bilirim. Gördüğümün orada var olup olmadığından emin değilsem, emin olmak için genellikle ona erişir ve dokunurum. Onu görebildiğim, istediğimde dokunabildiğim ve tadına bakabildiğim için elmanın tadını bilirim. Ama gördüğümü düşündüğüm şeyle, bizzat önümde olan şey arasındaki ilişki nedir? Acaba düş görüyor olabilir miyim? Bu sorular epistemoloji olarak bilinen felsefe dalının, çevremizdekilerin bilgisine ilişkin sorularıdır.

Bu parçada epistemolojiyle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söz konusu edilmektedir?

A) Bilginin temel öğeleri arasında ilişki kurduğu
B) Dış dünyaya ilişkin bilginin geçerliliğini irdelediği
C) Bilginin yaşam için taşıdığı değeri öne çıkardığı
D) Yeni bilgiler peşinde olduğu
E) Anlamlı bilgileri temellendirdiği

13. William James'e göre bilimde, felsefede, teolojide hiçbir tanım ya da formül kesin ve değişmez değildir. Bundan dolayı insanı ve dünyayı konu alan kuramların anlamları, yalnızca onların problemleri çözme potansiyellerinde aranmalıdır. Eğer bir kuram ya da formül problem çözemiyor, pratik yaşam için şöyle ya da böyle bir farklılık yaratmıyorsa, o kuram ya da formülden vazgeçilmelidir.

William James'in bu görüşü aşağıdaki yargılardan hangisini desteklemektedir?

A) Bir kuramın, bir düşüncenin anlamı, söz konusu kuram ya da düşüncenin işe yararlılığıyla belirlenir.
B) Duyularımız aracılığıyla algılanan somut varlıklar, sürekli olarak değiştikleri için bilinemez.
C) Amaçlı bir etkinlik olan dil, uzlaşımsal ve değişken kuralların belirlediği öğelerle yürütülür.
D) Sezgi, bize bilimsel bilgi gibi gerçekliğin şemasını değil, bizzat kendisini bilme olanağı verir.
E) Olgular arasındaki değişmez ilişkiler ve doğa yasaları ortaya çıkarılmalıdır.

14. John Locke'a göre, insan zihninde, doğuştan gelen hiçbir bilgi, düşünce ve prensip yoktur. Bütün fikirlerimiz ve bilgilerimiz deneyden, duyulardan doğmaktadır. Locke bu görüşünü, "Zihinde bulunan hiçbir düşünce yoktur ki, daha önce duyuda bulunmamış olsun." ifadesiyle dile getirir.

John Locke bu görüşünde aşağıdakilerden hangisini savunmaktadır?

A) Başlangıçta boş olan zihin, duyu verilerinden gelen bilgiyle dolar.
B) İnsanlar yaşam sürecinde kendilerine faydalı olan bilgiyi ararlar.
C) Doğa üstü güçlerin bilgisine ulaşmak mümkün değildir.
D) Zihin bilgi yapıcı değil, bilgi taşıyıcıdır.
E) İnsanlar doğuştan itibaren evrensel bilgilerle karşı karşıya gelirler.

© Güvender Yayınları

1. Gazali'ye göre insan bilgi yolunda duyulardan da akıldan da yararlanabilir; fakat bu yetiler insana gerçek varlığın bilgisini veremez. Çünkü, gerçek ve kesin bilgi sezgi yoluyla elde edilir. Bu bilgi türü insan gönlüne yüce ve manevi bir nur olarak iner.

Bu parçaya göre, Gazali'nin sezgiyi bilginin temeli olarak almasının nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

A) Duyu izlenimlerinin akılda işlenme zorunluluğu
B) Doğuştan bilgilere sahip olunmaması
C) Doğru bilginin zamana ve insana göre değişmesi
D) Akıl ilkelerinin deneyimler sonucu kazanılması
E) Duyuların ve aklın, hakikatin bilgisini edinmede yetersiz kalması

2. Bilginin yalnızca duyularımız veya gözlemlerimizle elde edildiğini düşünen, aklın duyular ve gözlemlerden ibaret olduğunu öne süren bir filozof için bilginin alanı, ancak duyular veya algılarımızın kavrayacağı alanla sınırlıdır. Buna karşılık insan zihninin duyulardan bağımsız olduğunu düşünen bir filozof, duyusal olmayan, duyularla kavranılamayan bir alanın varlığını ve bilgisini kabul etmekte zorlanmayacaktır.

Bu parçaya dayanarak aşağıda verilenlerden hangisine ulaşılabilir?

A) Filozoflar bilginin alanını, düşündükleri kaynakla sınırlandırmışlardır.
B) Bilgi, felsefe tarihinde en çok tartışılan konu olmuştur.
C) Bilgi konusundaki farklı görüşler, felsefenin eleştirel olmasından kaynaklanır.
D) Duyu yoluyla aldığımız bilgiler, bireylerin içinde bulunduğu koşullara göre değişir.
E) Bilgi edinmedeki farklı yolların birbirinden üstünlükleri söz konusu değildir.

3. İnanç, bilgi için gerekli koşuldur; fakat yeterli değildir. Bir çok insan, kahinlerin de bazı şeyler bildiklerini söyler. Bir kâhin, bilinmesi akla uygun düşmeyecek bazı şeyleri bildiğini iddia ederken de belli bir inanca sahiptir. Ama kuşkucu bir insan, kahinin bilgisinin nereden geldiğini araştıracaktır. Kahinin ne söylediğinin yanısıra, söz konusu bilgiyi nasıl elde ettiği de önemlidir. Demek ki, bilgi için sadece bir inanca sahip olmak yetmez, aynı zamanda bilginin güvenilir olması da gereklidir.

Bu parçada verilenleri aşağıdaki yargılardan hangisi desteklemektedir?

A) Bir bilginin doğru olduğuna inanmadan, onun konusu olan gerçeklik bilinemez.
B) Bilginin elde edilmesinde, inanç tek belirleyici olarak kabul edilemez.
C) Sahip olunan bilgilerin doğruluğuna inanmakla yetinmeyip, desteklemek gerekir.
D) Doğruyu elde edebilmek için inançların temellendirilmesine çalışılmalıdır.
E) Bilgi konusunda önemli olan, bilginin ve inançların işe yarar olmasıdır.

4. Rasyonalizme göre doğru bilginin kaynağı ve ölçütü akıldır. Aklımız doğuştan bir takım ilkelerle donatılmıştır. Doğru bilgiyi elde etmek için sadece bu ilkelere uygun bir biçimde mantığımızı kullanmamız yeterlidir. Matematiğin sayılarını ve aksiyonlarını bize deney değil, akıl ve düşünce verir. Mantığın ana ilkeleri olan özdeşlik, çelişmezlik ve üçüncü halin imkânsızlığı da yine aklın ve düşüncenin ürünüdür.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi rasyonalizmin görüşünü <u>yansıtmaz</u>?

A) Aklın temel ilkeleri duyuların izlenimlerinden oluşur.
B) İnsan bilgisinin kaynağında akıl vardır.
C) Doğru bilgiyi elde etmek için akla dayanmak yeterlidir.
D) İnsan dünyaya, akıl yetisine sahip olarak gelir.
E) Mantık ve matematiğin bilgileri deneyle edinilemez.

© Güvender Yayınları

5. Locke, gerçekliğin birincil nitelikler dediği biçim, yayılım ve devinim gibi nesnel niteliklerini, koku, renk, sertlik, tat gibi öznel dediği ikincil niteliklerden ayırıyordu. Locke'un bu ayrımı daha önce Galileo tarafından yapılmış olan, atomcu ve mekanist fiziğe de temel olan bir doğa anlayışın üzerinde temelleniyor. Galileo'nun öznel ve nesnel nitelikler ayrımı, Descartes'dan, Gassendi ve Hobbes'a kadar pek çok filozof tarafından itirazsız kabul görmüştür.

Bu bilgiler aşağıdaki yargılardan hangisini desteklemek için kullanılabilir?

A) Filozoflar arasında görüş birliğinin olması, felsefenin başarısı olarak görülmelidir.
B) Bilim görüşleri oluştuktan sonra, felsefenin değeri azalmıştır.
C) Filozoflar bilgi görüşlerinin yanında başka alanlarda da görüş sahibidirler.
D) Filozofların çabaları, bilgi görüşlerinin bilimlerle uyumlu olduğunu göstermeye yöneliktir.
E) Bilgi teorileri çağın egemen bilim anlayışından etkilenir.

6.
- 17. yüzyıl düşünürleri, aklın, duyu deneyiminden üstün ve ondan bağımsız olduğunu düşünmektedirler. Onlara göre bilgi deney dışı kavramlardan çıkarılabilir.
- Bu sava karşı gelişen İngiliz empirizmi, bilginin duyulara ve deneyime bağlı olduğu görüşü üzerinde temellenmektedir.
- Alman idealizmi bu iki görüşü sentezlemeye dönük bir felsefi yaklaşım sergilemiştir.

Bu bilgiler aşağıdaki yargılardan hangisini desteklemektedir?

A) Felsefi düşüncede bilginin kaynağına ilişkin görüşler aynı gerçekliğe işaret etmektedirler.
B) Felsefe tarihinde filozoflar en çok bilginin kaynağını irdelemişlerdir.
C) Felsefede düşünürler arasında, insanın bilme yetisinin kaynağı konusunda bütünüyle ortak bir düşünce yoktur.
D) Bütün filozoflar bilginin pratik yaşama ilişkin uygulamaları üzerinde yoğunlaşmışlardır.
E) Filozoflar, gerçekliğin insan zihninden bağımsız var oluşu hakkında görüş birliğine varmışlardır

7.
- Bir şeyin herkes tarafından kabul edilmesinden, mantıksal olarak onun doğru olduğu sonucu çıkmaz. Herkesin yanılmış olması pekala mümkündür.
- Bir şeyin herkes tarafından bilinmesi durumunda, buradan, söz konusu bilginin doğuştan olduğu sonucu mantıksal olarak hiçbir şekilde çıkmaz.

Bu bilgiler aşağıdaki görüşlerden hangisini destekler?

A) Bir fikrin hem zihne damgalanmış olduğunu, hem de zihnin onun bilgisine sahip olmadığını söylemek, bu izlenimin hiçbir şey olmadığını söylemektir.
B) Herkes tarafından üzerinde uzlaşılan ilkelerin doğuştan bilindiği ortaya çıkmaktadır.
C) Doğuştan fikirlerin varoluşuna inananların kullandıkları düşünce türlerini tespit etmek olanaklıdır.
D) Bir şeye herkes tarafından inanılması olgusundan, o şeyin gerçekten bilindiği sonucu çıkmamaktadır.
E) Zihnin hiç bilmediği, hiç farkına varmadığı bir önermenin zihinde olduğu söylenemez.

8. Nesnelerden aldığımız izlenimler, belli bir düzen ve süreklilik gösterir. İnsan da bu düzenin şekillendirdiği bir duyusal mekanizmaya sahiptir. Dolayısıyla birbirini kovalayan "neden-sonuç" bağı aslında bu olayların peş peşe gelmesinden kaynaklanmaktadır. Böylece olayların bu sıralanış biçimi bizde bir alışkanlık haline gelir. Neden sonuç bağı, olaylar arasında gözlediğimiz bu öncelik-sonralık ilişkisine göre, zihin tarafından kurulur.

Bu parçada aşağıda verilenlerden hangisi vurgulanmaktadır?

A) İnsan dış dünyadaki olayları olduğu gibi algılar.
B) Neden sonuç ilişkisi, evrendeki düzenden dolayı zihnin kurmuş olduğu bir bağlantıdır.
C) Evrendeki olayların zihin tarafından açıklanması mümkün değildir.
D) Mutlak bilgi ancak insanın doğaya hakimiyeti sonucu elde edilebilir.
E) Evren, mevcut düzenini Tanrı'ya borçludur.

© Güvender Yayınları

9. Bal, tatlılık, düz olma, kırmızılık, yumuşaklık gibi niteliklere sahip gibi görünmektedir. Bununla birlikte görünüşü aşıp gerçekliğe ulaşma olanağımız bulunmadığı için, balın tam tamına bu niteliklere mi yoksa daha azına veya fazlasına mı sahip olduğunu bilemeyiz. Balla ilgili görünüşleri aşarak balın gerçek doğasına ulaşmak olanaklı olmadığından, sonuç, nesnelerin gerçek doğasıyla ilgili olarak yargıyı askıya almak gerektiğidir.

Bu görüşün dayandığı temel varsayım aşağıdakilerden hangisidir?

A) Duyuların bize sağladığı bilgilerle aklın sağladığı bilgiler arasında paralellik vardır.
B) Nesnelerin gerçek niteliği ancak iyimser bir bakışla anlaşılabilir.
C) Duyu verilerinin dışında bir gerçeklikten söz edilemez.
D) İnsan her bilgiyi kendi izlenimlerine dayanarak onaylamalıdır.
E) Bilgimiz duyu ya da deneyle sınırlandığından gerçek bilinemez.

10. Septik bir düşünür, her şeyin mutlak bir karanlık içinde saklandığını, algılanabilecek ya da bilinebilecek hiçbir şey bulunmadığını, dolayısıyla seçilecek en doğru yol ve benimsenecek temel felsefi tavır olarak her konuda yargıyı askıya almanın gerekliliğini savunmuştur.

Bu parçada, düşünürün felsefi tavrı aşağıdakilerden hangisinde ifade edilmiştir?

A) Doğru bilgi ancak gerçeğin yansıması olarak vardır.
B) Yaşanan durumlara uygun düştüğü sürece her bilgiye doğru olarak bakılmalıdır.
C) Gerçek bilinemeyeceğinden, hiç bir şey hakkında hüküm vermemelidir.
D) İnsan için önemli olan, bilginin işe yarar olmasıdır.
E) Hiçbir şey, insanın değerlendirmesinden bağımsız olarak bir varlık niteliği kazanamaz.

11. Pyrrhon'a göre,

- Duyularımız bizi yanıltır.
- Her türlü yargıdan kaçınmak gerekir.
- Nesnelerin gerçek yapısını kavrayamayız.

Bu görüşe dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Gerçekliliğin bilgisine ulaşılamaz.
B) Akıl ilkeleriyle genel geçer bilgilere ulaşılabilir.
C) Doğru bilgi, Tanrı'nın insan kalbine bağışladığı ışıktır.
D) Doğru bilgiye, olguların gözlenmesiyle ulaşılır.
E) Deneyimler en sağlam bilgiyi verir.

12. Düşünce, eylem halini almazsa teoride kalır, bir işe yaramaz ve doğrulanamaz. Gerçeğin doğru bilgisine, teorinin doğrulanması ile ulaşılabilir. Başarı getiren bilgiler, doğrulanmış olup insana mutluluk verir.

John Dewey bu görüşünde aşağıdakilerden hangisini vurgulamaktadır?

A) Düşünce tek başına insana mutluluk vermede yeterlidir.
B) Eylemlerde elde edilen yarar, gerçeğin değerini ortaya koyar.
C) Hiçbir bilgiye kesin olarak güven duyulamaz.
D) Doğru bilginin elde edilmesi mümkün değildir.
E) Bilginin kaynağına duyulan güven, bilginin değerini ortaya koyar.

13. Sezgicilere göre, insanı doğrudan bir seziş ve kavrayışla varlıkların bilgisine ulaştıran üstün yeti sezgidir. Sezgi bizi, aldatan duyulardan veya varlıkları parçalayan akıldan farklı olarak doğrudan doğruya ve kendisinden şüphe edilemez bütünsel bir bilgi ile doğruluğun sırrına eriştirir.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Sezgi, aracısız bilgi edinme yetisidir.
B) Sezgi, akıl ilkelerine uygunluğu temel alır.
C) Sezgi, duyusal verilerin işlenmesidir.
D) Sezgi, gözlem verilerine önem verir.
E) Sezginin verdiği bilgiler sorgulanabilir.

© Güvender Yayınları

1. Günlük hayatta gerçeklik, doğruluk anlamında kullanılır. "Sen bunu gerçekten aldın mı?", "Böyle bir şey gerçek olamaz." gibi. Ancak, doğruluk ile gerçeklik karıştırılmamalıdır. "Elma", gerçek; "Elma meyvedir." yargısı doğrudur.

Bu parçada anlatılanlar aşağıdaki yargılardan hangisiyle çelişir?

A) Gerçek, somut olarak varolandır.
B) Doğruluk, zihnimizin yarattığı bilgiye ilişkindir.
C) Gerçeklik, bir varoluş şeklidir.
D) Bir varlık, gerçek olduğu kadar doğrudur da.
E) Gerçekliğin anlamı, doğruluğun anlamından farklıdır.

2. Sokrates, sofistlerin insanlara göre değişen, deneye ve rastlantılara bağlı doğrularının yerine, bireylere göre değişiklik göstermeyen, kesin ve akla dayalı bir bilgi kavramı oluşturmaya çalışmıştır. Amacı, kişiden kişiye değişen görüşlerin yanında değişmeyen, herkes için geçerli olan doğru bilgiyi ortaya çıkarmaktır.

Bu parçaya göre Sokrates'in sofistlerden farkı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Konu olarak insanı ele alması
B) Yunan demokrasisini eleştirmesi
C) Mutlak bilgiyi savunması
D) Felsefede yarar beklentisine girmemesi
E) Mantık kurallarını ileri derecede kullanması

3.
- Sokrates'e göre, öğretmenler, öğrencilerine yeni bir şey öğretmezler. Çünkü bütün bilgiler doğuştan vardır.
- Platon'a göre duyular alemi, insanın vaktiyle sahip bulunduğu halde dünyaya gelirken unuttuğu bilgilerini ona hatırlatmada rol oynayan basit uyaranlardır. İnsanın bu duyular aleminden aldığı uyaranlar, doğarken getirmiş olduğu bilgilerini belirsiz olarak hatırlatır.

İlkçağ filozoflarının bu görüşleri aşağıdaki felsefi akımlardan hangisiyle temsil edilir?

A) Sezgicilik B) Deneycilik C) Akılcılık D) Şüphecilik E) Duyumculuk

4. Sofistlere göre bilgi, pratiğin, hayatın emrindedir. Bu anlayışta yapılacak başlıca iş, bilgili yurttaşlar yetiştirmektir. Fakat her şey göreceli olduğuna göre bilgili olmanın, kullanışlı olmanın değişmez ölçüsü ne olacaktır? Protagoras'a göre, bir sanı bir başka sanıdan daha doğru olmayabilir; ama daha yararlı olabilir. İşte daha yararlı sanıları olan kimse bilgilidir.

Bu parçaya göre bir kimsenin bilgili olması aşağıdakilerden hangisine bağlıdır?

A) Duyulara güvensizlik duymasına
B) Akıl ilkelerine uygun davranmasına
C) Kendinden önceki düşünürleri izlemesine
D) Kendinden sonraki düşünürleri etkileyebilmesine
E) Sahip olduğu düşüncelerin işe yaramasına

5. Septiklerin görüşüne göre, insan boş kuramlardan, kısır tartışmalardan kaçınmalı ve hiçbir konuda hüküm vermeyerek yargıyı askıya almalıdır. (Epokhe)

Buna göre "yargıyı askıya alma"**nın taşıdığı anlam aşağıdakilerden hangisinde belirtilmiştir?**

A) Her türlü değer biçmeden kaçınmaktır.
B) İnançları doğrulamaya çalışmaktır.
C) Genel-geçer bilgilere ulaşmaktır.
D) Bilinmeyen şeyleri öğrenmeye çalışmaktır.
E) Cevaplardan çok sorulara önem vermektir.

6. Şüpheyi Septikler gibi amaç olarak değil, araç olarak kullanan Descartes, açık seçik bilgiye ulaşmak için şüpheyle işe başlamıştır. Buradan da, "Düşünüyorum, o halde varım" sonucuna ulaşmıştır. Bu dayanak noktası, onun şüphe ettiğinin şüphesiz oluşudur.

Bu parçadan aşağıdaki sonuçlardan hangisine ulaşılabilir?

A) Şüphe etmek, düşünme halinde olmaktır.
B) Tek mutlak gerçeklik şüphe etmektir.
C) Şüphe yok ise varlık da yoktur.
D) İnsan sadece şüphenin farkına varabilir.
E) Düşünmenin tek yolu, şüphedir.

© Güvender Yayınları

7. "İnsan, kendisi için erişilmesi mümkün olan birinci şeyle, kendi kendisiyle uğraşsın; ilk nedenler hakkında faydasız düşüncelerden vazgeçerek, yeteneklerini tek önemli sorun olan mutluluğun şartları üzerinde toplasın."

Bu parçadan hareketle Protagoras'ın görüşüyle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) Doğanın incelenmesine önem vermiştir.
B) Herşeyin değiştiğini savunmuştur.
C) Genel-geçer bilginin var olduğunu ileri sürmüştür.
D) İnsanın inceleme konusu olmasını istemiştir.
E) Evrenin ilk ana maddesini araştırmıştır.

8. "Bilgilerimizi bize duyumlarımız sağlar. Duyularımızın oluşturduğu bu bilgiler, evreni, bir insana başka diğer insana bir başka biçimde gösterir. Aynı ısı bir insana sıcak, öteki insana soğuk gelebilir. Öyleyse bunlar üzerinde tartışmanın bir anlamı yoktur; çünkü evren, herkese kendi duyumlarını gösterdiği biçimde vardır."

Protagoras, bu görüşünde aşağıda verilenlerden hangisini vurgulamaktadır?

A) Bilginin, evrensel bir nitelik taşıdığını
B) Her insanın filozof olamayacağını
C) Duyuma dayanan bilgilerin öznelliğini
D) İnsanın değerli bir varlık olduğunu
E) Mantık ilkelerinin felsefe için zorunluluğunu

9. Hakikati hiçbir filozof öğretemez. Çünkü her filozofun kendine göre hakikatleri vardır. Hakikat konusunda düşünce belirtmek için filozof olmak bir ön koşul değildir. Hakikat, insandan insana yani bana göre, sana göre, ona göre değişir. "İnsan her şeyin ölçüsüdür." Bu yüzden herkes için geçerli ortak bir hakikat yoktur.

Bu parçaya göre ortak hakikatın <u>olmamasının</u> nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

A) Bilginin akıl ilkelerine uygun olması
B) Bilginin düşünce gücüyle elde edilmesi
C) Bilginin sistemli ve düzenli olması
D) Bilginin evrensel bir nitelik taşıması
E) Bilginin göreceli bir nitelik taşıması

10. Gerçeklikle ilgili olduğunu ileri süren, fakat doğruluğu ya da yanlışlığı herhangi bir şeyde gözlemlenebilir bir fark yaratmayan bir önermenin içeriği, anlamı yoktur.

Buna göre bir önermenin anlamlı olması aşağıdakilerden hangisine bağlıdır?

A) Gerçekliği olduğu gibi yansıtabilmesine
B) Çok yönlü bir ilişkisinin bulunmasına
C) Değişken bir doğruluk değeri taşımasına
D) Farklı önermelerle desteklenmesine
E) Her durumda geçerli olmasına

11. Kant'a göre, bizim deneyden önce olan birtakım ana kavramlarımız (kategorilerimiz) vardır; biz bunları deneyin içine yerleştiririz. Deney ancak bu salt kavramlar ile düzen kazanıp bir bilgi olur. Kategoriler de deneye form bakımından bir çerçeve sağlarlar.

Kant'ın bu görüşünde deney öncesi kavramlar (kategoriler) aşağıdakilerden hangisinde işlevseldir?

A) Bilginin faydasının artmasında
B) Deney verilerinin birbirine bağlanarak birleşmesinde
C) Bilginin bilimselliğinin sorgulanmasında
D) Bilginin pratik kullanımının yaygınlaştırılmasında
E) Aklın, bilginin kazanılmasındaki etkinliğini azaltmada

12. Başlangıçta kendisinde bulunan her türlü bilgiden şüphe eden Descartes, tek şüphe etmediği şeyin "şüphe etmek" olduğunu görür. Bu ilk ve kesin bilgidir. Ona göre şüphe etmek düşünmeyi; düşünme de var olmayı gerektirir. Bunu; "Düşünüyorum, o halde varım" şeklinde ifade eder.

Buna göre Descartes, kendi varlığını nasıl temellendirmektedir?

A) Hiçbir konuda hüküm vermeyerek
B) Metodik şüpheyle bilgiden bilgiye adım adım geçerek
C) Duyularla elde edilmiş gerçekleri yadsıyarak
D) İnsan zihnindeki bilgilerin hepsini doğru kabul ederek
E) Kesin ve değişmez bilginin kaynağını deney kabul ederek

© Güvender Yayınları

13. Parmenides'e göre eğer duyulara bakarsak genellikle her şey değişmekte, bugün var olan bir şey yarın yok olmakta, bugün yeşil olan bir yaprak yarın sararmakta, kısaca her şey bir başka şey olmaktadır. O zaman ortada gerçek anlamda var olan bir şeyden sözetmek mümkün olmamaktadır. Eğer her şey sürekli değişmekte ise hiçbir şey hakkında "bu, şudur" diyemeyiz.

Parmenides'in bu görüşüne dayanarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) Bilginin elde edilmesinde araştırıcı zihin gücü önemli yer tutar.
B) Her insanın aynı bilgilere ulaşması mümkün değildir.
C) Bilgi insan zihninde doğuştan hazır olarak bulunur.
D) Eşyanın yapısı hakkında duyularımız güvenilir bilgi vermez.
E) Varolan her şey, varlığını kendi içinde taşır.

14. Biz bir olayın diğerini izlediğini gözleriz; ancak bu iki olay ne kadar sıklıkla bir arada olursa olsun ya da iki tür oluş tarzının birbirini izlemesi ne denli yinelenirse yinelensin, aralarında zorunlu bir bağlantı kurulamaz. Gerçekten tecrübe ettiğimiz şey -önce şimşeğin pırıltısı, ardından gök gürültüsü- bizi şu bildiğimiz olaylar arasındaki zorunlu bağlantı olarak neden fikrinden vazgeçmeye zorlar; olsa olsa olayların bir arada bulunuşundan ya da düzenli ard ardalığından söz etmemize izin verir.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi eleştirilmektedir?

A) Toplumsal yaşamın, çağın felsefi akımlarından etkilendiği görüşü
B) Neden-sonuç arasında zorunlu bağlantı olduğu varsayımı
C) Felsefenin, yeniliklere kapı araladığı savı
D) Düşünürün kişisel birikimlerinin, onun görüşlerini etkilediği iddiası
E) Nedenselliğin katı bir gerekircilik olarak algılanmaması gerektiği savı

15. Bir şeyin var olduğunu ancak onu algıladıktan sonra söyleyebiliriz; oysa duyumlar bize sadece nitelikleri, durumları ve etkinlikleri gösterir. O halde bunların dışındaki hiçbir şeyin varlığından söz edilemez. Örneğin, neden-sonuç bağlantısının da kaynağı olabilecek bir izlenim yoktur. 'a olayı'nı, 'b olayı'nın nedeni saymaya kalkarsak ne 'a'nın algısında ne de 'b'nin algısında bir nedensellik bağı bulamayız. Algılayabildiğimiz sadece bu iki olayın birbirinin ardından geldikleridir.

Hume'un bu görüşünden aşağıdaki yargılardan hangisine <u>ulaşılamaz</u>?

A) Duyusal veriler nedensellik bağını algılamada yeterli değildir.
B) Duyumların bildirdikleri dışında kalanların gerçekliği bilinemez.
C) Nedensellik bağını duyumlar vermez, o sadece düşüncede yer alır.
D) Olayları arasında var olduğu ileri sürülen nedensellik ilişkisi zorunlu değildir.
E) Olaylar arsındaki ardışıklık ilişkisi, nedensellik ilişkisi olarak kabul edilmelidir.

16. Sofistler, kendilerinden önce gelen doğa filozoflarına bir tepki sonucu ortaya çıkmışlardır. Doğa filozofları, "Evrenin ana maddesi nedir?" sorusuna farklı cevaplar vermişler bu da Sofistleri herkesin üzerinde birleşeceği bir bilginin olamayacağı sonucuna götürmüştür. Onlara göre yalnız duyu algılarından oluşan sanılar vardır. Bunlar insandan insana değişir. Dolayısıyla doğa filozoflarının dediği gibi, algıya dayanan, değişmez bilgiler olamaz.

Bu parçaya göre Sofistler'in doğru bilgiyi kabul <u>etmemelerinin</u> temel nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

A) Akla duyulan güvensizlik
B) Evrendeki düzenli değişim
C) Düşüncenin tek başına yetersizliği
D) İnsanların birbirlerine yakınlığı
E) Duyulara güvensizlik

© Güvender Yayınları

1. Kişi, gündelik işler dünyasında sayısız uyarıcının etkisi altındadır. Ona çelişik kanaat ve yargılar dayatılır. Bunları ayırdedebilmesini, örgütleyebilmesini ya da yargılayabilmesini sağlayacak yerleşik bazı ölçütler olmazsa, kendini kaybolmuş ve yönsüz hissedecektir. Eğer bağlanmaya değer bir ya da daha çok temel önerme bulabilirse, tecrübesini bütünleştirme, korumaya değer olanı olmayandan ayırma ve bilgisini örgütleme gücüne sahip olacaktır.

Bu parçaya göre sözü edilen kategoriler kişiye ne sağlamaktadır?

A) Doğal olanı algılama yetisi
B) Becerilerini geliştirme isteği
C) Yaşamını düzenleme ve yargı verme dayanağı
D) Gerçeğe, yaşayarak ulaşma bilgisi
E) Varlıkları kontrol altında bulundurma gücü

2. Belirli bir cümle veya önerme, bütün sistemin bir parçası olarak doğruluğu daha önce ispatlanmış diğer cümle ya da önermelerle tam olarak bütünleşmişse, o önerme doğrudur. Yeni önermeler, temel önermelerle ya da onlardan türetilen herhangi bir önerme ile çelişmeyecek ya da onları geçersiz kılmayacak şekilde birleştirilebildiği sürece, yeni önerme doğru diye evetlenebilir; temel önermelerle uyum içinde bulunmayan önermeler doğruluk iddiasında bulunamaz.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi anlatılmaktadır?

A) Çok sayıda insanın üzerinde anlaşmaya vardığı bilgilerin doğruluğundan kuşku duyulamayacağı
B) Her bilginin, sağladığı yarar ölçüsünde değer kazandığı
C) Dile getirdiği varlığı olduğu gibi yansıtan önermelerin anlamlı olduğu
D) Doğruluğun, biribiriyle iç tutarlılığı olan önermelerin bir özelliği olduğu
E) Bilginin doğruluğunu, etkili olduğu alanın belirleyebileceği

3. Mutlak ve kesin bilginin varlığını akılda arayan rasyonalistler, bu bilgileri aramaya kendiliğinden apaçık olan önermelerle başlarlar. Sistemlerini üstüne kurdukları temel ilkeler, insan zihni için açık, seçik ve kesin olduğu öne sürülen idealardan türetilir. İnsan zihni bu idealarını bilme gücüne sahip olmakla birlikte, onları yaratmaz ya da tecrübe yoluyla öğrenmez. Bu idealar, temel gerçekliğin bir parçası olarak, bir biçimde oradadırlar.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi anlatılmaktadır?

A) Bilgilerin doğru olup olmadığı, ancak duyulardan gelen izlenimlerle anlaşılır.
B) Bilgiler, bizim bildiklerimizle sınırlı değildir.
C) Yaşantı, gerçeğin bilgisini vermez; gerçek ancak akılla kavranabilir.
D) Güvenilir bilgiler kendi deneyimlerimizden edindiklerimizdir.
E) Gerçek, gözlem ve deney yoluyla kavranabilir.

© Güvender Yayınları

4. Doğru bir ifade, gerçekten ve bağımsız olarak var olduğu şekliyle bir olguyu ifade eden ya da bir olayı betimleyen ifadedir. Olgu ya da olayın bağımsız varoluşu bir insan yaşantısı ya da algısıyla evetlenir. "Yukarıda bir uçak var" dediğimde, yukarıya bakıp bu ifademin doğru olup olmadığını anlayabilirsiniz. Eğer uçağı görürseniz, hiç kuşkusuz doğruyu söylemiş olduğum sonucuna varacaksınız.

Bu görüşe göre "doğruluk" **nedir?**

A) Yargıda dile getirilen iddianın iç tutarlılığının bulunmasıdır.
B) Önermenin, nesnel gerçekliğe uygun düşmesidir.
C) Bir bilginin çok kişi tarafından paylaşılmasıdır.
D) Karşıt görüşler arasında bir uzlaşıma varılmasıdır.
E) Yaşama anlam katan uygulamaların sürdürülmesidir.

5. Düşüncelerimiz ve bilgilerimiz etkinliklerimizden bağımsız değildir. Düşüncelerimiz eylemlerimizi etkiler, ona yön verir. Düşüncelerimizin eylemlerimiz üzerindeki bu etkisi, eylemi başarılı ve etkili kılıyorsa, yani insana düşündüğü amaçlara ulaşma imkânı veriyorsa, doğrudur.

Bu görüşe göre "doğru" **nedir?**

A) Düşünce ve davranışların insana yarar sağlamasıdır.
B) Bilginin kendisini bize zorla kabul ettirmesidir.
C) Zihindeki bilgilerin birbirleriyle uyuşmasıdır.
D) Düşüncenin, yansıttığı gerçeklikle uyuşmasıdır.
E) Bütün filozofların aynı görüşleri kabullenmeleridir.

6. Sokrates'e göre insan doğru bilgiyi elde edebilir; çünkü bu bilgiler doğuştan onun aklında vardır. Öğretmen öğrencisine bir şey öğretmez, sadece doğuştan gelen ve ruhta uyku halinde bulunan düşünceleri doğurtmaya çalışır. Doğuştan onda bulunan bilgileri hatırlatır.

Buna göre Sokrates'te öğretimin amacı nedir?

A) İnsanı araştırmaların merkezi haline getirmek
B) İnsanın yeterli bilgi donanımını sınırlamak
C) İnsan zihninde yeni değerler oluşturmak
D) Doğuştan insan aklında bulunan bilgileri ortaya çıkarmak
E) İnsanda öğrenme yeteneğinin olmadığını göstermek

7. Leibniz'e göre asıl bilgi akılla edinilmiş olan bilgidir. Duyu bilgisi açık olmayan, çözümlenmemiş bir bilgidir. Duyu bilgisi nesnelerin tasarımı hakkında tam bir bilgiye ulaşmamızı engeller. Örneğin karanlıkta bir şeye bakılırsa bu görme bulanık, belirsiz bir duyum olur.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılamaz?

A) Duyu bilgisi insanları aldatır.
B) Duyu öncesi bilgi yoktur.
C) Duyu bilgisinde belirsizlik vardır.
D) Duyu bilgisi koşullara göre değişir.
E) Duyu bilgisi ile nesneler tam olarak anlaşılamaz.

© Güvender Yayınları

8. Bir evin bilgisini elde etmeye çalıştığımız zaman, her şeyden önce o evin neden, hangi maddelerden yapılmış olduğunu bilmemiz gerekir. İkinci olarak bu evin kim tarafından yapılmış olduğunu bilmemiz söz konusudur. Üçüncü olarak, evi ev yapan şeyin, yani evin kendisine göre yapılmış olduğu ilkelerin ya da, evin niçin yapılmış olduğunu bilme zorunluluğu vardır.

Bu parçada savunulan düşünce aşağıdakilerden hangisinde verilmektedir?

A) Gerçek anlamda bilimsel bilgi, varlıkların nedenlerine ilişkin kanıtlanmış olan bilgidir.
B) Bir şeyle ilgili gerçek bir bilgiye sahip olabilmek için, onun varlığa geliş aşamalarının bilinmesi gerekir.
C) Varlıkların nedenleri bilindiği zaman, onlar aynı zamanda sınıflanmış olurlar.
D) Yaşadığımız dünyadaki somut nesnelerin bilgisi, sanılardan ibarettir.
E) Dünyaya gelirken unutulan bilgiler, karşılıklı tartışma yoluyla ortaya çıkarılabilir.

9. İnsanoğlu bir fotoğraf makinası değildir; tüm algılarımız bazı varsayım ve kavramlar çerçevesinde oluşmaktadır. Günlük yaşamda olduğu gibi bilimde de, çevremizde olup biten herşeyi değil, ancak bazı şeyleri algılar ve gözleriz. Yaşama veya araştırma amacımıza göre seçmeye gitmek, ancak konumuza ilişkin olgularla ilgilenmek, bizim için hem doğal hem de bir zorunluluktur. Böyle olunca bilimde objektiflik mutlak değil, sınırlı ve özel anlamda yorumlanmalıdır.

Bu parçada aşağıda verilenlerden hangisi vurgulanmaktadır?

A) İnsanın mutlak tarafsız olamaması, bilimin sonuçlarının açıklanmasında dikkatli olmayı gerektirir.
B) Her bilim adamı, varlığın gerçek yapısı ile ilgili düşünceler ileri sürme eğilimindedir.
C) Bilginin gerçek amacı, insanları mutlu bir yaşama kavuşturmaktır.
D) Bazı dönemlerde bilimler gerçek değerinde algılanmamıştır.
E) Bilimsel olma iddiası taşıyan her açıklama, güvenilir bulgulardan hareket eder.

1. Bir düşünüre göre ister bir algı, duygu, bellek, ister bir düşünce olsun herhangi bir biçimde kavradığımız her şeyi beş duyumuzla, beynimizle ve merkezi sinir sistemimizle kavrarız. O nedenle biz ancak bu araçların temas ettiği şeyleri yaşantılayabiliriz. Bu araçların temas etmediği bir şey bizim için deneyim haline gelemez; çünkü onu kavramamızın bir yolu yoktur.

Düşünür bu görüşünde aşağıdakilerden hangisini savunmaktadır?

A) İnsanların duyusal dünyalarının birbirlerinden farklı olduğunu
B) Her türlü deneyimin sorgulanması gerektiğini
C) Tüm birikimlerin deneyimlerin ürünü olduğunu
D) İnsan bilgisinde doğuştan fikirlerin etkili olduğunu
E) Bilgi edinmede çalışmanın gerekliliğini

2. Doğruyu yanlıştan ayıracak bir ölçüt olmadığı için, nesnelerle ilgili olarak çelişik yargılar öne sürülebilir. Durum böyle olduğundan insan bilme, öğrenme ve anlama çabasından vazgeçmeli, hiç bir konuda hüküm vermeyerek her konuda yargıyı askıya almalıdır. Böyle bir tavır, yani hiçbir konuda hüküm vermeme tavrı, insanı gereksiz korku ve sıkıntılardan kurtararak ruhsal sükûnete götürür.

Bu parçadaki görüşlerin temelinde aşağıdaki yargılardan hangisi bulunmaktadır?

A) Tüm bilgiler deneyimler sonucu elde edilir.
B) Duyusal izlenimler zihnin formlarından geçerek bilgi olurlar.
C) Kesin ve mutlak bilgiye ulaşmak olanaksızdır.
D) Kesin ve mutlak bilgi olgulardan elde edilebilir.
E) Kuşku, doğru bilgiyi elde etmek için bir araçtır.

3. Doğruluğu uygunluk kuramıyla açıklayan görüşe göre, "masanın üzerinde bir kalem var" dediğimde, önermenin doğru olup olmadığı masanın üzerine bakılarak anlaşılabilir. Eğer kalem görülürse, hiç kuşkusuz doğruyu söylemiş olduğum anlaşılacaktır. Şimdi kalemle ilgili bu varsayımsal örneği irdelediğimizde, uygunluk kuramını bazı güçlüklerin beklediği görülecektir. Üçüncü bir kişinin masanın üzerine bakıp, "ikiniz de yanlış görüyorsunuz; o kalem değil, bir çubuk" dediğini varsayın. Şimdi orada gerçekten olanı en doğru şekilde betimleyen kimdir?

Bu parçada, uygunluk kuramının güçlüğü olarak aşağıdakilerden hangisi gösterilmektedir?

A) Bilginin farklı kaynaklarının bulunduğunun düşünülmesi
B) Bir bilgi üzerinde, uzlaşmayan görüşlerin ortaya çıkabilmesi
C) Varlıkların sürekli değişim halinde bulunması
D) Bilginin nesnesine uygunluğunun yanında, yararına da değer verilmesi
E) İnsanın bilme olanaklarını engelleyen varlıkların bulunması

4. Locke'a göre insan zihni doğuştan boş bir levha (tabula rasa), üzerinde hiçbir yazı bulunmayan beyaz bir kağıt gibidir. Onun yaşadığı dönemde bilginin kaynağını algı ve deney olarak göstermek zor bir iştir. Çünkü o dönemin egemen düşüncesi Descartes öğretisidir. Descartes, "Bütün bilgilerin kaynağı akıldır" diyordu. Locke'a göre ise insan doğuştan bilgilere ve fikirlere sahip değildir.

Locke bu görüşünde aşağıdakilerden hangisine karşı çıkmaktadır?

A) Bilgilerin doğruluğunun sınanmasına
B) Bilgilerin yaşantılar sonucu kazanıldığı görüşüne
C) Düşünürler arasındaki etkileşime
D) Zihnin bilme olanaklarının sınırlanmasına
E) Doğuştan düşünceler öğretisine

© Güvender Yayınları

5. Hegel'e göre temel bilim, mantık bilimidir. Mantık bilimi aklın yalnızca kendisinden türettiği kavramların ortaya konması, açıklanması ve geliştirilmesinden oluşur. Bu kavram ve kategoriler, hem düşünce hem de varlığın en genel belirlenimleridir. Bunlarda gerçek olanla akılcı olan bir araya gelmiştir. Ona göre mantık, hakikatin apaçık göründüğü alandır. Bütün evren mantığın bu kavramları, yani genel belirlenimleri çerçevesi içinde inşa edilmiştir.

Hegel'e göre mantığın temel bilim olmasının nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

A) Düşünme alanına sınırlama getirmesi
B) Günlük yaşamda işimize yaraması
C) Olgular arasındaki nedenselliği incelemesi
D) Akıl ilkeleriyle gerçeği bir araya getirmesi
E) Yargıların içeriğiyle ilgilenmemesi

6. Kant, bilginin doğruluğu ve sınırları üzerinde hiç bir ön araştırma ve sorgulama yapmayan her öğretiyi suçlamıştır.

Kant'ın eleştirdiği görüş aşağıdakilerden hangisidir?

A) Septisizm
B) Dogmatizm
C) Rasyonalizm
D) Realizm
E) Relativizm

7. Locke, zihni, "üzerinde hiçbir yazı bulunmayan, hiçbir tasarıma sahip olmayan boş bir levha"ya benzetir. Ona göre zihin, deney sayesinde kendisine gelen malzeme üzerinde çalıştıkça tasarımlara ve düşünceye sahip olur. Başka deyişle insan zihninde doğuştan gelen hiçbir bilgi mevcut değildir.

Locke'un bu görüşüne dayanarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) İnsan, kesin bir bilgi sahibi olamaz.
B) Her türlü bilginin kaynağı ve aracı deneydir.
C) Filozoflar doğayı araştırmaya başlayınca bilgi sahibi olmaya başlamışlardır.
D) İnsanlar farklı duyu organlarına sahiptirler.
E) İnsan doğru bilgiye ulaşamayacağı için her türlü bilgiden şüphe etmelidir.

8. Bergson'a göre sezgi, kendi kendisinin farkına varmış, konusunu düşünme, genişletme olanağına sahip bulunan bir yetidir. Bir gerçekliğin doğrudan doğruya kavranması olan sezgi, ancak uzun bir çabanın eseri olarak ortaya çıkabilir. Bu bakımdan onun en göze çarpan tarafı aktif oluşudur.

Bergson'a göre "sezgi" nedir?

A) Dinamik gerçekliği, bütünlüğü içinde hemen yakalama durumudur.
B) Uzay içindeki varlıkları tanıma çabasıdır.
C) Aklın, kendi ilkelerine göre bilgiye yönelme çabasıdır.
D) Varlığın uzay içindeki parçaları arasında ilişki kurulmasıdır.
E) Madde dünyasının bağlı olduğu yasaların ortaya çıkarılmasıdır.

9. Doğruluk, olacak şeye karşı bizi hazırlayan şeydir. Doğru fikir, doğruluklarını uygulayarak ortaya koyabileceğimiz fikirlerdir. Bir fikir, yaşamımız için elverişli olduğu sürece doğrudur ve iyidir.

Bu görüşe göre "doğru" nedir?

A) Gözlem ve deneye dayalı açıklamalardır.
B) Yaşamda işe yarayanların bilgisidir.
C) Düşüncenin gerçekle çelişmesidir.
D) Aklın kavramlarıyla kanıtlanmış önermelerdir.
E) Zihindeki tasarımlar arası tutarlılıktır.

10. Bir grup filozof, bilen öznenin bilme etkinliğinden, kendi zihninin dışına çıkamayacağını, insanın yalnızca kendi zihninin içindeki bilgileri bileceğini savunur. Buna göre insan zihni, kalemin bizzat kendisini değil de, insan zihnindeki idesini, algısını ya da tasarımını bilebilir. Buna karşın, başka bir grup filozof, insan zihninin kendisinden bağımsız bir gerçekliği bilebileceğini savunur. Bunlara göre insan bilgisinin önüne set çekilemez.

Bu parçadaki görüşler, bilgi kuramının daha çok hangi problemiyle ilgilidir?

A) Doğru bilgiyi elde etmek mümkün müdür?
B) İnsan bilgisinin bir sınırı var mıdır?
C) Bilginin değeri neye bağlıdır?
D) Doğru bilginin ölçütü nedir?
E) Bilgilerimiz nereden kaynaklanmaktadır?

© Güvender Yayınları

11. "Düşünüyorum, öyleyse varım." önermesi, Descartes'in uzun ve dolambaçlı bir şüphe yolunun sonunda varmış olduğu kesin, sarsılmaz olan doğrudur. Bir bilginin açık olmasının belirtisi, bu bilginin nesnesinin bize doğrudan doğruya verilmiş olmasıdır. Bilincin içindekiler bize, başka bir şeyin aracılığıyla verilmez. Bunları doğrudan doğruya biliriz.

Bu parçaya göre doğru bilginin ölçütü aşağıdakilerden hangisidir?

A) Tümevarım yöntemine dayanması
B) Bilimsel anlayışa uygun düşmesi
C) Sonucunda insanların bir yarar elde etmesi
D) Aracısız olarak elde edilmesi
E) Deneyimlerimize bağlı olarak ortaya çıkması

12. Comte'a göre, bilimin tek amacı olgular arasındaki değişmez ilişkileri ya da doğal yasaları bulmaktır. Bu amaç ise, yalnızca gözlem ve deney yoluyla gerçekleştirilebilir. Gözlem ve deney yoluyla kazanılan bilgi pozitif bilgidir.

Comte'a göre bilimin konusu aşağıdakilerden hangisi olmalıdır?

A) Metafizik varlıklar
B) Akıl ilkeleri
C) Duyusal alan
D) Aklın kategorileri
E) Nedenselliğin yetersizliği

13. Duyusal verilere dayanılarak kurulan neden sonuç ilişkileri, bir görüş alışkanlığından başka bir şey değildir. Diğer bir anlatımla olaylar arasında varsaydığımız düzenli ilişkiler, onların birbirlerini belli bir sıra içinde kovalamış olmalarından kaynaklanan izlenimlerdir.

Bu parçada aşağıda verilenlerden hangisi vurgulanmaktadır?

A) Neden sonuç ilişkisinin bir alışkanlık olduğu
B) Varlığın gerçek yapısının bilinemeyeceği
C) Her türlü bilginin sorgulanması gerektiği
D) İnsanın zihin yapısının doğaya uygun olduğu
E) İzlenimlerin, gerçekliğin kendisine karşılık geldiği

14. Kant'a göre tüm bilgilerimiz iki ayrı kaynaktan doğar: Duyum ve akıl. Duyum bilginin hammaddesini verir; akıl ise bu hammaddeyi düzenler ve bilgi haline getirir. Şu halde duyum olmasaydı, bilginin hammaddesi olmayacaktı. Akıl olmasaydı, dış dünyaya ait algılarımız bilgi haline gelmeyecekti. Bilgi, deneyle başlar; ama deneyden çıkmaz.

Buna göre aşağıdaki yargılardan hangisi Kant'ın bu parçadaki görüşlerine ters düşer?

A) Bilgilerimiz iki farklı kaynağa dayanır.
B) Bilginin ortaya çıkmasında akıl ve deney birbirini tamamlar.
C) İnsan doğuştan muhtevalı bilgilerle doğar.
D) Akıl, algı verilerini bilgi haline getirir.
E) Bilgi elde etmede deney tek başına yeterli değildir.

15. "Akla uygun olan gerçek, gerçek olan da akla uygundur."

Yukarıda görüşüne yer verilen felsefi yaklaşım aşağıdakilerden hangisidir?

A) Rasyonalizm B) Kritisizm
C) Sensualizm D) Empirizm
E) Materyalizm

16. Neden-sonuç ilişkisi, ruhta alışkanlık meydana getirir; güneşin her gün doğudan doğduğunu, ateşin üstüne konan suyun kaynadığını göre göre alışırız. Tencereyi ateşin üstünde görünce kaynayacağını hemen biliriz; yani ateşi görünce kaynama olayını hatırlarız. Fakat bu bilgi aklî kesinlik taşımaz, deneye dayanan açıklığı taşır.

Hume, bu görüşünde aşağıdakilerden hangisini vurgulamaktadır?

A) Zihnin doğuştan bilgilerle geldiğini
B) Neden-sonuç bağının deneyimlere dayanan alışkanlıklarla oluştuğunu
C) Doğru bilgiye ulaşmanın mümkün olmadığını
D) Eleştirelliğin felsefede renkliliği sağladığını
E) Bilgi ve tasavvurların kaynağının sezgiye dayandığını

© Güvender Yayınları

1. Empirizme göre zihinde doğuştan gelen hiçbir şey olamaz. Mantığın ve matematiğin ilke ve kavramları, Tanrı düşüncesi gibi düşünceler bile doğuştan zihinde bulunamaz. Bütün bilgilerimizin kaynağı deneydir.

Buna göre aşağıdaki görüşlerden hangisi empirizme ters düşer?

A) Zihinde deneyden gelmeyen hiçbir şey yoktur.
B) Zihin başlangıçta üzerine hiçbir şey yazılmamış boş bir kâğıt gibidir.
C) Tüm bilgilerimiz sonunda deneyden gelir ve deneye dayanır.
D) Bilgi deneyle başlar ama tüm bilgiler deneyden çıkmaz.
E) Tüm bilgilerimiz yaşantılarımızın ürünüdür.

2. Bergson'a göre doğrudan kavrama yetisi, olaylar üzerinde yabancı bir bakış gibi dolaşmayıp, insanın en derin yönünü oluşturur. Bu sanatkârca duyuş sayesinde insan eşyayı, maddeyi, yaşamı aracısız kavrar.

Buna göre, Bergson, aşağıdaki yaklaşımlardan hangisini benimsemektedir?

A) Pozitif düşünce B) Sezgici anlayış
C) Materyalist anlayış D) Varoluşcu bakış
E) Rasyonel düşünce

3. – Descartes'e göre bilgi doğuştan kazanılır. O, akla bilginin taşıyıcısı olarak değil, bilginin yapıcısı olarak bakmıştır.
– Kant, akıl aracılığıyla değişmez ve mutlak bilginin elde edilebileceğini kabul etmiştir.

Bu belirlemelere göre Descartes ve Kant'ın ortak yönü aşağıdakilerden hangisidir?

A) Temel konu olarak varlığı ele almaları
B) Dinsel dogmalara önem vermeleri
C) Bilginin kaynağında duyumu görmeleri
D) Bilginin kaynağında zihinsel etkinlikleri görmeleri
E) Mutlak bilgilere deneyle ulaşılacağını savunmaları

4. David Hume, "Güneşin batıdan doğuşu alışkanlıklarımıza aykırıdır. Yoksa aklın özdeşlik ve çelişmezlik ilkelerine aykırı değildir. Eğer güneş hep batıdan doğmuş olsaydı, bu defa da doğudan doğmasını yadırgardık." görüşünü savunur.

Bu parçadan aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Doğa yasaları bir akıl değil, bir alışkanlık ilkesidir.
B) Bütün bilgilerimiz duyular ve deneyin dışında kazanılır.
C) İnsan aklında doğuştan gelen çok sayıda bilgi vardır.
D) Doğa yasaları bütün olayların temelini oluşturan kurallardır.
E) Doğa yasalarına ters düşen olaylar, akla da aykırıdır.

5. Bergson, rasyonel bilginin şematik ve soyut olduğunu, bu bakımdan bilimsel bilginin gerçekliğe nüfuz edemediğini, nesnelerle doğrudan ve aracısız temas kuramadığını ileri sürer. Ona göre gerçekliğe nüfuz eden, nesnelerle doğrudan ve aracısız bir temas kuran başka bir bilgi vardır. Bu bilgi, dile getirilemez, söze dökülemez olan sezginin bilgisidir. Sezgi bize gerçekliğin bizzat kendisini bilme imkanı verir.

Bergson, bu parçada aşağıdakilerden hangisini anlatmaktadır?

A) Sezginin, insanı yanıltabileceğini
B) Araştırma çabalarının insana hiçbir yarar sağlamayacağını
C) Nesnenin özüne inilmesinin mümkün olmadığını
D) Gerçeğe ulaşmada sezginin bilimden daha uygun bir yöntem olduğunu
E) İnsanın evrende hiçbir şeyin bilgisine tam olarak ulaşamayacağını

© Güvender Yayınları

6. İngiliz empirizminin önemli bir düşünürü olan David Hume, empirizme en açık ve kesin ifadesini vermiştir. Hume, Newton'un fizik alanında yaptığını, insan zihni için yapmaya çalışmıştır. Yani o, insan zihninde bilginin nasıl ve ne şekilde olduğunu belirlemek istemiştir.

Bu parçaya göre David Hume, aşağıdakilerden hangisini amaçlamıştır?

A) Nedensellik ilkesini eleştirmeyi
B) Bilimsel şüpheciliği kurmayı
C) Zihinde bilginin oluşumunu belirlemeyi
D) Akıl ilkelerini eleştirmeyi
E) İzlenimleri açıklamayı

7. Rasyonalizm, Hegel'le doruk noktasına ulaşmıştır; çünkü ona göre, insan varlık hakkında duyuları hiç kullanmaksızın yalnızca akıl yoluyla gerçek ve kesin bilgiye ulaşabilir. Aklın yasalarıyla varlığın yasaları bir ve aynıdır. Bundan dolayı "Akla uygun olan gerçek, gerçek olan da akla uygundur" görüşünü savunur.

Bu parçaya göre Hegel'in görüşlerinin temelinde aşağıdakilerden hangisi bulunmaktadır?

A) Akla karşı aşırı güven
B) Deneyim ve tecrübe
C) Sezginin verdiği aracısız bilgi
D) Olgular arasındaki nedensellik
E) Duyuların verdiği ham bilgiler

8. Var olan herşey sezgi yoluyla, bir aynada olduğu gibi aracısız olarak ve bütün açıklığıyla görülür. İnsanın kalp gözünü gereği gibi kullanabilmesi için onu temizlemesi gerekmektedir. Yani insan, kalp gözüyle hakikat arasına giren perdeleri ortadan kaldırmak zorundadır. Bu yapıldığında insan bilim ve felsefe yoluyla kavrayamadığı herşeyi açık ve seçik olarak kavrar.

Gazali'nin bu görüşünde hakikate ulaşma aşağıdakilerden hangisine bağlanmıştır?

A) Doğuştan getirilen bilgilerin aranmasına
B) İnsanın manevi kirlerden temizlenmesine
C) Deneyimlerin sonuçlarının başarılı olmasına
D) Nedensellikle ilgili yasaların dikkate alınmasına
E) Dilin gramer kurallarının bilinmesine

9. Kant'a göre ister bir algı, duygu, bellek ister bir düşünce olsun, herhangi bir biçimde kavradığımız her şeyi bedensel araçlarımızla, yani beş duyumuzla ve merkezi sinir sistemimizle kavrarız. O nedenle biz ancak bu araçların ilişki kurduğu şeyleri yaşantılayabiliriz. Bu araçların ilişki kurmadığı bir şey bizim için deneyim haline gelemez; çünkü onu kavramamızın bir yolu yoktur.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Duyusal algıları aşan alanların bilgisi mutlak değildir.
B) İnsanlar her zaman doğru bilgilere sahiptirler.
C) İnsanların mutlak doğrulara ulaşması imkansızdır.
D) Aklın kategorileri insanda sonradan kazanılır.
E) İnsan herşeyi başkalarıyla aynı düzeyde kavrar.

10. John Locke'a göre, insan zihni doğuştan boş bir levha gibidir. İnsan zihninin tümü, duyuma ve denemeye indirgenebilir. Denemeler yapıldıkça ve duyumlar alındıkça levha dolmaya başlar.

Bu parça aşağıdaki yargılardan hangisini desteklemektedir?

A) Bilginin kaynağı akıldır.
B) Bilginin kaynağı sezgidir.
C) Bilgiler yaşantılardan kaynaklanır.
D) Bilgilerin tümü deney öncesinden gelir.
E) Bilginin doğruluğu kişiden kişiye değişir.

11. Realizme göre, dış dünya bizden bağımsız ve nesnel olarak vardır. Dolayısıyla bu akımın ileri sürdüğü bilgi kuramına göre süjeden bağımsız bir gerçekler dünyası vardır. Bu gerçekler dünyasının bilgisine, algılama ya da düşünme yoluyla ulaşılabilir.

Bu parçada realizmin görüşü olarak aşağıdakilerden hangisi vurgulanmaktadır?

A) İnsan aklı her şeyin ölçüsüdür.
B) Her şey düşüncede hazır bulunmaktadır.
C) Bilimin çözemeyeceği problem yoktur.
D) Doğru bilgiyi, içimize doğan ışık verir.
E) Varlık, insandan bağımsız bir gerçekliğe sahiptir.

© Güvender Yayınları

1. Pyrrhon, gençliğinde bir akşam yürüyüşü sırasında felsefe öğretmenini bir çukura sıkışmış ve kendini kurtaramayacak bir durumda olduğunu görür. Bir süre onu seyrettikten sonra, öğretmenini dışarıya çekmenin bir yararı olacağını düşünmek için yeterli bir neden olmadığına karar verir ve yoluna devam eder. Onun kadar kuşkucu olmayan çevredeki diğer insanlar öğretmeni kurtarırlar ve Pyrrhon'u acımasızlıkla suçlarlar. Ancak öğretmeni, onu kendi öğretisine sadık kalarak gösterdiği tutarlılığından dolayı kutlar.

Bu parçaya dayanarak Pyrrhon'la ilgili aşağıdaki sonuçlardan hangisine ulaşılabilir?

A) Pyrrhon'un felsefesinin temelinde mutlak bilginin yararlı olması vardır.
B) Pyrrhon, yaşadığı dönemin en ünlü düşünürlerinden birisidir.
C) Pyrrhon'un düşüncüleri, kendisinden sonra gelen pek çok filozofu etkilemiştir.
D) Pyrrhon, kendinden önce gelen düşünürlerin felsefelerini sorgulamıştır.
E) Pyrrhon, felsefeyi sadece bir düşünce etkinliği olarak değil, bir yaşam biçimi olarak görmüştür.

2. Kant'a göre, tüm bilgilerimiz iki ayrı kaynaktan doğar. Bunlardan dış dünya, bilginin hammaddesini verir; diğeriyse bu hammaddeyi düzenler ve bir biçime sokarak bilgi haline getirir. Şu halde dış dünya olmasaydı, bilginin hammaddesi olmayacaktı; akıl olmasaydı, dış dünyaya ait algılarımız bilgi halini almayacaktı.

Bu parçaya dayanarak ulaşılabilecek sonuç aşağıdakilerden hangisidir?

A) Duyunun verileri, deney öncesinde akılda yer almaktadır.
B) Deney öncesi yargılar en kesin olan yargılardır.
C) Deney öncesi bilgiler bütün insanlar için geçerlidir.
D) Bilgilerimiz tamamen duyulardan gelir.
E) Bilginin oluşumunda duyular ve akıl birbirlerinin tamamlayıcılarıdır.

3. Şüphecilik, İlkçağın sofist ve septiklerinin şüpheyi amaç olarak kullanmaları sonucunda oluşmuş ve duyumların yanılgısına dayandırılmıştır. Descartes'in şüpheciliği ise, yöntemsel bir araçtır ve düşünceye dayanmaktadır. Yani Descartes'te şüphe bir amaç değildir, doğru bilgiye ulaşmak için bir araçtır.

Buna göre aşağıdaki yargılardan hangisi şüphenin bir araç olarak kullanılmasına dayanır?

A) Rüzgâr, üşüyen için soğuk, üşümeyen için soğuk değil ise, her şeyden kuşku duyulmalıdır.
B) Doğru bilgiye ulaşma olanağı bulunmadığından, gerçek hiçbir şekilde bilinemez.
C) Duyular insanı yanılttığından, kesin yargılarda bulunmaktan kaçınılmalıdır.
D) Bir şey gerçekte ne doğrudur ne de yanlıştır; bu nedenle hiçbir şey bilinemez.
E) Şüphe yoluyla kendisinden kuşku duyulmayan bilgilere ulaşılabilir.

4. İdealizm, 19. yüzyılda bilimsel buluşların yol açtığı mekanik dünya görüşüne bir tepki olarak gelişmiştir. İdealistler geleneksel dinsel anlayışlardan bazılarını yeniden formüle edip onlara ussal bir temel vermek için çalıştılar. Bilimsel yönelimli filozoflar, amaçtan yoksun ahlaksal yasaların ya da tinsel güçlerin olmadığı bir dünya düzeni öngörürlerken, idealistler felsefi kurgularında bu kategorilerden yararlandılar.

Bu parçadan idealizmle ilgili olarak aşağıdaki sonuçlardan hangisi <u>çıkarılamaz</u>?

A) Varlıkların mekanik düzende işlediğini yadsır.
B) Görüşlerinde tinsel varlıklara yer vermişlerdir.
C) Bilimsel anlayışın gelişmesine katkıda bulunmuşlardır.
D) Akıl temelinde açıklamalarda bulunmuşlardır.
E) Geleneksel anlayışların bütününü yadsımamıştır.

© Güvender Yayınları

5.
- Descartes, bilginin kaynağında düşünce olduğunu, "Düşünüyorum o halde varım" sözüyle ifade eder.
- Hegel, asıl gerçeğe deneye hiç başvurmadan sırf akıl sınırları içinde kalarak varmaya çalışır.
- Sokrates, felsefenin amacının doğuştan insan aklında bulunan bilgilerin ortaya çıkarılması olduğunu savunur.

Bu üç düşünürün bilgi anlayışlarında ortak yön aşağıdakilerden hangisidir?

A) Doğru bilginin olanaksızlığını ortaya koymuşlardır.
B) Deney öncesi bir bilginin olduğunu kabul etmezler.
C) Bilginin kaynağı olarak akıl ve düşünceyi vurgulamışlardır.
D) Bilginin deneyle başlayıp akılda oluştuğunu savunmuşlardır.
E) Bilgiyi insan kalbine Tanrı'nın bağışladığını savunmuşlardır.

6. Wittgenstein'e göre felsefe, özünde bir kuram değil, bir faaliyettir. Felsefe yapılan bir şeydir; fakat sayıp dökülecek bir öğreti bütünü değildir. Felsefenin geleneksel problemleri kötü bir biçimde formüle edilmiş olan anlamsız problemlerdir. Filozofa düşen, dilin çeşitli kullanım biçimleri içinde uygulandığı, farklı, ancak ilişkili dil oyunlarında nasıl kullanıldığını göstermektir.

Wittgenstein bu görüşünde aşağıdakilerden hangisini savunmaktadır?

A) Felsefe, dilin çözüme kavuşturulduğu bir yaşam alanı olmalıdır.
B) Felsefe her döneme uygun bir söylem gerçekleştirmelidir.
C) Her türlü görüş kendi bütünlüğü içinde değerlendirilmelidir.
D) Dilin objektif değerlendirilmesi mümkün değildir.
E) Her bilginin önce yararlı olmasına bakılmalıdır.

7. Platon'a göre, duyularımız aracılığıyla algılanan somut varlıklar sürekli olarak değiştikleri için bilinemez; değişen bir şeyi bilmek söz konusu olamaz. Çünkü o, belli bir zamanda belli bir şey iken, başka bir zamanda başka bir şey olacaktır. Bundan dolayı onunla ilgili bir betimleme ya da önerme, söz konusu nesne değiştiği için, onun hakkında artık daha fazla geçerli olmayacaktır.

Platon'a göre, varlıkların duyularla <u>bilinememesinin</u> temelinde aşağıdakilerden hangisi vardır?

A) Gerçeklik olarak kabul edilmeleri
B) Akıl ilkeleriyle temellendirilebilmeleri
C) Tutarlı söz düzenlemeleriyle açıklanabilmeleri
D) Varlıklarının kabul edilmesi
E) Kararlı bir oluş göstermemeleri

8. "Ateş üzerinde buz tutan su", alışkanlıklarımıza aykırıdır. Yoksa aklın özdeşlik ve çelişmezlik ilkesine aykırı değildir. Ateşin, suyu buz tutturacak yerde kaynatacağı hakkında denemeden gelen bir zorunluluk yoktur. Eğer ateşe konulduğunda su hep buz tutmuş olsaydı, bu sefer ona alışırdık. Su, buz tutarsa bu aklımıza değil, beklentilerimize aykırıdır.

Bu parçada Hume, aşağıdakilerden hangisini eleştirmektedir?

A) Alışkanlıkların oluşumunu
B) Mantık ilkelerini
C) Empirizmin yöntemini
D) Nedensellik ilişkisini
E) Metafizik konuları

9. Bilgimiz mutlak değil, görecelidir. Bu nedenle sadece olguları bilebiliriz. Bilimler olgudan hareket etmeli, onların ardındaki nedenlerle uğraşmamalıdır. Olgular, olgularla açıklanabilir, ruh ve metafizikle değil.

Comte'un bu parçadaki görüşlerine göre bilimin inceleme alanı aşağıdakilerden hangisi olmalıdır?

A) Duyusal alan
B) Sezginin kavradıkları
C) Doğa üstü güçler
D) Dilin gramer yapısı
E) İnsan aklının işleyişi

© Güvender Yayınları

1. Protagoras, aynı konuda karşıt iki önerme öne sürülebileceğini ve iki önermenin de doğruluğunun savunulabileceğini söyler. Böylece "insanın her şeyin, var olan şeylerin var olduklarının, var olmayan şeylerin var olmadıklarının ölçütü" olduğunu belirtmiştir. Bilginin, doğruluğun ve değerlerin insanlara göre değiştiğini söyleyerek, her türlü bilgi ve var olma hallerini yadsır; çünkü insanın bilgi yetisinin eksikliği ve yaşamının kısalığı bu bilgileri elde etmesi için yeterli değildir.

Protagoras'ın bu görüşüne dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Var olan her bilgi, bilimin ölçütüne göre değerlendirilmelidir.
B) İnsanın doğru bir bilgiye ulaşması olanaklı değildir.
C) Felsefe, evreni açıklama çabasında otorite görüşlerden yararlanmıştır.
D) Yaşamın sorgulanması insanları aynı düşüncelere yöneltmiştir.
E) İnsan, var olan her bilgiyi kendi yaşam koşullarına uydurmalıdır.

2. Çevremizdeki her şey hakkında duyular yoluyla bilgi ediniriz; ama duyular bizi yanıltabilir. Şu halde çevremizdeki her şeyden, diğer insanların varlığından kuşkulanabiliriz. Geriye kalan ve artık kendisinden kuşkulanamayacağımız kesin bilgi, şu anda kuşku duymakta olduğumuzdur. Kuşku duymak, düşünmektir. Bir varlığın düşünebilmesi için var olması gerekir. Böylece Descartes, "Düşünüyorum, öyleyse varım." sonucuna ulaşır.

Descartes'ın bu görüşüne dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) İnsan, sağlam bilgilere akla dayalı düşünme ile ulaşabilir.
B) Varlığın gerçek yapısına ulaşılamayacağından, her şeye kuşku ile yaklaşılmalıdır.
C) Bilgi, ancak duyuların bildirdiklerinden ibarettir.
D) Akıl, bilgi konusunda tek başına yeterli değildir.
E) Sağlam bilgi, nesnel olduğu ölçüde doğrudur.

3. "Dış gerçekliği tanımanın tek yolu deneydir. Bununla beraber insan aklının da oynayacağı önemli bir rol vardır; bu, bilgiyi mantıksal olarak analiz etmek olacaktır."

Bu görüşte aşağıdaki düşüncelerden hangisi savunulmaktadır?

A) Bilgi ile ilgili sorular yadsınmalıdır.
B) Varlıkla ilgili konulara önem verilmelidir.
C) Düşünce yapısını deney verilerine dayandırmalıdır.
D) Bilginin kaynağı sorununda rasyonalist ve empirist görüşleri uzlaştırmalıdır.
E) Bilim, her düşüncenin temeli olmalıdır.

4. "Dış evren olduğu gibi değil, insanın onu algıladığı gibi bilinmektedir."

Kant bu görüşüyle, algılamanın hangi özelliğini vurgulamaktadır?

A) Öznel olduğunu
B) Deneyden geldiğini
C) Öncesiz olduğunu
D) Zamanla geliştiğini
E) Karmaşık olduğunu

5. Thales'te, evrenin kendisinden çıktığı ilk madde "su" iken, aynı madde Anaksimenes'de "hava"dır. Herakleitos'un evrende bir değişme olduğunu savunduğu yerde, Parmenides evrende değişme olmadığını ileri sürmüştür. Bu durum felsefede filozofların aynı konuda farklı, hatta çelişik sonuçlara ulaşabileceklerini göstermektedir.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Herkesin üzerinde anlaşabileceği bir doğru yoktur.
B) Doğru bilgi zihinden bağımsız olarak vardır.
C) Var olanın bilgisini elde etmek zor değildir.
D) Her dönemin felsefi anlayışı, o döneme özgü şekillenir.
E) Filozofların birbirleri ile anlaşamamaları için bir neden yoktur.

© Güvender Yayınları

6. "Biz nesneleri, olayları zihin kategorilerimize göre biliriz; ama bu bilgimiz kesindir, zorunludur ve genel geçerdir. Her nesne olduğu gibi değil, olduğumuz gibi algılanır."

Kant bu sözünde, algıda hangi özelliğin bulunduğunu belirtmektedir?

A) Duyumlara bağlı olma
B) Sonradan öğrenilme
C) Öznel olma
D) Zamanla değişme
E) Genel niteliklere sahip olma

7. Zenon'a göre biz, atılan bir okun hareket ettiğini sanırız. Oysa ok hedefe varmak için atılmış olduğu yer ile hedef arasındaki mesafenin her noktasını bir bir geçmek, yani ayrı ayrı her noktada bulunmak zorundadır. Bulunmak ise durmak demek olduğundan, ok bütün bir uçuş sürecinde duruyor demektir. Zenon'un bu kanıtı, insanların kesin olarak bildiklerini sandıkları bir konuda kuşkuya düşmelerine neden olur.

Zenon bu parçada, bilgi felsefesiyle ilgili olarak aşağıda verilenlerden hangisini vurgulamaktadır?

A) Doğru bilginin imkansızlığını
B) İnsanların bilgiden çok, bilgelik peşinde olduğunu
C) Her türlü bilginin Tanrıdan geldiğini
D) Yaşam içerisinde her şeyi sorgulamanın yersiz olduğunu
E) Bilginin gündelik deneyimlerle kazanılacağını

8. Bilgi kuramının en önemli konularından biri, bilginin değerini açıklayan görüşlerdir.

Aşağıdaki yargıların hangisi dogmatik kuramın bilgi görüşüne uymaktadır?

A) Mutlak ve değişmez gerçekler yoktur.
B) Herhangi bir bilgi, eleştirmeden kabul edilemez.
C) Her türlü inceleme ve eleştirinin dışında tutulan ve değişmez olan bilgi vardır.
D) Gerçek bilgiden kuşku duyulmalıdır.
E) Günlük yaşama uyan bilginin varlığından söz edilemez.

9. Berkeley, bizim şeyleri değil, nitelikleri algıladığımızı ve niteliklerin algılayana göre değişiklik gösterdiğini savunmuştur. O, duyusal algılara ilişkin savlarını şu örneklerle kanıtlamaya çalışır: Nesneler yakından büyük, uzaktan küçük görünür. Sağ elimizi sıcak, sol elimizi soğuk suya soktuktan sonra ikisini aynı anda ılık suya batırırsak, sağ elimize ılık su soğuk, diğer elimize sıcak gelecektir. Bunun gibi, duyular, nitelikler kümesidir; algı, göreli ve yanıltıcıdır.

Berkeley'in bu görüşünün temelinde aşağıdaki varsayımlardan hangisi vardır?

A) Bilgiler varlığı olduğu gibi yansıtır.
B) İnsan, bilgisini edindiği şeylerin varlığından şüphe duymaz.
C) İnsanın düşüncesine konu edindiği her varlık mutlaktır.
D) İnsan ancak deneyimleme olanağı bulabildiği gerçekliği bilebilir.
E) Tüm algısal duyumlar öznel ve görelidir.

10. **Bilginin kaynağını, sınırlarını ve geçerliliğini inceleyen, obje ile subje arasındaki ilişkileri bulmaya çalışan felsefe disiplini aşağıdakilerden hangisidir?**

A) Metafizik B) Ontoloji C) Epistemoloji
D) Estetik E) Etik

11. Biri bize, "Yandaki komşumun bekar ve şişman bir karısı var" dese, bu önermenin yanlışlığını hemen biliriz. Bunu kanıtlamak için bir araştırmaya gerek yoktur; çünkü "bekar", evlenmemiş insan demektir; dolayısıyla, yandaki komşu hem bekar hem de evli olamaz. Bu nedenle verilen önermenin doğru olması olanaksızdır.

Parçada verilen önermenin doğru olmamasının nedeni olarak aşağıdakilerden hangisi gösterilmiştir?

A) Duyusal alanın verilerini aşması
B) Kendi içinde çelişkili olması
C) Farklı olasılık değeri taşıması
D) Olgusal olarak belirlenebilir olması
E) Bilgi birikiminin yetersiz olması

© Güvender Yayınları

1. **Bilgi kuramında, her türlü bilginin deneyden çıktığını söyleyen ve bilgiyi duyumlarla edinilmiş deneylere indirgeyen düşünüş şekli aşağıdakilerden hangisidir?**

A) Empirizm B) Entüisyonizm
C) Egzistansiyalizm D) Pragmatizm
E) Fenomenolojizm

2. William James'e göre bir inanç, fikir, düşünce insana yarar sağlıyorsa doğrudur. Pratik yaşamda işimize yaramayan bilgiler ne kadar sistemli, düzenli, çok olursa olsun bizim için anlam ifade etmeyecektir. Yaşamımıza yön veriyorsa, bizim için önemli olan bilgi odur.

William James'e göre doğru bilginin ölçütü aşağıdakilerden hangisidir?

A) Uzun deneyimlerle elde edilmesi
B) Kendi içinde tutarlı olması
C) Denetlenebilir olması
D) Bilimsel bir yöntemle elde edilmesi
E) Yaşamda uygulanabilir olması

3. Nedensellik, neden ile sonuç arasındaki bir kavramdır. Hume göre nedensellik kavramı, insan aklının bir kavramı değildir. Bu kavram, deneyle gözlem sonucunda elde ettiğimiz harekettir. A topunun, B topuna çarparak yaptığı harekette olduğu gibi. Hume'a göre, birinci topun hareketiyle ikinci topun hareketi hep ard arda görüldüğü için, bir alışkanlık oluşur. Nedensellik kavramı da bu alışkanlığın bir ürünüdür.

Hume'un bu görüşüne dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılamaz?

A) Bilginin kaynağı deneydir.
B) Bilgi yaşantı ürünüdür.
C) Her bilgi deneyden gelir ve deneyden çıkar.
D) Fikirler, duyumlarla ve izlenimlerle edinilenlerdir.
E) Düşüncenin dışında nesnel bir dünya yoktur.

4. Bilgi bizi gerçek mutluluğa götürebilir mi? Pyrrhon'a göre bilgi bu işi yapamaz; çünkü bilgide birbirinin karşıtı olan iki sav, aynı kesinlikte doğrulanabilir; dolayısıyla hiçbiri için bir yargıya varamayız. Öyle ise yapılacak en doğru iş, yargıdan kaçınmaktır. Duyular nesneleri bize oldukları gibi değil, göründükleri gibi gösterir. Hiçbir bilgi bize gerçeği olduğu gibi göstermediği için yargıdan kaçınmak gerekir.

Pyrrhon bu parçada aşağıdaki görüşlerden hangisini vurgulamaktadır?

A) Gerçek mutluluğa ulaşmak amaç değildir.
B) İnsan yargıdan kaçındığı ölçüde mutluluğa yaklaşır.
C) Her bilgi insana fayda sağlayabilir.
D) Nesnelerin gerçek yapısını bilmek için deneyimlerden faydalanmak gerekir.
E) Kuşku, insanı her zaman mutsuz yapar.

5. Parmenides, değişen ve çokluk gösteren duyusal dünyanın mevcut olmadığını, dolayısıyla duyularımızın bizi aldatabileceğini söyler. Ona göre duyular değişen ve çokluk gösteren gerçeği tanıttığından, bize asıl varlığın bilgisini değil, varlık olmayanın aldatıcı bilgisini vermektedirler. Asıl varlığı kavramamızı sağlayan araç duyular değil, düşüncelerdir. Ancak düşüncemize güvenebiliriz.

Parmenides bu görüşünde aşağıdakilerden hangisini savunmaktadır?

A) İnsanın, aklından başka bilgi kaynakları vardır.
B) Duyular insanı gerçekle yüzyüze getirir
C) Varlığın oluşumu, insanın yaşam koşullarının dışında gelişir.
D) Evrende herşey değişir, değişmeyen tek şey değişmenin kendisidir.
E) Gerçeğin bilgisini akıl verir.

© Güvender Yayınları

6. Pyrrhon'a göre, varlıkların asıl gerçekliği ve bilgisi insan için bilinemez bir konudur. Bildiğimiz şeyler, duyumların bize verdikleridir. Duyumlar ise öznel olup kişiden kişiye değişmektedir. Öznel duyumlar doğruluk ölçütü olamayacağına göre, doğru yargı söz konusu değildir. Bu nedenle insan bilme arzusundan vazgeçmelidir ve bir şey hakkında yargıda bulunmamalıdır. Yargıda bulunmak yerine, yargıyı askıya almak gerekir. Yargıyı askıya almak insanı gereksiz korku ve kaygılarından uzaklaştırarak ruhsal arınmaya yol açar.

Pyrrhon bu görüşünde aşağıdakilerden hangisini vurgulamaktadır?

A) Bilginin, ancak ona ulaşmaya çalışan bireylerce elde edilebileceğini
B) Ahlaki yaşamın insanlara saygı ile gerçekleştiğini
C) Düşünce dünyasının yeniliklere her zaman açık olduğunu
D) İnsanın bilgiye uzun uğraşlardan sonra ulaşabileceğini
E) İnsanın mutlu bir yaşam için yargıda bulunmaması gerektiğini

7. Descartes, matematiğin dışında apaçık bilginin nerede bulunacağını aramaya girişir. Bunu ararken de ilk adımda her şeyden şüphe eder. Ancak "şüphe ettiğimden şüphe edemem" der. Çünkü ona göre şüphe etmek düşünmek demektir. Düşünmek, kendisinden asla şüphe edilemeyecek apaçık bir bilgiyi gösterir.

Descartes'ın bu parçada açıklanan yönteminin amacını aşağıdakilerden hangisidir?

A) Şüphe duyduğu bilgilerin yanlışlığını belirlemek
B) Bütün varlıkları Tanrı gerçeğine dayandırmak
C) İnsanın diğer varlıklar arasında ayrıcalıklarını belirlemek
D) Doğruluğundan şüphe duyulmayan kesin ve doğru bilgilere ulaşmak
E) Matematiğin dışındaki bilgilerin geçersiz olduğunu göstermek

8. – Duyumlarımıza dayanan algılarımız, bizi tümel bir gerçeğe götürmez; duyumlar evreni herkese başka türlü gösterir.
– Her çeşit şeyi düşünmek olasıdır. Ben hiç var olmayan bir insanı düşünebildiğim gibi, su üzerinde yürüyen bir insanı da düşünebilirim. Düşünme, aranılan şeyi bulmak açısından yüksek bir araçtır. Düşünme bize, tasarlanan şeyin doğru olup olmadığını anlamak için kesin bir bilgi veremez.

Gorgias bu görüşlerinde aşağıdakilerden hangisini savunmaktadır?

A) Bir bilginin başkalarıyla paylaşılabileceğini
B) Evrenin ancak bilimin verileri doğrultusunda bilinebileceğini
C) Mutlak bilginin olamayacağını
D) İnsana değer verilmesi gerektiğini
E) Doğayı denetim altına alma yolunun bulunduğunu

9. Kant, bilgimizin duyu deneyi ile başladığı konusunda empiristlerle uyuşur. Dış dünya, bize bilgilerimizin ham maddesini sağlar. Kant'a göre biz bilgide işe deneyle başlasak bile, tümüyle deneyden çıkartılamayan bir bilgi türüne sahibiz. Örneğin nedensellik hakkındaki bilgimiz bize deneyden gelmez. Deney bize her değişmenin bir nedeni olması gerektiğini göstermez; çünkü biz henüz tüm değişmeleri tecrübe etmiş değiliz. Demek ki bilgide, duyu deneyinden başka ikinci bir faktör vardır, o da öznedir. Özne, dış dünyadan duyular yoluyla gelen ham maddeyi belli bir biçime sokar.

Bu parçaya göre Kant, bilgi edinmede aşağıdakilerden hangisinin önemini vurgulamaktadır?

A) Deney verilerini zihinde işlemenin
B) Sezgilerden yararlanmanın
C) Yararlı olana ulaşmanın
D) Metafiziğe yönelmenin
E) Düşünce özgürlüğünün

© Güvender Yayınları

1. – Türkiye Cumhuriyeti 29 Ekim 1923'te kurulmuştur.
– Fatih Sultan Mehmet İstanbul'u 1453'te fethetmiştir.

Bu iki yargıda, söylenenlerin, sözü edilen olayların bilgisine uygun düştüğü dile getirilmektedir. Buna göre İstanbul'un fethi ile Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasını gösteren belgeler bulundukça bu bilgiler günümüzde ve gelecekte doğru olarak kalacaktır.

Buna göre bir bilginin doğru olarak nitelendirilmesi aşağıdakilerden hangisine bağlıdır?

A) Bilinenlerden hareket ederek yeni iddialarda bulunulmasına
B) Düşünce ve yargıların gerçeği olduğu gibi yansıtmasına
C) Bilginin çok değerli görülmesine
D) Düşünülen varlıkların, zihinde tasarlananlar olarak anılmasına
E) İleri sürülen savlara dayanak ve gerekçe bulunmasına

2. Dewey'e göre bazı şeyler değerli veya arzu edilebilir olabilirler; ancak hiçbir şey kendi başına arzu edilir değildir. Dolayısıyla kendinden değeri olan bir şey yoktur. Bir şey, ancak insanla olan ilişkisi bakımından değere sahip olabilir.

Dewey'in bu görüşünü aşağıdaki yargılardan hangisi destekler?

A) Varlık, bir sonuç ortaya çıkarmadığında yine de değerlidir.
B) Varlık, kullanım amacına bağlı olmadan iyi ya da kötü olabilir.
C) İnsanın değer vermediği varlıklar da değerli olabilir.
D) Bir eylemin değerini belirlemede, onun kendinden iyi olup olmaması göz önünde bulundurulur.
E) Varlıklar, insana sağladığı fayda ölçüsünde değerlidir.

3. Pyrrhon, kendilerinden önce yaşamış Yunanlı filozofların metafizikte veya etikte tatmin edici sonuçlara ulaşamadıklarını görünce, bilginin inkansız olduğu sonucuna varacak görüşe yönelmiştir.

Buna göre Pyrrhon'un, bilgi kuramıyla ilgili aşağıdaki yaklaşımlardan hangisinin temsilcisi olduğu söylenebilir?

A) Kuşkuculuk B) Olguculuk C) Deneycilik
D) Sezgicilik E) Faydacılık

4. Bilgi üzerine düşünenlerin karşısında şu türden sorular bulunmaktadır. "İnsan, varlığı gerçekten bilebilir mi?" "Bilgi, objeyi doğru olarak yansıtır mı?" "Bilgi kesin olabilir mi?" Bu soruların üzerinde düşünmek demek, "bilginin değeri"ni sorgulamak demektir. Çünkü burada ele alınan, "insan bilgisinin geçerli ya da kesin olup olmadığı problemi"dir.

Bu parçaya göre, "bilginin değeri"**ni belirleyen ölçüt aşağıdakilerden hangisidir?**

A) Pratik olarak kullanışlılığı
B) Düşüncenin değişkenliği
C) Gerçekliğe uygunluğu
D) Yansıttığı varlığın çeşitleri
E) Sorulara verilen cevapların tutarlılığı

5. "İnsan her şeyin ölçüsüdür." sözü ile Protagoras, herkes için geçerli bir bilginin olmayacağını belirtmek ister. Gerçeğin ve değer yargılarının toplumlara, hatta tek tek insanlara göre değiştiğini dile getirir. Herkes için geçerli bir bilgi olmadığına göre, gerçeği değil, "kişiye yararlı olanı" aramalıdır der.

Protagoras bu görüşünde aşağıdakilerden hangisini savunmaktadır?

A) Mutlak doğru yoktur.
B) Doğru bilgi, doğru düşünmeye dayanır.
C) İnsan, doğanın bir parçasıdır.
D) Varlık süreklilik gösterir.
E) Aklın ilkeleri her zaman doğrudur.

© Güvender Yayınları

6. Evrenin oluşumu ve varlıkların kökeni ile ilgili sorulara cevap verirken, filozofların birbiriyle çelişen görüşler ileri sürmeleri, MÖ 5. yüzyılda bu tür görüşleri şüphe ile karşılayan bir grup düşünürün ortaya çıkmasına neden olmuştur. Sofist adı verilen bu düşünürler felsefe tarihinde bilgi kuramı bakımından şüphecidirler.

Bu parçada Sofistlerin kuşkucu olması aşağıdakilerden hangisine bağlanmıştır?

A) Bilginin elde edilmesinde akla ve duyulara aşırı güven duyulmasına
B) Doğru bilginin, objektif bir bilgi olarak görülmesine
C) Bilimsel olanla bilimsel olmayanın birbirinden ayırt edilmesine
D) Herkes için geçerli, mutlak bir bilginin varlığından şüphe duyulmasına
E) Değerli olanın, kişiye yararlı olanla özdeş sayılmasına

7. Kesin ve evrensel bilgilere ancak düşünceyle ve tümdengelimli bir yöntemsel yaklaşımla ulaşılabilir. Dünya hakkındaki önemli olan bilgi sadece deney ötesi yöntemlerle elde edilebilir. Her birey eşit ve değişmez düşünce ilkelerine sahiptir. Ayrıca çeşitli deney öncesi ve apaçık hakikatler de vardır.

Bu sözleri söyleyen düşünürün, bilgi felsefesiyle ilgili aşağıdaki yaklaşımlardan hangisinin temsilcisi olduğu söylenebilir?

A) Pragmatizm B) Empirizm
C) Rasyonalizm D) Pozitivizm
E) Fenomenolojizm

8. Gerçek, düşünürken bize faydası olan şeydir; hak da eylem halinde bize faydalı olandır. İnsanlar için gerekli olan, uygun olan, iş görecek bir kuram bulmaktır. Böyle bir kuram bulunduğunda doğru da bulunmuş olur.

Bu görüş bilginin doğruluğu konusunda aşağıdakilerden hangisini ölçüt almaktadır?

A) Düşüncenin genelliğini
B) Düşüncenin tutarlılığını
C) Düşüncenin sonucunu
D) Düşüncenin apaçıklığını
E) Düşüncenin nesnesine uygunluğunu

9.

Şekilde gördüğümüz sembolleri soldan sağa okuduğumuzda ortadaki sembolü B, yukarıdan aşağıya okuduğumuzda ise 13 olarak okumak durumundayız. Böyle bir durumda B mi yoksa 13 mü ortadaki sembolü tam olarak temsil etmektedir? Bunu bilemeyiz. Bunun için ortadaki sembol konusunda kesin bir yargıya varmamamız, yargıyı askıya almamız gerekir.

Bu sözleri söyleyen kişi bilgi felsefesi ile ilgili aşağıdaki yaklaşımlardan hangisini benimsemiş olabilir?

A) Kuşkuculuk B) Pragmatizm C) Empirizm
D) Sezgicilik E) Fenomenolojizm

10. "Zihinde doğuştan olan hiç bir fikir, düşünce ve ilke yoktur; var olanların hepsi yaşantı üründür."

Empirizme ait bu düşünceye göre, aşağıdakilerden hangisi bilginin kaynağıdır?

A) Akıl B) Zihin C) Düşünce
D) Deney E) İçgörü

11. Bir inancın gerekçelendirilmesini inanç sistemi değil, söz konusu inancın güvenilir bir yöntem veya mekanizmayla elde edilip edilmediği belirler. Bir termometreyi ele alalım: Termometreye bakarak odanın sıcaklığının 20°C olduğunu bilebilirim. Bu bilginin doğruluğu, termometrenin güvenilir bir ısı ölçme aracı olduğunu ve bu araçla elde edilen bilginin güvenilir bir bilgi olduğunu bilmemizden kaynaklanmaktadır.

Bu parçada doğru bilginin ölçütü olarak aşağıdakilerden hangisi gösterilmiştir?

A) Varsayımlara dayalı oluşturulması
B) Sınırlı sayıda gözlemin sonucu olması
C) Birbiriyle çelişen görüşlere dayandırılması
D) Öznel deneyimlerle ortaya konulması
E) Doğruluğu kanıtlanmış yöntemlerle elde edilmesi

© Güvender Yayınları

1. Pyrrhon'un kuşkucu anlayışına göre, biz "bir şeyi biliyorum ya da bilmiyorum" diyemeyiz. Dolayısıyla yapılacak en doğru şey, bir yargıda bulunmaktan kaçınmaktır.

Buna göre Pyrrhon'un kuşkucu anlayışını aşağıdakilerden hangisi belirtir?

A) İnsan, aklıyla evreni kavrayabilir.
B) Evrenin kaynağı tektir.
C) Bilgilerimiz deneyle başlar.
D) İnsan hiçbir konuda hüküm vermemelidir.
E) Yanlışlığı kanıtlanmadığı sürece her bilgi doğrudur.

2. Felsefede önermelerin gözlem ve deney yoluyla doğrulanması söz konusu değildir; sadece, gerekçe ve dayanak gösterilerek temellendirme yoluna gidilir. Buna göre felsefede temellendirme, belli bir bilgiyi ifade eden önermelerin dayanaklarının ortaya konularak gerekçelendirilmesi ve doğrulanmasıdır.

Buna göre felsefede "temellendirme" **aşağıdakilerden hangisine dayanır?**

A) Düşüncelerin, akıl ilkeleriyle uygunluğunun açıklanmasına
B) Görüşlerin gerçeklerle uygunluğunun sağlanmasına
C) Yeni görüşlerin önceki görüşlerle desteklenmesine
D) Olguların bilimsel yöntemlerle kontrol edilmesine
E) Bilgilerin, uygunluk yönünden bilimin verileriyle karşılaştırılmasına

3. **Bilginin, doğruluğun ve değerlerin insanlara göre değiştiğini savunan Protagoras'ın bu görüşü aşağıdakilerden hangisinde dile getirilmektedir?**

A) Hiç bir şey var değildir.
B) Düşünce ile gerçek birbirine aykırı olamaz.
C) İnsan doğal olarak bilmek ister.
D) İnsan, düşüncesiyle her şeyi bilebilir.
E) İnsan her şeyin ölçüsüdür.

4. Faydacılık anlayışı her eylemin, sağlayacağı faydaya göre değerlendirilmesini, yani belli türde sonuçlar yaratması açısından ele alınmasını öngörmüştür. Dolayısıyla faydacı düşüncelerin yayılması toplumda önemli pratik değişiklikler olmasını sağlamıştır.

Buna göre faydacı yaklaşıma temel olan düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

A) Eylemin temelindeki güdü her şeyden değerlidir.
B) Eylemin değerini belirleyen sonuçlarıdır.
C) İnsan, kendi özgürlüğünü kendi yaratır.
D) İnsan için her türlü eylem değerlidir.
E) Toplumdan bağımsız her eylem değerlidir.

5. Kuşkuculuk, bilginin imkansız olduğunu, hiçbir şeyin bilinemeyeceğini, insan zihninin kesin hiçbir doğruya ulaşamayacağını öne süren görüştür.

Buna göre kuşkuculuğun, bilgi kuramıyla ilgili aşağıda verilenlerden hangisiyle doğrudan ilgisi kurulabilir?

A) Bilginin olanağı ve değeri
B) Bilgi çeşitleri
C) Yöntemsel kuşku
D) Bilginin kaynağı ve sınırları
E) Bilginin yararı

6. Protagoras: "İnsan her şeyin ölçüsüdür." der. Ona göre tüm bilgilerimiz duyumdan gelir. Duyum insandan insana değişir. Bir şey bana nasıl görünüyorsa benim için öyledir; sana nasıl görünüyorsa, senin için öyle. Rüzgar üşüyen için soğuk, üşümeyen için soğuk değildir.

Protagoras bu görüşünde aşağıdakilerden hangisini savunmaktadır?

A) Doğru bilginin olanaklılığını
B) Bilginin kaynağının değişkenliğini
C) Bilginin kişiden kişiye değiştiğini
D) Bilgi edinmenin amaçsız olduğunu
E) Bilgide, bilen ve bilinen olmak üzere iki taraf bulunduğunu

© Güvender Yayınları

7.

Yukarıdaki resme bakanların bazıları eşek kafası görmekte, bazıları da fok balığı görmektedir. Aynı resim hakkındaki yorumların farklılığı bizi doğru bilginin olanaksızlığı sonucuna götürmektedir.

Bu sözleri söyleyen bir kişinin bilgi felsefesindeki aşağıdaki görüşlerden hangisini benimsediği söylenebilir?

A) Pragmatizm (Faydacılık)
B) Rasyonalizm (Akılcılık)
C) Empirizm (Deneycilik)
D) Entüisyonizm (Sezgicilik)
E) Septisizm (Kuşkuculuk)

8. Platon'a göre bilgi, görünüşlerin değil de idealar adı verilen değişmez gerçekliğin bilgisidir. Beş duyu yoluyla algılanan varlıklar gerçekten var değildir, onlar mutlak bir gerçeklik olan ideaların yalnızca görünüşleridir. Bu bilgi akla dayanan, bizim doğuştan getirdiğimiz bir bilgidir. İçinde yaşadığımız dünya bu bilgilerin hatırlanmasını sağlar. Bu bilgi mutlak, değişmez ve kesin bir bilgidir; çünkü bu özellikleri taşıyan bilginin nesneleri olan idealar mutlak, değişmez, ezeli ve ebedidir.

Platon'un bu görüşünden, aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) Filozoflar bilgide yararlı olana yönelmişlerdir.
B) İnsan zihni bilgiye tam olarak ulaşamaz.
C) Düşünce dünyası her zaman yeniliklere açıktır.
D) Bilgi, zihnimizde var olanların hatırlanması ile oluşur.
E) Bilgi, bir amaca yönelik olursa anlam taşır.

9. Septisizm, herhangi bir konu hakkında doğru ya da yanlış şeklinde yargıda bulunulamayacağını ileri süren görüştür. Septiklerin bu görüşleri günlük olaylar ve pratik işlerle ilgili değil, felsefi gerçekler ve ilkeler hakkındadır. Septisizm, gerçeği bütünüyle yadsımak değildir. Çünkü yadsıma da bir yargıdır. Septikler hiçbir konuda kesin yargıda bulunmazlar.

Septiklerin felsefi gerçekler ve ilkeler hakkında kesin yargıda bulunmaktan kaçınmalarının dayanağı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Algılamaları, değişmez gerçeğin ölçütü yapma
B) Kendisinden kuşku duyulamayacak bilgiyi arama
C) Bilgiye, yaşamdaki sonuçları ölçüsünde değer verir.
D) Aklı, doğru bilginin tek kaynağı sayma
E) Doğru bilginin imkanından kuşku duyma

10. Duyularımızda görüntü, ses, koku, tat, ve dokunum olarak tanıdığımız nesnelerin ardında bir başka dünya daha bulunduğu söylenemez. Doğrudan ulaşmamıza hiçbir zaman olanak olmayan, bilgisi belirsiz, karanlık bir dünyanın varlığı kabul edilemez.

Bu parçada savunulan görüş aşağıdakilerden hangiyle paralellik gösterir?

A) Dış dünyanın varlığını yadsımak, nesneleri yadsımak anlamına gelmez; dış dünya olmasa da nesneler olabilir.
B) Bilgimiz yalnızca idelerden oluşuyorsa ve yalnızca ideleri biliyorsak, bunların ardında onlara neden olduğu varsayılan ikinci bir dünya varsayılamaz.
C) Duyuları küçümseyen bir yaklaşımla bilgilerin değerini belirlemede aklı ölçüt yapmak, açmadan, gözü kapalı yaşamaktır.
D) Düşünce kendi kensidiyle beslenir; düşünce üretmede dışarıdan sağlanacak hiçbir gerece ihtiyaç duyulmaz.
E) Gerçeklik, düşünülen ya da zihinde tasarlanan değil, somut ve bilinçten bağımsız olarak var olandır.

© Güvender Yayınları

11. Bir önerme, eğer olaylara uyuyorsa doğrudur.

Bu cümlede, bilgi kuramının hangi sorunu söz konusu edilmektedir?

A) Bilginin kaynağı B) Bilgi türleri
C) Bilginin oluşumu D) Bilginin değeri
E) Bilginin sınırları

12. Ruhumuzun derinliklerinde yalnız kavramlar değil, bir takım doğrular ve ilkeler de gizlidir. Örneğin yeni doğmuş bir bebek geometrik kavramları tanımaz, ancak bunlar onun özünde şu ya da bu nedenle ortaya çıkmak için hazır halde bulunurlar.

Bu parçadan aşağıdakilerden hangisi çıkarılabilir?

A) Varlığın gerçek yapısı bilinemez.
B) Zihin doğuştan bilgi potansiyeline sahiptir.
C) Bilgi edinmede deneyimler önemlidir.
D) Varlık, değişimlerle bugünkü konumuna gelmiştir.
E) İnsan hiçbir zaman kapsamlı bir bilgiye sahip olamaz.

13. Duyu ve deneyim yoluyla bilinen fenomenlerin ötesine geçilebilir; doğrudan, araçsız sezgiyle verilen yönleri yakalanabilir. Var olan herşey kendisini araştıran insan bilincine açılır. Bilinç, nesneler dünyasına yönelen, nesneler dünyasına açılan bilgi edinme gücüdür.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine <u>ulaşılamaz?</u>

A) Bilincin elde ettiği bilgiler sorgulanmalıdır.
B) Duyu ötesi fenomenler bilinebilir.
C) Fenomenlerin bilgisi aracısız elde edilebilir.
D) Bilinç, fenomenlerin bilgisini elde edebilir.
E) Bilinç, bilgi edinmek için nesnelere yönelir.

14. Bilgi edinmede deneyden yola çıkarak genellemeler yaparız, ama genellemelerimiz bazen yanlıştır. Doğrudan bir gözlemin bile bazen başka gözlemlerle kontrol edildikten sonra yanlış olduğu anlaşılır. O yüzden son derece dikkatle oluşturulmuş gözleme dayanan bilgiler bile mutlak anlamda kesin değildir; ancak olasıdır; zaman zaman yanlış da olabilir. Öyleyse şeylerle ilgili inançlarımızın kanıtlara dayanması gerektiği ilkesini savunacaksak, değişen kanıtların ışığında inançlarımızı da değiştirmeye hazır olmalıyız. Bu, inançlarımızı savunma tarzımızda sorgulayıcı bir tutum içinde olmamızı gerektirir.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisine işaret edilmektedir?

A) Bilgi edinme sürecinde eleştirel bir tutum sergilenmesine
B) İnsanların, tüm yaşamlarını bilgi arayıcısı olarak geçirebileceklerine
C) İnsan zihninin bilgi muhtevasıyla dolu olduğuna
D) Bilginin edinilmesinde deneyimlerin gözardı edilebileceğine
E) Her bilginin, insana faydası ölçüsünde değerli sayılabileceğine

15. İnsanın özü akıldır. Bu özü ise ancak bilinç kavrayabilir. Bu özü kavramak saf bilince ulaşmakla olanaklıdır. Saf bilince ulaşmak da bilincin içinde bulunan her türlü duyu verisini, dış dünyanın varlığını bir yana bırakmayı gerektirir. Bu, günlük yaşamın, dinin, bilimin, felsefenin verdiği her türlü bilgiyi, görüşü, kanıyı, önyargıyı ayraç içine almak demektir. Böylece insanın özüne ait olmayan öğeler dışarda bırakılır, öze ulaşılır.

Bu parçada aşağıda verilenlerden hangisi anlatılmaktadır?

A) İnsan bilincinin içeriğinin bilinemeyeceği
B) Bilincin önündeki tüm engeller kaldırılarak öze ulaşılabileceği
C) Her insanın doğuştan bilgi yetisi ile dünyaya geldiği
D) Var olan her bilginin bir emekle ortaya konduğu
E) İnsan bilincinin, kendisi dışındaki varlıklar tarafından doldurulduğu

© Güvender Yayınları

Varlık Felsefesi

Test - 1

1. Varlık, madde cinsinden olan ateşten gelmektedir. Ateş, tüm varlıkları yakarak ve yıkarak onların değişmesini sağlar. Doğada sürekli bir savaş, çekişme ve mücadele vardır. Doğada var olan ve yaşayan her şey, bir başkasının ölümünden ya da yok olmasından dolayı vardır.

Bu görüşe dayanarak aşağıdakilerden hangisine varılabilir?

A) Varlıktaki gelişme, tarihin belirli dönemlerinde ortaya çıkar.
B) Evren, insanın kavrama olanaklarının dışında yer alır.
C) İnsanın bilgisi ile gerçek arasında çelişki vardır.
D) İnsan bilmediği şeylerden şüphe etmelidir.
E) Doğada kalıcılık ve değişmezlikten söz edilemez.

2. Eleştiri:

Genç bir insan vardı,
Civarda kimse yokken;
Bu ağacın var olmaya devam ettiğini gördüğünde,
"Tanrı bu işe çok şaşmış olmalı" diyen.

Eleştiriye karşılık:

Aziz Efendim,
Şaşkınlığınız tuhaf.
Ben hep buradayım.
Ve işte ağaç var olmaya devam edecek.
Çünkü onu gözleyen benim.

Bu karşıt görüşlerde temel olarak aşağıdakilerden hangisine ilişkin tartışmaya yer verilmektedir?

A) Varlığın farklı boyutlarıyla ele alınmasına
B) Var olmanın insana bağlı ya da ondan bağımsız olması durumuna
C) Bağımsız ve tutarlı düşünceler üretme becerisine
D) Yaşantıların insanın yazgısına göre geliştiğine
E) Gerçekliği, filozofların dışında kimsenin kavrayamayacağına

© Güvender Yayınları

3. Varlığın değişimi veya durağanlığı problemi, bir şeyin potansiyel bir durum veya özellikten, aktüel durum veya özelliğe geçmesiyle açıklanır. Örneğin bir çocuğun ilerde büyük bir ressam olabileceğini söylediğimizde, şu anda çocukta aktüel olarak var olmayan fakat potansiyel olarak var olan bir şeylerden söz ediyoruzdur. Çocuk doğduğunda konuşamaz ve yürüyemez; fakat çocukta konuşma ve yürüme potansiyeli vardır. Zamanı gelince hem konuşacak hem de yürüyecektir.

Bu parçada savunulan görüş aşağıdakilerden hangisiyle özetlenebilir?

A) İnsan hangi alanda faaliyet göstereceğine kendi iradesiyle karar verir.
B) İnsan eylemlerinden sorumludur.
C) Doğuştan var olan yetilerin edimsel olarak kendini göstermesi olgunlaşmaya bağlıdır.
D) Deneyimleri ölçüsünde insan yararlı işler yapabilir.
E) İnsan her koşulda zorlukların üstesinden gelebilecek potansiyele sahiptir.

4. Felsefede, "idealizm" akımında geçen 'idea' nın kelime anlamı, düşünce, fikir, düşünce ile kavranılan, düşüncenin konusu olan şey, tasarımdır. Bu durumda felsefede idealizm, düşünce veya düşünülen şeyler gibi gözle görülmeyen, elle tutulamayan, uzay ve zamanda yer almayan şeylerin varlığını ifade eder; duyusal, maddi veya fiziksel olmayan şeylerin varlığını kabul eder.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi idealizmin varlık görüşünü ifade eder?

A) Evrendeki her nesne, atomların birleşmesinden başka bir şey değildir.
B) Bedenden ayrı bir ruhun varlığından söz edilemez.
C) Hayat ve düşünce, maddenin bir özelliğidir.
D) Maddi değilmiş gibi görünen olaylar ve varlıklar, maddenin hareket ve değişmelerine indirgenebilir.
E) Varlık madde değil, tinseldir.

5. Bize göründüğü gibi dünya bir kaos ya da karmaşa değildir; çok sayıda farklı türde düzenle kaplıdır. Çok sayıda süreç nedensel olarak birbirleriyle bağlantılıdır ve matematik eşitliklerle ifade edilebilecek düzenli ve öngörülebilir biçimlerde etkileşimde bulunur. Bu düzenin temel oluşturucu parçaları, nedensel olarak birbirleriyle bağlantılıdır. Deney dünyası, bu temel parçaların nitelediği şeylerden oluşur. Onlar insanın algılama ve anlama tarzının nitelikleridir. Neden olmadan etkiyi kavrayamaz, çevremizdeki dünyayla ilgili hiçbir şeyi anlayamazdık.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi anlatılmaktadır?

A) Duyu bakımından yeterince gelişim gösteremeyen kişiler çevrelerine olan tepkilerinde yetersiz kalırlar.
B) İnsan, çevresindeki düzenliliği nedensel olarak kavrayabilecek yetilere sahiptir.
C) Bilimin verileri dikkate alınmadığında, insanın düşünme etkinliği yetersiz kalır.
D) İnsan, kendisinin doğanın bir parçası olduğunu anladığında, doğada olup biten her şeyi kavrar.
E) Dış dünya, insanın algılama olanaklarının dışındadır.

6. Olgusal olan akılcıdır ve akılcı olan da olgusal. Akılcı olan, nesnel gerçeklikten çıkarılan bir sonuç değil, gerçekliğin kendisidir. Bu görüşüyle Hegel, Kant'ın tersine nesnel gerçeklikle aklı bir ve aynı görmektedir. Oysa Kant, akıl ile nesnel gerçekliği birbirinden tümüyle ayırmakta, aralarındaki ilişkinin gerçek niteliğinin tam bilinemeyeceğini söylemektedir. Bir başka deyişle Kant, akıl ve nesnel dünyayı iki ayrı boyut olarak kavramlaştırırken, Hegel bunların birbirinden ayrı olmadığını düşünmektedir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi Hegel'in görüşünü yansıtır?

A) Varlık alanları birbirine indirgenemez.
B) Varlığa gerçeklik kazandıran, somut olarak varoluşudur.
C) Gerçeklik, bütünlük gösterir.
D) Akıl, gerçekliği kavrayamaz.
E) İnsanın algıladığı bir varlık alanı yoktur.

7. Bilimler varlığı incelerken varlığın gerçekten var olup olmadığını veya hangi anlamda var olduğunu kendilerine sormazlar. Görünen nesnenin arkasında, onu araştıran bir başka varlığın bulunup bulunmadığını araştırmazlar. Bilim adamı, "Varlık algılarımızdan mı ibarettir yoksa bu algılarımızın dışında, onların kaynakları olan varlıklar var mıdır?" gibi bir soruyu kendisine sormaz bile.

Buna göre aşağıda verilenlerden hangisi bilimlerin varlığa bakış açısını anlatır?

A) Olanı olduğu gibi ele alarak, kendine özgü yöntemlerle inceler.
B) Her konuya kuşkuyla yaklaşır.
C) Varlığı, her yönüyle değerlendirme düşüncesindedir.
D) Var olana estetik bir nitelik kazandırma çabası güder.
E) Her türlü varlığı, bütünlüğü içinde kendine konu yapar.

8. Platon maddi dünyamızdaki her şeyi zamanın ve mekanın dışında, kalıcı bir varoluşa sahip olan ideal biçimin geçici bir kopyası olarak gördü. Ona göre fizikteki araştırmalarımız ilerledikçe, maddi dünyadaki her şeyin yapısında matematik ilişkilerin bulunduğu daha bir açıklık kazanmaktaydı. Bütün kozmos, düzen uyum ve orantı sergiler gibiydi. Platon bunu, günlük yaşamımızın karmakarışık yüzeyinin altında matematikteki idealliğe ve kusursuzluğa sahip bir düzenin var olduğunu ortaya koyan bir gerçeklik olarak kabul etti. Bu gerçeklik gözle algılanamaz; ancak akılla kavranabilir. Oradadır, vardır; düzenin temelinde yatan şeydir.

Platon bu görüşünde aşağıdakilerden hangisini anlatmaktadır?

A) Evrende, incelemelere konu olabilecek mutlak bir gerçekliğin bulunduğunu
B) İdeal olanın, gerçekliği açıklamada tek başına yeterli olamayacağını
C) Evrendeki tek tek nesnelerin mutlak gerçeklik taşığıdını
D) Yetkin bir varlığa inanmanın, mutluluğun temel koşulu olduğunu
E) Her dönemde yeni yeni ideal varlık alanlarının ortaya çıktığını

© Güvender Yayınları

9. Doğa karşısında kesin bir bakış olmaktan çok, bir bakış biçimiyizdir. Doğaya bakış biçimimiz onda ne bulduğumuzla ya da ne bulmak istediğimizle belirgindir. Doğaya bakan, onu gözlemleyen, onda güzel olanı gören bizizdir. Bu biraz da doğaya kendimizi yansıttığımız anlamına gelir. Doğanın bizim dışımızda anlamları yoktur. O anlamlarına bizimle ulaşır, bizimle kavuşur. O anlamlıysa bizimle anlamlıdır.

Bu parçadan, aşağıda verilenlerden hangisi çıkarılabilir?

A) Doğanın, bizim bakışımıza göre biçimlendiği
B) Doğal olanın, insan için bir yaşam kaynağı olduğu
C) İnsanın her türlü deneyiminin, doğaya olan ilgiyi artırdığı
D) Doğanın, anlaşılmak için gerçek bilimcilere gereksinim duyduğu
E) Her bilim adamının zamanla doğaya yönelik çalışmalar yaptığı

10. Bilim, varlığı bir gerçeklik olarak ele alır. Varlık insan zihninin dışında, maddi olarak var olan bir şeydir. Bu anlamda bilim, varlığın madde olduğunu kabul eder. O, gözlemlenebilir ve deney yoluyla bilinebilir.

Bu parçaya dayanarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) Bilimin varlığı ele alışında belli bir ölçü yoktur.
B) Bilim varlığı nesnel olarak ele alır.
C) Varlık sadece bir gerçeklik olarak ele alınamaz.
D) Bilim, varlığı bir bütün olarak değerlendirir.
E) Varlık, nedensellik ilişkisinin etkili olduğu bir alandır.

11. Dünya, var olduğunu duyumladığım şeydir. Benim onu algıladığım hali dışında, onun ne olabileceğini bilmem olanaksızdır. Eğer bir şeye yakınsak, o şey büyüktür; uzaksak, küçüktür. Onun gerçek büyüklüğünü nasıl söyleyebiliriz?

Bu parçada savunulan düşünce aşağıdakilerden hangidir?

A) İnsan, doğanın bir parçasıdır.
B) Dünyaya ilişkin algılar özneldir.
C) Bilgiler paylaşıldıkça çoğalır.
D) İnsan varlıklara kendinden bir şey katamaz.
E) Bilgi kuşkuyla beslenir.

12. Platon'un varlık anlayışına göre gerçekten varolan şu insan ya da şu masa değil, fakat "insan" ideası, "masa" ideasıdır. Bu idealların ayrı bir varoluşu vardır. Oysa Aristoteles'e göre, gerçekten varolan "şu insan"dır, "şu masa"dır. İdealar tek tek varlıklardan ayrı bir varoluşa sahip değildirler.

Buna göre, Aristoteles'in varlık görüşünü Platon'un varlık görüşünden ayıran özellik aşağıdakilerden hangisidir?

A) İnsan zihninden bağımsız gerçekliği yok sayması
B) Zihin ile bilinen varlıkları gerçeklik olarak kabul etmesi
C) Varlığın gerçekliğini somut ve bireysel olarak açıklaması
D) Gerçekliği düşüncenin sınırları içinde görmesi
E) Tek tek varlıkları, değişmeyen mutlak bir gerçekliğin yalnızca görünüşleri olarak kabul etmesi

13. Felsefe; "Algılananın dışında, varlığın bir özü var mıdır, varsa bu öz nedir?" gibi soruların cevabını arar. Bu soruların cevabını duyularımızın verileriyle bilemeyiz. Ancak düşünerek bu tür bilgilere ulaşıp kavrayabiliriz. Örneğin doğadaki ağaçların büyüklükleri, şekilleri, çiçekleri, meyveleri farklıdır. Bu kadar farklılığa rağmen biz, tümünü ağaç olarak algılarız. Farklı tür ağaçları ağaç olarak algılamamızı sağlayan özellikler, yani ağacı ağaç yapan öz nedir? Bu öz düşünsel bir varlıktır, genel kavramdır. Düşünme yoluyla bu genel bilgilere ulaşırız.

Bu parçaya dayanarak felsefenin varlığa bakış açısı ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) Varlığı düşünsel düzeyde ele alır.
B) Varlığın değişken yönlerini ortaya koyar.
C) Varlığı işlevsel niteliklerine göre değerlendirir.
D) Filozof kendini varlık alanlarının dışında tutar.
E) Her konuya değer açısından yaklaşır.

© Güvender Yayınları

1. Biyoloji, varlığı canlılık ya da yaşam bakımından; fizik, hareket bakımından inceler. Matematik ise varlığı sayı ya da nicelik bakımından ele alır. Başka bir deyişle, biyoloji, canlı organizmaların varlığını; jeoloji, yeryüzünün varlığını; astronomi, yıldızların varlığını; fizik, doğal değişmenin, hareketin ve gelişmenin varlığını inceler. Buna karşın varlık felsefesi, varlığı şu ya da bu varlık olarak değil de bir bütün olarak ele alır; varlığı bir yönüyle değil, genel olarak ve varlık olmak bakımından inceler.

Bu parçada temel olarak aşağıdakilerden hangisi üzerinde durulmaktadır?

A) Bilimin bakış açısına göre varlık, nedensellik ilkesine bağlı olan ve dilediği gibi davranamayan bir konumdadır.
B) Bilim, varlığın var olup olmadığı sorusunu sormaz, var olduğunu kabul ederek araştırmalarına başlar.
C) Bilim, nesnel bir tavırla, insan zihninden bağımsız bir gerçekliğin var olduğunu kabul eder.
D) Varlık felsefesinin ve bilimlerin varlığı incelemeleri ve yorumlamaları birbirlerinden farklıdır.
E) Felsefede varlığın ne olduğu, ortaya konan düşüncelere göre değişiklik gösterebilir.

2. Duyusal dünyada güzel diye nitelediğimiz tüm şeyler, değiştikleri ve bir gün gelip yok oldukları için gerçekte var değildir. Oysa güzelliğin kendisi, güzellik ideası her zaman güzeldir; o, değişmez, bundan dolayı gerçekten vardır. Genel kavramlar bireysel varlıklardan ayrı ve bağımsız bir var oluşa sahiptir.

Bu görüşte belirtilen temel sav aşağıdakilerden hangisidir?

A) Varlık, mistik bir deneyimle kavranan bir kurtuluş ilkesidir.
B) Var olan bir şey üzerinde konuşmak ve anlaşmak söz konusu olamaz.
C) Genel kavramlar, insan zihninden bağımsız bir var oluşa sahiptir.
D) Değerler gelişi güzel davranışların ve tutkuların ifadesidir.
E) Varlık, öncesiz, sonrasız ve kendiliğindendir, betimlenemez.

© Güvender Yayınları

3. Platon, gerçeklerin var olduğu 'idealar dünyası' ve görünüşlerin bulunduğu 'nesneler dünyası' olarak iki ayrı evren kabul eder. İyi ideası gibi diğer erdemler olan bilgelik, adalet, cesaret ve ölçülülük birer idea olarak gerçekten vardırlar; gerçekler dünyasında nesnel ve objektif varlığa sahiptirler. Onlar birer idea olarak evrensel, tümel, saf ve değişmez gerçeklerdir.

Platon'un bu görüşüne dayanarak aşağıda verilenlerden hangisine ulaşılabilir?

A) Değerler, idealar dünyasına ait evrensel gerçekliklerdir.
B) Evren sadece görünüşlerden oluşan bir yapıdadır.
C) Doğal olayların oluşumunda doğa üstü güçler önemli rol oynar.
D) Var olan her şey çevremizde gördüğümüz tek tek varlıklardır.
E) İnsan gerçeği ararken kuşkudan hareket etmelidir.

4. Bilimde, varlığın bilgisi bilimsel bir yöntemle kazanılır. Buna göre bilim adamı, gözlemlenebilir olan varlık hakkında, yine deney yoluyla doğrulanabilir olan önermelere ve kuramlara ulaşır. Oysa felsefe, varlık araştırmasında bilimsel yönteme hiçbir şekilde gerek duymaz; o, varlıkla ilgili sonuçlarına yalnızca akıl yoluyla, saf düşünce yoluyla ulaşır. Yani varlık felsefesi, açıklamalarında daha çok mantıksal analiz yöntemini kullanır.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki sonuçlardan hangisine varılabilir?

A) Bilim, varlığın her durumda var olduğunu kabul eder.
B) Varlık, evrende var olan her şeyin ortak adıdır.
C) İdeal varlıklar, duyusal alanın dışında bulunurlar.
D) Felsefede varlığın ne olduğu yaklaşımlara göre değişir.
E) Bilimlerin olgusal araştırmayla yaptığı açıklamaları, felsefe salt düşünceyle yapar.

5. Gerçek varlıklar, zaman içinde var olmuş, var olan ya da var olacak olan nesnelerdir. İdeal varlıklar ise, zaman dışı varlıklardır. İdeal varlıkların en çok sözü edilen örnekleri sayılar, geometrik şekiller ve bu şekiller arasında geçerli olan ilişkilerdir.

Buna göre gerçek varlıklar ile ideal varlıkların belirlenmesinde aşağıdakilerden hangisi ölçüt alınmıştır?

A) Duyusal alana ait olma durumu
B) Bilime uygunluk
C) Evreni açıklamaya yönelik olma
D) Aralarındaki ilişki
E) Sorgulamaya uygunluk

6. Metafizik problemlerin ortak özelliği, duyu yoluyla algılanamayan konularla ilgili olmalarıdır. Duyu yoluyla algılanamayan bir şey bilinemeyeceği için, metafiziğin kapsamı içinde kalan problemler de bilinemez.

Bu parçada metafizik problemlerin hangi niteliği üzerinde durulmaktadır?

A) İnsanın merak ve hayretini kamçılaması
B) Düşünme yoluyla yanıtlarının aranabilmesi
C) Akıl ilkeleriyle açıklanabilmesi
D) Getirilen çözümlerin sürekli olarak değişmesi
E) Gerçekliklerinin somut olarak kanıtlanamaması

7. Metafizik, öncelikle varlığı varlık olmak bakımından ele alan, varlığın temel ilke ve nedenleri üzerinde duran felsefe dalıdır. Bu çerçevede metafizik, ontolojiyle eş anlamlıdır. Ancak metafizik, ontolojiden farklı olarak doğanın üstünde ve ötesinde olan konuları ele alıp bunlarla ilgili rasyonel açıklamalar getiren felsefe disiplini anlamına gelir. Buna göre metafizik; Tanrı, ruh ve ölümsüzlük, evrenin başı ve sonu gibi konuları da ele alır.

Bu parçaya göre metafiziği ontolojiden ayıran özellik aşağıdakilerden hangisidir?

A) Doğal gerçekliğin dışındaki konuları ince-lemesi
B) Varlık hakkında tutarlı açıklamalar getirmesi
C) Kavranabilir bir varlık alanını konu edinmesi
D) Kendini sorularla ortaya koyması
E) Filozofun kendi anlayışını yansıtması

© Güvender Yayınları

8. Aristoteles'e göre doğada bulunan her varlık, ister canlı ister cansız olsun, madde ve biçim (form) den oluşur. İnsan da madde ve biçimden oluşmuştur. Beden, madde; ruh, biçimdir. Madde, toprak, su, hava ve ateş olmak üzere dört ana biçimde belirir. Bu dört ana unsurun yer değiştirmesi ve çarpması, dünyadaki öteki varlıkları meydana getirir.

Aristoteles'in bu görüşü varlık felsefesinde ele alınan sorulardan hangisine cevap niteliğindedir?

A) Var olan tanımlanabilir mi?
B) Evren sonlu mudur?
C) Evrende nasıl bir düzen vardır?
D) Varlık sınırlı mıdır?
E) Varlığın oluş biçimi nedir?

9. Epistemolojik realizm, dış dünyadaki şeylerin, nesnelerin insan zihninden bağımsız olarak var olduklarını öne sürer. Bu öğreti felsefede idealizmin karşısında yer alan bir öğretidir. İdealizm, nesnelerin ya da varlıkların yalnızca insan zihninde var olduğunu, onların insan zihninden bağımsız olarak var olamayacağını öne sürer.

Buna göre epistemolojik realizm ile idealizm arasındaki tartışma varlığın hangi yönü ile ilgilidir?

A) Gerçeklik durumu
B) İşe yararlılık durumu
C) Değişme göstermesi
D) Bilime konu olması
E) Sınırlı bir alanda bulunması

10. – Materyalistler, gerçekten var olan şeyin madde cinsinden bir varlık olduğunu savunmuşlardır.
– İdealistler, insan zihninden bağımsız bir gerçekliğin var oluşunu kabul etmezler; onlar, yalnızca düşüncenin gerçekten var olduğunu öne sürerler.

Bu iki görüş varlıkla ilgili aşağıdaki konulardan hangisi üzerinde tartışmaktadır?

A) Varlığın ne olduğu
B) Varlığın var olup - olmadığı
C) Varlığın sonlu olup - olmadığı
D) Varlığın ortaya çıkışı
E) Varlığın oluşum aşamaları

11. Platon'a göre gerçekten var olan varlıklar, idealardır. Buna karşın duyusal dünyadaki varlıklar, idealardan pay alarak var olurlar. Duyusal varlıklar, yalnızca ideaların görünüşleridir.

Bu görüşe göre aşağıdaki yargılardan hangisi doğrudur?

A) Dünyadaki bütün varlıklar idealara göre biçim alırlar.
B) Duyusal varlıkların varoluşu kendindendir.
C) İdealar, zamana ve mekâna bağlıdırlar.
D) Duyusal dünyadaki varlıklar idealardan önce var olur.
E) İdeaların kendi dışındaki varlıklarla ilişkisi yoktur.

12. Parmenides'e göre varlık, "Bir"dir ve değişmez; değişiklik sadece görünüşten ibarettir. Düşünen varlık özne ile düşünülen varlık nesne bir ve aynı şeylerdir. Buna göre, düşüncenin konusu olan nesnelerle düşünce de bir ve aynı şeylerdir.

Parmenides'in bu görüşleri varlık felsefesinde hangi problem alanına açıklama getirmektedir?

A) Varlığın ne olduğu ve nitelikleri
B) Varlığın gerçekte var olup olmadığı
C) Varlık türleri
D) Varlığın düzen içerip içermediği
E) Varlığın tanımının yapılıp yapılamayacağı

13. I. Hegel'e göre düşünce ve doğa sürekli değişme içindedir. Bu süreçte, düşüncede meydana gelen değişmeler maddede değişmelere yol açar.
II. Marks'a göre fikirleri veren maddedir; madde değiştiği için fikirler değişmektedir.

Hegel ve Marks'ın varlığı açıklamadaki bu görüşleri aşağıdakilerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

	I.	II.
A)	Nesnel görüş	Öznel görüş
B)	İdealizm	Materyalizm
C)	Bilimsel kuşku	Bilimsel yöntem
D)	Ontoloji	Metafizik
E)	Basit görüş	Karmaşık görüş

14. Herakleitos, doğada hüküm süren değişme ve sürekli oluşu tam olarak ifade edebilmek için, tüm varlıkların kendisinden çıktığı ilk maddenin "ateş" olduğunu söylemiştir. Çünkü ateş her şeyden önce yakarak ve yıkarak yaşar. Bundan başka ateş, mum ateşi gibi bir süre için değişmez ve sürekli gibi görünebilse de, malzemesini sürekli olarak değiştirir. Fakat bu değişme, bir yasaya göre gerçekleşen süreçtir.

Aşağıdakilerden hangisi Herakleitos'un bu parçadaki görüşlerine ters düşer?

A) Varlık statik bir açıdan ele alınabilir; onun bir oluş süreci içinde görülmesi mümkün değildir.
B) Diğer filozoflar doğada süreklilik, değişmezlik ve kalıcılık aradıkları için yanılmışlardır.
C) Evren, belirli ölçüler içinde yanan, belirli ölçüler içinde sönen bir ateştir.
D) İnsan, görünüşteki uyumun gerisindeki savaşı ve evrende egemen olan değişmeyi anlayabilir.
E) Doğadaki varlıkların sürekliliğinden ve değişmezliğinden söz edilemez.

15. Whitehead'a göre, var olan herşey bir başka şeyle birlikte vardır; başka şeylerin var oluşuna karşı duyarlıdır. Yani var olan her varlık, başka şeylerle olan aktif ilişkilerinden meydana gelir. Aktüel bir varlık yok olup gittiği zaman, o bir birey olarak ortadan kalkar; fakat bir yandan da var olmaya devam eder. O, dünyadaki olayların ve ilişkilerin oluşturduğu genel çerçeve içinde, başka şeylerle olmuş olan ilişkilerinden dolayı vardır.

Whitehead'ın bu görüşünde temel aldığı varsayım aşağıdakilerden hangisidir?

A) Doğada tam bir savaş, mücadele ve çekişme söz konusudur.
B) Evren hakkında çok şey bilme, insana akıllı olmayı öğretmez.
C) İnsan, evreni yöneten Tanrısal akıldan pay alan bir varlıktır.
D) Duyusal dünyanın içindeki varlıklar, gerçekten var değillerdir.
E) Varlıkların hepsi birbirleriyle ilişkiler sonucunda ortaya çıkar ve sonsuza kadar varlıklarını korurlar.

© Güvender Yayınları

1. Bu gün kendilerine fizikçiler ya da doğa filozofları adını verdiğimiz ilk filozoflar, oldukça genel problemlerle ilgilenmişler ve bu problemlerin çözümlerine, olgulara ilişkin gözlemler yapmadan saf düşünce yoluyla ulaşmışlardır. Onlar, doğanın maddesel nedeni, yani var olan her şeyin kendisinden doğduğu madde üzerinde durmuşlardır.

Buna göre felsefe, ilk dönemlerinde aşağıdakilerden hangisini kendine konu edinmiştir?

A) Varlıkların bilgisine sahip olma yollarını
B) Varlıkların kökeninde ne olduğunu
C) Varlıkları incelemede bilimin yöntemlerini
D) Varlıkların bilimsel yönteme uygunluğunu
E) Varlıkların bilgisinin doğru olup olmadığını

2. Diyalektik materyalist anlayışa göre varlık ya da madde sürekli olarak değişmek, bir durumdan başka bir duruma geçmek zorundadır. Buna diyalektiğin değişme ilkesi adı verilir. Suyun yüz dereceye kadar ısınınca buhar haline gelmesi örneğinde olduğu gibi, niceliksel değişmeler belli bir birikime ulaştıktan sonra bir nitelik değişmesine yol açarlar. Bu durum niceliksel değişmelerin niteliksel değişmelere dönüşümünü oluşturur.

Bu parça aşağıdaki yargılardan hangisini desteklemektedir?

A) Varlığın farklılaşmasının temelinde niceliksel ve niteliksel değişmeler vardır.
B) Evren bir makinedir ve bu makine, yalnızca parçalarının birbirlerine olan etkileriyle açıklanabilir.
C) Atomlar sürekli hareket halindedirler ve hareketlerini bir dış güçten değil, kendi içlerinden alırlar.
D) Biz cisimlerin nasıl varlığa geldiklerini ve nasıl davrandıklarını, onların hareket özelliklerinden anlarız.
E) İnsanla hayvan, bitkiyle cansız varlık arasında madde bakımından hiç bir fark yoktur.

3. Lamettrie'ye göre hayvan, bir ruhu olmayan, yalnızca sinir sistemi ve beyni sayesinde duyumlayan, algılayan, hatta yargılayan bir varlıktır. Hayvan, ruhtan yoksun bir varlık olarak duyumluyorsa eğer, insanı da ruhla donatmak için hiçbir neden yoktur. Bundan dolayı insanın duyarlılığı, iradesi, zekâsı, hayvanda söz konusu yetilere karşılık gelen işlevlerle açıklanmalıdır. İnsan, evrensel doğa düzeni içinde bir istisna değildir. İnsan da ruhsuz bir makinadır, ama o hayvandan daha karmaşık olan bir makinadır.

Lamettrie, bu parçadaki görüşlerinde aşağıdaki varsayımlardan hangisini temel almıştır?

A) Evrende, maddeden başka varlıklar da vardır.
B) Maddeler, kimyasal nitelikleri bakımından birbirlerinin aynısı değildir.
C) Var olan her şey düşüncenin şekil almış hali olan cisimlerdir.
D) Evrende herşey, hareket yasalarına göre soyut ilkelerden oluşur.
E) Maddeden bağımsız bir ruhu düşünmek saçmadır.

4. Maddedeki tüm değişmelerin temelinde, karşıtlık ve çelişme vardır. Karşıtlar bir arada bulunur ve birbirlerine dönüşür. Eğer çelişme olmasaydı, var olan her şey başlangıçta nasıl idiyse öyle kalırdı. Oysa bir varlıkta, o varlığı hem kendisi hem de kendisinden başka bir şey olmaya yönelten güçler vardır. Bu çelişen güçler, varlığın sürekli olarak değişmesine yol açarlar.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Evrende her şey, hareket yasalarına göre mekanik olarak ortaya çıkar.
B) Dünyada yalnızca olaylardan meydana gelen sınırsız bir etkileşim vardır.
C) Geçmişte kalan bütün olaylar mutlak bir ölümsüzlük kazanmıştır.
D) Maddenin değişmesi, daima karşıtların çatışmasından doğar.
E) Dış dünyadaki varlıklar ve nesneler gerçekte var değildirler.

© Güvender Yayınları

5. Lamettrie'ye göre mükemmelleşmiş bir hayvan olan insan, ne gökten düşmüş ne de toprağın bağrından çıkmıştır. O, insanın, olağanüstü bir yaratıcısının eseri ya da bir fikrin gerçekleşmesi olmadığını söyler. İnsan, varlığını en ilkel organizmalardan derece derece gelişen ve her aşamada daha yüksek organizmalar ortaya çıkaran, doğal bir evrime borçludur. Başka hayvan türleri gibi, insan türü de birdenbire varlığa gelmemiştir. Bu gün gördüğümüz şekliyle insan türü, hayvanlıktan yavaş yavaş, derece derece varlığa gelmiştir.

Aşağıdaki yargılardan hangisi Lamettrie'nin bu parçadaki görüşlerine ters düşer?

A) İnsanın evrensel doğa düzeni içerisinde bir ayrıcalığı yoktur.
B) İnsan, başlangıçta ilkel olan varlığın gelişmesi sonucu ortaya çıkmıştır.
C) İnsan, Tanrı'nın yarattığı varlıkların en değerlisidir.
D) İnsan varlığının temelinde hayvan türlerinin evrimleşmesi vardır.
E) İnsan türünün varlığa gelişi birdenbire gerçekleşmemiştir.

6. Tarihsel varlık alanındaki nedensellik, doğal varlık alanındaki nedensellik gibi bir önceki olayın, bir sonraki olayı determine etmesidir. Fakat aralarında büyük bir fark vardır. Tarihsel varlık alanında olup biten olayların kendisinden sonraki olayları etkilemesi için bu olayların bilinmesi, bunlarla ilgili başarıların kavranması gerekir. Doğada ise, bilgi veya kavramadan yoksun olan bir determinasyon egemendir.

Bu parçada, tarihsel varlık alanındaki determinasyon aşağıdakilerden hangisine bağlanmıştır?

A) İnsan dünyasında geçerli ilkelerin, doğaya da taşınmasına
B) İnsanın kendini, doğanın bir parçası saymasına
C) İnsanlık tarihinin kesintisiz sürmesine
D) Doğa olaylarının insan yaşamını etkilemesine
E) Olup bitenler hakkında bir bilincin bulunmasına

7. Bir düşünür, kavramların isimden ibaret olduğunu savunmuştur. Ona göre gerçek olan yalnızca tek tek nesnelerdir. Kavramlar isimden ibaret olup insan zihninin uydurmasıdır. Gerçeklikleri yoktur.

Düşünürün bu yaklaşımının temelinde aşağıdaki görüşlerden hangisi vardır?

A) Bilgi, zıt görüşlerin çatışmasıyla oluşur.
B) Varlık soyut nitelikte olamaz.
C) Varlığın kaynağı düşüncedir.
D) Varlığın bilgisine ulaşılamaz.
E) Varlıkla ilgili birbiriyle çelişen görüşler olabilir.

8. Hobbes'a göre varlık, cisimdir. Cisim, düşünceden bağımsız olarak uzayın bir parçasını dolduran, eni, boyu, derinliği olan varlıktır. Dünya cisimdir, cismin en, boy, derinlik boyutlarına sahiptir. Dolayısıyla evrenin her parçası cisimdir ve cisim olmayan şey evrenin bir parçası değildir.

Hobbes, bu görüşünde "varlığın ne olduğu" **problemine nasıl yaklaşmıştır?**

A) Varlığı oluş olarak kabul etmiştir.
B) Varlığa zihinsel bir nitelik yüklemiştir.
C) Varlığın hem maddi hem zihinsel olduğunu savunmuştur.
D) Varlığın madde olduğunu kabul etmiştir.
E) Varlığın fenomen olduğunu benimsemiştir.

9. Madde olarak bizi çevreleyen şeyler, bizden bağımsız ve öncesiz olarak vardırlar; var olmak için düşünceye muhtaç değildirler. Tersine, madde olmadan düşünce var olamaz. Bu da bedenden bağımsız ve ölümsüz bir düşüncenin olamayacağını gösterir.

Bu görüşün temelinde hangi ilke yer almaktadır?

A) Madde, öncesiz ve bağımsız bir töz olarak vardır.
B) Evrensel varlık, bir idea gerçeğine dayanır.
C) Tanrı dışındaki varlıklar kendi kendilerine var olamaz.
D) Tüm var olanların temelinde bulunan ilke, akıldır.
E) İnsan, gerçek varlığı bilme olanağından yoksundur.

© Güvender Yayınları

1. Materyalizm, varlığın yapısı hakkında belli bir tavrı yansıtan görüştür. Materyalizmin klasik temsilcilerinin görüşlerine göre, var olan her şey bize başka türlü görünse de maddi niteliklidir. Madde değilmiş gibi görünen şeyler de aslında son tahlilde maddeye geri götürülebilir.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi materyalizmin görüşünü yansıtmaz?

A) Var olan her şey maddedir.
B) Her şey maddeye indirgenebilir.
C) Varlıklar ancak düşünceyle gerçeklik haline gelebilir.
D) Evrende her şey mekanik bir nedensellik sonucu ortaya çıkar.
E) Duyum ve düşünce, insan organizmasının bir hareketidir.

2. Russell'a göre, gerçek varlık ne kavramlar ne de nesnelerdir. Biz dış dünyayı algılamaya çalıştığımızda karşılaştığımız şey ağaçlar, insanlar ya da masa değil, bir duyu verileri dizisidir. Çünkü "Bir masa algılıyorum" dediğimizde aslında algıladığımız, bir renk, bir vuruş sesi, soğuk bir şey, pürüzsüz bir şey, sert bir şey gibi sıra düzeni içerisinde kesin ve birbirinden ayrı şeylerdir.

Russell bu düşüncesiyle aşağıdakilerden hangisini vurgulamaktadır?

A) İnsanların, varolanlar hakkında kesin bilgi sahibi olmadıklarını
B) Varolanların, bir takım duyumlamalardan ibaret olduğunu
C) Gerçek bilginin ancak uzun uğraşlarla elde edilebileceğini
D) Doğaüstü varlıkların insan yaşamında etkili olduğunu
E) Toplumsal yaşam biçiminin varlık anlayışına etki ettiğini

3. Hiç bir şey var olamaz. Başka bir deyişle, herkesin üzerinde uyuşabileceği, var diyebileceği bir varlıktan söz edilemez. Öyleyse, varlıkla yokluk arasında bir fark bulunmaz. Bir şey bir şekilde var olabilse bile, o düşünülemez ya da bilinemez. Var olan ve bizim bilgisini edinebileceğimiz bir şey olmadığı için, bilgiden de söz edilemez. Öyleyse doğruyla yanlış arasında bir ayrım yoktur.

Bu görüşte aşağıdaki varsayımlardan hangisi temele alınmıştır?

A) Varlığın bilgisini tümdengelim verir.
B) Varlıklar akıl yoluyla kanıtlanabilirler.
C) Var olan bir şey olmadığından, onun bilgisi de yoktur.
D) Varlıkların oluşu mutlaktır.
E) Varlığın kökeninde belirli bir unsur vardır.

4. Evrende cevher olarak yalnız madde vardır. Felsefenin konusunu bu maddenin biçim almış durumu olan cisimler oluşturur. Cisimler ancak deney ve gözlem yoluyla incelenir. Maddenin dışında kalanlar ancak inanç konusudur.

Bu görüşler aşağıdaki felsefe akımlarından hangisine aittir?

A) Deneycilik
B) Şüphecilik
C) Maddecilik
D) Akılcılık
E) Duyumculuk

5. Doğada, madde ile onun hareketlerinden başka bir şey yoktur. Canlı ve cansız bütün varlıklar, yer kaplayan, hareket gücü ve duyumsama yeteneği olan maddeden oluşmuştur. Bu bakımdan insanla hayvan, bitkiyle maden arasında özde hiçbir fark yoktur.

Aşağıdakilerden hangisi bu görüşe temel oluşturan düşüncelerden biridir?

A) Değişenlerin özünde değişmeden kalan, maddedir.
B) Başında ve sonunla aynı kalan madde yoktur.
C) Değişmeyen tek şey, değişmenin kendisidir.
D) Gerçeğe ulaşma yetisi sezgidir.
E) Varlıkların gerçek yapısı kavranamaz.

© Güvender Yayınları

6. Görünüşler evrenindeki varlıklar ancak idealardan aldıkları pay oranında vardırlar. İdealar asıl varlıklardır; nesneler onların hayali taklidi, daima eksik kalan kopyalarıdır. Görünüşler evreni baştan aşağı bir sembol, bir şekilden başka birşey değildir. Filozof için önemli olan, duyular evrenindeki eşyanın ifade ettiği ideadır. Eğer o görünüşler evreniyle ilgileniyorsa, bu, dostun varlığından yoksun olduğu sürece dostunun portresiyle ilgilenmesi gibidir.

Platon'un bu görüşünden, aşağıda verilenlerden hangisi çıkarılabilir?

A) Filozof her şeye eleştirel bir açıdan yaklaşır.
B) Değişim, duyu organlarının bir yanılgısıdır.
C) Gerçeklik, idealar dünyasından başka bir şey değildir.
D) İnsan, kendi yaşamına egemen olarak gerçeğe ulaşabilir.
E) Her bilgi, insanı mutluluğa ulaştırmada bir araçtır.

7. Berkeley, düşüncenin gerçek niteliklerinin bilinç durumlarından başka bir şey olmadığını öne sürer. Ruhun dışında olanlar nesne değil, niteliklerdir; fakat ruhun kendisinin nitelikleridir. Bir nesne ancak bilinçteki tasarıma uygun olan bir düşünceyi doğurabilir. Eğer nesne tasarlanmamış ise bir düşünce olmadığı gibi hiç bir şey de değildir. Örneğin portakal biçim, renk, koku, tat gibi bir takım tasarımların toplamıdır.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Varlıklar bilinçteki tasarımlara göre algılanırlar.
B) Varlıklar ancak bilinç dışında oluşabilirler.
C) Varlıklar oluş bakımından öncesiz ve sonrasızdır.
D) Varlık kavramı var olmayı ifade eder, bunun tersi çelişkilidir.
E) Varlıklar kendi içlerinde bir çok bakımdan farklıdırlar.

8. Marks'ın savunduğu diyalektik maddeciliğe göre, gerçekten var olan maddedir. Bu görüş, evrenin hareket halindeki madde olduğunu söyler. Bu madde, çatışma ve çelişmelerden geçerek bütün varlıkları ortaya çıkarmıştır. Biyolojik olaylar da maddenin bir ürünüdür. Evrendeki değişiklik yalnızca yer değiştirme şeklinde mekanik değildir. Gelişme de, sıçramalar ve ani değişmeler şeklinde gerçekleşebilmektedir. Böylelikle madde, birbirlerinden nitelik bakımından farklı alanlar ortaya koyar.

Marks bu görüşünde aşağıdakilerden hangisini savunmaktadır?

A) Varlığı her zaman bilme olanağının bulunmadığını
B) Maddedeki değişmenin belirli diyalektik yasalara göre gerçekleştiğini
C) Düşünce dünyasındaki çelişkilerin öznellikten kaynaklandığını
D) Doğaüstü olayların uzun zamanda çözüme kavuşturulabileceğini
E) Her dönemin kendine özgü bir felsefesinin olduğunu

9. Demokritos ve Epiküros arasındaki fark, insan ve dünya anlayışlarının farklılığından ileri gelir. Epiküros, insan özgürlüğünü ve ruhun özerkliğini güvence altına almak için Demokritos'un belirleyici ve mekanist düşüncelerini inkâr eder. Demokritos'un felsefesindeki belirleyicilik, insan özgürlüğü için bir tehdit olarak görülür; bu yüzden Epiküros bilime de yüz çevirmiştir. Sadece duyuların sağladığı bilgilerin sağlam ve yeterli olduğunu düşünmüştür.

Bu parçaya dayanarak, Demokritos'un aşağıdaki düşüncelerden hangisini savunduğu söylenebilir?

A) Varlık, yalnız madde olarak vardır.
B) Atom, bireysel bilincin simgesi olarak vardır.
C) Düşünceler herşeyin var oluşunu açıklar.
D) Hiçbir varlık gerçekliğe sahip değildir.
E) Evrende herşey başka bir şey olarak karşımıza çıkar.

© Güvender Yayınları

1. Gorgias; "Hiçbir şey yoktur, olsa bile bilemezdik, bilseydik de başkalarına bildiremezdik." demiştir.

Gorgias bu sözleriyle aşağıdakilerden hangisini anlatmak istemiştir?

A) Genel geçer bir bilginin varlığını
B) Doğru bilgiyi elde etmenin imkânsızlığını
C) Yararlı olanın aynı zamanda doğru olduğunu
D) Bilgi elde etmede deneyin zorunluluğunu
E) Doğru bilginin duyumlardan geldiğini

2. "Her şey akar. Aynı ırmağa iki kez giremezsin; çünkü her girişinde üzerinden yeni sular geçer."

Herakleitos bu sözlerinde aşağıda verilenlerden hangisini savunmaktadır?

A) Sürekli oluş ve değişme içinde bazı şeylerin değişmiyor algılandığını
B) Görünen gerçeklerin görünmez olabildiğini
C) Hiçbir şeyin kendisiyle aynı kalmadığını
D) Değişmenin sadece sözde olduğunu
E) Her şeyin insana göre olduğunu

3.
- Herakleitos'a göre, karşıtlıklarla, bunların arasındaki savaş olmasaydı evrende varlıklar da olamazdı. Savaş her şeyin babasıdır. Savaşı kaldırırsak dünyadaki bütün şeyler de ortadan kalkar.
- Hegel'e göre her şey kendinden çelişkilidir. Yani her şey kendinde karşıtını bulundurur. Varlık, yokluğu içinde bulundurur. Ama bunlar tek başına bir şey ifade etmez.

Bu belirlemelere göre, Herakleitos ve Hegel'in ortak yönü olarak aşağıdakilerden hangisi gösterilebilir?

A) Birbirlerinin düşüncelerini sorgulamaktadırlar.
B) Varlığın oluşumunun karşıtların içinde barındığını savunurlar.
C) Birbirlerinden farklı görüşleri savunmaktadırlar.
D) Farklı zaman dilimlerinde yaşamışlardır.
E) İnsanlık tarihini incelemişlerdir.

4. Felsefe "var olan" şeylerin bütünü üzerinde durur; ve "var olan" şeylerin ortak olan, birleştirici olan yanlarını ele alır.

Buna göre, felsefe varlıkları incelerken aşağıdakilerden hangisini <u>temel</u> alır?

A) Varlığı, niteliklerine göre ayrı ayrı inceler.
B) Nitelikleri benzer olan varlıkları sınıflar.
C) "Var olanı" bütün olarak inceleyip, genel açıklamalara ulaşır.
D) "Var olan"ları kendi başına var kabul eder.
E) "Var olan"ların varlığını yadsır.

5.
- Herakleitos'a göre doğadaki değişim sonsuz ve süreklidir; değişiklik yalnızca duyumsal bir görünümdür.
- Parmenides'e göre süreklilik temeldir; değişme, bir görünüm değişikliğidir.

Herakleitos ve Parmenides aşağıdaki sorulardan hangisine cevap vermişlerdir?

A) Varlık var mıdır?
B) Doğada değişim var mıdır?
C) Değerlerin kaynağı nedir?
D) Bilginin sınırları nedir?
E) Varlığın başlangıcı nasıl gerçekleşmiştir?

6. Her şey gibi insanın kendisi de, bedeni de, ruhu da sürekli değişim içindedir. Çünkü bugünkü bedenim dünküne göre tümüyle başka unsurlardan oluşmuştur. Çevresindekilere dikkatle bakmayı bilen kişi herşeyin sürekli değiştiğini görecektir. Ancak, sürekli hareket ve değişim içinde olan evrende, sabit kalan bir şey, bir yasa vardır. Sabit kalan, değişmeyen şey madde değil, tüm değişimi gösteren yasadır.

Bu parçada anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

A) İnsan herşeyin ölçüsüdür.
B) Değişmeyen tek şey, değişmenin kendisidir.
C) Hiçbir şey bilinemez.
D) Düşünüyorum, o halde varım.
E) Evrende hiçbir şey kaybolmaz.

© Güvender Yayınları

7. Hobbes'a göre, kendi kendine dayanan her şey ancak bir cisim olarak düşünülebilir. Cevher niteliğinde olan şey, bilincin dışındadır. Bilincin dışında olmak da maddesel olmak, mekanda bulunmak anlamını taşır. Her cevher bir cisim, her olay bir harekettir. Hobbes, ruh gibi soyut bir kavramın bile duyularla algılanamayacak kadar ince bir cisim olduğunu ileri sürmüştür.

Aşağıdaki yargılardan hangisi Hobbes'un bu parçadaki görüşüyle çelişir?

A) Tüm varlıklar cisimlerden oluşmuştur.
B) Duyusal alanın dışındaki nesneler de cisimseldir.
C) Bilincin dışında olan şeyler duyusal alanın sınırları içindedir.
D) Tüm varlıklar gerçekliğini zihinde kazanır.
E) Tüm varlıklar maddenin hareketiyle açıklanabilir.

8. **George Berkeley,** "Var olmak algılanmış olmaktır." **savıyla aşağıdakilerden hangisini vurgulamaktadır?**

A) Soyut duyguların önemli olduğunu
B) Varlığın, algılamaya bağlı olduğunu
C) Deneyin ilkelerinin yadsındığını
D) Akla güvenilmesi gerektiğini
E) Algının sonradan kazanıldığını

9. Aristoteles'e göre bir tohumun içinde ona biçim verecek bir güç gizlidir. Bunun içindir ki, tohum toprağa ekilir ekilmez ondaki gizli güç harekete geçer ve tohumun çevresinden aldığı hava, su ve besinler onun üzerinde etkili olur. Bitki, tohumun içindeki bu gücün çevreden aldığı etkilerle tohumu biçimlendirmesi sonunda vardır.

Aristoteles'in bu görüşüne dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Her varlık ideadan belli bir pay alır.
B) Evrendeki her oluş, zorunluluk taşımaz.
C) Bir objeyi bilmek, bu objenin hangi obje cinsine ait olduğunu belirlemekle mümkündür.
D) Erdeme ulaşmak, kişinin kendisini tanımasıyla gerçekleşir.
E) Varlığın bilgisi ancak kendini gerçekleştirebilen insanlarla elde edilir.

10. 19. yüzyıl başlarında özellikle Almanya'da en yaygın felsefe anlayışı Hegel'in yaklaşımıydı. Bunun nedeni, Hegel'in yönteminin çeşitli bilgi dallarına uygulanabilmesiydi. Hegel'e göre her objenin arkasında bir idea gizlidir. Düşünmek, bu objenin arkasındaki ideayı kavramaktır. Dolayısıyla akla uygun olan gerçek, gerçek olan da akla uygundur. Ancak doğa bilimlerinin gelişmesiyle 19. yüzyılın sonlarına doğru Hegel'in yaklaşımının etkisi azalmıştır.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılamaz?

A) Gerçek, düşüncenin ürünü olarak ortaya çıkar.
B) Hegel'in yöntemi felsefenin dışındaki alanlara da uygulanabilir.
C) Düşünmek, varlıkların temelinde var olan ilkeyi kavramaktır.
D) Hegel'in yöntemi, doğa bilimlerine paralel gelişme göstermemiştir.
E) Bilginin hammaddesi sadece duyular aracılığıyla gelir.

11. Zenon'a göre biz, atılan bir okun hareket ettiğini sanırız. Oysa ok, hedefe varmak için atıldığı yer ile hedef arasındaki mesafenin her bir noktasını teker teker geçmek zorundadır. Her noktada ayrı ayrı bulunmak, durmak demek olduğuna göre, ok bütün uçuş sürecinde duruyor demektir.

Bu parçadaki görüşünde Zenon aşağıdakilerden hangisini örneklendirmektedir?

A) Varlığın oluşumunu
B) Hareketin bir yanılgı olduğunu
C) İnsanın, varlığın özüne erebileceğini
D) Evrenin mekanik olarak hareket ettiğini
E) Gerçeğin bilgisine ulaşılabileceğini

12. Görmüş olduğumuz şu evren, "Arkhe" adı verilen su, hava, ateş, birlik, sayı, atomlardan ve bunlardan birinin veya bir kaçının şekil değiştirmesiyle oluşmuştur.

Ontolojiye ait bu görüşleri savunan filozoflar aşağıdakilerden hangisi olabilir?

A) Sofistler
B) Doğa filozofları
C) İslâm düşünürleri
D) Septikler
E) Yeniçağ rasyonalistleri

© Güvender Yayınları

1. Materyalizm 19. yüzyılda doğmuş bir akım değildir; kuramsal bir görüş olarak her kültür döneminde bulunabilir. Maddeyi evrensellik öğesi yapan eski Grek atomcularından Demokritos'tan beri materyalist düşünce çeşitli biçimlerde ortaya çıkmış, Hıristiyan Ortaçağında bile büsbütün ortadan kalkmamıştır. 17. yüzyılda İngiltere'de, 18. yüzyılda Fransa'da kendini hissettirmiş; Aydınlanma çağında ise yüksek düzeyine ulaşmıştır.

Bu parçada materyalizmle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine yer verilmiştir?

A) Düşünce tarihinin her döneminde kendini hissettirmiştir.
B) İlgi alanı sürekli değişmiştir.
C) Görüşlerini temellendirme gücünden yoksun kalmıştır.
D) Varlığın kendisine, oluş biçiminden daha çok önem vermiştir.
E) Pek çok akıma karşıt olarak doğmuştur.

2. Birbirlerinden aralarındaki boşlukla ayrılan atomlar, tıpkı harflerin sözcükleri, cümleleri ve bütün olarak yazıyı meydana getirmesi gibi, gerçekliğin yapı taşları olarak ortaya çıkarlar. Onların bir araya gelişleri ve birbirlerinden ayrılışları sonucunda birleşik cisimler meydana gelir.

Demokritos'un bu görüşünden aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) Her nesne, varlığa geldikten sonra başka bir varlığa dönüşür.
B) Varlığın temelinde, atomlar kadar başka unsurlar da önemli rol oynar.
C) Gerçekliği meydana getiren tüm cisimler atomlardan oluşur.
D) Evrende, atomların hareketlerinin düzenli olduğu söylenemez.
E) Varlığın oluşumundaki temel öğeler farklılık gösterir.

3. Herakleitos, evrenin ana maddesinin ne olduğunu sormuş ve bu soruya "ateş" cevabını vermiştir. Ateş'i, değişikliğin ve oluşun canlı bir örneği, bir sembolü olduğu için seçmiş, bundan dolayı onun ana madde olduğunu söylemiştir. Çünkü ateş, ortaya çıktığı yerde sürekli olarak değişiklik doğuran; dokunduğu şeyleri değişikliğe uğratan bir güçtür.

Buna göre Herakleitos'un, evrenin ana maddesi olarak "ateş"**i göstermesinde aşağıdakilerden hangisi belirleyici olmuştur?**

A) Her bilginin, insanı, varlığın gerçek yapısına götürmeyeceğine olan inanç
B) Ateşin, varlığından yararlanma düşüncesinin oluşması varsayımı
C) Filozoflar arasındaki bilgi paylaşımı
D) Ateşin belirlenemez yönünün bulunması
E) Bütün değişmelerin ve oluşun temelinde ateşin görülmesi

4. Bilim, nesneler dünyasını inceler, onları var olarak kabul eder ve niçin var olduklarını araştırmaz; varlıkların ve olguların "niçin"ini sormaz; "nasıl" oluştuğunu ve olduğunu araştırır. Bilime göre varlık, maddedir. Varlık kendini fenomenlerde gösterir. Ancak bu fenomenlerin, görünüşlerin gerçeği tam olarak yansıtıp yansıtmadıkları sorunu vardır. İşte bu sorun varlık felsefesinin konusudur. Varlık felsefesi, tüm varlık dünyasını yöneten ilkeleri bulup açıklamak ister.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi varlık felsefesinin yanıt aradığı sorulardan biridir?

A) Varlık, var mıdır?
B) Evrende kaç çeşit varlık vardır?
C) İnsan nedir?
D) İnsan varlığını neye borçludur?
E) Varlıkların yoğunluğu nedir?

© Güvender Yayınları

5. Platon'a göre, dünyada gördüğümüz herşey (insan, devlet, sanat eseri vb.) gerçek olan idealar aleminden yansımış birer gölge varlıklardır. Bu varlıkların asılları idealar alemindedir. Şu halde bizler, gerçek varlıkları değil, onların bu dünyada yansımış gölgelerini algılamaktayız.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi idealar aleminin bir özelliğidir?

A) Somut gerçekliği vardır.
B) Deney ve gözlemle ortaya konur.
C) Duyular aleminin dışında bir alan oluşturur.
D) Tek tek varlıklar olarak ortaya konulabilir.
E) Sürekli değişen objelerin dünyasıdır.

6. Kendimin son derece kusurlu, geçici ve sonlu bir varlık olduğumu biliyorum. Ancak bende her bakımdan kusursuz, sonsuz ve ölümsüz bir varlık kavramı var. Bir şeyin, kendi sahip olduğu olanaklardan, kendinden daha yüce bir şey yaratabilmesi olanaksızdır. O nedenle, bu kusursuz varlığın var olması ve bana, kendi varlığıyla ilgili bir bilinç aşılamış olması gerekir.

Descartes bu görüşünde Tanrı'nın varlığını aşağıdakilerden hangisine dayandırmaktadır?

A) Zihindeki mükemmelik fikrine
B) Evrendeki doğal düzene
C) İnsanın varlık sıralamasında seçkin bir konumda bulunmasına
D) Duyuların verdiği bilgilerin geçerliliğine
E) Evrende süreklilik gözlenmesine

7. – Thales'e göre evren bütünüyle "su"dan türemiştir.
– Anaximenes'e göre evrenin özü "hava"dır.
– Herakleitos'a göre evrenin ilk maddesi "ateş" tir.

Yukarıdaki açıklamalardan aşağıdakilerden hangisine <u>ulaşılamaz?</u>

A) Varlığın ana maddesi açıklanmıştır.
B) Başlangıçta herşey sonsuzluk ile açıklanmıştır.
C) Varlığın ana maddesi düşünürlere göre değişmektedir.
D) Doğa filozoflarının görüşlerine yer verilmiştir.
E) Evren doğal güçlerle açıklanmıştır.

8. Toprağa atılan bir tohum, hem tohum olarak kalma hem de bitki olma eğilimindedir. Tohum, kendini yok edecek olan karşıtını içinde taşır. Taşıdığı bu çatışan güçler, sonunda onun bitki durumuna gelerek yok olmasına neden olur. Bu ilerleyiş yeryüzünde herşey için geçerlidir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) Maddenin var oluş biçimi, değişmezliktir.
B) Varlık, hem madde hem de düşüncedir.
C) Maddelerdeki ilerleme doğrusaldır.
D) Değişme, her zaman karşıtların çatışmasından doğar.
E) Gelişmenin yöntemi belirlenemez.

9. Berkeley'e göre insan, yalnızca bilinç içeriklerini ve algılarını bilebilir. Bu içeriklerin ve algıların dış dünya denilen bir gerçekliğe dayandıklarını, onların bir sonucu olarak kendinde meydana geldiğini kesinlikle bilemez. Bunu bilmesi için kendi kendinden çıkması ve algılarının gerçek bir şeye ait olduğunu görmesi gerekir. Ama bu gerçek denilen şey hakkında neye sahip olabilir? Yine ancak bir algıya değil mi?

Berkeley'in bu görüşünün temelinde aşağıdaki varsayımlardan hangisi vardır?

A) Asıl gerçeklik insan zihninin dışındadır.
B) Bilinebilir olan yalnızca olgulardır.
C) Gerçeklik, algılanabildiği kadar bilinebilir.
D) Duyu verileri bilgi için gerekli değildir.
E) Varlıkların bilgisi mistik bir görü ile sezilebilir.

10. İlkçağ filozoflarına göre, "arkhe", bütün var olanların meydana gelişlerinin başı ve yok oluşlarının sonucudur. Herşeyin özü, temeli, eşyanın kendisinden çıktığı fakat kendisinin var olmakta devam ettiği şeydir.

İlkçağ Yunan filozofları aşağıdakilerden hangisini araştırarak "arkhe"**nin tanımını yapmışlardır?**

A) Tanrının özelliklerini
B) Evrenin ana maddesini
C) İnsan davranışlarını
D) İnanç esaslarını
E) Toplumun kaynağını

© Güvender Yayınları

11. İnsan önce doğa, sonra da başka insan varlıkları üzerinde, onları rasyonel bir biçimde ya da teknolojik olanaklarla kontrol altında tutmak suretiyle hakimiyet kurar. Öyle ki bu, doğayı, açıklayamadığı gizemli güçlerin bulunduğu bir yer olarak görmeyi reddeden bir tavır olmak durumundadır.

Bu parçada aşağıda verilenlerden hangisi anlatılmaktadır?

A) İnsan evrene, metafiziği dışlayan bilgi sayesinde hakim olabilir.
B) Felsefe, aklın öne çıktığı dönemlerde olmuştur.
C) Metafizik, her dönemde insan yaşamını biçimlendirmiştir.
D) Düşünür, elde ettiği her bilgiyi aklın süzgecinden geçirir.
E) İnsan, doğaüstü güçler karşısında boyun eğer.

12. Pythagorasçılar, belli sayıları belli şeylere yüklemişlerdir. Buna göre adaletin dört; uygun durum ya da zamanın yedi; canlılığın altı; evliliğin ise üç olduğunu söylemişlerdir.

Bu görüşün temelinde aşağıdaki varsayımlardan hangisi vardır?

A) Varlık, insanın algıladıklarıyla sınırlıdır.
B) Sayıların karşılığı olan bir varlık yoktur.
C) Sayılar, var olan her şeyin ilkeleridir.
D) Akıl, tek yaratma ve buluş yetisidir.
E) Duyu verileri yanılgılara yol açmaz.

13. Dış dünyadaki varlıklar var olmasalar bile, gerçekten var olan bir varlıktan söz edilebilir. Bu Tao'dur. Tao, evrenin düzenidir; bütün olayların kendisinden çıktığı "sonsuz öz"dür. Gerçek, tüm çeşitliliğine rağmen tektir. Olaylar dış görünüşlerden başka bir şey değildir, her şey görecelidir; aldatıcı dünya varlıktan yoksundur.

Bu parçadaki görüş aşağıdaki yargılardan hangisini desteklemektedir?

A) Varlık, maddi cinstendir.
B) İdealar temel varlıklardır.
C) Varlık, yoktur.
D) Görünenlerin dışında varlıklar da vardır.
E) Varlık diyalektik süreçle gelişir.

14. Aristoteles, doğada hiçbir zaman maddeden yoksun bir formla, formdan yoksun bir maddeyle karşılaşmadığımızı belirtir. Var olan her şey somut bir nesne olarak var olur ve her şey maddeyle formun bir birliği olarak ortaya çıkar. Ona göre form ayrı bir yerde değil, bu duyusal dünyada ve tözün bileşenlerinden biri olarak varolur.

Aristoteles'in bu görüşünde aşağıdakilerden hangisi vurgulanmaktadır?

A) Töz, form ve maddeden meydana gelen bileşik bir varlıktır.
B) Duyusal dünyanın dışında, ayrı formlardan söz edilebilir.
C) Form ve madde, varlığın gerçek yapısını belirlemede yeterli değildir.
D) Her varlık, başka bir varlığı içinde barındırır.
E) Varlık, her zaman başka başka formlarla ortaya çıkar.

15. Aristoteles'e göre varlık, hareketsiz ve değişmez değildir. Varlık oluş halindedir. Hem cansız doğa hem de canlı varlıklar sürekli bir oluş halindedir ve bu oluş bir amaca doğrudur. Aristoteles, mekaniksel bir hareketi ve oluşu değil, amaca yönelik bir oluşu ve değişimi kabul eder. Her şeyin varlığa gelişinin bir amacı vardır. Örneğin, erik çekirdeği kendinde erik olma potansiyelini taşır. Erik çekirdeğinden hiç bir zaman elma yetişmez.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Fenomenler dünyasından bağımsız olarak var olan bir idealar dünyası yoktur.
B) Varlıktaki değişim ve hareket, kendi potansiyelinin belli bir amaca yönelmesiyle ortaya çıkar.
C) Varlık, en basit kütleden en karmaşığına kadar sürekli karşıtlarıyla çatışma içindedir.
D) İnsan zihninin dışında bulunan bir duyusal alanın gerçekliği söz konusu değildir.
E) Bir varlığın bilgisinin doğru olması için, kendisinin değişmez olması gerekmektedir.

© Güvender Yayınları

Ahlak Felsefesi

Test - 1

1. Bir insanın yoksullara yardım edişi hiç kuşku yok ki önemlidir. Fakat çok daha önemli olan, bu insanın yoksullara niçin yardım ettiğidir. Burada acıma hissinden, korkudan veya eylemin sonucunda bir ödül göreceği inancından hareket ediyorsa, bu eylem ahlâki olmaz. Şu halde, ahlâki eylemi belirleyen tek şey, eylemin sonuçları değil de, eyleme karar verdirten ilkedir.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki sonuçlardan hangisine varılabilir?

A) İnsanın tüm eylemleri daha önceki nedenler tarafından belirlenmektedir.

B) Sezgi temelinde yükselen ahlâk, insanın gelişimini, yükselmesini amaçlar.

C) Karakterimizi geliştirmek, daha iyi bir insan olmaya çalışmak bizim elimizdedir.

D) İnsan, içinde bulunduğu koşullara ve başka insanların davranışlarına bakarak karar veremez.

E) Bir eylemin gerisindeki ilke, eylemi değerlendirmede, eylemin kendisinden ve sonuçlarından önceliklidir.

2. Kant'a göre, ahlâklılığın bilimler kaşısında bir üstünlüğü vardır. İnsanın saygınlığı, değeri ahlâklılıkta bulunur. Bilim, insanın hayvanca yaşamasına engel olmaz. Ancak ahlâksal eylemde bulunma olanağı insana, insan olabileceğini gösterir. Ahlâklılıkla, zamanlılık sınırı aşılıp sonsuzluğa adım atılmış olur. Bundan dolayı herşey ahlâklılığa bağlıdır; din de "ahlâkın bir aletidir" yalnızca.

Kant'ın bu görüşünde aşağıdakilerden hangisini savunmaktadır?

A) İnsan, eylemlerini topluma uygun olarak düzenleyen bir varlıktır.

B) Eylemlerimizin sonuçları bizi mutlu ediyorsa doğrudur.

C) İnsanca bir yaşam, ahlâka uygun yaşamakla olanaklıdır.

D) İnsan, sorumluluğunu taşıyabileceği eylemlerin dışına çıkamaz.

E) Ahlâk yasaları, toplumun çoğunluğunun mutluluğu, huzuru için oluşturulmuştur.

3. Normal koşullarda otobüse binmenin ahlâki yönü yoktur. Fakat otobüse binerken, şoförün dalgınlığından yararlanıp bilinçli olarak bilet atmazsak, eylem birden bire ahlâki bir boyut kazanır. İşte ahlâki eyleme bu çerçeve içinde baktığımızda, bu eylemin bir kaynağı olduğunu, onun belli bir şekilde ortaya konduğunu ve bir takım sonuçları olduğunu görürüz.

Bu parçada aşağıda verilenlerden hangisi savunulmaktadır?

A) İnsanın eylemlerinin ahlâki bakımdan değerli olup olmadığına karar veren, vicdandır.

B) Vicdan, neyin iyi neyin kötü olduğunun, neyin yapılıp neyin yapılmaması gerektiğinin belirlenmesine olanak sağlar.

C) İnsanın, kendi içinden gelen arzu edilir motiflere, ideallere ve isteklere göre davranabilmesi gerekir.

D) Bir eylem, koşullar değiştiğinde ahlâki bir eylem niteliği kazanabilir.

E) Ahlâki anlamda özgürlük, daha çok bir irade özgürlüğüdür.

4. İnsan, doğası gereği yalnız başına var olamayan, ancak başka insanlarla birlikte bir toplum içinde yaşayabilen bir varlıktır. İnsan yalnızca kendi eylemlerinden değil, bir toplum içinde kendileriyle birlikte yaşadığı diğer insanların eylemlerinden de etkilenir. Bu nedenle insan, başka insanların eylemlerinin kendisini olumlu bir biçimde etkilemesini istiyorsa, kendi eylemlerinin de başka insanları olumlu bir biçimde etkilemesine çalışmalıdır.

Bu parçada aşağıdaki görüşlerden hangisi vurgulanmaktadır?

A) İnsan hangi koşullar altında bulunursa bulunsun, tamamen özgür olarak davranır.

B) Yaşamın temelinde güçlü olma isteği varsa, eşitlik ve çıkarlarda uyum söz konusu olamaz.

C) Bireyin haklarını ve doğal özgürlüğünü sınırlayacak her şey kötüdür ve yıkılmalıdır.

D) Kişi yalnızca kendi yararını ve mutluluğunu değil, diğer insanların da yararını ve mutluluğunu düşünmelidir.

E) Tüm insanlar, kendi refah, mutluluk ve çıkarlarını gerçekleştirecek şekilde davranmalıdır.

© Güvender Yayınları

5. Ahlâkın geçmişi oldukça eskilere gider. Nitekim bir toplumun oluştuğu her yerde, bu toplumdaki insanların davranışlarını ve birbirleriyle olan ilişkilerini düzenleyen bir takım kurallar olmuştur. İşte bu kurallar belli bir ahlâk sistemini meydana getirir. Öyleyse, ne kadar ilkel olursa olsun en eski toplumlar için bile, o toplumdaki insanların eylemlerini belirleyen bir kurallar sisteminden, yani ahlâktan söz edilebilir.

Bu parça aşağıdaki yargılardan hangisini desteklemektedir?

A) Ahlâk, uzun yıllar önce felsefenin konusu olmuştur.
B) Filozoflar insan eylemlerini ve bu eylemlerin dayandığı ilkeleri gözardı ederler.
C) Toplumların ahlâk anlayışları kendilerine özgüdür.
D) Sosyal yaşamın olduğu her yerde ahlâk kuralları da olmuştur.
E) Ahlâk felsefesi, insan eylemlerini özgürlüğe dayandırmaya çalışır.

6. Bazı filozoflara göre ahlâk ile hukuk arasında zorunlu bir ilişki yoktur. Bir kısım eylemler vardır ki, tümüyle yasaldır; fakat bu eylemlerin ahlâki bir değer taşıyıp taşımadıkları tartışılabilir. Örneğin, bir zamanlar kölelik, yani bir insanın başka bir insanın kölesi olması yasayla onaylanır, kölelikten kaçıp kurtulmak isteyen kimseye yasa engel olurdu. Oysa, her insanın özgür ve diğer insanlarla eşit olduğu olgusu, bir çok ahlâk sisteminin en temel ve en önemli ilkesidir.

Buna göre ahlâk ve hukuk ilişkisiyle ilgili olarak aşağıdaki sonuçlardan hangisine varılabilir?

A) Ahlâki olan herşey hukuki olmayabilir ya da hukuki olan herşey ahlâki olmayabilir.
B) Ahlâk, hukuka dayanak olur; insanları ve kurumları yöneten önemli yasalara dayanak sağlar.
C) Yasalar, insanlara belli şeyleri yapmasını, belli şeylerden kaçınmasını söyleyen kurallar bütünüdür.
D) Hukuk, ahlâkı ve ahlâklılığı bir yasalar bütünü, yasalar sistemi haline getirmiştir.
E) Yasalar, toplumsal sistemde ahlâkı ya da ahlâklılığı ödül ya da ceza yoluyla uygularlar.

7. Sartre'a göre insan, dünya içinde kaybolmuş ve atılmış olarak saçma bir yaşam sürmektedir. Tanrı'nın varlığını kabul etmediği için insanın belirlenmiş bir özü yani yazgısı yoktur. İnsan bu dünyada kendini özsüz olarak bulur. Fakat kendi özünü gerçekleştirecek özgürlüğe sahiptir. Bu nedenle özünü gerçekleştirmek zorundadır. Başka bir söylemle, insan özgürlüğe mahkumdur.

Sartre'ın bu görüşünden aşağıda verilenlerden hangisine ulaşılabilir?

A) İnsan kendi varoluşunu özgür bir şekilde kendisi belirler.
B) Her türlü eylemin kaynağı toplumsal koşullarda aranmalıdır.
C) İnsanın ahlâki eylemlerini, zorunlu bağlanacağı yazgısı belirler.
D) Her çağda ahlak, kendi kurallarını yeniler.
E) İnsan eylemleri önceden belirlenmiş kurallara bağlı olarak gerçekleşir.

8. Mill'e göre ahlakın iki temel kuralı vardır: Birincisi, "Başkalarının size yapmasını istediğiniz şeyi siz de yapın." İkincisi, "Başkalarını kendiniz gibi sevin." Ona göre her aklı başında kişi insanlığı düşünmek ve insanlığın geleceğini tartışmak zorundadır.

Mill bu düşüncesinde aşağıda verilenlerden hangisini savunmaktadır?

A) Ahlakın bireylere göre değiştiğini
B) En yüksek değerin bilgi olduğunu
C) Genelin mutluluğunun amaçlanmasını
D) Evrensel değerlerin mutlak olamayacağını
E) Her insanın acıdan kaçması gerektiğini

9. Kant, bireyin çıkarına dayanan ahlâk anlayışına karşıdır. O, ahlâkın kaynağını insanların varlığını aşan bir dış ilkede bulmaz. İnsan kendi yasasını kendisi koyar ve kendi koyduğu yasaya uyulmasını ister. Ona göre bu, insanın kendi özgürlüğüdür.

Bu parçaya göre Kant, ahlâki değerlerin kaynağını aşağıdakilerden hangisine dayandırır?

A) Bilginin değişkenliğine
B) Bireyin yararına
C) Kuralların belirleyiciliğine
D) Tanrısal öğretilere
E) Özgürlüğün belirleyiciliğine

© Güvender Yayınları

10. Tutkularının esiri olan insan, köledir; oysa insan aklıyla davrandığı, doğadaki zorunluluğu ve kendisini bildiği zaman özgürleşir. Gerçek bilgiden başka bir şey olmayan erdem, hem bir güç hem de özgürlüktür. Buna göre ahlâkta temel amaç düşünce ve akıl ile tutkuları yenmedir. Ahlâki hayat, aklın tutkulara karşı savaşıdır, amacı da insanı özgür olmayış durumundan özgür olma durumuna yükseltmektir.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Evrensel ahlâk yasasını belirleyen en önemli öğe, insanın, doğa düzenini anlamasıdır.
B) İnsan, aklıyla istek ve arzularını dizginleyebilirse özgürlüğe kavuşur.
C) İnsanlar için iyilik ve mutluluk, insanların yöneldikleri hedeflerle belirlenir.
D) İnsan, yaşamının bazı koşul ve durumlarında iyi eylemler yaparak mutlu olamaz.
E) İnsan iradesi, ruhun algılama ve isteme yetilerinin ürünüdür.

11. Eylemlerine özgürce ve kendi seçimleriyle karar veremeyen bir kimsenin, bu eylemlerin hesabını verebilmesinden, onların sonuçlarını üstlenebilmesinden söz edilemez. Bu anlamda bir çocuğun ya da bir akıl hastasının sorumluluğundan söz edilemez; çünkü onlar eylemlerine özgürce, kendi seçimlerine göre karar verebilme olanağı verecek bir zihinsel olgunluktan yoksundur.

Bu parçadaki görüşler aşağıdaki yargılardan hangisini desteklemektedir?

A) Bir insan, eylemlerinin sorumluluğunu üstlenmek için akıl sağlığına ve irade özgürlüğüne sahip olmalıdır.
B) İhtiyaçlarımızı karşılayan, özlemlerimize uygun düşen bir şey iyidir.
C) İnsanoğlu için temel erdemler ölçülülük, cesaret, bilgelik ve adalettir.
D) Sorumluluk, daha çok bir takım alışkanlıkların ve beklentilerin yerine getirilmesinde söz konusudur.
E) Ahlâki eylemleri yerine getirmeme, kişiye acı, mutsuzluk ve ceza getirebilir.

12. – İyi, insan iradesinin akla dayalı bir seçimi sonucunda değer verdiği, yararlı bulduğu şeydir.
– Özgürlük, insanın kendi koyduğu kurallara göre, kendi istek ve seçimlerine göre davranabilmesidir.

Buna göre iyiliğin ve özgürlüğün temelinde aşağıdakilerden hangisi bulunmaktadır?

A) İnsan iradesi
B) Bencillik
C) Başkalarının yararı
D) Toplumsal kurallar
E) Dini otoriteler

13. İnsan eylemleri üzerine yoğunlaşan ahlak felsefesinin temel soruları şunlardır: İnsan ahlaki eylemde bulunurken özgür müdür? Ahlaki eylemin amacı nedir? Ahlaki yargının niteliği nedir? Ahlaki eylemde neye karşı sorumluyuz? Kişi vicdanı karşısında evrensel ahlak yasası var mıdır?

Bu sorulardan hareketle ahlak felsefesinin aşağıdakilerden hangisini amaçladığı söylenebilir?

A) Ahlakın toplumdan topluma değiştiğini göstermek
B) Eylemlerin temelindeki ilkeler üzerinde düşünmek ve onları sorgulamak
C) Ahlakın yaygın kurallarını belirlemek
D) Ahlaki eylemlerin, toplum yaşamının ürünü olduğunu göstermek
E) İnsanı, iyi ve kötünün ne olduğuna ilişkin bilinçlendirmek

14. İndeterminist ahlâk anlayışına göre insan eylemlerinde tamamen özgürdür. Kendisi ne istiyorsa rahatlıkla onu yapabilir. Toplumsal kurum ya da kişiden kaynaklanan hiçbir engel bireyin özgürlüğünü kısıtlayamaz.

Aşağıdakilerden hangisi indeterminist ahlâk anlayışını dile getirir?

A) İnsanın özgürlüğü başkalarına bağlıdır.
B) İnsan yaşamını kendi kararlarıyla oluşturur.
C) Eylemler, insanın kendisinin oluşturduğu ahlâki ilkelerle sınırlıdır.
D) Ahlâki eylemler başka koşulların altında şekillenir.
E) Mutlak bir özgürlükten söz edilemez.

© Güvender Yayınları

1. İnsanın kendisi için kurup içinde yaşadığı kültür dünyası, doğadan farklıdır. Bu alanda olup bitenler insanın amaçlı eylemlerinin ürünüdür. Kültür dünyasında, doğadaki gibi kendiliğinden olup bitivermeler yerine, amaçlı insan eylemleri vardır. Burada eylemler daha çok amaç - eylem bağıntıları kurularak açıklanır.

Bu parçaya dayanarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) İnsan eylemlerine dayanan olaylar doğa olaylarından farklıdır.
B) İnsanın başarısı doğa olaylarını kontrol altına almasına bağlıdır.
C) Doğaya uygun yaşamak insanın kaçınılmaz yazgısıdır.
D) Kültür alanında yapılanlar, doğanın eksikliğini tamamlar.
E) Kültür ilişkilerini düzenleyen kurallar, doğa yasalarına benzer.

2. Nietzsche, doğaları farklı da olsa, tüm insanlarda ortak olan bir öğe bulunduğunu söyler. Çevreye egemen olma güdüsü. Ona göre bütün varlıkların temelinde daha güçlü olmaya yönelmiş bir istek, bir irade vardır. Nietzsche, canlı olanın, yaşayanın bulunduğu her yerde güçlü olma isteğinin bulunduğunu söyler. Bu evren güçlü olma isteğinin egemen olduğu bir evrendir.

Aşağıdaki yargılardan hangisi Nietzsche'nin bu parçadaki görüşlerine ters düşer?

A) Güçlü olmanın temelinde güçsüzü koruma isteği vardır.
B) Güçlü olma isteği insanlardaki ortak yöndür.
C) Güçlü olma isteği canlıların doğasında vardır.
D) Evren, güçlülük temeline göre kurulmuş sistemdir.
E) Güçlü olma isteği farklı doğalara aynı özelliği kazandırır.

3. Ahlâkın amacını "ödev" olarak açıklayan Kant'a göre, ahlâki eylemin amacı ne mutluluk ne de faydadır; çünkü onlar öznel duygulardır. Mutluluk ve fayda herkeste farklı anlamlara gelebilir, herkese göre farklı iyi olabilir. Bu durumda ahlâki eylemin evrenselliğinden söz edilemez. Ona göre ahlâki eylemin amacı "ödev" olmalıdır. Ödev, iyiyi istemedir, akla uygun olanı yapmaktır. Bütün bunlar kişiden kişiye değişmez.

Kant'ın, bu görüşünde aşağıdakilerden hangisini savunduğu söylenebilir?

A) Evrensel ahlâk yasasının varlığını
B) Eylemin iyi ya da kötü olduğunu belirleyecek bir ölçütün bulunmadığını
C) Eylemlerinde, insanı sınırlayan hiçbir engel olmadığını
D) Ahlâki eylemin amacının fayda olduğunu
E) Ahlâki yargıların, bilinçli eylemler üzerine verildiğini

4. Platon'a göre insan, içinde bulunduğu koşullara ve başka insanların davranışlarına bakarak karar veremez. Çünkü içinde yaşadığımız bu dünyada mutlak olarak adil, doğru, iyi olan hiçbir şey bulunmaz. Birisi için adil olan bir başkası için adil olmayabilir; bu gün adil olan, yarın koşullar değiştiğinde adil olmayabilir.

Platon, bu parçada aşağıdakilerden hangisini vurgulamaktadır?

A) İnsanın yaşamının bir anlamı olmadığını
B) Ahlâkın insan yaşamında öncelik taşımadığını
C) İnsanların, kendisi dışındakileri yok sayması gerektiğini
D) Ahlâki davranışların öncelik sırasının belirlenmesi gerektiğini
E) Dünyada yaşamımıza konu olan her şeyin değişime uğradığını

© Güvender Yayınları

5. Bazı filozoflar, insanın daha çok duyusal tarafını dikkate almışlardır. Onlar, tüm değerlerin, insanlar arasındaki uzlaşımların sonucu olarak kabul edilmiş, göreli şeyler olduğunu savunurlar. Örneğin İlkçağda sofistler bu türden bir değişkenliği savunarak, söz konusu görüşlerini desteklemek için kanıtlar da getirmişlerdir. Buna karşın bazı filozoflar, insanın duyusal tarafını değil de, insandaki akıllı özü hesaba katmışlardır. Bu filozoflar, insanı insan yapan temel değerlerin her yerde ve her zaman aynı olduğunu savunmuşlardır.

Bu parçada ahlâk felsefesinin hangi temel sorusuna verilen cevaplar yer almaktadır?

A) Ahlâk ile hukuk arasındaki ilişkinin niteliği nedir ve nasıl olmalıdır?
B) Belirli bir ahlaki eylemde bulunurken insanların özgür oldukları söylenebilir mi?
C) İnsanın ahlâki eylemlerini belirleyen değer ve idealler göreli mi, yoksa evrensel midir?
D) İnsan eylemlerinin yöneldiği amaç nedir?
E) Evrensel ahlâk yasasının temel niteliklerini belirleyen koşullar nelerdir?

6. Egoizmin savunduğu temel görüş, tüm bireylerin her zaman kendi çıkarlarının peşinden koştukları şeklindedir. Başka bir deyişle insanların tüm eylemleri, bilinçli ya da bilinçsiz olarak kişinin kendi çıkarlarını ve kendi iyiliğini sağlama arzusu tarafından yönlendirilir. Bir insan başkalarına yarar sağlayarak, başkalarının çıkarlarına hizmet edecek şekilde davranabilir; fakat bu, yalnızca görünüştür. Kişi bu durumlar da bile gerçekte kendisini düşünür, kendi çıkarını gerçekleştirmeye çalışır.

Aşağıdaki yargılardan hangisi bu parçadaki görüşlere ters düşer?

A) Bireyler sadece kendilerini düşünürler.
B) İnsanlar eylemlerinde topluma yararlı olmalıdır.
C) Bireylerin eylemlerini, onların kendi arzuları yönlendirir.
D) İnsan, başkalarının varlığını dikkate alırken bile kendini düşünür.
E) İnsanların başkaları için çalışması sadece görünüştür.

7. Bentham, bir eylemi seçmek için, söz konusu eylemin sağlayacağı haz miktarını temele alan bir yöntem geliştirmiştir. Bu yaklaşım, haz ahlâkına göre daha gelişmiş bir yaklaşımdır. Çünkü hazcılık, iyiyi hazza eşitler ve hazzı yalnızca birey açısından değerlendirir. Oysa Bentham'ın anlayışı iyiyi, "en yüksek sayıda insana en yüksek mutluluğu sağlayan şey" olarak tanımlar.

Bu parçaya göre Bentham'ın anlayışı hangi bakımdan hazcılıktan farklıdır?

A) İyiyi, ahlâki eylemin sonucunda araması
B) Acıdan kaçınmak gerektiğini savunması
C) Savunduğu iyinin çoğunluğa yönelik olması
D) Ahlâkın kurallarının olduğunu bilmesi
E) Bireyin hazzını önemli görmesi

8. Ahlâki iyi, insanların ihtiyaç duyduklarını düşündükleri şey olmayıp, doğaları gereği gerçekten eksikliğini duyduklarına sahip olduklarında, onları gerçekleştirecek, tamamlayacak şeydir.

Bu görüşe göre iyiyi belirleyen ölçüt aşağıdakilerden hangisidir?

A) İnsanlar arasındaki uzlaşım
B) İnsan doğasına uygunluk
C) Düşünsel etkinlik
D) Mantıksal tutarlılık
E) Bilimsel yenilik

9. Sokrates, öncelikle bir ahlâk filozofudur; yaz kış ince bir elbiseyle ve çıplak ayakla dolaşmış olmasıyla ün kazanmıştır. Sokrates bu tavrıyla da, insanın vücudundan çok ruhunun önem taşıdığını, insanın yoksulluk içinde geçen bir yaşam sürebilse de her koşulda ahlâklı bir varlık olması gerektiğini göstermek istemiştir.

Bu parçadan ulaşılabilecek sonuç aşağıdakilerden hangisidir?

A) Sokrates, Platon gibi bir filozofun yetişmesinde etkili olmuştur.
B) Sokrates, insanların bilgilerinin sorgulanmayla açığa çıkarılabileceğini savunur.
C) Sokrates, yaşadığı dönemde sofistlerin düşünceleriyle mücadele etmiştir.
D) Sokrates'e göre, bir insanın ahlâklı olmasının koşulu bilgi sahibi olmasıdır.
E) Sokrates, savunduğu düşünceleri yaşamında göstermiştir.

© Güvender Yayınları

10. Bir topluluğun ahlâkında "iyi" diye nitelenen bir eylemin, bir başkasında "kötü" sayılması olağandır. Yasaklanan davranışların, zaman içinde teşvik edilen davranışlar haline geldiğinin görüldüğü olur. Dolayısıyla ahlâk dediğimiz olgu, karşımıza çeşitli ahlâklar olarak çıkar ve bu çeşitli ahlâkları oluşturan değer yargıları, kişilerin eylemlerini değerlendirmede ölçüt olarak kullanılır.

Bu parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) Bir eylemin hangi amaçlara yöneldiği önem taşır.
B) Belirli bir ahlâki eylemin temellendirilmesi oldukça güçtür.
C) Ahlâkta, mutluluğa ulaşabilmek için yapılması gerekenin ne olduğu bellidir.
D) Aynı eylem, farklı ahlâklar açısından iyi ya da kötü diye nitelenebilir.
E) İnsan yaşamı, en yüksek amaca ulaşma çabasıyla anlamlı olur.

11. Epiküros'a göre, okumanın, anlamanın ve öğrenmenin vereceği haz, nitelik ve yoğunluk bakımından başka hiçbir hazla karşılaştırılamaz. Manevi hazlar, bedenin hazlarından çok daha büyük, önemli ve yoğundurlar. Bunun nedeni, insan bedeninin yalnızca şu anki acı, etki ve hazza duyarlı olmasıdır. Oysa insan ruhu şu andaki hazları ve acıları yaşayabildikten başka geçmişteki haz ve acıları anımsar, gelecekteki haz ve acıları öngörebilir.

Epiküros'un bu yaklaşımının temelinde aşağıdaki görüşlerden hangisi vardır?

A) Hazlar arasında en küçük bir ayrım bile yapılmamalıdır.
B) İnsan için en yüksek derecede hazzı elde etmek, acıdan kaçınmaktır.
C) Haz, tüm insanların amaçladığı, yönelmek durumunda oldukları hedeftir.
D) Manevi hazlar, maddi hazlardan daha değerli ve önemlidirler.
E) Mutluluğa ulaşmada acıdan kaçınma, hazzı yaşama tek başına yeterlidir.

12. Sartre, "İnsan özgürlüktür" der. Özgürlük insana başkası tarafından verilmiş bir hak değildir. Özgürlük insanın kendisidir, insan istemelerinde özerk ise özgürdür; istenç engellenmişse, zorlanmışsa özgür değildir.

Sartre'ın bu görüşünden aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) İnsan, oynadığı sürece insandır.
B) İnsan eylemlerinden dolayı sorumlu tutulamaz.
C) Ahlaki özgürlük, istenç özgürlüğüdür.
D) Kişi, başkalarına bağlanarak özgürlüğünü yaşar.
E) Özgürlüğü yaşamak olanaksızdır.

13. Sokrates'e göre bilgi ile erdem aynı şeydir. Ahlâkça üstün olmak bilgiye bağlıdır; ancak doğru bilgi, doğru davranışa götürebilir. Ahlâklı yaşamın özü iyiyi bilmektir. Hiç kimse bilerek kötülük yapmaz. Kötülük bilgi eksikliğinden kaynaklanır.

Sokrates'in bu görüşünden aşağıda verilenlerden hangisine ulaşılabilir?

A) Bilgi, insanı doğru eyleme yöneltir.
B) Bilmek, egemen olmaktır.
C) Herkesin üzerinde uzlaşabileceği bir bilgiden söz edilemez.
D) Eleştirel düşünce insanı doğru bilgiye ulaştırmaz.
E) İnsan yaşamını sınırlayan bilgi, doğru bilgidir.

14. Haz ahlâkına göre bir eylem sonuçta, eylemi gerçekleştiren kişi için bir hazzın doğuşuna yol açıyorsa, bu eylem ahlâki bakımından iyi ve değerlidir. Bundan dolayı haz ahlâkı, herkes için geçerli olan, tüm insan eylemlerini bir kurala bağlayan evrensel bir ahlâk yasasının varlığını kabul etmez. Çünkü elde edilen haz ve bu hazzın niteliği bireylere göre farklılık gösterir.

Buna göre, haz ahlâkında evrensel ahlâk yasasının kabul <u>edilmemesinin</u> nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

A) İnsanların ahlâki eylemlerinde tutarlı olmaları
B) Filozofların, eylemlerin yöneldiği amacı değerli görmeleri
C) İyi olanın kişisel hazza indirgenmesi
D) Filozofların gerçeğin bilgisine yönelmesi
E) Hazzın genel bir nitelik taşıması

© Güvender Yayınları

1. Determinist ilkeye göre, insanın istem ve eylemleri gerek doğal etkenler, gerek toplumsal ve kültürel etkenler tarafından belirlenir. İndeterminist görüşe göre, insan eylemlerinde onun davranışlarını sınırlayan hiçbir engel yoktur. Oysa ki ne determinizm ne de indeterminizm gerçeklere uymamaktadır. Çünkü biz istencimizi kullandığımız gibi, bazen de içinde bulunduğumuz toplumsal ve kültürel değerleri içimizde hissederiz.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi vurgulanmaktadır?

A) İnsanın özgürlüğünden söz edilemez.
B) İnsanın eylemleri tamamen iradesi tarafından belirlenir.
C) İnsan, dış etkilerden bağımsız eylemde bulunamaz.
D) İnsan mutlak özgür olmadığı gibi, eylemlerinde de bütünüyle bağımlı değildir.
E) İnsanın tüm eylemleri dış etkenler tarafından yönetilir.

2. Haz duygusu farklı derecelerde olduğu için görelidir. Bu nedenle hazcı ahlak öğretileri, haz veren şeyler üzerinde uzlaşmış değillerdir. Bazıları maddi nesnelerin verdiği hazları değerli yaparken, bazıları ise manevi hazların ahlaki değere sahip olduklarını iddia etmektedirler.

Buna göre hazcı ahlak anlayışındakilerin görüşüyle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) Kendilerinde insanlar için ortak bir ahlaki ilke arayışındadırlar.
B) Davranışlarla birlikte, davranışları yönlendiren değerlerin de değiştiğini savunurlar.
C) Ahlaki ilkelerin belirsiz olduğunu savunurlar.
D) Evrensel bir ahlaki davranış ilkesinde uzlaşırlar.
E) Eylemin sonucundan çok, amacının önemli olduğunu ileri sürerler.

3. – Epiküros'a göre haz, bütün eylemlerin amacı olmalıdır. Ona göre mutluluğun temeli ruhun dinginliği, huzurudur. Bu dinginliği sağlayan ise bedensel haz değil, manevi hazdır.
– Aristippos'a göre haz veren şey iyi, acı veren kötüdür. Böylece iyinin ölçütü haz olur. O, hazlar arasında ayırım yapmaz; onun için önemli olan, anlık haz duygusudur.

Bu bilgilere göre, Epiküros'un ahlâk anlayışının, Aristippos'un ahlâk anlayışından farkı aşağıdakilerden hangisinde belirtilmiştir?

A) Ahlâki eylemin amacını hazda görmesi
B) Evrensel bir ahlâk yasasının varlığını reddetmesi
C) İnsan için olabildiğince çok haz elde etmenin gereğine işaret etmesi
D) Manevi hazlara maddi hazlardan daha çok değer vermesi
E) Acıdan olabildiğinde kaçınmanın gereğini belirtmesi

4. Epiküros'un hazdan anladığı, dinamik, aktif haz değil, pasif hazdır. Bu haz çoğu durumda, hazdan çok acının yokluğundan ibarettir. Epiküros, hazzı iyinin ölçütü olarak kabul etmekle birlikte, hazların çoğu kez arkalarından kendilerinden daha büyük acılar getirdiğinin farkındadır. Örneğin insan çok haz verici bir yemeğin ardından ertesi günü başı ağrılar içinde ve midesi rahatsız bir şekilde uyanmaktadır. O halde bu tür hazlar, insan için sıkıntıları beraberinde getiren hazlardır.

Bu parçaya dayanarak, Epikuros'un ahlâk anlayışıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) Mutluluğun temelini, aşırılıklardan kaçınmayla açıklama amacını gütmektedir.
B) İnsanların mutluluklarının temelde bir bilgi sorunu olduğu görüşünü savunmaktadır.
C) Ardından acı getirmeyecek olan hazları elde etmenin arayışı içindedir.
D) İnsanların hazlarının, toplumdaki tüm bireylerin hazlarına bağlı olduğunu öne sürmektedir.
E) Erdemli bir yönetim altında bulunan insanların mutlu olabileceğini savunmaktadır.

© Güvender Yayınları

5. Nietzsche'ye göre önemli olan toplum değil, bireydir. Bireyi birey yapan da aklı değil, istencidir. O, insandaki zayıflığı ve miskinliği koruduğunu, bireyin güdülerini körelttiğini ve onu edilginliğe ittiğini söyleyerek ahlaksal değerleri reddeder.

Nietzsche'nin bu görüşü aşağıdaki yargılardan hangisini temellendirmektedir?

A) Evrensel ahlak yasası vardır.
B) Ahlak ilkeleri insan yaşamı için kaçınılmazdır.
C) Ahlaki yargılar ile diğer yargı türleri arasında ilişki vardır.
D) Evrensel ahlak yasasından söz edilemez.
E) Ahlak, toplum genelinin ortak faydasına yönelir.

6. Descartes'e göre erdem, istenci vücudun yönetmesine bırakmamak; vücudun rastlantı olan itiş ve sürükleyişlerine ruhu köle etmeyip onları yenecek, onlara dayanacak ruh gücünü insanın kendinde bulmasıdır.

Descartes'e göre bir insanın erdemli olmasının koşulu aşağıdakilerden hangisidir?

A) Yaptığı davranışların sonucunda haz alması
B) Tutkularını yenecek gücü kendinde bulması
C) Özgür olarak yaptıklarının sorumluluğunu kabullenmesi
D) Toplumun kurallarına kayıtsız kalabilmesi
E) Sadece kendi çıkarlarına uygun davranması

7. Ahlak yasası, kişinin eylemini yönlendiren, düzenleyen, sınırlayan ve belirleyen kurallar ya da idealler bütünü olarak tanımlanır. Bu kurallar ve idealler bütünü, ahlaki bir varlık olarak bize yaşamda hangi amacın peşinden koşmamız gerektiğini hatırlatır, ne yapıp ne yapmamamız gerektiğini gösterir. Ahlak yasasının yaşantımızdaki yeri ve görevi, bir trafik polisinin üniformasının bize hız kurallarına ya da trafik ışıklarına uymamız gerektiğini anımsatmasına benzer.

Bu parçaya göre ahlak yasası aşağıdakilerden hangisi konusunda yardımcı olur?

A) Mutlak özgürlüğün yaşanması
B) En yüksek hazza ulaşılması
C) İyi davranışlara yönelinmesi
D) Üstün insana ulaşılması
E) Doğru ya da yanlış bilginin belirlenmesi

8. Sokrates'e göre erdem bilgidir, bilgeliktir; neyin iyi neyin kötü, neyin doğru neyin yanlış olduğunun bilgisidir. Buna karşın erdemsizlik ya da kötülük, yalnızca bilgisizlikten kaynaklanır. Erdemlerin, yani iyiliğin, adaletin, dürüstlüğün bilgisine sahip olamayan insan ahlâki eylemler gerçekleştiremez. Bunu yapamadığı için de ahlâksız ve dolayısıyla mutsuz olur. Hiç kimse bilerek mutsuz olmayı istemediği için, insan önce ahlâki erdemlerin bilgisine sahip olmak ve bu bilgiyle ahlâki eylemler gerçekleştirmek durumundadır.

Sokrates'in bu yaklaşımının temelinde aşağıdaki görüşlerden hangisi vardır?

A) Ahlâki bir erdem düşünce düzeyinde gerçekleşir.
B) Hiç kimse bilerek erdemli yaşayamaz.
C) İnsanların doğruyu görmeleri yanlış yapmalarına bağlıdır.
D) Erdemin gerçek anlamı ortaya konulamaz.
E) Değerlerin anlamı bilinmedikçe, bilgece ya da iyi biçimde davranmaktan söz edilemez.

9. Nietzsche, yeryüzünün anlam ve amacının üstün insan olduğunu söyler, Çünkü insan doğasına yaraşan, güçlü, korkusuz, acımasız olmaktır; yaratıcılığa ve ileriye yönelmektir. İnsan, ahlâki değerleri olduğu gibi benimsemek yerine, yeni değerler yaratmalıdır. İnsan değerleri hazır bulamaz, çünkü değerleri ona aktaracak hiç kimse yoktur. O, yapayalnızdır ve hayatının anlamını, bağlanacağı değerleri yeni baştan, özgürlük içinde kendisi yaratmak zorundadır.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılamaz?

A) Üstün insan yeryüzüne anlam kazandırır.
B) Güç, insana yakışan en değerli erdemdir.
C) Toplumdaki hazır değerler sıkı korunmalıdır.
D) İnsan, kendi ahlâki değerlerini oluşturmalıdır.
E) Geleceğe yönelik yeni değerler üretilmelidir.

© Güvender Yayınları

10. Etiğin en önemli kavramı "iyi"dir. İyi, bazen kendisi için, bazen doğurduğu sonuçlar bakımından değerlendirilir.

Aşağıdakilerden hangisinde "iyi" kendisi için değerlendirilmiştir?

A) İyi, kendinde bir değerdir.
B) İyi, mutluluk sağladığı ölçüde iyidir.
C) Bir eylemin iyiliği, hazza özdeştir.
D) İyi eylem, topluma yararlı olandır.
E) İyi, eylemin bireyi amacına taşımasına göre belirlenir.

11. Sosyal kural ve yasalar insanın davranışlarını yönlendirir. Örneğin araç kullanırken taşıtlara kırmızı ışık yandığı halde, acelemiz olduğu için geçip gitmek isteyebiliriz. Ama toplum ve kurallar bu konuda bize baskı yapar, bu davranışımızı engeller.

Bu parçada anlatılanlar aşağıdakilerden hangisine örnek oluşturmaktadır?

A) İnsan, eylemlerine kendisi karar verir.
B) İnsan, davranışlarında mutlak bir özgürlük yaşar
C) Ahlâki eylemde bir amaç bulunmaz.
D) Toplumsal düzen gereksinimi davranışları biçimlendirir.
E) Her türlü eylem amaca yöneliktir.

12. Determinist öğretilerde ortak olan ilke, insanı, hiçbir şekilde değiştiremeyeceği bir takım koşullara mahkûm etmeleridir. Bu öğretiler, özgürlüğün insan için olanaksızlığını dile getirirler. Yani bu yaklaşımlara göre insan, bir takım koşul ve nedenleri aşamaz.

Bu parça aşağıdaki yargılardan hangisini desteklemektedir?

A) Hukuk, ahlâkın onaylanması ve yasa şekline sokulmasıdır.
B) İnsanların ahlâki seçimlerini belirleyen hiç bir neden yoktur.
C) İnsanlar eylemde bulunurken iradelerine uygun seçimde bulunamazlar.
D) İnsan, eylemlerini ve davranışlarını kendi iradesi ile belirleyebilir.
E) İnsanın seçimleri önceki olaylardan etkilenmez.

13. • Vicdan, bir kısım ahlaki ilkeler gibi doğuştandır. İnsan dünyaya gelirken başka yetilerin yanında bir de vicdanla donatılmıştır. Bu yeti, insana bütün yaşamı boyunca eşlik eder.
• Vicdan, doğuştan getirilen bir yeti ya da güç olmayıp, insanın kendi tarihi içerisinde sonradan ortaya çıkan bir şeydir. Buna göre vicdan, insanın kişisel özellikleri, yaşam koşulları, alışkanlıkları ve içinde bulunduğu toplumsal koşullar tarafından oluşturulur.

Bu bilgilerde aşağıdaki sorulardan hangisine yanıt verilmektedir?

A) Vicdan iyi bir yol gösterici midir?
B) İnsan niçin vicdan azabı çeker?
C) Vicdan insana sorumluluk verir mi?
D) Vicdan objektif bir nitelik taşır mı?
E) Vicdanın kaynağı nedir?

14. Ahlak felsefesi bir bakıma "iyi"nin ne olduğu üzerine düşünmektir. İyiyi, filozoflar kendilerine göre tanımlamışlardır. Kimine göre iyi hazdır, kimine göre mutluluk, kimine göre doğruluk, kimine göre ise ödevdir.

Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisi ahlâk felsefesinin soruları arasında yer alır?

A) İyi olan nedir?
B) Bilginin kaynağı nedir?
C) Güzel neye denir?
D) Varlığın ana maddesi nedir?
E) İdeal düzen olanaklı mıdır?

15. Ahlaki bakımdan sürekli iyi ve değerli olan davranışlara erdem denir. Erdem, ahlak felsefesinin yücelttiği, ön plana çıkarttığı değerlerdir. Örneğin dürüstlük, doğruluk, adalet, hoşgörü vb. değerler birer erdemdir.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi anlatılmaktadır?

A) Erdemin gözlenmesinin zor olduğu
B) Erdemin üstün bir ahlaki nitelik olduğu
C) Erdemli olmanın zorunluluk taşımadığı
D) Erdemli sayılan eylemler arasında fark olmadığı
E) Erdemli eylemlerin bilimsel olarak incelenebildiği

© Güvender Yayınları

1. Ahlâk, insanların toplum içindeki davranışlarını, eylemlerini ve birbirleriyle olan ilişkilerini düzenlemek amacıyla kabul edilen ilkeler topluluğudur. Bu anlamıyla ahlâk, felsefeden bağımsız olarak her toplumda belli derecelerde var olan davranış kurallarıdır. İnsanlar ilk toplumu oluşturdukları tarihten itibaren, ahlâk kurallarını da kendi aralarındaki bilinçli veya bilinçsiz bir kabulle belirlemişlerdir.

Bu parçadaki bilgilere dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Ahlâk, insanların bir toplum içinde uyumlu yaşamaları için kendilerine göre belirledikleri ilkelerin tümüdür.
B) Tek başına toplum oluşturamayan bir insanın yaptıkları ve eyledikleri ahlâk açısından sorgulanamaz.
C) Ahlâk, bir davranış kuralları sistemi olarak hukuk ile yakından ilişkili olmak durumundadır.
D) Davranışların ahlâk açısından değerlendirilebilmesi için, en az iki insan olması gerekmektedir.
E) Ahlâk kuralları tüm toplum tarafından onaylanıp yazılı hale getirilirse, yasa halini alırlar.

2. – İnsan karar verirken dış uyarıcıların, duygularının, hatta kendisinin farkında olmadığı bilinçdışı faktörlerin etkisindedir.
– İnsan eylemde bulunurken, ahlâki kurallar nedeniyle istediği eylemde bulunamaz.
– Toplum içindeki insanlar birbirlerinin davranışlarını etkilediğinden, bireylerin davranışları bu beklentilerle sınırlandırılmış olur.

Bu belirlemeler ahlâk felsefesiyle ilgili aşağıda verilenlerden hangisini açıklamaya yöneliktir?

A) İnsanın her türlü eylemde özgür olduğunu
B) Ahlâki eylemlerin toplumlara göre değiştiğini
C) Bireylerin ahlâki eylemlerinde özgür olmadığını
D) Kararsız kalmanın insanı mutlu edeceğini
E) Evrensel ahlâk yasasının varlığının bilinemeyeceğini

3. Değerlerin nesnel olduğuna karşı çıkanlar gündelik yaşamdaki deneyimlerinden yola çıkarlar. Bu deneyimlerin, değerlerin nesnellik barındırmadığına yönelik bir çok ipucunu içinde barındırdığı da bir gerçektir. Bazılarına göre opera değerli bir sanat dalıdır; bazıları ise operayı çekilmez bulur. Erkeklerin çoğu, kadınların takıya karşı gösterdikleri ilgiyi değersiz bulma eğilimindedir. Buna karşılık kadınların çoğu da erkeklerin hızlı araba kullanma tutkularını tamamen değersiz bulur.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Değerler, bireylerin arzu ve eğilimlerinden bağımsız olarak onların yorumlarından etkilenmezler.
B) Olayların bağlı oldukları veya temsil ettikleri değerler genel geçerdir.
C) Değerlerin bir anlam kazanabilmesi için insanların dinsel duygularını coşturması gerekmektedir.
D) Değerlerin var olup olmadıkları, eğer varsalar ne tür bir varlığa sahip oldukları felsefi bir sorundur.
E) Günlük yaşam, değerlerin bireylerin bakış açısından etkilendiğini göstermektedir.

4. Ahlâk felsefesinde, ahlâki eylemin amacını mutluluk olarak açıklayan görüşler vardır. Bu görüşlerde, "mutluluk nedir?" sorusuna da çeşitli cevaplar verilmiştir. Örneğin Sokrates'e göre mutluluk, bilgili olmaktır; çünkü, bilgi erdemdir. Demokritos'a göre mutluluk azla yetinmek, ölçülü davranmaktır. Epiküros'a göre ise mutluluk hazdır; acıdan uzak olmaktır.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi üzerinde durulmaktadır?

A) Ahlâki eylemin amacının sınırlanamayacağı
B) Mutluluğa ulaştıran eylemlerin farklı olarak açıklandığı
C) Özgürlüğün, ahlâkın en önemli sorunlarından biri olduğu
D) Ahlâki yargıların niteliğinin farklı olduğu
E) Ahlâki eylemlerin bilinçli gerçekleştiği

© Güvender Yayınları

5. – Ahlak kurallarının ne olduğunu, özünü, temelini, gelişimini ve değişim sürecini ele alan kısmına teorik ahlak kuramı denir.
– İyinin ne olduğunu belirleyerek eylemleri bu normlara göre düzenleyen, sınırlayan ahlak anlayışına normatif ahlak denir.

Bu iki bilgiye dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Ahlak görelidir.
B) Ahlakın iki yönü vardır.
C) Ahlakın belirli kavramları vardır.
D) Ahlak "iyi"yi sorgular.
E) Ahlak, toplum yaşamının ürünüdür.

6. Kant'a göre bir eylem, bir amaç için örneğin mutluluk için yapılıyorsa, sonuç gözetilerek yapılmış olur. Sonuç ekonomik, dinsel ve sosyal olabilir fakat ahlâki olamaz. Ona göre ahlâki eylem, göreli bir koşula bağlanmadan yapılan "ödev"e uygun davranıştır.

Kant'ın bu görüşünde aşağıdakilerden hangisi vurgulanmaktadır?

A) Ahlâkın amacı insanı mutluluğa ulaştırmaktır.
B) Ahlâkta herkes için geçerli bir ilkeden söz edilemez.
C) İnsan, eylemlerinde değişik amaçlar gözetmelidir.
D) Eylemlerde ölçü alınan herkes için geçerli bir ilke vardır.
E) Bir koşula bağlı olarak gerçekleştirilen eylemler hazla sonuçlanıyorsa ahlâkidir.

7. Ahlâk felsefesi, ahlâki eylem ile ahlâki olmayan eylem arasındaki ayrım için bir takım ölçütler belirler. İnsan yaşamının gerçek amacının neler olabileceği üzerinde durarak bu amaca götürecek yolları ortaya koyar. İnsan için hangi eylemin iyi olduğunu, hangi eylemlerin insana yaraşır bir yaşama katkıda bulunduğunu göstermeye çalışır.

Bu parçada ahlâk felsefesinin aşağıdaki özelliklerinden hangisi üzerinde durulmaktadır?

A) Olması gerekeni incelemesi
B) Var olanı betimlemesi
C) Sistemli ve düzenli olması
D) Kendi içinde tutarlı olması
E) Yığılmalı olması

8. – Bilimsel yargılar, "Üçgenin iç açıları toplamı 180 derecedir" örneğindeki gibi olması gerekeni değil, olanı olduğu gibi ifade eder.
– Ahlak yargıları; "Doğruyu söylemek iyidir, doğru söyle" biçiminde olması gerekene ilişkin bir buyruk verir; iyinin ve kötünün ne olduğunu belirleyerek insanın ona uymasını bekler.

Bu bilgilerden, ahlak yargılarını bilim yargılarından farklı kılan nitelik olarak aşağıdakilerden hangisine <u>ulaşılamaz</u>?

A) Normatiftir.
B) Görelidir.
C) Nesneldir.
D) İyi-kötü ölçütüne bağlıdır.
E) İnsan eylemlerini açıklar.

9. Özgürlük, her türlü etkiden bağımsız olarak insanın kendi istencine, kendi yasasına, kendi düşüncesine dayanarak karar vermesidir. Bir eylemin ahlâki olması, onun özgürce yapılmasına bağlıdır.

Bu bilgiler aşağıdaki yargılardan hangisini <u>desteklemez</u>?

A) Kişi istenci dışındaki nedenlere bağlı olarak iyi davranıyorsa bu, ahlâki sayılmaz.
B) Özgürlük, insanın eylemlerinde kendi seçimine göre davranmasıdır.
C) Baskı duymadan, özüne dayanarak eylemde bulunan insan özgürdür.
D) Özgürlük, bireyin eylemlerinde hür olmasıdır.
E) Özgürce yapılan bütün davranışlar ahlâki eylemle sonuçlanır.

10. Ahlaki eylem, anlaşılır bir eylemdir. "Kaza yapmış yaralılara niçin yardım ettin?" denildiğinde, "O benim insanlık görevim" diyen birinin davranışı ahlakidir. Buna karşılık "Bilmem, içimden geldi" cevabı veriliyorsa, eylem ahlaki değildir.

Bu parçada, bir eylemin ahlaki olması aşağıdakilerden hangisine bağlanmıştır?

A) Çok sayıda insanı ilgilendirmesine
B) Mutluluk sağlamasına
C) Eylemin yararlı sonuçlar doğurmasına
D) Tekrarlanma olasılığının bulunmasına
E) Bilinçli yapılmasına

© Güvender Yayınları

11. Sartre, nesnel ve öncesiz-sonrasız doğruluk tanımaz; çünkü böyle bir şey insan özgürlüğünü boğabilir. Öncesiz-sonrasız doğrular olmadığı gibi, bu tür ahlak yasaları da yoktur. Tek mutlak değer özgürlüktür. Özgürlükle yapılan her şey ahlaka uygundur. Ona göre tek suç vardır: Pişmanlık. Kendi yaptığından pişmanlık duyan kimse, kendi özgürlüğüne, dolayısıyla kendi özüne ihanet ediyor demektir.

Sartre bu görüşünde aşağıdakilerden hangisini vurgulamaktadır?

A) İnsan kendi özgürlüğü içinde pişmanlık duymadan varoluşunu gerçekleştirmelidir.
B) İnsan, ahlâka mahkum bir yaşam sürer.
C) Tanrı'nın insana biçmiş olduğu rolün dışına çıkılamaz.
D) İnsan, kendi sınırlarına çekilmiş durumda yaşamını sürdürür.
E) İnsan her zaman kendi yaşamını sınırlamak için mücadele etmek zorundadır.

12. Spinoza'ya göre ahlâkta temel amaç, düşünce ve akıl ile tutkuları yenmektir. Ahlâki hayat aklın tutkulara karşı bir savaşıdır. Amacı da insanı özgür olma durumuna yükseltmektir. Bizi köle yapan tutkuların elinden kurtaracak ve aklın uygun gördüğü yaşam biçimine ulaştıracak olan bilgidir. Bu bilgiyle donanmış olan kişi her şeyin, Tanrı'nın özünden zorunlu olarak türemiş olduğunu anlar, güçsüzlükten ve kölelikten kurtulup özgür ve erdemli olur.

Spinoza'nın bu parçadaki görüşlerine dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılamaz?

A) Tutkular ve arzular insanı bir köle durumuna getirir.
B) Tutkularla savaşmak ahlâklı olmak için bir zorunluluktur.
C) İnsanın aklı, onun tutkulardan kurtulabilmesi için en büyük araçtır.
D) İnsan yapacağı davranışı belirlerken kendi çıkarını düşünmelidir.
E) Özgür insan tutkularına göre değil, aklına uygun yaşayandır.

13. Kant'a göre, birey hiçbir gerekçe olmaksızın ahlâk yasasına boyun eğmeyi istemelidir. İnsan neyin ahlâka uygun olduğunu sezgi yoluyla deney öncesi olarak bilir. Akıl, ahlâk alanında duyulara dayanmak zorunda değildir. Yasalarını kendisi koyar ve onları gerçekleştirir. Ahlâk yasası, neyi istediğimize, beğendiğimize ya da sevdiğimize bağlı değildir. Ahlâka uygun davranış için insanın ödev uğruna davranması gerekir. Herkesin ödev olarak boyun eğmesi gereken doğrular ve emirler evrenseldir.

Buna göre aşağıdaki yargılardan hangisi Kant'ın görüşlerine ters düşer?

A) Ahlâk yasasının ortaya koyduğu kurallar insanların deneyimlerinden kaynaklanırlar.
B) Ahlak yasası mutlaktır.
C) Akıl, ahlâk yasalarını duyulara gereksinimi olmadan kendisi oluşturur.
D) Ahlâk yasalarının ortaya koyduğu kurallar tüm insanlar için geçerlidir.
E) Doğrunun ve yanlışın bilgisi insanlarda doğuştan hazır olarak bulunur.

14. Kant'a göre birisi yardımsever görünmek ya da gösteriş yapmak gibi bir nedenle, boğulmakta olan bir çocuğu kurtarmak için kendini denize atarsa, çocuğu boğulmaktan kurtarsa bile bu kişinin eylemi ahlaki bir nitelik taşımaz. Aynı kişi, beklentiye girmeden, çocuğu kurtarmak amacıyla denize atladığında tüm çabasına rağmen çocuğu kurtaramamış olsa bile, bu eylemi ahlakidir.

Kant bu görüşünde bir eylemin ahlaki olmasını aşağıdakilerden hangisine bağlamaktadır?

A) Eylemin bir çıkar beklemeden, ödev duygusuyla yapılmasına
B) İnsanların davranışlarında farklı amaçların bulunmasına
C) Davranışlar üzerinde bulunan unsurların değişkenlik göstermesine
D) İnsanların yaşam değerinin anlaşılmamış olmasına
E) Bilgi düzeyinin kişiden kişiye değişmesine

© Güvender Yayınları

1. Sartre'a göre insan, herhangi bir varlık tarafından bir amacı, bir işlevi yerine getirmek üzere belirli bir öze sahip olarak varlığa getirilmemiştir. Ona göre Tanrının varlığını kabul etmek, insanın belli amaç veya işlevle yaratıldığını, yani bir özü olduğunu kabul etmek demektir. Bu ise insanın özgürlüğünü ortadan kaldırmak anlamına gelir. Oysa insan bir varoluştur. Onun kendisine verilmiş olan herhangi bir özü, bir işlevi yoktur.

Sartre bu parçada aşağıdaki görüşlerden hangisini savunmaktadır?

A) Ahlak, en yüksek sayıda insana en yüksek mutluluğu sağlamalıdır.
B) İnsan ne olmak istiyorsa, o yönde kendisini oluşturma özgürlüğüne sahiptir.
C) İnsan, çevresine uyum için kurallarla yönlendirilmelidir.
D) Ahlakın insan üzerinde evrensel bir etkisi vardır.
E) İnsan, kendi varoluşunu ancak toplumsal ilişki içinde gerçekleştirebilir.

2. Hobbes, insanı özünde bir güç ve enerji birimi olarak görür. Her insan doğal olarak hazzının peşinde koşar ve başkalarının zararına olarak kendi güç alanını genişletmek ister. Ona göre ahlak yargıları kılık değiştirmiş psikoloji yargılarıdır. Yani "bu iyidir" demek, aslında, "ben bunu arzu ediyorum" demektir.

Hobbes bu görüşünde aşağıdakilerden hangisine işaret etmektedir?

A) İnsanların gelecekte daha mutlu bir dünyada yaşayacağına
B) Yaşam koşullarındaki düzenliliğe
C) Bireyi temele aldığından, evrensel bir ahlakın olmadığına
D) Ahlaki yapıların devletin denetiminde olduğuna
E) Kişinin bilgili olması gerektiğine

3. Aristoteles'e göre insan varlığı için en yüksek iyi, onu bir insan kılan işlevlerin tam ve sürekli bir tarzda yaşama geçirilmesidir. Bu yapıldığında insan mutluluğa ulaşır. Şu halde Aristoteles insana son hedef olarak mutluluk halini gösterdiği için, mutlulukçu bir ahlak anlayışı; kendi türsel doğasının potansiyel güçlerini gerçekleştirmesini de en yüksek iyi olarak tanımladığı için, onun ahlakı kendini gerçekleştirme ahlakı olmak durumundadır.

Aristoteles bu görüşünde aşağıdakilerden hangisini savunmaktadır?

A) İnsan, kendi özüne uygun eylemlerle mutlu bir yaşam sürer.
B) Evren, birbiriyle çatışan insanlarla doludur.
C) Her varlık ancak kendi tutkuları ile mutlu olabilir.
D) Hazlar, evrensel olduğu oranda mutluluğa yol açar.
E) Her düşünce kendi karşıtını da beraberinde getirir.

4. İnsanın tüm eylemleri daha önceki nedenler tarafından belirlenmektedir. Bundan dolayı, insanda özgür irade bulunduğundan söz edilemez. Gerçek özgürlük, kendi doğamızın zorunluluklarını bilmek, buna uyum sağlamaktır. İnsanlar bilmediklerinin tutsağıdırlar, bilgiye ulaşınca özgürleşirler.

Bu parçada anlatılmak istenen düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

A) İnsan zorunlulukların bilincine vardığında, gerçeği kavrar.
B) İnsan düşüncesi her zaman zıtlıkları bir arada barındırmıştır.
C) İnsan, Tanrı ile evren arasında sıkışıp kalmıştır.
D) İnsan yaşamında tam bir özgürlük hiçbir zaman olmamıştır.
E) Tanrı ve doğa, her zaman özdeş olmuştur.

© Güvender Yayınları

5. Nasıl ki, bilim tarihinden bildiğimiz gibi çeşitli dönemlerde bir çok yanlış bilgiye inanılmışsa ve bu yanlışlıklar zamanla bir bir düzeltilmişse, aynı şekilde ahlâkta da insanlar bazı yanlış değerlere inanmış olabilirler. Şimdilik ahlâki doğruları bulmada, bilimsel doğruları bulmada olduğu kadar başarılı olamamış olabiliriz. Bu, yarın da başarılı olamayacağımız anlamına gelmez. Geçmiş dönemlerle kıyaslandığında ortak ahlâki değerleri kabullenme daha fazladır. Bu gün bazı değer ve kurallar o kadar ortaktır ki çeşitli toplumlardaki işkence olaylarını, insan hakları ihlâllerini yanlış buluyor ve eleştiriyoruz.

Bu parçada ahlâk değerlerinde aşağıdaki niteliklerden hangisinin bulunduğu öne sürülmektedir?

A) Erdemli yaşamın aracı olma
B) Tanımlanamaz bir nitelik taşıma
C) Değişmez bir yapıda olma
D) Nesnel bir niteliğe sahip olma
E) Bireyler arası ilişkileri yönlendirme

6. İnsanın erdemli olabilmesi için, istek ve arzularına karşı duyarsızlaşması gerekir. Bu noktada insan, aklının mı, isteklerinin mi denetiminde yaşayacağına karar vermelidir. Bu seçim iyilikle kötülük arasındadır. İyilik insanı mutlu ve üretken, kötülük ise mutsuz ve bencil yapar. İnsanın istek ve arzularının denetimine girmesi doğaya aykırı bir yaşam seçmesi demektir. Oysa, doğal ve doğru olan, akla ve doğaya uygun olandır. Yaşam ve doğaya duyulan bu sorumluluk bilinci, insancıl varoluşun hem amacı hem de gereğidir.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) İnsanların bütün alanlarda gereksinimlerini gidermeye çalışması gereksizdir.
B) İnsanın yaşamdaki temel amacı hazları elde etmeye çalışmasıdır.
C) İnsan tutkularına bağlanmalı ve ölüm korkusundan kurtulmalıdır.
D) İnsan varoluşunun en önemli amacı akla ve doğaya uygun yaşamaktır.
E) Bütün toplumsal kurumlar ve değerler insanın mutluluğunu sağlamak içindir.

7. İşkencenin yanlış olması, bizden bağımsız kendi başına bir doğrudur. Biz farklı düşünsek bile işkence yine de yanlıştır. Temel ahlâk doğruları zorunlu doğrulardır. Zorunlu doğrular oldukları için farklı olamazlar. Bu bakımdan ahlâki doğrular matematiğin doğrularına benzetilebilirler. 2 + 2 her zaman 4 eder. Ahlâkın doğruları, matematiğin doğruları gibi zorunlu doğrulardır. Ahlâki değerler sezgi yoluyla doğrudan doğruya kavranır.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine varılabilir?

A) Bireyden bağımsız olan ahlâki değerler ince bir duyuşla kavranan mutlak gerçeklerdir.
B) Ahlâki değerler hoşlanma veya hoşlanmama durumlarına göre değerlendirilir.
C) Ahlâki olgular kişisel ölçütlere göre değerlendirilebilir.
D) Ahlâk bilgilerini veya ahlâk değerlerini gerekçelendirmek zordur.
E) Bir ahlâki eylemin ortaya çıkardığı değerleri hesaplamak güçtür.

8. Farabi'ye göre her şey Tanrı'dan gelmektedir ve ona dönmektedir. En yüksek erdem, akıl ve bilimdir. Bunların kaynağı da Tanrı'dır. Tanrı bize iyiyi kötüden ayıracak ve davranışlarımıza yön verecek akıl ve bilgiyi verir. Bu durum insana sorumluluk ile birlikte seçme özgürlüğünün de verildiğini göstermektedir. Fakat insanların sadece belli bir bölümü aklını iyilik yönünde kullanabilmektedir. Diğerleri bedensel isteklerinin ve bencil iradelerinin kölesi olarak yaşamaktadırlar. Bu nedenle Tanrı, asıl gerçek dünyada iyileri ödüllendirecek, kötüleri ise cezalandıracaktır.

Bu parçadan hareketle aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılamaz?

A) İnsanın varoluş amacı iyiye yönelmektir.
B) İyiye yönelme, yalnız Tanrı sevgisiyle olanaklıdır.
C) İnsan seçtikleri eylemlerinden sorumludur.
D) Tanrı, insanları, iyi ya da kötü olmalarına göre değerlendirir.
E) Bütün insanlar davranışlarında iyiyi gözetirler.

© Güvender Yayınları

1. Konfüçyüs'e göre ideal yaşam, insanların karşılıklı ilişkilerinin zorunlu sonucu olan bazı yükümlülükleri yerine getirmekten oluşur. Karı ile kocanın, baba ile oğulun, öğretmen ile öğrencinin birbirlerine karşı yükümlülükleri vardır. Tüm ilişkilerde ideal olan, aşırılıklardan sakınmaktır; aşağı tabakadakiler, kendilerinden daha üstün olanlar karşısında küstah olmamalı, üstler de onlara karşı büyüklük taslamamalıdır.

Konfüçyüs'ün bu görüşünden hareketle aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Doğru bilgi, insanları doğru eyleme götürür.
B) Ruh huzuru insanların eylemsiz kalmalarıyla sağlanabilir.
C) İnsan, sorumluluklarının gereklerini yerine getirirse ideal yaşama ulaşır.
D) Korkulardan kurtulmak insanları mutlu eder.
E) Doğaya uygun yaşamak, erdemdir.

2. Sokrates'e göre, kişi kendi istek ve çıkarlarına göre nasıl istiyorsa öyle davranamaz. Onun eylemini belirleyen bir takım temel normlar ve değerler vardır. Bu değerlerin kaynağı ise insanda değildir. Ahlâki kararlar kişinin duygularına ve arzularına göre verilmez. Herkes için değişmez, aynı olan değerler vardır. İnsanlar eylemlerini bu değerlere uydurmalı ve nasıl davranacaklarına akıl yoluyla karar vermelidirler.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılamaz?

A) Ahlâki değerlerin ölçüsünü birey belirleyemez.
B) İnsanlar, yapacakları davranışlarda mutlak özgür değildirler.
C) Akıl, insanlara nasıl davranacakları konusunda yol gösterir.
D) Ahlâk yasası, varlığını insanın öznel yaşamından alır.
E) Genel geçer bir ahlâk yasasına ulaşmak olanaklıdır.

3. Sokrates, felsefesinde daha çok ahlâk üzerinde durmuştur. Bu konuda kesin tanımlara ve bilgiye ulaşmak onun büyük çabalarındandır. Temel düşüncesi ise ahlâklı olmanın, erdemin bilgiye dayandığıdır. Ayrıca ona göre erdemli bir kimse, mutlu yaşama kavuşur.

Buna göre, aşağıdaki yargılardan hangisi Sokrates'in temel düşüncesini yansıtır?

A) İnsanlar erdemli olmak zorunda değildir.
B) Erdem ile bilgi arasında ilişki kurulamaz.
C) İnsanlar mutluluğa hiçbir zaman ulaşamaz.
D) En büyük erdem, insan olarak dünyaya gelmektir.
E) Erdemli ve mutlu yaşamın koşulu, bilgili olmaktır.

4. "Ölçülü olmak için kişinin, elinde olanı ve olmayanı bilmesi ve ona göre davranması gerekir." **diyen Epiktetos'a göre aşağıdakilerden hangisi önemli değildir?**

A) Göreve bağlı olmak
B) Zorluklara katlanmak
C) Yazgıya razı olmak
D) Var olanla yetinmeyip, yeni arayışlar içinde olmak
E) Olanakları ölçüsünde varolanla yetinmek

5. Kant'a göre bir eylemin iyi olabilmesi için onun, ödevin sonucu olması gerekir. İnsanın gerçek amacı, akıllı ve özgür bir varlık olarak kendisine düşen ödevi yerine getirmektir. Bundan dolayı o, insanın iradesinin de, eyleminin de kesin ölçüsünün hiçbir koşula bağlanmamış olan ödev olmasını ister.

Kant'a göre bir eylemin iyi olabilmesinin ölçütü aşağıdakilerden hangisidir?

A) Bilgili olmak
B) Varılmak istenen hedefe uygun eylemde bulunmak
C) Eylemin gerisindeki görev duygusuyla hareket etmek
D) Ölçülü yaşamak
E) Bedensel istekleri doyuma ulaştırmak

© Güvender Yayınları

6. Zekânın meydana getirdiği ahlâk, kapalı toplum ahlakıdır. Bir topluma egemen olan alışkanlıklarda, törelerde belirir; orada özgürlük değil, yasalar egemendir. Sezgi ahlâkı ise içinde sevgi ve özgürlüğün egemen olduğu açık toplum ahlâkıdır. Bu ahlâk bir atılımdan doğar ve önce kahramanlar tarafından yaşanır. Burada artık geçerlikte olan, yasa değildir.

Bergson'un bu görüşünden hareketle aşağıda verilenlerden hangisi çıkarılamaz?

A) Zekâ, geleneksel olan kurallara yönelir.
B) Toplum geliştikçe daha çok sezgiye dayalı ahlâk görülür.
C) Zekânın egemen olduğu ahlâk gelenekseldir.
D) Toplumun gelişmişliği ile ahlâk kuralları arasında ilişki vardır.
E) Evrensel ahlâk kuralları her toplumda egemendir.

7. Ahlâklı ve mutlu yaşam, insan ruhunun dingin ve dengeli bir durumda bulunmasına dayanır. Ateş atomlarının hareketlerinden başka birşey olmayan duygular ve istekler, ölçülü olduklarında, bu mutluluğu sağlarlar. Ölçüsüzlükleri ise mutsuzluğa yol açar. Bundan dolayı, tutkulardan kaçınmak gerekir. Şan, şeref, zenginlik, çoşkular ve heyecanlar göreli olarak iyidirler. Mutlak mutluluk ve iyilik, ruh dinginliği ya da gönül rahatlığıdır.

Bu görüşe göre mutluluğa ulaşmanın koşulu aşağıdakilerden hangisidir?

A) Ahlâki eylemleri ödev duygusundan dolayı gerçekleştirmek
B) İstek ve arzularda aşırılıklardan kaçınmak
C) Davranışlarda üstün iyilik ideasına yönelmek
D) Diğer insanlara göre daha güçlü olmaya çalışmak
E) Özgürce seçimlerde bulunmak

8. İnsan ruhunun sakin ve yatışmış olması, doğru, ahlâklı ve mutlu bir yaşamın temelidir. Ruh, bu çeşit olumlu bir durumda bulunursa insanlar iyilikten sevinç duyar, tat alırlar; kötülüğü düşünmezler bile. Ruhun bu duruma ulaşmasını sağlayan şey ise, korkulardan, batıl inançlardan sıyrılmış olmasıdır. Bunlardan ise ancak bilgelikle, bilgiyle sıyrılınabilir.

Bu görüşe dayanarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) İnsan, bilgi sahibi oldukça ruhunu korkulardan kurtarır ve mutlu olabilir.
B) Her varlık, özünde değişimi yaşar.
C) İnsanlar farklı duyu bilgilerine sahip oldukları için, mutlulukları geçicidir.
D) Doğa üstü inanç biçimlerine bağlılık duyan ve ona yönelen insan, korkularından kurtulmuştur.
E) Mutluluk, insanların yaşamdan daha çok haz almalarıyla mümkündür.

9. Nietzsche'ye göre insan, aşılması gereken bir şeydir. Her varlık kendisinden üstün birşey yaratmıştır; öyleyse insanın da kendini aşması gerekir. Maymun insanın gözünde ne ise, insan da "üstün insan"ın gözünde o olmalıdır. Yeryüzünün amacı ve anlamı da üstün insandır. İnsan, hayvanla üstün insan arasına bağlanmış bir köprüdür. İnsanın asıl büyük olan yönü de bir amaç değil, bir köprü oluşudur. Üstün insana ulaşması için insanın kendisini yok etmesi gerekir.

Nietzsche bu görüşünde aşağıdakilerden hangisini amaçlamıştır?

A) İnsanı, yığından ayırarak ideal olana doğru geliştirmeyi
B) Herkesi aynı yasalara bağlı tutmayı
C) Tutkuları eylem amacı haline getirmeyi
D) Benimsenen ahlâk yasalarına uymayı
E) Eylemlerde toplumsal etkileri dikkate almayı

© Güvender Yayınları

1. Nietzsche'ye göre, özgür ve yaratıcı kişilerin ahlâksız olarak nitelendirilmelerinin temelinde, "iyi-kötü"nün göreli kavramlar olması yatmaktadır. Özgür ve yaratıcı insan, gerçekliğe çağında ve çevresinde geçerli olan ahlâkın gözlükleriyle bakmaz. İyinin ve kötünün ötesine geçer. Nietzsche, "Tanrı öldü, şimdi yepyeni bir insan yaratalım" derken, yeni bir ahlâk, yeni bir değerlendirme biçimi istemekte ve tüm değerlerin yeniden gözden geçirilmesini savunmaktadır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi Nietzsche'nin görüşünü yansıtmaktadır?

A) Geleneksel değer sistemleri ortadan kaldırılarak yeni bir yapılanmaya gidilmelidir.
B) Ahlâk, ancak egemen güçlerin kabul ettirdiği değerleri kabul etmekle kazanılır.
C) Toplumda olabildiğince çok insanın, olabildiğince çok mutluluğu sağlanmalıdır.
D) Ahlâk, yerleşik kuralların benimsenmesiyle sağlanabilir.
E) İnsan, zekâ ve sezginin uyumu sonucunda mükemmel bir duruma gelir.

2. Kişinin erdemi kendine göre olduğundan, kesin doğrulukta bir ahlak ölçüsü koyamayız; ancak kendi doğrularımızı savunabiliriz. İnsan, kendisi için erişilebilecek tek şeyle, kendisiyle yetinmelidir. Felsefe, erdemli olma sanatıdır. Mutlu olmak da hem kendini hem başkalarını yönetmektir.

Bu parçadaki görüş aşağıdaki yargılardan hangisiyle çelişmektedir?

A) Genel geçer bir erdem ölçüsü yoktur.
B) Felsefe, ahlak alanında işlevseldir.
C) Erdemli olmak, kendini ve başkasını yönetme becerisini gerektirir.
D) Felsefe, herkes için mutlak geçerli erdem ilkelerini belirler.
E) İnsan, kendi mutluluğunu kendisi yaratır.

3. İnsan tutkular ve düşünce ikilemi içinde yaşar. Tutkular, ruhun karışık ve bulanık yanını oluşturur ve bunlar güçsüzlük, erdemsizlik ve yetkinsizlik halleridir. İnsan tutkularıyla bir köle, düşünce durumunda ise özgürdür. Özgürlük ise erdemdir. Buna göre, ahlakın hedefi düşünce ile tutkuları yenmektir. Ahlaki yaşam, aklın tutkulara karşı savaşıdır ve insanı tutkuların kölesi olmaktan kurtarıp onu özgür kılmaktır.

Parçada vurgulanan düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

A) En yüce erdem, yazgıya uyum sağlayarak yaşam sürmektir.
B) Düşünceleriyle tutkularını denetleyebilenler erdemlidir.
C) İyi ideasını bilmek, erdemlilik ile aynı anlama gelmektedir.
D) Erdemlilik kişiden kişiye değişen bir durumdur, yaşamın amacı olamaz.
E) Toplumun yararını düşünerek yapılan eylemler erdemi içinde barındırır.

4. Bir davranışın ahlâkın konusu içine girebilmesi için bireyin farklı davranışlardan birini seçme özgürlüğünün olması gerekmektedir. Bu seçme özgürlüğüdür ki bir davranışı ahlâkın konusu içine almaktadır. Seçme özgürlüğünün ve istencinin olmadığı bir eylemi iyi - kötü diye nitelemek doğru olmayacaktır.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Çoğunluk, eylemlerin niteliğini belirlemede yeterli değildir.
B) Bir eylemin niteliğinin belirlenmesi söz konusu olamaz.
C) Baskı altında kalmadan yapılan eylemler etik nitelik taşır.
D) İnsan iradesinin karışmadığı bir eylem olamaz.
E) Eylemin sonucu bireye başarı olarak dönerse iyi gerçekleşmiş olur.

© Güvender Yayınları

5. Hayatımızın anları birbiriyle bağlantılıdır. Bir haz, bir acıyı; bir acı daha büyük bir hazzı doğurabilir. Öyleyse haz ve acı üzerine düşünmek, geçmiş hazları düşünerek ruhun hayatta büyük bir rol oynadığını dikkate almaya sevk eder. Öyle ki, beden anlık zevklerle sınırlıdır; o halde biz, ruhun ve aklın hazlarını bedenin zevklerine tercih etmeliyiz.

Epiküros bu görüşünde aşağıda verilenlerden hangisini vurgulamaktadır?

A) Acıdan kaçmayı ve iyiyi, ruhun doyumlarında aramayı
B) Herkese karşı hoşgörülü olmayı
C) Faydalı olan davranışlara yönelmeyi
D) İyiyi istemenin gereksizliğini
E) Korkularla yaşamayı

6. İnsanın belirgin özelliklerinden biri, yaptıklarının büyük bir bölümünü bilerek ve istençle yapıyor olmasıdır. O bilinçli eylemleriyle, güdüsel olarak yapabileceklerinden pek çoğunu ve daha etkili olanlarını gerçekleştirir. Bu yolla doğayı, yaşamı açısından en uygun koşullara doğru değiştirebilir.

Bu parçaya göre, bilinçli eylemleri insana ne sağlar?

A) Doğa düzenine boyun eğmeyi
B) Yazgısına uygun yaşam sürmeyi
C) Doğal gereksinimlerini yok saymayı
D) Tutkularını denetim altına almayı
E) Doğayı denetim altına almayı

7. Descartes'a göre mutluluğa ulaşmanın üç aracı vardır. Bunlar: Doğruyu açık olarak bilmek; doğruyu iyice istemek; elimizde olmayan şeylerle ilgili bütün isteklerimizden vazgeçmek.

Descartes'e göre aşağıdakilerden hangisi insanı mutluluğa <u>götürmez?</u>

A) İsteklerini, beklentinin üstündeki hedeflere yöneltmesi
B) Mutluluğu, kendi çabalarında araması
C) Doğrunun ne olduğunu tam olarak belirlemesi
D) Gerçeğe ulaşma çabasında olması
E) İsteklerini kişisel koşullarına göre seçmesi

8. Tanrılar insanların işlerine karışmadıklarına, insanlarla ilgilenmediklerine göre, onlardan korkmanın gereği yoktur. Ölüm biz hayatta iken daha gelmediğine, ölüm geldiğinde de biz hayatta olmayacağımıza göre, ondan korkmanın da bir gereği yoktur. Eğilimli düşüşleriyle atomlar bir kader ağı öremezler. Eğilimi kabul etmek demek, evrende ve insanda hürriyeti kabul etmek demektir. O halde kaderden de korkmaya gerek yoktur.

Epikür bu düşüncelerinde korkuların terkedilmesiyle aşağıdakilerden hangisini amaçlamaktadır?

A) Eleştirel olmayı
B) Aklını kullanmayı
C) Felsefe yapmayı
D) Mutluluğa ulaşmayı
E) Evreni anlamayı

9.
- Epiktetos'e göre, insan doğası gereği edilgen bir varlıktır. Rüzgarın önündeki bir yaprağa benzer. Davranışları bir yazgı tarafından yönlendirilir. Bu nedenle insan, mutluluğu için gücü yetmeyen şeylerle uğraşmamalıdır.
- Sartre, insanın kendi varlığını kendisi oluşturan, davranışlarını kendisi yönlendiren tek varlık olduğunu söyler. Çünkü insan, doğası gereği özgürdür.

Epiktetos ve Sartre'ın, insanın davranışlarına ilişkin görüşlerindeki farklılık aşağıdakilerden hangisinin farklı oluşundan kaynaklanır?

A) Doğanın, insan ilişkileri üzerindeki etkilerinin
B) İnsanın yapısı ve özelliklerine ilişkin görüşlerin
C) Bilginin insana sağladığı yararlardaki değişmenin
D) Eğitime verilen değerin
E) Toplumu yönlendirmede insanın taşıdığı değerin

© Güvender Yayınları

1. Yaşayan bir varlık olarak insan, yalnızca bir organizma olmaktan öte, anlığa ve buna bağlı olarak da bilince sahiptir. İnsan kimi gereksinimlerini bilincinden bağımsız bir biçimde sağlayabilir. Yine de onun en belirgin özelliklerinden biri, yaptıklarının büyük bir bölümünü bilinçli olmak koşuluyla yapıyor olmasıdır.

Bu parçada insanı diğer canlılardan farklı kılan hangi niteliği vurgulanmaktadır?

A) Karşılıklı olarak ilişki ve etkileşimde bulunma
B) Yaşam içerisinde gereksinimlerini çeşitlendirme
C) Eylemlerini bilerek ve istençle gerçekleştirme
D) Bir toplum biçimlenmesine gereksinim duyma
E) Geleneksel inanışların etkisinde kalabilme

2. Hume'a göre ahlâk, insanın kişisel görüşüne göre formüle ettiği ilke ve değerlerden oluşur. Ahlâki ilkeler toplumsal yaşam tarafından belirlenir. Toplumun onayladıkları ahlâksal duygular, insanın ve toplumun gelişmesine olumlu, aykırı olanlar ise olumsuz etkiler yaratır. Hume'a göre ahlâkın temeli mantık ya da akılda değil, duygulardadır. Buna göre ahlâki ilkeler göreli ve öznel-dir.

Bu parçaya dayanarak Hume'un görüşüyle ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine <u>ulaşılamaz?</u>

A) Ahlâk kurallarının bireysel isteklerle belirlendiğini düşünür.
B) Ahlâk açısından erdemi, toplumun yararını düşünmek olarak açıklar.
C) Eylemin ahlâki olmasında toplumsal bakış açısının etkisine yer verir.
D) Ahlâksal duyguların rasyonelliğini yadsır.
E) Ahlâkın temelinde kişiselliğin bulunduğunu varsayar.

3. Stoalılar, dünyayı amaca göre düzenlenmiş rasyonel bir sistem, içindeki tüm varlıkların kendisinin iyiliğine katkı yaptıkları ahenkli bir bütün olarak değerlendirmişlerdir. Bu bütünün bir parçası olan insan, bütünün amacına uygun bir biçimde davranmalı, en yüksek yetkinliğe ulaşmanın yollarını aramalıdır.

Stoalıların bu görüşünün dayandığı temel varsayım aşağıdakilerden hangisidir?

A) İnsanlar eylemlerinde kendi temel eğilimlerinden sıyrılamazlar.
B) Evren, teolojik yaklaşımların sonucunda anlaşılabilir.
C) İnsan için erdemli olmak, tutku ve eğilimlerine uygun yaşamak anlamına gelir.
D) Mutluluk, insan eylemlerinin doğal yaşama uygunluğunda aranmalıdır.
E) Gerçeğin bilgisi aklın bilgileriyle çeliştiğinde, aklın ilkeleri doğruluk kazanır.

4. Çevremizdeki bazı şeyleri yararlı, doğru, iyi ve güzel; bazı şeyleri zararlı, yanlış, kötü ve çirkin olarak niteleriz. Yararlı değerini ihtiyaçları karşılayıp karşılamadığıyla; doğru değerini bilgimizi pratikte sınayarak, iyi değerini istençli yapılıp yapılmamasıyla; güzel değerini de gerçekliğin idealle örtüşmesinden çıkarır ve bir değer olarak ortaya koyarız.

Değerlere ilişkin aşağıdaki ifadelerden hangisi parçada anlatılanlara <u>uymamaktadır?</u>

A) Şemsiye bizi yağmurdan koruduğundan, faydalıdır.
B) Özel eşyaları alırken sahibinden izin istemek iyidir.
C) Ay'ın bir ışık kaynağı olmadığı doğrudur.
D) Yoksul birine yardım etmek iyidir.
E) Çocukları hastalıklardan koruma düşüncesi güzeldir.

© Güvender Yayınları

5. Yaşamın amacı olan mutluluk, doğaya uygun yaşamadan, insan eyleminin doğal yasayla uyuşmasından, yani insan iradesinin Tanrı'nın iradesine uygun düşmesinden kaynaklanır. Erdemli olmak buna bağlıdır.

Stoacıların bu görüşlerine dayanarak aşağıdaki yargıların hangisine <u>ulaşılamaz?</u>

A) İnsan, doğaya uyum sağlarsa mutlu olur.
B) Erdemli yaşamak mutlu olmaya bağlıdır.
C) İnsanlar Tanrı'nın iradesine uyduklarında erdemli olurlar.
D) İnsan, doğa yasalarına karşı özgür olabilmelidir.
E) Doğa yasaları Tanrı iradesi ile çelişmez.

6. Epiküros felsefenin, bireyin mutluluğunu sağlayacak olanakların, araçların araştırılmasından başka bir şey olmadığını savunur. Felsefe bunu, herşeyden önce insanı Tanrı'larla ölüm karşısında duyulan korkudan kurtarmakla yapabilir.

Epiküros'a göre bireyin mutluluğu neye bağlıdır?

A) Korkularından kurtulmasına
B) Bilgi sahibi olmasına
C) Akla güvenmesine
D) Toplumla uyumlu yaşamasına
E) İyi bir yöneticiye bağlanmasına

7. Max Stirner, ortak bir insanlık kavramına dayanan bütün inanç ve felsefelerin saçma olduğunu savunmaktadır. Ona göre, ödevler ve haklar diye bir şey söz konusu olamaz. İnsan eylemlerini haklı çıkaran şey, yalnızca kendi beninin gücüdür.

Max Stirner'in bu görüşleri aşağıdaki yargılardan hangisini desteklemektedir?

A) Eylemlerimiz ahlak yasasına göre biçimlenir.
B) Evrensel ahlak yasası, düzeni sağlar.
C) Evrensel ahlak yasası yoktur.
D) Evrensel ahlak yasası gelişimin önünü açar.
E) Evrensel ahlak yasası insanlığın yararınadır.

8. Farabi'ye göre;

- İnsan, bazen geçici olarak iyi olan eylemler gerçekleştirir ya da eylemlerini baskı altında yapar. İnsan her iki durumda da mutluluğa ulaşamaz.
- İnsan, yaşamın bazı koşul ve durumlarında iyi eylemler yaparak da mutlu olamaz. İnsan iyi eylemleri yaşamı boyunca ve onlara devamlılık kazandırarak yapmalıdır.

Farabi'nin bu görüşleriyle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) Ahlak öğretisini, bilinçli bir alışkanlığa dayandırmıştır.
B) Sınırlandırılmamış bir ahlak arayışına girmiştir.
C) İnsanların, eylemlerinde toplumsal koşullardan bağımsız olmadığına dikkat çekmiştir.
D) Ahlakın, ancak cesaretli olmakla kazanılacağına işaret etmiştir.
E) Ahlakın tam bir denetiminin yapılamayacağını ileri sürmüştür.

9. Bir çok bakımdan, şimdi olduğum kişiden farklı bir kişi olmak istiyorum ve kendimde bu değişiklikleri meydana getirme sorumluluğu hissediyorum. Eğer sıkı belirlenimci görüşü benimseyecek olursam, 'neysem, geçmişte başıma gelenlerden ötürü öyleyim' gerçeğine hemen çaresiz bir biçimde teslim olacağım. Ancak kendimi değiştirmede özgür olduğumu varsaydığım zaman, yaşamım bir anlam kazanıyor. Eğer diğer insanların bana verdikleri tepkiler anlamlı olacaksa, onların iradeleriyle ve amaçlı bir şekilde, yani özgürce bir tepki verdiklerini varsaymam gerekir.

Bu parçada, aşağıdakilerden hangisiyle açıklanmaktadır?

A) Yeniliklere açıklık
B) Çevreye karşı takınılan sorgulayıcı tavır
C) Otoritelere karşı bağımlılık
D) Seçimlerdeki içgörüsel farkındalık
E) Olanı olduğu gibi kabul etme

© Güvender Yayınları

1. Spinoza'nın ahlâk anlayışına göre, mutlulukla erdem aynıdır. Erdemli olmayı sağlayan ise açık seçik bilgilerdir. Açık seçik bilgiden doğan erdem, insanı maddî bakımdan da güçlü kılar. İnsanın erdemli olması, onun hem ruh hem de beden bakımından aynı yetkinliğe ulaşmasıdır. İnsanın bu yetkinliğe ulaşması, kendisinin de bir parçası olduğu doğa düzenini anlamasıyla ve bu bilgiye dayanarak ahlâkî biçimde davranmasıyla mümkün olur.

Spinoza'nın bu görüşünde, erdemli olmanın koşulu olarak aşağıdakilerden hangisi gösterilmiştir?

A) Mutluluğa ulaşmada aklın ilkelerinin temel alınması
B) Ahlâki eylemlerde doğanın bilgisine uygun hareket edilmesi
C) İnsanların karşılıklı olarak birbirlerine güven duyması
D) Genel ilkeler belirleyen bir ahlâk anlayışının yadsınması
E) İyi niyet ve ödev duygusunun ahlâklı davranmanın ölçütü olarak görülmesi

2. Plâton'a göre mutluluğun tek yolu erdemli olmaktır. Erdem, ruhu mutlu, kötülük ise mutsuz yapar. Erdem, öğrenme ile kazanılmaz. Ahlâki bakımdan iyi olan kişi, iyinin bilgisine doğuştan sahiptir. Ahlâklılık, 'iyi ideası'na dayanır.

Platon'un görüşünden aşağıdaki yargılardan hangisine <u>ulaşılamaz?</u>

A) Erdemli hareketin ölçüsü, mutluluktur.
B) İyi bir hareketin mükemmel şekli, iyi ideasındadır.
C) Davranışın ahlaki ölçütü doğuştandır.
D) İyi ve kötünün anlamı yoktur; önemli olan insanın yaşamasıdır.
E) İnsan eylemlerinin dayandığı iyi ideası, insanlar için ortaktır.

3. Yaşamın temel amacı hazza ve mutluluğa ulaşmaktır diyen Epikuros, kendisinden önce hazcılık olarak bilinen felsefi yaklaşımı yeniden kavramlaştırmıştır. Ona göre haz, olumlu bedensel hazları değil, ruhun acı ve ızdıraptan kurtulmasını tanımlamaktadır. Örneğin aç ve susuz olmamak, korku ve ürküntü duymamak en önemli haz kaynaklarıdır. Böyle bir durumda olan insan, en yüce Tanrı olan Zeus kadar mutlu olabilir.

Epiküros'un bu görüşleri aşağıdaki yargılardan hangisinde temsil edilmektedir?

A) İnsanın neye yöneleceği ve neden kaçınacağı önceden bilinemez.
B) Gerçek mutluluk, insanın sade ve gösterişsiz bir yaşam sürmesine bağlıdır.
C) Mutlu bir yaşam sürmek için doğal ve zorunlu gereksinimlerin karşılanması gerekir.
D) İnsan, erdemin kaynağı olan bilgece bir yaşama gereksinim duymaz.
E) İnsanın bütün alanlarda çaba göstermesi, olumsuz duygularının etkisiyledir.

4. Sartre: "Genel bir ahlâk yoktur; çünkü size yol gösterecek bir işaret yoktur dünyada. Gelgelelim, katolikler, 'vardır!' diye ayak direrler. Hadi, tutalım ki var böyle işaretler; var ama onları yorumlayan, taşıdıkları anlamı seçen de yine biziz. Karar verirken tek başınadır insan. Tüm sorumluluklar onundur, onun omuzlarındadır." demektedir.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine <u>ulaşılamaz?</u>

A) Özgür olarak karar verme durumu insanın kendisine aittir.
B) Yeryüzünde insanlara yol gösteren ahlâk kuralları anlamını insanların kişisel bakışında bulur.
C) İnsanların özgürlükleri, ahâk kurallarının uygulanmasıyla ortaya çıkar.
D) İnsan, özgürce karar verirken sorumluluğu da üzerinde taşır.
E) Toplumlarda kurallar olsa da bunları anlamlandıran insandır.

© Güvender Yayınları

5. 'Pythagorasçı kardeşlik', vatandaşlık için pratik bir eğitim okulu olarak görülmektedir. Üyeleri, arkadaşlık erdemini kazanma uğraşısı içindedirler. Kişiliklerini geliştirmek için sürekli bir öz denetim uygulaması yapılmaktadır. Onlar geniş bir aile olarak yaşayarak topluluk oluştururlar. Yemekleri ortak yerler, aynı tip elbise giyerler, aynı sanat ve zanaatla uğraşırlar. Müzik, tıp ve özellikle matematikle ilgilenirler.

Bu parçadan, Pythagorasçı düşünüşle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) İnsanın mutlak özgürlüğüne değer vermişlerdir.
B) İnsan davranışının önceden kestirilemeyeceği savından hareket etmişlerdir.
C) Erdemli bir yaşam biçimi geliştirmişlerdir.
D) En yüce erdem olarak insanın kendi çıkarını görmüşlerdir.
E) İnsanın karşı konulamaz yazgılarının bulunduğunu savunmuşlardır.

6. Kynikler, erdem ile mutluluk arasında bağ kurarak insan için yaşamın biricik anlamının erdem olduğunu savunurlar. Erdem deyince de onlar, insanın içten tam bir bağımsızlığını, kendini belirlemede mutlak olarak özgür olmasını, kısaca her türlü bağlılıktan insanın kendini kurtarmasını anlarlar.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Erdem, mutlu olmak için gerekli olan tek koşul değildir.
B) İnsanın ihtiyacı ne kadar çoksa, o kadar mutlu olur.
C) Dünyanın olanalarından olabildiğince yararlanan insan mutlu olur
D) İstekler ve arzular insanları amaçlarına ulaşmaları için harekete geçirir.
E) Erdemin en büyük sonucu, insanı bağımsız kılmasıdır.

7.
- Toplumsal kural ve ilkeler insan kararlarını belirler.
- Davranışlarımızı eğitim kurallarına, ahlâk ilkelerine, örf ve adetlere uygun olarak yaparız.
- Kararlarımız, düşünceler, duygular ve bilinçaltı tasavvurlardan etkilenir.

Bu yargılardan aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) Eylemler belli nedenlerin etkisindedir.
B) Bilgimizin kaynağı duyumlardır.
C) Kesin, mutlak bir bilgiden söz edilemez.
D) Bilgimizin kaynağı deneylerdir.
E) İradeli olaylar özgürce ortaya çıkarlar.

8. Ahlâk ve etik gibi değerler, aşkın dediğimiz türden olamaz, bu dünyanın dışından gelemezler; çünkü başka yer yoktur. Onları insanlar yaratmak zorundadır. Kendi değerlerimizin yaratıcılarının biz insanlar olduğunu bir kavrarsak, çıkarlarımıza en uygun değerleri seçmekte özgür olduğumuzun farkına varırız.

Nietzsche bu görüşünde aşağıdakilerden hangisine işaret etmektedir?

A) Kendini gerçekleştirme eğilimine
B) Bazı değerlerin önceliğine
C) Tutkulara bağlanmaya
D) İnsanın kaçamayacağı yazgısının olduğuna
E) Doğal düzene uyma zorunluluğuna

9. Aristippos'un ortaya koyduğu haz ahlâkına göre bireyin, yaşamının belli bir anında duyduğu haz önemlidir. Haz iyidir, acı ise kötüdür. İyi olan şeyler bireylere göre değişir. Bunun yanında, yaşanan hazlar herkeste farklı farklıdır. Acıdan çekinmek ve hazza ulaşmaya çalışmak erdemin ölçüsüdür. Bu nedenle hazza dayalı ahlâk yasaları da değişken olacaktır.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılamaz?

A) Tüm eylemlerimiz hazza yöneliktir.
B) Aynı durumdan farklı insanlar farklı haz alırlar.
C) Erdemli olmanın koşulu hazzı aramaktır.
D) İyilik kavramı bireylere göre değişir.
E) Tüm ahlâk yasalarının genel geçer olması zorunludur.

© Güvender Yayınları

10. Stoacı öğretide erdemli yaşamak, aklın tutkulara egemen olması anlamına gelir. Şu halde insan hem hazza hem de acıya tam bir duyarsızlık ve ilgisizlik gösterebilirse, kendini yönetme bilincini kazanır. Kendini yönetmek, öz denetim ve öz yeterlik becerileri geliştirmek anlamındadır. Bu tür insanlar iç dünyalarında dengeli ve tutarlı oldukları için, tam bir ruhsal barış durumu yaşarlar.

Bu parçadan Stoacı öğretiyle ilgili olarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) İnsanın doğasında, birbirlerine yönelik sevgi tohumları vardır.
B) Mutlak özgürlük, erdemli olmanın koşuludur.
C) Erdemli yaşam bütünüyle eksik olan insanda ortaya çıkar.
D) Erdemli kişi, tutkularından kaçabilen, ona karşı duyarsız olabilendir.
E) İnsan bilgiye ulaşmak istediğinde, erdemli yaşama olanağını kaybeder.

11. Nietzsche'ye göre, insanoğluna iyinin ve kötünün ne olduğunu açıklayacak ve kabul ettirecek üstün otoriteler yoktur. İnsanın doğasına yakışan, güçlü, korkusuz ve acımasız olmaktır. İnsan yaşamda var olan tüm değerler ve ahlâki eylemlerle savaşmak zorundadır. İnsan, yaşamının anlamını bağlayacağı değerleri, özgürlük içinde yeni baştan yaratmak zorundadır.

Nietzsche'ye göre bir insanı değerli kılan şey aşağıdakilerden hangisidir?

A) Üstün otoriteleri ve manevi değerleri kabullenmesi
B) Yaşadığı çağın koşullarına uygun davranması
C) Tutkularının gücüne boyun eğmesi
D) Kendi özgürlüğü ve yaşamı için savaşması
E) Tüm insanlığın yararına olacak etkinlikler yapması

12. Kierkegaard'a göre en yüce ahlâki varlık bireyin kendisidir; bu nedenle en büyük öneme sahip olan, insan yaşamının kişisel, öznel yönleridir. İnsanın en önemli etkinliği karar vermektir. Ona göre, yaşamlarımızı yaptığımız seçimlerle yaratır ve kendimiz oluruz.

Kierkegaard bu görüşünde aşağıdakilerden hangisini savunmaktadır?

A) Var olanların yalnızca duyusal alanda bulunduğunu
B) İnsanın kendi seçimleriyle yaşamına yön verebileceğini
C) İnsanlara yeni bir ahlâk anlayışının kazandırılması gerektiğini
D) İnsanın bu dünyada yalnız ve çaresiz olduğunu
E) İnsanın kendisini geliştirmek için Tanrı'ya güvenmesini

13. Sartre'a göre insanın nasıl biri olacağına karar vermesi kendi elindedir. Yaşama hakkını vermek, bu seçimi yapmak ona göre yaşamak demektir. İnsanın dünyada seçimde bulunmaktan ve bu anlamda kendi değerlerini yaratmaktan başka bir seçeneği yoktur. Ne var ki bunu yaparken kendi yaşamının temel kurallarını da koyar. Yaptığı seçimin sonuçlarına katlanması gerekir.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) İnsan bu dünyada yaşadığı toplumda egemen olan değerleri benimseyerek mutluluğa ulaşabilir.
B) İnsan özgür bir biçimde Tanrı'nın varlığıyla ilgili bazı yargılarda bulunmak zorundadır.
C) İnsan, sonuçlarına katlanacağı kararlar vermekte özgürdür.
D) İnsan, bir varlık olarak evrende bulunan tüm varlıkların en karmaşığıdır.
E) İnsanın yaşamın anlamını araması, hiç bir zaman karşılanamayacak bir istektir.

© Güvender Yayınları

Sanat Felsefesi

Test - 1

1. Bir resme bakan, bu resmin neyi anlattığını ya da kimin resmi olduğunu öğrenir; bundan dolayı da resme hoşlanarak bakar. Eğer resmin ilgili olduğu obje daha önce görülmemişse, o zaman bu resim bir taklit ürünü olarak ona bakanda bir hoşlanma duygusu uyandırmaz.

Bu parçada bir resmin, insanda hoşlanma duygusu uyandırması aşağıdakilerden hangisine bağlanmıştır?

A) Beğeni duygusuyla yönelinmesine
B) İlk defa görülmüş olmasına
C) Yansıttığı gerçekliğin önceden bilinmesine
D) Doğal olanla insan eseri arasındaki benzerliğin yadsınmasına
E) Güzelliğin sanatla sınırlanmasına

2. Estetikte, bir özne nesne ilişkisi söz konusudur. Bu ilişki, estetik olarak algılayan, duyumlayan bir özne ile bu öznenin estetik algı ya da duyum yoluyla kendisine yöneldiği nesne arasındaki ilişkidir. Estetik olgusundaki bu iki oluşturucu öğeye, estetik özne ve estetik nesne adını veriyoruz.

Buna göre estetik özne ile estetik nesne arasındaki ilişki aşağıdakilerden hangisine dayandırılabilir?

A) Bilinenlerin yardımıyla, bilinmeyenlerin de bilgisine ulaşma isteğine
B) Eylemlerde sürekli olarak haz elde etme çabasına
C) İnsanın gereksinim duyduğu nesneleri elde etme çabasına
D) İnsanın güzel olarak nitelenen varlıklara beğeni duygusuyla yönelmesine
E) Gerçek olanla gerçek olmayan arasındaki ayırıma

3. Sanat, doğaya, doğal olana karşıt olan bir kavramdır. Buna göre sanatın temel niteliği, onun insanın yaratıcı gücüne bağlı olmasıdır. Sanat, belirli bir nesne üretmeyi amaçlayan ve bir tasarımın sonucunda ortaya çıkan bir etkinliktir. Sanat eseri de, insanın yaratıcı gücünün etkinliğiyle oluşturulan, doğada bulunmayan, fakat insan tarafından oluşturulmuş olan eserdir.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine <u>ulaşılamaz</u>?

A) Sanat, insana ait olan bir etkinliktir.
B) Sanat, sanatçının kişisel yeteneğine dayanır.
C) Sanatın değeri, doğayı yansıtmasına bağlıdır.
D) Sanat eserinin örneği doğada bulunamaz.
E) Doğal olan şeyler insan eseri değildir.

4. Sevdiğimiz bir arkadaşımız ile yolda karşılaşmamız bize sevinç verebilir, içimizi neşeyle doldurabilir; fakat bu Mozart'ın kırkıncı senfonisini dinlediğimizde duyduğumuz sevinç ve neşe duygusundan farklıdır. Hayata ilişkin duygularımız, heyecanlarımız, sevinç ve hoşlanmalarımızla, sanat eserlerinin bize verdiği duygular, heyecanlar, sevinç ve hoşlanmalar birbirinden farklıdır.

Bu parçada aşağıda verilenlerden hangisi vurgulanmaktadır?

A) Her haz duygusunun veya hoşlanmanın estetik bir hoşlanma olmadığı
B) İnsanlarda ortak bir estetik anlayışın olamayacağı
C) Sanattaki güzelin ancak doğanın taklidiyle oluşabileceği
D) Bir eserin oluşturulmasında sanatçının ruh halinin önemli olduğu
E) Beğeni duygusunun sosyal ortamlardan etkilenebileceği

© Güvender Yayınları

5. İnsan kendisini bir sanat eseri, söz gelimi bir tablo karşısında bulunca, Delacroix'nın dediği gibi; "renklerin, ışıkların, gölgelerin bir düzene girmesinden doğan ve tablonun musikisi denen bir izlenim" alır. Tablonun daha ne dediğini anlamadan, bu sihirli uyum insanı kavrar.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi söz konusu edilmektedir?

A) Sanat eserlerinin taşıdıkları akımın izleri
B) Sanat eserinin oluşturulma süreci
C) Sanat eserinin insan üzerindeki etkisi
D) Sanat eserlerinin değerini belirleme ölçütleri
E) Sanat eserinin oluşturulma amacı

6. Önümüzde bir heykel ya da tablo olunca, estetik yaşantının farklılığı açıktır. Bu eserler için, "Ne işe yarar?" sorusuna tarafımızdan verilen yanıt, heykel ya da tablonun kendisinde bulunan eşsiz ve niteliksel şeyden dolayı ona verdiğimiz değeri gösteren bir tepkiyi açığa çıkarır. Ayrıca bu sanat nesnelerini, kendi kişisel yaşamımızla ilgili düşünce ve düşler için bir uyarıcı olarak kullanabiliriz; ancak böyle bir kullanım, bizi bizzat estetik yaşantının etkisinin ve verdiği heyecanın dışına sürükler.

Bu parçadan hareketle aşağıdaki genellemelerden hangisine varılabilir?

A) Sanattaki beğeni, karşılaşılan eserler çeşitlendikçe gelişir.
B) Estetik yaşantı özel bir duyguyu yansıtır; başka tür tepkilere tam olarak çevrilemez.
C) Güzellik sanat ile sınırlı değildir; başka alanlarda da karşımıza çıkabilir.
D) Kişinin beğenisi nesnelerin bütününe değil, belirli özelliklerine yöneliktir.
E) Sanat eserlerinden duyulan haz, doğadaki bütün güzelliklere taşınabilir.

7. El yapımı nesnelerin estetik yaşantı bakımından eşsiz bir büyüleyiciliği vardır. Bunun yanında doğanın galaksileri, buzulları, deniz kabukları, sahilleri döven köpüklü dalgaları, çağlayanları, dağ dorukları rengin, ışığın, sesin ve hareketin karmaşık düzen ve yapılarını sunar. Bunlar ve daha bir çok şey, bizden kendilerinin farkına varıp değer vermemizi isterler. Bazen de bizi buna zorlarlar.

Bu parçadan estetik yaşantıyla ilgili olarak aşağıdaki yargılardan hangisine varılabilir?

A) İnsan, doğaya kendinden bir şeyler kattığı ölçüde ona yakınlaşır.
B) Sanat eserlerinde doğadan izlere rastlandıkça, onlara verilen değer artar.
C) Güzellik, insanın estetik nesneleri fark ederek hoş duygular yaşamasına neden olur.
D) Kişi, nesne ile ilgili beğenisini paylaştıkça estetiğin etki alanı genişler.
E) Güzel olarak nitelenen varlıklara eleştirel yaklaşmak, sanata ilişkin derin bilgiyi gerektirir.

8. Delacroix; "Biz romantik olduktan sonra dağlar güzelleşti" derken, sanatın doğa güzelliğine götürdüğünü, bizi doğal güzelliği kavramada eğittiğini dile getirmek istemiştir. İnsanlar, romantik ressamların eserlerinde dağların güzelliğini gördükten sonra, doğada güzelliği fark etmişlerdir.

Delacroix, bu görüşünde aşağıdakilerden hangisini vurgulamaktadır?

A) Doğa güzelliğini kavramanın sanat eğitimi ile olanaklı olabileceğini
B) Doğa güzelliği ile sanat güzelliğinin uyuşmadığını
C) Doğa güzelliğinin insanı sanat güzelliğine götürdüğünü
D) Doğanın bir sanat yapıtı değerini taşıdığını
E) Ortak estetik yargıların bulunmadığını

© Güvender Yayınları

9. Sanat eserinin ne olduğunu açıklayan bir görüşe göre sanat eseninin değeri, onun başka bir şeyle, yani gerçeklikle, sanatçıyla, alımlayıcıyla ilişkisinde değil, kendi yapısında, kendi unsurları arasında kurulan bir düzendedir.

Bu görüşün dayandığı temel varsayım aşağıdakilerden hangisidir?

A) Bir nesneyi sanat eseri yapan şey, onun tamamen kendine özgü bir takım özelliklerinde bulunur.
B) Bir eserin sanat eseri olabilmesi için, alımlayıcıya zevk ya da estetik yaşantı vermesi gerekir.
C) Estetik değer, eserin kendisinde değil, uyandırdığı duygularda bulunur.
D) Bir eserin sanat eseri olup olmadığının ölçütü, kendisine beğeni duygusuyla yaklaşılmasıdır.
E) Bir eserin sanat eseri sayılabilmesi için, sanatçının duygularını dile getirerek aktarabilmesi gerekir.

10. Schiller'e göre, insan gerçek özgürlüğe ancak sanat yoluyla ulaşabilir. O, estetik duygusunun bilincini dış etkilerden kurtarır. Schiller, bizim bu estetik durum içinde kendimizi zamandan koparılmış gibi hissettiğimizi savunur. Bu ise, oyun oynarken zamanın nasıl geçtiğini farketmeyişimize benzer. Biz, insanlığımızın burada, dış kuvvetlerin darbesine maruz kalmamış denecek kadar, saf ve tam olarak ortaya çıktığını anlarız.

Bu görüşe göre sanatın gerçek önemi aşağıdaki yargılardan hangisinde belirtilmiştir?

A) Sanat, doğada bulunmayan mükemmelliği arayan bir etkinliktir.
B) Sanat eserinin eşsiz olması, paylaşılabilen bir değer olmasındandır.
C) Sanat, duyusal dünyadaki nesnelere yönelirse iyi olma niteliğini kaybeder.
D) Sanatçı doğadan aldığı izlenimleri sentezler ve belli bir ifade gücüne ulaşır.
E) İnsanlar sanat yoluyla dış dünyanın etkilerinden kurtulurlar.

11. Güzel araştırmasının özü, dış dünya araştırmasıdır. Ancak bu dış dünya, iç dünyaya sıkı sıkıya bağlıdır. İç'siz bir dış dünya, kabuktan başka bir şey değildir. Bu araştırmada zihnimiz sürekli olarak ayrıştırmalara ve birleştirmelere yönelir. Bu yüzden sanat, ayırabilen, birleştirebilen, karşılaştırabilen işlek bir düşünce yapısını gerektirir. Bu da sanatçıyı yaşamın en ince noktalarını sezebilen bir gözlemci olmak durumunda bırakır. Sanat yapmak her şeyden önce gözlem yapmaktır; sanatçının işi tuvalden, kağıttan, kilden önce dünya iledir. Gözlemleme süreçleri, estetik nesnenin alttan alta oluşma süreçleridir.

Bu parçada anlatılanlar aşağıdaki yargılardan hangisini <u>desteklemez</u>?

A) Dış dünya, güzelin önemli belirleyenidir.
B) Sanat, etkin bir zihin işlemine dayanır.
C) Sanat eserleri her insan için aynı değerdedir.
D) Bir estetik nesne, pekçok gözlemin izlerini taşır.
E) Sanatçı sezgisi, gözlemleme davranışlarından oluşur.

12. Sanatı, bir yaratma olarak tanımlayan görüş, doğayla sanat arasında mutlak bir ayrım yapar. Bu anlayış, doğada ideal olanın ve mükemmelliğin bulunmadığını savunur. Mükemmelliği arayan sanatın doğada hiçbir şekilde olmayan bir şeyi yarattığını dile getirir. Çünkü mükemmellik gerçekte var olmayan, fakat ideal olan şeydir. Mükemmelliği sanatçı hayal gücünü, yaratıcı yanını kullanarak yaratır.

Aşağıdaki yargılardan hangisi bu parçadaki görüşlere <u>ters</u> düşer?

A) Dış dünyada mükemmellik yoktur.
B) Fiziksel gerçeklik ile sanat birbirinden farklıdır.
C) Mükemmellik sanatçının hayal gücünde oluşturulur.
D) Sanat, gerçeklikte var olan bir şeyi taklit eder.
E) Mükemmellik insanın eseridir.

© Güvender Yayınları

1. Sanat eserine yansıtma görevini yükleyenler, eserin en önemli özelliğini dış dünyanın, yaşamın, insanın, toplumun bir aynası olmasında bulurlar. Bundan dolayı da sanatçının kendisi, duyguları ve yaşantıları üzerinde durmazlar.

Aşağıdakilerden hangisi bu görüşte olanların savunduğu bir yargıyı dile getirmektedir?

A) Bir eserin sanat eseri olabilmesi için, sanatçının duygularını dile getirerek aktarabilmesi gerekir.
B) Estetik değer, eserin kendisinde değil, gerçeğine uygunluğu ölçüsünde uyandırdığı yaşantıda bulunur.
C) Sanatçı, eserin içeriğine biçim katarken, ikisi arasındaki dengeyi arayan kişi olmaktadır.
D) Sanat eserinin kendine özgü özellikleri, onun yapısal düzeniyle ilgilidir.
E) Sanat eserinin değeri, onun kendi unsurları arasında kurulan bir düzendedir.

2. Güzellik, yalnızca duyusal olanla ilgili bir kavramdır; buna karşın iyilik, akılla kavranan bir kavramdır. Güzelde hiçbir yasa ve bağımlılık yoktur; oysa iyi, ahlâk bakımından bir yasaya bağlıdır. Öte yandan bir çok güzellik vardır ki, onların ahlâkla ve ahlâklılıkla hiçbir ilişkisi yoktur. Ahlâki bakımdan iyi olan, her zaman sempatik ve çekici olmayabilir.

Kant'ın bu parçadaki görüşlerine dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine varılabilir?

A) Güzelin iyi, iyinin de güzel olmaması akıl almaz bir şeydir.
B) Güzellik ve iyi, birbirlerinden farklı kavramlardır.
C) Güzellik, bizi gündelik yaşamın acı ve katılıklarından kurtarır.
D) Güzellik ve doğruluk, birbirlerine özdeş olan kavramlardır.
E) Hiçbir şey, doğrudan daha güzel değildir; yalnız doğru, iyidir.

3. Tamamen belli bir işlevi yerine getirmek üzere yapılmış olan eser, sanat eseri sayılamaz. Örneğin Süleymaniye Camii'in sanatsal açıdan güzel kılan, onun ibadet yeri olarak tasarlanmış olması değildir. Mimar Sinan'ın, bu eseri yaratırken duyduğu estetik kaygı, bu eserin yerine getireceği işlevlerden önce gelmiştir.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi vurgulanmaktadır?

A) Beğeni duygusuna hitap eden her varlık sanat eseridir.
B) Sanat eserinden hiçbir şekilde yararlanılamaz.
C) Bir sanat eserinde estetik kaygı her zaman öne çıkar.
D) Bir eserin sanat eseri olması için, insan eseri olması yeterlidir.
E) Doğadaki güzel ile sanattaki güzel arasında fark vardır.

4. Platon, sanatın bir temsil etme olduğunu ve esas olarak duyulara seslendiğini düşünür. Sanat ne denli güzel olursa, bu seslenişin de o denli güzel olması kaçınılmazdır. Ona göre sanat eserleri iki kere aldatıcıdır; çünkü, aldatıcı görünüşlerin aldatıcı kopyalarıdır. Bu dünyanın uçucu şeylerini sahte bir parlaklıkla sunar, onlara duyduğumuz duygusal bağlılığı güçlendirirler; böylelikle duyulur dünyanın aldatıcı yüzeyinin üstünde zaman dışı ve duyusal olmayan gerçekliğe yükselmek olan gerçek görevimizden bizi alıkoyarlar. Bu yüzden ruhumuz için tehlikelidirler. İdeal toplumda bunlara izin verilmeyecektir.

Platon'un bu görüşünden, aşağıdakilerden hangisi <u>çıkarılamaz</u>?

A) Sanat, özünde, görünen varlıkların taklit edilmesine dayanır.
B) Sanat, ideal olandan kopuş olduğundan insanı yanıltır.
C) Sanat, güzel olduğu ölçüde asıl olana yaklaşır.
D) İdeal olandan uzaklaşan sanatın ideal bir toplumda yeri yoktur.
E) İnsanlar aldıkları eğitim oranında sanatta yaratıcı olurlar.

© Güvender Yayınları

5. Croce, sanatı "sezgici bir etkinlik"; güzelliği "mutluluk veren başarılı bir ifade"; sanat eserini "içten gelenin ifadeye dökülmesi"; sanatçıyı da "duygulanan, duygularını içtenlikle dile getiren" olarak anlar.

Croce'un bu görüşünden hareketle, sanatla ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Sanat, nesnenin çoğunluk tarafından beğenilir olmasıdır.
B) Sanat, doğal olanın yansıtılmasıdır.
C) Sanat, nesnenin yararına önem veren yaklaşımdır.
D) Sanat, sanatçının hakikati araştırmasıdır.
E) Sanat, güzelliğin sanatçının yorumuyla yansıtılmasıdır.

6. Aristoteles: "Gerçekte doğada tiksinerek baktığımız şeyler bir sanat eseri haline gelince, onlara hoşlanarak bakarız." demektedir.

Aristoteles bu görüşünde aşağıdakilerden hangisini vurgulamaktadır?

A) Güzelliğin doğada ve sanatta farklı değerlendirilemeyeceğini
B) Sanatın, doğadaki güzelliği kavramada etkili olduğunu
C) Sanatın doğada kaldığını
D) Her güzelin sanat olarak değerlendirilemeyeceğini
E) Güzelin ancak duyguyla anlaşılabileceğini

7. Croce, sanatçının bir yapıtı bir kez oluşturabileceğini söyler. Bu anlamda yaratma bir kereliktir. Çünkü bir yapıtı yaratmak için sanatçının ruhunda oluşan estetik algı, bir başka zamanda aynı biçimde oluşmayacaktır. Bu nedenledir ki her sanat eseri biriciktir ve yinelenemez.

Croce'un bu görüşünden aşağıdakilerden hangisi çıkarılabilir?

A) Her sanat yapıtı kendine özgü nitelikler taşır.
B) Sanatçı doğayı taklit eder.
C) Sanata bakış açısı toplumun özelliklerinden etkilenir.
D) Sanat eseri bir bilgi birikimi sonucu oluşur.
E) Beğenide çıkar gözetmeyen bir bakış gerekir.

8. Güzeli gerçekleştirmek de, estetikte işleve yönelmek de insanın en eski eğilim ve uğraşlarından biri olmuştur. Güzelin anlamı gibi, işlevselin anlamı da yere ve zamana göre değişir. İnsana doğanın ve doğaüstünün gizlerini açan en eski sanatla bugünün insan araştırması özelliği taşıyan sanatı arasında büyük aşamalar ya da değişim noktaları vardır. En eski atalarımız silahlarına nakış işlemişlerdi, mağara duvarlarını resimlerle süslemişlerdi. Bizler de bugün kalemlerimizden tutun çay içtiğimiz bardağa kadar günlük yaşamda kullandığımız nesneleri estetiğin uygulama alanı olarak görmekteyiz.

Bu parçadan hareketle aşağıdakilerden hangisine varılabilir?

A) Estetik değerler zamanla değişse de, insanın estetik değer görme arzusu devam etmektedir.
B) Yaşam, güzelden nitelikler taşıdığı oranda bir anlamını yitirir.
C) İnsanların sanata olan çıkarsız yaklaşımları, toplumların estetik algılarını güçlendirmiştir.
D) Estetik, sanattaki güzeli de içine aldığından kapsamlı bir nitelik gösterir.
E) Varolan her şeye estetik açıdan yaklaşabilmek ancak iyi bir eğitimle olanaklıdır.

9. Plotinos, estetik anlayışında iki tür güzelliği birbirinden ayırır. Biri, özü gereği güzel olmasa da güzel görünen ve genellikle duyulur olan şeylerdir. Öteki ise özü bakımından güzeldir. Yani asıl güzellik, duyularla algılanan güzellik değildir. Plotinos'a göre nesneyi güzel kılan şey, güzelliğin ölçüsü olan ilke, salt biçimdir; onun ne olduğu değil, nasıl ve ne biçimde yapıldığıdır.

Plotinos'un bu görüşü aşağıdaki yargılardan hangisini <u>desteklemez</u>?

A) İdeanın yansıması olarak görülen nesneye güzel denir.
B) Güzellik, nesnenin güzel ideasından pay almasıdır.
C) Güzellik, o nesnede ideal olanın egemen olmasıdır.
D) Güzel, nesnelerin kullanım değeridir.
E) Duyulur dünyayı güzelleştiren, ideadır.

© Güvender Yayınları

10. Kant'a göre güzelin beğenisi, çıkarsız ve özgür bir hazdır; çünkü onda beğeni hiçbir çıkarla belirlenmemiştir. Buna göre çıkar gözetmeyen bir bakış, nesnedeki güzelliği görecektir.

Aşağıdakilerden hangisi Kant'ın estetik görüşüne uygun bir yargıdır?

A) Her nesne güzeldir.
B) Salt olarak hoşa giden şey güzeldir.
C) Bir beğeni yargısı, diğer yargı türleriyle anlam kazanır.
D) Bir nesne güzel olduğu kadar, iyidir.
E) Dış nesnelerde güzellik olduğu kabul edilemez.

11. **Bir eserin sanat eseri olup olmadığının ölçütünü, alıcıda uyandırdığı etkiye bağlayan görüşün temelinde aşağıdaki yargılardan hangisi vardır?**

A) Sanat etkinliği, eserle dış dünya arasındaki ilişkiye bağlıdır.
B) Sanat, yapıt ile sanatçı ilişkisine indirgenemez.
C) Sanat eserinin değeri, eserle alımlayıcı arasındaki ilişkiye bağlıdır.
D) Sanat eserinin değeri, onun gerçeklikle ilişkisine bağlıdır.
E) Sanat eserinin değeri, onun kendi yapısında, kendi unsurları arasında kurulan bir düzendedir.

12. Aristoteles'e göre sanat, mükemmel olan doğayı insan eliyle tamamlamaktadır. Bu tamamlama işlemi taklitle sağlanır.

Aristoteles'in sanatla ilgili bu görüşünde aşağıdakilerden hangisi vurgulanmaktadır?

A) Sanatın insanı gerçeklikten uzaklaştırdığı
B) Sanatın, doğal olanın yansıtılmasına dayandığı
C) Doğada mükemmel olanın bulunmadığı
D) Sanatçı için doğanın güzel ya da çirkin olamayacağı
E) Sanatçının, eserlerinde doğal olanı aştığı

13. Ortaçağ'da düşünce, bilineni ya da dinsel dogmaları yinelemekten, onları akıl yürütmelerle doğrulamaya çalışmaktan öte bir anlam taşımaz. O dönemde sanat da tüm insani içeriklerinden boşalmış olarak, insanlığı tanrısallığın bir kuklası diye belirlemiştir. Ortaçağ resim sanatında insan, insandan başka bir şeydir; donuktur. Bu sanatın ilgi alanı dinsel konularla ve azizlerin yaşam öyküleriyle sınırlanmıştır. O resimlerde gerçek anlamda ne doğa ne de insan vardır. Ortaçağ resimlerinde en eski atalarımızın estetik kaygılarına benzer bir kaygıyı bulamayız; çünkü bu dönemin sanatı, estetik dışı bir çizgide gelişmektedir.

Ortaçağın estetik anlayışı ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) Güzele, sadece güzel olduğu için değer verilmiştir.
B) Ortak estetik yargıların varlığı yadsınmıştır.
C) Sanatçılar, estetik hakkında halkı bilinçli kılmaya çalışmışlardır.
D) Sanat, inanç biçimlerini temellendirmede kullanılan bir araç olarak görülmüştür.
E) Sanat etkinliği, kendini inanç alanından soyutlamıştır.

14. "Güzel" ya da "çirkin" değerlendirmesi, Platon ve Aristoteles'ten beri daima birbirinden ayrı tutulmuş, doğanın mı sanata yoksa sanatın mı doğaya model oluşturduğu tartışılmıştır. Kimi zaman doğa güzelliği sanat güzelliği için bir model olarak kabul edilmiştir. Kimileri ise, doğa güzelliğini kavramanın, ancak sanat eğitimi aldıktan sonra olanaklı olabileceğini savunmuşlardır.

Aşağıdakilerden hangisi, doğa güzelliğini kavramanın sanat eğitimi ile olanaklı olabileceğini ileri sürenlerin görüşünü yansıtır?

A) Biz romantik olduktan sonra dağlar güzelleşti.
B) Ortak estetik yargıların varlığından söz edilebilir.
C) Zevkler ve beğeniler tartışılmaz.
D) Sanatçı, çevreden bir takım izler taşır.
E) İnsan, doğadaki güzellikleri görerek sanat güzelliğini yaratabilir.

© Güvender Yayınları

1. – "Dünya kendi ekseni çevresinde batıdan doğuya doğru döner" yargısı bir hakikattir; ama bu hakikat güzel değildir.
– Fransız heykelci Rodin: "Tanrı'nın eli güzeldir; ama hakikat değildir" der.

Bu bilgilere dayanarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) Güzel, iyi olduğu gibi, iyi de güzeldir.
B) Her hakikat güzel değildir, her güzel olan da hakikat değildir.
C) Güzel, çıkar gözetmeyen bir doyuma konu olur.
D) Bir şeye elverişli olan şey, iyi ve güzeldir.
E) Güzelin, bilgi bakımından değeri olan hakikatle ilişkisi kurulabilir.

2. Sanatçı, sadece görünüşleri kopya eden bir kimse olmamalı, dış görünüşe takılıp kalmamalı, onun gerisindeki özü, değişmez esası yakalamalıdır.

Bu görüşte, sanatçıdan beklenen nedir?

A) Simgelere değer vermesi
B) Duygulara dayanması
C) Sübjektif olması
D) Asıl güzelliği araması
E) Varolanı taklit etmesi

3. Croce'ye göre sanat eseri, bir bilim adamı tavrıyla ele alınıp nesnel olarak değerlendirilemez. Sanatçı, bütünüyle kendine özgü olan bir estetik yaşantıyla eserini oluşturur. Bu anlamda sanat eseri öznel bir yaşantının dışlaşmasıdır.

Croce'a bu görüşüne dayanarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) Ortak estetik yargılar vardır.
B) Sanatçı mükemmelliği yaratıcı gücünü kullanarak ortaya koyar.
C) Bilim ve estetiğin ortak olduğu yönler vardır.
D) Estetikte duygular önem taşımaz.
E) Sanat, doğayı taklit eder.

4. Sanattaki güzellik, insan yaratıcılığının bir sonucu olarak sonradan ortaya çıkan bir güzelliktir. Filozofların çok büyük bir bölümü, sanat güzelliğini doğa güzelliğinden üstün tutar. Onlara göre sanat, insanları doğaya, doğal güzelliğe götürür; sanat güzelliği, doğadaki güzellikleri kavramada kılavuzluk eder. Çünkü, doğadaki güzelliği fark edebilmek için insan sanatla ilgilenmeli ve onun eğitimini almalıdır.

Bu parçadaki görüşler aşağıdaki yargılardan hangisini desteklemektedir?

A) Doğadaki güzelliklerin değeri ancak sanat anlayışıyla kavranabilir.
B) Her sanat eğilimi kuşaktan kuşağa aktarılır.
C) Sanat eserinin özgünlüğü, onu yaratan sanatçının tarzından kaynaklanır.
D) Her sanat eseri, değerini başka eserlerden alır.
E) Sanatta içerik, sanatçının eserinde aktardığı mesaj olarak karşımıza çıkar.

5. Sanatta öznelci görüşe göre, bir sanat eseri değerini insanda uyandırdığı duygulardan, estetik yaşantıdan alır. Yoksa bu kendi başına taşıdığı bir nitelik değildir.

Öznelci görüş burada aşağıdakilerden hangisini savunmaktadır?

A) İnsanlardan bağımsız bir estetik değerin olamayacağını
B) Estetik nesnelere çıkarsız yaklaşılması gerektiğini
C) Her güzelin sanat olarak değerlendirilemeyeceğini
D) Sanatın ancak doğanın taklidiyle gerçekleşebileceğini
E) Sanat eserinin nesnel bir şekilde değerlendirilmesi gerektiğini

© Güvender Yayınları

6. Hegel'e göre güzel, her şeyin ilkesi olan ideanın duyulara görünüşüdür. Sanatın amacı da ideali göstermektir. Sanatta güzel, ideaya uygun hale getirilmiş gerçektir.

Bu parçaya göre Hegel'in sanat anlayışını aşağıdakilerden hangisi ifade eder?

A) Sanatta, bir eserin güzelliği hakkında yargıda bulunulamaz.
B) Sanat eserinin değeri sağladığı yararla ölçülür.
C) Bir eser, insanlarda haz uyandırdığı ölçüde güzel olarak görülür.
D) Sanattaki güzellik, idea ile duyulur biçimin tam uyuşmasıdır.
E) Sanat eseri doğal olanın yansıtılmasıyla ortaya çıkar.

7. Zevklerin ve beğenilerin tarşılamayacağı yargısı doğru mudur? İnsanlar arasında beğeni ve zevk bakımından bir ortaklık var mıdır? Beğeniyi ve beğeni yargısını belirleyen bazı kurallar, ilkeler olamaz mı? Nasıl oluyor da insanlar, bazı sanat eserleri üzerinde anlaşabiliyorlar?

Bu parçadaki sorular aşağıdakilerden hangisiyle ilgilidir?

A) Ortak estetik yargıların olup olmadığı
B) Estetiğin temel konusu
C) Estetiğin temel kavramları
D) Güzellik, hakikat ve yüce ilişkisi
E) Doğa güzelliği ile sanat güzelliğinin farkı

8. Bir eser, değerini kendinde taşır. Güzellik, nesnel olarak insandan bağımsız bir biçimde vardır. Bir nesne güzelse, insan olsada olmasa da güzel olmaya devam edecektir. Bu anlamda bir sanat eseri hakkında hem güzel hem çirkin diye iki yargıda bulunulamaz. Bunlardan ancak biri doğrudur.

Bu parçaya dayanarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) Sanatın bir yaratma olduğuna
B) Ortak estetik yargıların bulunmadığına
C) Güzellikte ölçülülüğün önemli olduğuna
D) Ortak estetik yargıların bulunduğuna
E) Bilimin, sanatı değerlendiremeyeceğine

9. Kanta göre güzel;
- Nicelik bakımından herkesin hoşuna gidendir.
- Bağıntı bakımından, kendi dışında bir amaç olmadan hoşa giden şeydir.
- Kiplik bakımından, zorunlu olarak hoşa giden şeydir.

Kant'ın bu görüşünden aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) Güzel, koşulsuz olarak beğeniye karşılık gelen şeydir.
B) Varlık, yalnızca onu gören ve seyreden bilinç için güzeldir.
C) Sanatın amacı ideal olanı göstermektir.
D) İdeal olan, gerçek güzellikten üstündür.
E) Asıl güzellik, duyularla algılanan güzellik değildir.

10. Estetik alanındaki öznelci kurama göre estetik değer, örneğin bir nesnenin şeklinin kare olması gibi nesneye ait bir özellik değildir. Bir nesne hakkında "Bu bana göre kare şeklindedir." veya "Ben bunu kare bir nesne olarak görüyorum." demek mantıksızdır. Ama bir resim hakkında "Ben bu resmi güzel buluyorum." demek hiç de mantıksız değildir.

Buna göre estetik değer hakkında aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Bir nesneyi estetik olarak değerli kılan şey, kendi özelliklerinin dışında, beğeni unsurlarıdır.
B) Estetik değer, nesnenin, duyusal olarak dışa yansıyan şeklidir.
C) Bir nesne duyusal alanın sınırlarında olduğundan, bireylerce değerli görülür.
D) Estetik değerle ilgili, bireylerin dışında kesin ve doğru bir ölçüt bulunabilir.
E) Estetik değerle ilgili ölçütler farklılık göstermez.

© Güvender Yayınları

11. Sanatçının yöneldiği alan ile arasındaki ilişkinin bir sanat yapıtına dönüşmesi, ortaya bir üçüncü öğeyi çıkarır. Bu öğe, alımlayıcıdır. Alımlayıcı, eser hakkındaki görüşünü genellikle bir yargı ile dile getirir. Bu, ya bir beğenidir ya da değildir. Örneğin "Bu tablo güzeldir, bu şiir güzel değildir" gibi.

Bu parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) Sanatçı, sanat eserinin tek belirleyicisidir.
B) Sanat anlayışı zamanla değişir.
C) Alımlayıcı, sanat eseri hakkındaki duygularını yargıya döker.
D) Birbirinin eşi olan ürünler sanat eseri sayılmazlar.
E) Güzellik duygusu kişiyi yüceltir.

12. Sanat felsefesi, sanatın ne olduğunu, sanatın ifade biçimlerini, sanat eserlerinin özelliklerini ele alarak sanat üzerine çözümlemeler yapar. Sanat felsefesinin alanı yalnızca insanın ürettiği sanat eserleridir. Yani sanat felsefesi özel olarak sanat eserleriyle ilgili kavram ve problemleri çözer. Buna karşılık estetik, daha geniş bir tanımla tüm nesnelerde var olan güzellikle ilgilenir. Estetik, genel anlamda güzelliğin doğasını yalnızca sanat eserinde değil, doğada da analiz eder. O halde estetik genel olarak güzeli inceleyen felsefi disiplinken, sanat felsefesi yalnızca sanatı inceleyen bir felsefi disiplindir.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki sonuçlardan hangisine varılabilir?

A) Sanat felsefesi kendini sanat ile sınırlamaz.
B) Sanat felsefesinin ele aldığı tek konu ve problem güzellik değildir.
C) Estetiğin alanı, sanat felsefesinin alanından kapsamlıdır.
D) Sanat felsefesi, güzelliğin yanında başka kavramları da analiz eder.
E) Tarihsel süreç içinde insanlar daha çok sanat felsefesinin konularını ele almışlardır.

13. Estetiğin, doğa ya da sanat ayrımı yapmadan doğrudan doğruya güzelliğe yöneldiği yerde; sanat felsefesi, yalnızca sanata ve sanattaki güzelliğe yönelir. Buna göre sanat felsefesi, bir sanat eseri meydana getirilirken hangi öğe ve süreçlerin söz konusu olduğunu ele alır; sanat eserini tecrübe ederken hangi öğelerin işe karıştığını açıklar.

Bu parçada aşağıdaki konulardan hangisi vurgulanmaktadır?

A) Estetik ile sanat felsefesinin benzerliği
B) Estetik ile sanat felsefesinin farkı
C) Estetik ile sanat felsefesinin duygulara yönelmesi
D) Estetiğin topluma katkıları
E) Estetik ve sanat felsefesinin çelişkileri

14. Sanattaki güzellik, insan aklının ve duygusunun bir ürünü olarak doğadaki nesnel güzelden daha üstündür. Hatta bir romantik sanat felsefecisi, "Dağlar, biz romantik olduktan sonra daha da güzelleşti" demektedir. Estetik öznenin, belli bir estetik tavırla estetik nesneyi beğenmesi sonucu güzellik açığa çıkar. O halde güzellik, estetik öznenin beğenisidir; yani özneldir. Eğer estetik öznenin estetik bakışı yoksa nesne kendi başına güzel olamaz; çünkü onu beğenecek bir özne, değerlendirecek bir zihin yoktur.

Bu parçadan hareketle güzellikle ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Doğadaki güzellik sanatta bulunan güzellikten daha üstündür.
B) Güzel ve güzellik yargılarının herhangi bir şekilde tanımlanması olanaksızdır.
C) Estetik, özneden bağımsız olarak kendiliğinden var olan uyumlu bütünlüktür.
D) Güzellik, öznenin estetik beğenisi sonucu oluşan bir durumdur.
E) Güzellik, insanların sanat açısından gelişmelerini sağlayan bir kavramdır.

© Güvender Yayınları

1. Benedetto Croce'a göre, her sanatçı kendi duyumlarını ve izlenimlerini alır ve bunları kendi ruhunda sentezleyerek onları kendinde yaşar. Bu yaşantılarını yine kendine özgü bir biçimde ifade eder. Her ifade sanatçının kendi ruhunda özgün olarak yaşadığı estetik yaşantılardır. Sanatçıya özgü bu yaşantı, çeşitli araçlarla dışlaştırılır. Bu estetik yaşantı, bir defaya özgü ve biriciktir; tekrarı ve aynısı olamaz. Bu nedenle estetik yargılar tamamen özneldir. Eğer böyle olmasaydı sanat bir yaratı olamazdı.

Bu parçaya dayanarak varılabilecek sonuç aşağıdakilerden hangisidir?

A) Estetik değer insandan tamamen bağımsız olarak vardır.
B) Estetik değer ve yargılar objektif olarak belirlenebilirler.
C) İnsanların ortak olarak benimseyecekleri estetik yargılar yoktur.
D) Estetik tavır, doğal olanı sanat eserine çevirir.
E) Estetik yargılar, bilimsellik ve özgürlük alanlarının kesiştiği bir yerdir.

2. Sanat eseri, doğal nesnelerden farklılık gösterir. Doğal süreçler ve oluşumlar sonucunda ortaya çıkan doğal nesneler, doğa manzaraları güzel olarak nitelenebilseler de sanat eseri olarak görülemezler; çünkü sanat, doğal olana karşıt olan bir etkinliktir. Onun temel niteliği insanın yaratıcı gücüne bağlı olmasıdır.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılamaz?

A) Sanat ve doğa birbirine karşıt kavramlardır.
B) Sanat eserleri ve doğal nesneler her zaman birbirlerine benzerler.
C) Doğal nesneler insanda estetik haz oluşturabilir.
D) Sanat eserleri tek ve özgün nesnelerdir.
E) Sanat eseri, sanatçının yaratıcılığının ürünüdür.

3. Sanatçı önce doğadan temel izlenimleri alır, bunları sentezler, hayal gücünde ve zihninde belli bir anlamla yorumlar. Sanatçının zihninde ve ruhunda anlam kazanan bu izlenimler, bir kez yaşanılan estetik deneyimlerdir. Sanatçı, belleğinde daha fazla tutamayacağı bu estetik deneyimleri dışlaştırarak bir sanat ürünü meydana getirir. Bu sanat eseri bir defalık yaşanan estetik deneyim ve hazdan kaynaklanır. Bu nedenle sanat eseri biriciktir.

Bu parçadaki bilgiler aşağıdaki yargılardan hangisini desteklemektedir?

A) Sanatçı, doğada ve gerçeklikte gördüğü düzeni ve uyumu olduğu gibi eserinde taklit eder.
B) Sanatçının taklit ettiği nesne ve araçlar sanatın türünün ne olduğunu belirler.
C) Sanatçı, doğada olmayan mükemmelliği, kendi eserinde ifade eder.
D) Ortaya konan bir eserdeki güzellik asıllarına ne kadar çok benzerse, sanat o kadar iyi olur.
E) Duyu ve akıl insana egemen olduğunda, insan sanat açısından özgür olur.

4. Estetik heyecan uyandıracak eserleri bize veren çalışmaya 'sanat', bu çalışmayı yapıp eser veren insana da 'sanatçı' denir. Sanatçının ortaya koyduğu ürün, 'sanat eseri'dir. İşitsel olan, kulağa seslenen müzik gibi sanatlar, 'fonetik sanat' adını alır. Görmeyle ilgili olan, göze hitap eden resim, heykel, mimari gibi sanatlar, 'görsel sanatlar'dır. İnsanın güzeli çirkinden ayırt etme yetisine 'beğeni' adı verilir.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisine yer verilmektedir?

A) Sanatın gelişme seyrine
B) Estetiğin temel kavramlarının tanımına
C) Her varlığın sanatsal yönünün bulunduğuna
D) Sanatın giderek değer kazandığına
E) Sanatın, sanatçı ile eseri arasında sınırlandığına

© Güvender Yayınları

5. Gerçekten var olanlar, duyusal dünyadaki varlıkların ilk örnekleri olan idealardır. Duyusal dünyadaki varlıkları taklit eden sanat, insanı asıl gerçeklikten uzaklaştırdığı için iyi sanat değildir. Görünenleri yansıtan sanatçı, ideaların kopyasını taklit etmektedir. Eğer sanatçı nesnelerin ilk örnekleri olan ideaları yansıtabilirse, o zaman gerçek sanata ulaşır.

Bu görüşe göre gerçek sanat nedir?

A) Sanatçının, görünenlerin biçimleriyle oynamasıdır.
B) Pratik yararı olan varlıklara estetik değer yüklenilmesidir.
C) Güzel ideasının açığa çıkarılmasıdır.
D) Beğeni toplayan varlıkların sanat akımlarının etkisi altına sokulmasıdır.
E) Doğal olanın biçimlendirilmesidir.

6. Herkesin bir zevki, bir beğenisi vardır. Bir insan, çiçeklerden lâleyi sever, başka biri menekşeyi; bir insan çam ağacından hoşlanır, bir başkası ise çınardan; biri alaturka müziği sever, bir diğeri klasik müziği; biri Mozart'ı, bir başkası Bach'ı dinlemekten hoşlanır.

Bu parçadaki örnekler aşağıdaki yargılardan hangisini desteklemektedir?

A) Her beğeninin geçerli olduğunu söylemek, sanata ve sanatçıya değer vermektir.
B) İnsanlar kadar beğeniler ve zevklerin varlığı, insanların tutarlı olamadığını gösterir.
C) İnsanlar, zevk ve beğenilerini kendilerine göre ortaya koyarlar.
D) Her beğeninin anlaşılır kabul edilmesi, bir değer anarşisinden başka bir şey değildir.
E) Herkesin bir zevki vardır demek, her beğeni yargısının o kişi için geçersiz olması demektir.

7. İnsan yalnızca içinde doğup büyüdüğü ve kendisine hazır olarak verilmiş bir evren içinde yaşamaz. İnsan, hazır olarak bulmadığı ama kendisinin ortaya koyduğu bir evren içinde de yaşar. Bu kültür evreninde, sanat eserleri önemli bir yer tutar.

Bu parçada sanatla ilgili aşağıdaki görüşlerden hangisine yer verilmektedir?

A) İnsan dışında, nesnel dünyada yer alan güzelliklerden söz edilemez.
B) Sanat, insan yaşamının önemli etkinliklerinden biridir.
C) Doğa, her zaman sanata model olmuştur.
D) Sanat, doğanın taklit edilmesinden ortaya çıkar.
E) İnsanların ortak estetik yargılarından söz edilemez.

8. Doğada gerek hazır bulduğumuz, gerek meydana getirdiğimiz bir takım nesneler vardır ki, onları algılamanın bize farklı bir duygu veya heyecan verdiğini söyleyebiliriz. Bunlarla anlatılmaya çalışılan, genel olarak "güzel" diye adlandırılan şeylerdir ve bu güzel denen şeyleri seyretmemiz veya algılamamızın bizde uyandırdığı tepki ise hoş bir heyecan tepkisidir. Öte yandan bu durumun kendisinden çok, kaynağında bulunan şeyi ön plana çıkarabilir ve bizde bu heyecanı uyandıran şeyin ne olduğunu araştırabiliriz. Bu, "güzel" diye adlandırılan değerdir.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi sözkonusu edilmektedir?

A) Oluşturduğumuz, meydana getirdiğimiz şeylerin bize sağladığı yararlar
B) Dünyaya yönelme biçimlerimiz arasında herhangi bir farkın bulunmadığı
C) Bireysel ve toplumsal planda gerçekleştirilmesi gerekli olan eylemlerin nitelikleri
D) Doğada hazır bulunan nesnelerin, insanlara daha çok heyecan verdiği
E) Estetik beğeninin kaynağının irdelenmesi

© Güvender Yayınları

1. Doğadaki güzellik, estetik özneden bağımsız olarak kendiliğinden var olan uyumlu bir bütünlüktür. Denizle ormanın birleştiği bir koy veya güneşin denizden batışındaki kızıllık doğadaki güzelliklere sadece iki örnektir. Doğacılar, doğal güzelliğin sanat güzelliğinden daha üstün olduğunu savunurlar. Doğadaki güzelliği taklit eden insan, sanattaki güzelliğe ulaşır. Doğa insandan önce güzeldi ve insan bu güzelliği sanata yansıtmak istemiştir. Doğanın güzelliği verilmiş bir güzelliktir. İnsan bu verilmiş güzelliği kendi estetik bakışıyla farklı derecelerde görebilir ve bir esere aktarabilir.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Güzellik, bir beğeni yargısıdır; fakat bu beğeni yargısının kaynakları farklı olabilir.
B) Sanattaki güzelliğe ulaşmanın yolu, doğadaki güzelliğin taklit edilmesinden geçer.
C) Güzel ve güzellik yargıları, herhangi bir bütünün, ayrıntılarıyla oluşturduğu uyumdur.
D) Sanattaki güzellik, nesnel bir beğeni gücüyle etkilenişin ürünüdür.
E) Sanatta karşımıza çıkan uyum, düzen, birlik, yücelik, basitlik, ölçülülük ve güzelliktir.

2. Sanat, sanatçının sezgileri ile etkileşim içinde olan duyguların ve değerlerin ifadesidir. Bu değerler sistemi her çağın tarihsel durumuna ve sanatçının yaşadığı toplumsal koşullara göre şekillenir. Sanatçı bu koşullarda elde ettiği dünya görüşünü eserlerinde ortaya koyar. Bunun için sanat, toplumsal değerlere göre anlam kazanır.

Bu parçadan aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Sanat eseri yıllar geçtikçe değer kazanır.
B) Estetik tavır, sanatın anlam kazanmasına yol açar.
C) Sanat, toplumun temel niteliklerini yansıtır.
D) Sanatçı, sanatını gerçekleştirirken özgürdür.
E) Sanattaki güzel, doğadaki güzelden farklıdır.

3. Bir koyu gören inşaat mühendisi, koyu bir tatil beldesi için inşaat alanı olarak görüyorsa hiçbir estetik bakışa ve tavra sahip değildir. Aynı koyu bir başkası güzel olduğu için değerli buluyorsa, o, estetik bakışa ve tavra sahiptir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi estetik tavrın belirleyici bir özelliğidir?

A) Nesneye yarar amacıyla yaklaşma çabası
B) Çıkara dayanmayan beğeni duygusu
C) Evrensel estetik anlayışlara uyma isteği
D) Varlığı sorgulayarak doğal yönünü ortaya çıkarma arzusu
E) Güzeli doğadan ayırma isteği

4. Sanat eserini yaratan sanatçı, yaratması sırasında söz konusu olan duyguları yalnızca bir kez yaşayabilir ve ifade edebilir. Örneğin, Victor Hugo eserlerinde bize aktardığı duyguları yalnızca bir kez yaşamış ve ifade etmiştir. Kendisi, o eserleri bir kez daha oluşturamaz.

Bu parçada sanat eserinin aşağıdaki özelliklerinden hangisi vurgulanmaktadır?

A) Tek ve biricik olması
B) Yarar amacı taşımaması
C) Üstün değer taşıması
D) Estetik kaygıyla ortaya konması
E) Beğeni duygusuna hitap etmesi

5. Sanat eseri, hangi türden olursa olsun kendisi ile kaynaşanı derinden etkiler. Aynı romanı seven, aynı konseri birlikte dinleyen insanlar arasında kendiliğinden bir yakınlaşma olur. Böylece onun etkisi bireyden topluma yayılır.

Bu parçadaki örnekler aşağıdaki yargılardan hangisini desteklemektedir?

A) Ortak estetik yargılar vardır.
B) Ortak beğeni alanlarından söz edilemez.
C) Estetikte, beğeninin ölçütü yoktur.
D) Göze hoş gelen şeyler güzeldir.
E) Beğeninin genel kabul görmesi bizi kuşkulandırır.

© Güvender Yayınları

6. Hamlet tragedyası karşısında;

I. Bir edebiyat tarihçisi, Hamlet ile Danimarka Prensi arasındaki ilgiye yönelebilir; bunu araştırmak ister.
II. Bir başkası, Hamlet'in ahlaksal kişiliğine hayran olur, onunla ilgilenir.
III. Bir üçüncüsü ise, tragedyayı seyretmek için seyreder; salt bir haz duymak için ona yönelir.

Yukarıdaki I. ve II. kişinin yönelişinde estetik tavır yoktur; ancak III. kişinin yönelişi estetik tavra örnektir.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi estetik tavrın belirleyici özelliğidir?

A) Beğeniye konu olan nesnenin somut nitelikte olması
B) Bir varlığın, çıkar gözetmeyen beğeniyle değerlendirilmesi
C) İlgi duyulan nesnenin, güzel olmanın dışında başka niteliklerinin de ilgi toplaması
D) Kişinin, bir nesneyi kişisel beklentileri doğrultusunda değerlendirmesi
E) Beğeninin, insanlardaki ortak duygudan kaynaklanması

7. Croce'a göre estetik yaşantı sanatçıya özgü, öznel bir yaşantıdır. Sanat yapıtı bu öznel yaşantının dışlaştırılmış biçimidir. Bu dışlaştırılmış sanat eserine bakan kişi de aynı şekilde öznel bir estetik yaşantı içerisine girecektir.

Croce bu görüşünde aşağıdakilerden hangisini vurgulamaktadır?

A) Güzellik, eserdeki bazı niteliklerden oluşur.
B) İnsanın dışında, güzellik dediğimiz bir nitelik vardır.
C) Güzellik nesnel bir değer olduğundan, nesnenin kendisinde bulunur.
D) Bir eserin estetik değeri, insanda uyandırdığı duyguya bağlıdır.
E) Estetik değer, eserin taşıdığı güzellikten doğar.

8. Sanat eserinin oluşumunda biçimin büyük rolü vardır. Eserin alacağı biçimi yakalayan sanatçı, o andan başlayarak hayallerini bu biçim üzerinde yoğunlaştırır, duygu ve heyecanlarıyla ona renk katar. Bunun için, sanatkâr bir ruha sahip olmak gerekir. Sanat eseri, insan ruhunun en çok yoğunlaştığı, sanatçının kendisini eserine derinden verebildiği anlarda oluşur. Gerçek sanat eseri, coşkulu, gizemli ve mistik durumların ürünüdür.

Bu parçada sanat eserinin ortaya çıkışını etkileyen aşağıdaki etkenlerden hangisi vurgulanmaktadır?

A) Sanatçının çevreyle olan etkileşimi
B) Sanatçının içsel durumu
C) Sanatçının bilgisi
D) Sanatçının bağlandığı ilkeler
E) Sanatçının geçmiş yaşantısı

9. Aristoteles'in, yöneldiği obje bakımından sanatı iyi veya kötü olarak ayırması, günümüze kadar gelen iyi ve kötü karakterlerin oluşmasına neden olmuştur. Eğer taklit objesi olan insan, "iyi" bir insansa, taklit de iyi, ahlâki ve soylu olacaktır. Taklit edilen insan "kötü" ise, meydana gelen taklit eseri de ahlâki yönden sıradan ve kötü olacaktır. Bu ayırım, tragedya ve komedya arasındaki ayrımı oluşturmaktadır. Çünkü tragedya ortalamadan daha iyi olan karakterleri, belki de soyluları; komedya ise ortalamadan daha kötü karakterleri, yani sıradan insanları taklit etmektedir.

Aristoteles'in bu parçadaki görüşlerine dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Güzel kavramını görünüşler dünyasından, diğer kavramlar gibi ayırmak gerekir.
B) Sanatın niteliği, taklit ettiği varlıkların niteliğine bağlıdır.
C) Sanat, içinde bulunduğumuz dünyayı yücelterek yansıtmalıdır.
D) Zararlı sanat karşısında, coşup gitme ve kaybolma tehlikesi vardır.
E) Sanat, kendi başına bir amaç durumundadır.

© Güvender Yayınları

1. Sanat eserleri sanatçının ruhunda bir an için meydana gelen bir ifadenin (güzelliğin) maddi görünüşleridir. Sanat adına ortaya konan her ifade tarzı bireysel bir nitelik taşır. Bu nedenle herkesin bu ifade biçimi karşısındaki değerlendirmesi farklı olabilir.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Sanat eserleri insanlara hoş duygular yaşatırlar.
B) Sanat eserleri insanı önceden farkına varamadığıyla karşı karşıya getirir.
C) Sanat eserinin ortaya çıkışında izleyicinin de rolü vardır.
D) Yaşamın değerinin kavranması sanat eserleri ile olur.
E) Sanat eserleri üzerindeki beğenilerde ortak bir anlayış yoktur.

2. Estetik heyecanın ilk şartı, şüphesiz duyumdur. Fakat bu duyum imgeleri uyandırmazsa, onları duygulandırmazsa estetik heyecan bir anlık ve geçici kalır. Bir tablodan, bir şiirden, bir senfoniden beklediğimiz şey yalnızca çizgilerin, renklerin, sözcüklerin ya da seslerin soyut düzenlemesi değil, bu düzenle sanatçının bir ruh anını sonsuzlaştırmasıdır. Duyum, sanatın başlangıç noktasıdır. Fakat duyumlar imgeleri uyarmadıkça, aklın değerlendirmesinden geçirmedikçe tam estetik heyecan uyanmaz.

Bu parçada aşağıdaki görüşlerden hangisi ileri sürülmektedir?

A) Estetik beğenilerin tartışılamayacağı sözü doğru olabilir.
B) Estetik tavır, çıkar gözetmeyen bir beğeniye karşılık gelir.
C) Ortak estetik yargıların varlığına olan inanç, sanat yapıtının özgün oluşuyla bağdaşmaz.
D) Eksiksiz estetik heyecan, duyusal hazzın biçimsel ve duygusal hazlarla birleşimidir.
E) Estetik, güzel üzerine düşünme çabasıdır.

3. Estetik obje, genel olarak estetik sujenin kendisiyle estetik ilgi içine girdiği bir varlık anlamına gelir. Estetik suje, geniş anlamında doğa varlığını oluşturan insan, canlı, inorganik varlıklarla estetik ilgi kurduğu gibi, resim heykel, yapı, şiir, roman vb. sanat yapıtlarıyla da ilgi kurar. İster doğa varlıkları isterse sanat yapıtları olsun, bütün bunlar estetik obje dediğimiz varlığı oluştururlar.

Bu parçada anlatılanlar aşağıdaki yargıların hangisinde özetlenmektedir?

A) Doğa güzelliği olmadan sanat güzelliği eksik kalır.
B) Estetik obje, doğada ve sanatta aynı nitelikte-dir.
C) Estetiğin kapsamına hem doğa hem sanat güzelliği girer.
D) Güzeli, doğa varlığı ve sanat yapıtı olarak ayırmak bir eksikliktir.
E) Estetik suje olmadığında da doğada ve sanatta estetik obje varolmaya devam eder.

© Güvender Yayınları

4. Sanat yapıtının formundan söz edildiği zaman, genellikle eserin, onu meydana getiren parçaların karşılıklı ilişkilerinin sonucu olan bütünsel organizasyon anlamında genel yapısı anlatılmak istenir.

Bu parçaya göre, sanat yapıtının formunu ifade eden aşağıdakilerden hangisidir?

A) Sanat yapıtını oluşturan unsurların ahenkli birlikteliğidir.
B) Sanat yapıtı karşısında hissedilen duygusal durumdur.
C) Sanat yapıtına kendinde bir değer olarak yönelinmesidir.
D) Sanat yapıtının alımlayıcıya göre anlam kazanmasıdır.
E) Sanat eseri ile ilgili beğeninin başkalarıyla paylaşılmak istenmesidir.

5. "Su belli basınç altında 100 °C'de kaynar." yargısı bilimseldir. Bu yargının doğruluğu ya da yanlışlığı söz konusudur. Fakat "Bu resim güzeldir." şeklindeki estetik yargısının bilgi açısından doğruluğu söz konusu değildir.

Bu bilgiler aşağıdaki yargılardan hangisini desteklemektedir?

A) Güzellik, objenin kendinden kaynaklanan bir niteliktir.
B) Güzellik ile doğruluk arasında benzerlik vardır.
C) Güzellik geçicidir, doğruluk devamlıdır.
D) Bizim için güzel olan bir varlık, başkası için de güzel olabilir.
E) Güzellik değeri bilgi ve mantık yönünden ele alınamaz.

6. Plotinos, güzelliği ruha bağlamıştır. Cisim güzel değildir; güzelliği dışarıdan edinir. Cisim, ancak ruh dünyasından kendisine ışık vurursa güzel olabilir.

Plotinos'a göre güzellik nedir?

A) Matematiksel bir orandır.
B) Sınırlı olan ideadır.
C) Ruhun cisme yansımasıdır.
D) Herkes tarafından beğenilendir.
E) Tüm insanların yararına olandır.

7. Kant'a göre "güzel", genel bir hazzın objesi olarak hayal edilen, kavrama dayanmayan şeydir. Bu nedenle onun bilgi ve mantıksal bir değerle ilgisi yoktur. Örneğin "Şu orman güzeldir." denildiğinde, onun bilgisinden ve kavramından değil, estetik bir obje olarak kendisinden haz alındığı ve güzel olduğu dile getirilmiş olur.

Kant, bu parçada aşağıdaki görüşlerden hangisini savunmaktadır?

A) Güzellik, doğrulukla ilişkilidir.
B) Güzellik, Tanrısal aklın evrendeki ışımasıdır.
C) Güzellik, Mutlak ruhun nesnelerde görünüşe gelmesidir.
D) Güzelliğin, doğrulukla bir ilişkisi yoktur.
E) Güzel, iyi; iyi de güzeldir.

© Güvender Yayınları

8. Cezanne: "Gördüğümüz, algıladığımız her şey dağınıktır, akıp geçicidir. Doğa hep aynıdır. Ama onun görünen görünüşü daima değişir. Bizim sanatımız, bu değişen görünüşlere bir süreklilik, yücelik vermektir. Sanat onlara hayal gücümüzde bir ölümsüzlük vermelidir." görüşünü savunur.

Cezanne'ın bu parçadaki görüşünde anlatmak istediği aşağıdakilerden hangisidir?

A) Gerçek sanatçı, yapıtlarında kendi kişiliğinin ipuçlarını verir.
B) Sanatçı, yaşadığı kültürün dışına çıkamaz.
C) Sanat, doğadaki gerçekliğin tamamen değiştirilmesini gerektirir.
D) Sanatçı yapıtlarında, doğanın değişmeyen niteliklerini ortaya koymalıdır.
E) Sanatta önemli olan, sanat eserinin özü ve biçimi arasındaki uyumdur.

9. Asur uygarlığında meydana getirilmiş bir boğa kabartmasını anlayabilmek ve de yorumlayabilmek için "boğa - kral - mitoloji" üçgeninin titiz bir şekilde tespit edilmesi gereklidir. Eğer o uygarlığın başına geçen kral; iyi bir boğa avcısı ise ve bu mitosa dayalı sanat yapıtları meydana getirilmişse, alımlayıcının Asur mitolojisinden haberdar olması gerektiği de kendiliğinden ortaya çıkmaktadır.

Bu parçada, alımlayıcı ile ilgili aşağıdakilerden hangisi vurgulanmaktadır?

A) Alımladığı eserin oluşturulduğu kültürel ortamı tanıması gerektiği
B) Alımladığı eserlerin gittikçe kendisini geliştirdiğini bilmesi gerektiği
C) Alımladığı eser ile ilgili beğenisini başkaları ile paylaşması gerektiği
D) Alımladığı esere çıkar gözetmeyen bir tavır ile yaklaşması gerektiği
E) Alımladığı eserle duygusal yakınlık kurması

1. Estetik olanın, özünde kendisi için varolduğu iddia ediliyor. Bunda şaşılacak bir şey yok; çünkü sanat ve güzellik hiçbir kimse veya topluluk için var değilse, kendileri için varolmalılar. Bu durumda estetik olanın, onları tüketebilme gücüne sahip herhangi bir kimse için varolduklarını söylemek ile onların her şeyden önce kendileri için varolduklarını söylemek arasında hemen hiç fark yok gibi görünüyor. Tıpkı paranın değerinin, onu cebinde taşıyabilen veya bankada biriktirebilen herhangi bir kimse için varolduğunu söylemek ile soyut değişim düzeyinde aslen kendisi için varolduğunu söylemek arasında kaydadeğer bir fark olmaması gibi.

Bu parçada anlatılanların aşağıdaki sorulardan hangisiyle doğrudan ilişkisi <u>kurulamaz?</u>

A) Sanat sanat için mi, sanat toplum için mi?
B) Sanatın amacı nedir?
C) Güzelliğin belirlenmesinde izleyicinin rolü nedir?
D) Güzel olan, kendinde bir değer midir, yoksa değeri alımlayıcısına mı bağlıdır?
E) Estetik olanın değeri, onu algılayan kişiye mi bağlıdır?

2. Sanat eserinin önemli bir özelliği, yarar amacı taşımamasıdır. Sanatın ortaya koyduğu ürünlerde pratik kullanım değeri aranmaz. Pratik bir amaç güdülmesi, sanatın gelişimini engeller. Sanat eseri kendiliğinden bir değer taşımaktadır.

Bu parçaya göre sanat eserinin taşıdığı değeri aşağıdakilerden hangisi belirler?

A) Estetik kaygıyla, sadece güzel olması amacıyla yapılması
B) Belli sanat akımlarının izlerini taşıması
C) Doğal olanın yansıtılmasına çalışılması
D) Yaşamdan gelen değerlere sıkı sıkıya bağlı olması
E) Uygulamaya dönük bir yönünün ortaya çıkması

© Güvender Yayınları

3. Sanatçı, gerçekliğin ince bir gözlemleyicisi olarak tam anlamında bilinçli insandır. Ancak insan özene bezene kendi oluşturduğu değerler üzerinde tam anlamında bilinçli olmayabilir. İzleyiciden usta olmasını bekleyemiyorsak, sanatçıdan da bilgin olmasını bekleyemeyiz. Ayrıca sanatta öyle yaratma anları vardır ki, sanatçı kendini, kendince aşılmış duyar. Onun yaratısı zaman zaman bir kendiliğinden yaratı özelliği gösterir. Bu durumda sanatçı çok zaman kendi yaratısı üzerine yoğun bir bilinçlenme çabası içinde olmayacaktır.

Bu parçadan aşağıda verilenlerden hangisine ulaşılabilir?

A) Sanat eseri bilinçdışı bir etkinliğin ürünü olabilir.
B) Her sanatçı kendi çalışmalarında tutarlı davranmaya özen gösterir.
C) Sanat eserlerinin değerlendirilmesine ilişkin katı bir zorunluluk vardır.
D) Her insan sanat eserine aynı oranda değer vermeyebilir.
E) Sanatçı, ortaya bir ürün koyarken toplumsal değerleri göz önünde bulundurur.

4. Bir sanat eseri ya da bir doğal yaratı karşısında "güzel", "çirkin" gibi yargılarda bulunuruz. Örneğin bir şiirden, bir resimden haz duyduğumuzda dile getirdiğimiz yargı, bizim ruhsal durumumuzu belirten estetik yargılardır. Estetik yargılarda birisinin güzel bulduğu resmi ya da müzik parçasını, bir başkası güzel bulmayabilir.

Bu parçada estetik yargıların hangi özelliği üzerinde durulmuştur?

A) Güzeli yansıtması
B) Öznel olması
C) Çıkar gözetmemesi
D) Başkalarıyla paylaşılabilmesi
E) Varlığı sorgulaması

5. Sonbahar hüzün mevsimidir çoğuna göre. Gerçekten bir hüzün vardır belki de. Sararmış, etrafa saçılmış hafif nemli yaprakların kapladığı bir koruda yürürken dokunduğunuzu hissediyorsanız, hüznün rengini görüyorsanız, bastığınız yerde doğanın kendi müziğini, yaprakların hışırtılarını duyuyorsanız ve tüm bu seslerin, görüntülerin ardında doğanın diğer (canlı - cansız) nesnelerinin sessizliğini duyuyor, görünmeyeni görüyorsanız, yaşadığınız hazzın yanında hüznün de yaşandığını duyumsayıp zıt duyguların gelgitlerini yaşıyorsanız demek ki siz, çıkarsız beğeniyi deneyimliyorsunuz.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi söz konusu edilmektedir?

A) Estetik yaşantının sınırı
B) Sanat eserinin oluşumu
C) Estetik yaşantı süreci
D) Doğa ve sanat ayrımı
E) Sanatın toplumsal işlevi

6. Sanattaki güzel bilmecesini çözmek için ikibinbeşyüz yıldan beri bitip tükenmez çabalar sarfedilmiştir. Betimleyici, çözümleyici, eleştirici, normatif ve spekülatif açılardan konuya yönelen çabalar birbirini izleyip durmuştur. Bu bilmece, çözülemezliği oranında araştırmacılara hep cazip gelmiş; sanat yapıtının, gerçeklik ile, onu seyreden (alımlayıcı) ile ve son olarak onu yaratan (sanatçı) ile olan ilişkisi sürekli ele alınmıştır.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine varılabilir?

A) Sanattaki güzellik doğa güzelliğinden üstündür.
B) Güzellik, tarih boyunca estetiğin tek kavramı olarak kalmıştır.
C) Zaman içinde sanatsal güzelliğe ilgi duyanların sayısı artmıştır.
D) Sanattaki güzellik, günümüzde felsefi bir sorun olmaktan çıkmıştır.
E) Sanattaki güzellik sorunu, sorun olma niteliğini hep korumuştur.

© Güvender Yayınları

7. Sanatı; "bize bir sevinç ve mutluluk duygusu verecek tarzda nesnelerin düzenlenmesi" diye tanımlamak mümkündür. Bu düzenlemeyi gerçekleştiren sanatçının yaratıcı duyarlılığı veya hayal gücüdür. Sanatçı, kendi ilgi alanı içinde bulunan unsurları birbirleriyle uyumlu bir şekilde düzenleyerek, bizde adına estetik haz veya sevinç denilen bir duygu meydana getirir. Sanatçı, bize görünen dünyanın gerisinde veya altında bulunan asıl gerçeklik ve varlığın özü hakkında da bir haber verme amacındadır.

Bu parçaya dayanarak sanat ile ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine <u>ulaşılamaz?</u>

A) Nesnelerin hoşa gidecek biçimde yeniden oluşturulmasıdır.
B) Sanatçının duyguları ve düş gücü önemli rol oynar.
C) İşbirliği içinde yürütülen bir çabayla anlam kazanır.
D) Ortaya koyduğu nesnelerin amacı duygusal haz vermektir.
E) Duyusal alanın ötesinde kalanlarla ilgili fikir vermeye de çalışır.

8. Resimleri biraz da olsa görüp anlayabilmek, ancak kişisel deneyimlerimizi geliştirmekle mümkündür. Resme bakmak, görmek, algılamak ve resimsel dünyanın güzelliklerinin tadını çıkarabilmek ancak çok müze ve sanat galerileri gezmekle ve okumakla mümkündür. Aksi takdirde güzel ve çirkin kavramlarının dışına çıkamayan sözcüklerle yetinmek zorunda kalırız.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi vurgulanmaktadır?

A) Heyecanları denetleme yetisinin sanatla kazanılabileceği
B) Farklı güzellik anlayışını kabul etme eğiliminin resimlerle açığa çıktığı
C) Resimlerin sanatçının dünyaya bakış açısını yansıttığı
D) Farklı sanat dallarının farklı duygu ve düşünceleri yansıttığı
E) Estetik değerlendirme yetisinin yaşantılarla geliştiği

1. Estetik, insan tarafından yapılmış olan ya da doğada bulunan güzel şeylere yönelir; bizim güzel olarak nitelediğimiz bu şeylerle ilgili deneyimimizde ve yargımızda söz konusu olan değerleri, tavırları ve standartları analiz eder.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi üzerinde durulmaktadır?

A) Estetiğin oluşum süreci
B) Estetiğin kapsadığı alan
C) Estetiğin sanattan farkı
D) Estetik ve felsefe arasındaki ilişki
E) Estetik yargıların durumu

2. Bir eserin sanat eseri olabilmesi için, alıcıya zevk ya da estetik yaşantı vermesi gerekir. Estetik değer eserin kendisinde değil, uyandırdığı yaşantıda bulunur.

Bu görüşün temelinde aşağıdaki varsayımlardan hangisi yer alır?

A) Sanat eseri doğal bir yaratı değildir.
B) Sanat eserinin değeri, onun alımlayıcıyla olan ilişkisine bağlıdır.
C) Bir eser, sanatçının duygularını yansıtmakla sanat değeri kazanır.
D) Bir nesneyi sanat eseri yapan şey, onun kendine özgü özelliklerine bağlıdır.
E) Sanatsal beğeni, ortak estetik yargı olarak ifade edilir.

3. Bütün naturalist anlayışların temelinde, doğanın güzel bir varlık olduğu, bu güzelliği ile sanata örnek olacağı, onu değiştirmenin gereksiz olduğu düşüncesi yatar. Buna göre de sanat, güzel olan doğayı yansıtmalıdır.

Bu parça aşağıdaki görüşlerden hangisini desteklemektedir?

A) Sanat, taklittir.
B) Sanat bir yaratma biçimidir.
C) Sanat, oyundur.
D) Sanat, yeni olanı kurgulamaktır.
E) Sanat, fayda ortaya koymaktır.

4. Tarih boyunca neyin sanat olarak adlandırılacağına yönelik fikirler sürekli değişmiş, bu geniş anlama zaman içinde değişik kısıtlamalar getirilip yeni tanımlar oluşturulmuştur. Bugün sanat terimi birçok kişi tarafından çok basit ve net gözüken bir kavram olarak kullanılabildiği gibi akademik çevrelerde sanatın ne şekilde tanımlanabileceği, hatta tanımlanabilir olup olmadığı bile hararetli bir tartışma konusudur. Açık olan nokta ise sanatın tüm insanlığın bir değeri olduğu, kısıtlı veya değişik şekillerde bile olsa her kültürde görüldüğüdür.

Bu parçada sanatın hangi yönü üzerinde durulmuştur?

A) Evrensel olması
B) İnsan doğasını yansıtması
C) Kurmaca bir dünya oluşturması
D) Dış dünyayı alışılandan farklı yansıtması
E) İzleyicisinin estetik duygularını geliştirmesi

5. Sanatçının yaptığı şey, sayısız olaylar ya da olabilecek olaylar arasından en önemlilerini çekip çıkararak, onlara yeni boyutlar kazandırarak değerlerini belirtmek, başka insanların da onların anlamlarını görebilmesini sağlamaktır. Sanat, bakış açınıza ve iç dünyanızın sorunsuzluğuna göre yaşamın ta kendisidir.

Bu parçada vurgulanan düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

A) Sanat eserinin sunumu sanatçının kendinedir.
B) Sanatın oluşturulmasının temelinde estetik kaygılar yer alır.
C) Sanat, yaşam alanının yorumlanmasıdır.
D) Sanatta kalıcı eserler ortaya konur.
E) Sanatçılar özel yeteneklere sahiptir.

© Güvender Yayınları

6. Sanatın ne olduğu konusu çağlara, toplumlara, üzerinde durulan sanat alanına göre bazı değişiklikler göstermektedir. Sanat insancıl bir faaliyettir ve insanı etkileyen her şey, sanatı da etkilemektedir. Sanat, sanatçıya bağlı bir ürün olarak sanatçının kişiliğinden ve orijinalliğinden büyük ölçüde etkilenir.

Bu parçada vurgulanan düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

A) Sanatın kaynağında eğlence ve oyun vardır.
B) Sanatı diğer etkinliklerden ayıran, öğreticiliğidir.
C) Sanatta faydadan çok sanat kaygısı egemendir.
D) Sanatın yapısında görelilik vardır.
E) Sanatın esası, doğayı taklit etmektir.

7. Croce: "Doğa, kendiliğinden ne güzel ne de çirkindir; doğa nesnelerini güzelleştiren, onu değiştiren, hayal gücü katarak tinselleştiren sanat etkinliğidir."der.

Croce, bu sözünde aşağıdakilerden hangisini anlatmak istiyor olabilir?

A) Doğa, güzelliğini kendinde taşır.
B) Sanat, doğal güzelliğe anlam kazandırır.
C) Sanattaki beğeniyi geliştiren eğitimdir.
D) Sanat yapıtına güzellik kazandıran doğadır.
E) Sanatçı, hakikatin araştırıcısıdır.

8. Estetiğin doğa ya da sanat ayrımı yapmadan doğrudan doğruya güzelliğe yöneldiği yerde, sanat felsefesi, yalnızca sanat ve sanattaki güzelliğe yönelir. Buna göre sanat felsefesi, bir sanat eseri meydana getirilirken hangi öğe ve süreçlerin söz konusu olduğunu araştırır.

Bu parçadan hareketle sanat felsefesi ile ilgili aşağıdaki sonuçlardan hangisine ulaşılabilir?

A) Varlığı, varlık olmak bakımından ele alır.
B) Nesnesine uygun olan bilgiyi araştırır.
C) Eylemlerin gerisindeki ilkeleri inceler.
D) Doğada bulunan güzelliği ele alır.
E) İnsan elinden çıkan güzelliği inceler.

9. Kant'a göre insan, bir sanat eseri karşısında, "Bu güzeldir." derken diğer insanların da onu güzel bulmasını ister. "Bir şiire güzel diyorsam, herkesin onu güzel bulmasını beklerim." der. Güzel beğenisi çıkarsız bir hazdır. İnsanlar çıkar gözetmeden bir nesneye yöneldiğinde aynı güzelliği görecektir.

Kant'ın bu görüşüne göre, insanların yönelinen bir nesnede "aynı güzelliği görmeleri" **aşağıdakilerden hangisine bağlıdır?**

A) Heyecanlarını denetleyebilmelerine
B) Sanatçının büyüklüğünü anlamalarına
C) Kuşkucu bir yaklaşım belirlemelerine
D) Estetik tavır sergilemelerine
E) Yarar beklentisiyle nesneye yönelmelerine

10. Platon'a göre, duyusal dünyadaki varlıklar gerçekten var değildirler. Gerçekten var olan şeyler, duyusal dünyadaki varlıkların ilk örnekleri olan idealardır. Duyusal dünyadaki varlıkları taklit eden sanatlar, insanı asıl gerçeklikten uzaklaştırdığı için, iyi sanat değildirler.

Platon'a göre, bir sanatın iyi olarak nitelendirilmesi aşağıdakilerden hangisine bağlıdır?

A) Duyusal alanın dışındaki gerçekliğe yönelmesine
B) Doğadaki varlıkları olduğu gibi yansıtmasına
C) Kavranamaz olana ulaşmaya çalışmasına
D) İnsanın yararına yönelik olmasına
E) Yaşama konu olmasına

11. Sanatçı, günlük yaşamın kaba - saba sayılabilecek tekdüze hallerinden kaçmak, dünyayı kendi ideallerindeki dünya haline getirmek istemekte; bu idealini de sanatında gerçekleştirmektedir.

Sanatçı parçada belirtilen ideale aşağıdakilerden hangisini gerçekleştirerek ulaşabilir?

A) Heyecanlarını denetleme yetisi kazanarak
B) Gerçekliğe farklı bir anlam kazandırarak
C) Doğadaki güzellikleri üstün tutarak
D) Kendi kişiliğinin ipuçlarını vererek
E) Varolmanın anlamını sorgulayarak

© Güvender Yayınları

12. Kant'a göre, insanlarda tıpkı zihne benzer bir ortak duygu vardır. Kant buna "ortak estetik duygu" diyor. Biz nasıl zihne dayanarak ortak bilimsel yargılar veriyorsak, "ortak estetik duygu"ya dayanarak da estetik yargılar veririz. 'Güzel bir tablo' dediğimizde, aynı tabloyu gören herkesin, aynı ortak estetik duyguya sahip olunduğundan, aynı estetik yargıyı vermesini bekleriz. Burada benim verdiğim bir estetik yargı öznel ve bireysel bir hoşlanmaya dayanarak değil, bütün insanlar için ortak olan estetik duyguya dayanarak verdiğim yargıdır.

Kant bu görüşünde aşağıda verilenlerden hangisini vurgulamaktadır?

A) Estetik yargıların kişisel beğeniye dayanmakla birlikte zorunlu ve genel geçer olduğunu
B) İnsanların estetik algılamalarının yaşam sürecinde ortaya çıktığını
C) Beğeni yargılarının oluşumunda öznelliğin rol oynadığını
D) Her güzelin, sanat eseri olarak değer kazanmayacağını
E) Sanatın ahlaki bir nitelik taşıması gerektiğini

13. Doğal süreçler ve oluşumlar sonucunda ortaya çıkan varlıklar (örümcek ağı, sarkıt ve dikitler), doğa manzaraları güzel diye nitelenseler de sanat eseri sayılmazlar. Çünkü sanat, doğal olana karşıt bir kavramdır; bir tasarım sonucunda ortaya çıkan etkinliktir. İnsanın yaratıcı etkinliğiyle oluşturulan, doğada bulunmayan fakat insan tarafından meydana getirilen eserdir.

Bu parçada <u>daha çok</u> aşağıda verilenlerden hangisi üzerinde durulmaktadır?

A) Sanatın, doğal nesnelerden farklılık gösterdiği
B) Her ürünün sanat yönünün olabileceği
C) Güzel olan her şeyin değerli görüleceği
D) Evrensel bir sanatın olmadığı
E) Sanatın, estetik kaygıya dayandığı

14. "Güzellik" mutlak değil, göreli bir kavramdır. Güzellik, şeylere belli bir biçimde bakış tarzımızın sonucu olup, kişinin duygularıyla, özellikle de beğeni duygusuyla ilgili bir konudur. Bu çerçeve içinde güzellik, bilincin tasarımsal bir içeriğine yönelik çıkar gütmeyen ve bir beğeni duygusu ya da hazla tamamlanan bir seyirden başka bir şey değildir.

Bu parça, güzellikle ilgili aşağıdaki yargılardan hangisini <u>desteklemez?</u>

A) Üzerinde uzlaşılmış değildir.
B) Alımlayıcısına bağlı olarak şekillenir.
C) Yaşamın her anında vardır.
D) Alımlayıcısına estetik zevk verir.
E) Estetik değeri vardır.

15. – Platon'a göre güzellik, bir ideadır.
– Aristoteles'e göre güzellik, matematiksel olarak orantılı ve ölçülü olandır.
– Kant'a göre güzel, çıkarsız hoşa gidendir.

Bu bilgilerden hareketle aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) Herkesçe kabul edilen bir güzellik anlayışı vardır.
B) Güzelliğe ilişkin görüşler özneldir.
C) Güzellik, doğanın taklidinden doğar.
D) Güzellik, düşünce yoluyla elde edilir.
E) Güzellik kavramı evrenseldir.

16. Sanat eserlerinin somut bir yararı olmamasına karşın, soyut olarak insanı üzüntülerinden ve acılarından uzaklaştırır. Ona sınırsız zevkler verir. Kısacası, sanat eseri meydana getirildikten sonra insanları sevinçle yaşamaya yüreklendirir.

Bu parçadaki görüş aşağıdaki yargılardan hangisini desteklemektedir?

A) Sanat, bir yaratmadır.
B) Sanat, bir yansıtmadır.
C) Sanat, gerçek dışı bir etkinliktir.
D) Sanat, yaşamda işlevseldir.
E) Sanat eseri biriciktir.

© Güvender Yayınları

Siyaset Felsefesi

Test - 1

1. Devlette, insanların yurttaş olarak hakları değil, ödevleri vardır. Onların özgürlüğü, yaşamlarını tamamen denetim altında tutan devlete hizmet etmektir. Siyasal iktidarın merkezileşmesinin amacı güvenlik ve istikrarı geliştirmek, devletin üyeleri için yaşamı güvence altına almaktır.

Bu görüşte aşağıdakilerden hangisi üzerinde durulmaktadır?

A) Toplumsal kural ve düzenlemelerin insanın özüne aykırı olduğu gerçeğine bağlı olarak devletin yadsınabileceği
B) Yuttaşların, yaşadıkları çağa egemen olan siyasi görüşlerden kendilerini kurtarabilecekleri
C) Devlete bağlı yurttaşların hiçbir durumda mutlu olamayacakları
D) Devletin, işleyişiyle ilgili bilgileri yurttaşlarıyla paylaşmasının düzene katkı yaptığı
E) Yurttaşların, kendilerini koruyacak devlete karşı yükümlülüklerini yerine getirmeleri gerektiği

2. Devlet yönetimi bürokratlar ve seçilmişlerle gerçekleşir. Bürokratlar atama ile geldiklerinden uzun yıllar devletin kademelerinde görev alabilmekte ve devletin işleyişini çok iyi bilmektedirler. Seçilmişlerin ise devletin işleyişini aynı düzeyde bilmeleri beklenemez. Bu durumda bürokratlar, seçilmişleri istedikleri gibi yönlendirebilmekte, bu durumda seçilmişlerin egemenliği kullanmadaki etkisi azalmaktadır.

Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisi demokratik yönetim için endişe edilen bir durumdur?

A) Seçimlerin her dönemde yenilenmesi
B) Devletin varlığını devam ettirmesi
C) Devlet işleyişinde görev dağılımının yapılması
D) Seçmen iradelerinin yönetimdeki temsil gücünün azalması
E) Devletin egemen gücü temsil etmesi

3. Hobbes'a göre insan, doğal olarak toplumsallığa uyarlı bir varlık değildir. Daha çok korunma içgüdüsünün etkisinde bulunan insan, belli bir toplumsal anlaşma söz konusu olmadığı zaman canının çektiğine sahip olmak isteyecektir. Böylesi bir durumda herkes kendini korumak isterken hiç kimse korunamayacaktır. İç savaşlar bunun böyle olduğunu bir çok defa göstermiştir. Bu yolda insanın her şey üzerinde hak ileri sürmekten çıkması gerekir. Toplumsal anlaşma ya da toplumsal barış, tek çıkar yoldur.

Hobbes bu düşüncesinde aşağıdakilerden hangisini dile getirmektedir?

A) Bireyleri ortak bir amaç etrafında birleştirmenin güçlüğünü
B) İnsanların her türlü düşünceye saygılı olması gerektiğini
C) İnsanları toplumsal anlaşma çerçevesinde birbirine karşı korumanın zorunluluğunu
D) Toplumsal sözleşmelerin zaman içerisinde geçerliliğini kaybedeceğini
E) Her toplumun kendine göre bir yaşam biçiminin olduğunu

4. Yurt edindikleri bölgede yaşayan insanların oluşturduğu hukuki ve siyasi otoriteye devlet denir. Devlet, yurttaşların temel gereksinimlerini karşılamak için kurulmuş olan en büyük otoritedir.

Buna göre devletle ilgili aşağıdaki yargılardan hangisi <u>söylenemez</u>?

A) Devletin temelinde, yurttaşların gereksinimleri vardır.
B) Devlet, otoritesini başka güç merkezleriyle paylaşır.
C) Devlet, belli temel öğeleriyle ortaya çıkar.
D) Devlet, gücünü kendini oluşturan varlık nedeninden alır.
E) Her devlet aynı güçte ortaya çıkmaz.

© Güvender Yayınları

5. Eski demokratik devletler, doğrudan demokrasilerdi; yurttaşlar temsilcilerini seçmek yerine her konuda tartışıp öyle oy veriyorlardı. Doğrudan demokrasiler sadece göreli olarak az sayıda katılımcıyla veya verilecek az sayıda karar olduğu zaman uygulanabilir. Oldukça çok sayıda ve farklı konuda oy verecek büyük miktarlarda insanın varoluşunun yarattığı pratik güçlük, elektronik iletişimin buna yavaş yavaş izin vermesi mümkün olmakla birlikte, olağanüstü büyüktür.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi üzerinde durulmaktadır?

A) Demokrasi anlayışında gerçekleşen değişiklikler
B) Doğrudan demokrasinin uygulanmasında karşılaşılan güçlükler
C) Demokrasinin, eski toplumların yönetim anlayışına yaptığı katkılar
D) Toplumları ulusal birlik etrafında toplamanın güçlükleri
E) İdeal düzeni belirleyen ölçütler

6. Hobbes'e göre insan, doğası gereği bencildir. Onun bütün eylemleri bu bencil doğasının isteklerini tatmin etme yönündeki çabaları olarak açıklanabilir. Şimdi bu tür insan doğası anlayışından hareket eden Hobbes'un, siyaset kuramında varacağı sonuçla, insanın doğası gereği hiç de bencil olmadığını, onun zaman zaman veya aynı zamanda başkalarının iyiliği için çalıştığını ve diğer insanlarla işbirliği yapmaktan hoşlandığını söyleyen Locke'un veya insanın doğası bakımından kesinlikle iyi olduğunu, kötülüğün uygarlığın eseri olduğunu söyleyen Rousseau'nun siyaset felsefelerinde varacakları yer şüphesiz birbirinden farklı olacaktır.

Bu parçadan aşağıda verilenlerden hangisine ulaşılabilir?

A) Siyaset, felsefede önemli bir yer tutar.
B) Her siyaset kuramı, belli bir insan doğası anlayışına dayanır.
C) Siyasetle yönetilen insanlara güven duyulmaz.
D) İnsanlar sözleşme sonucu kendilerini yönetecekleri işbaşına getirirler.
E) Siyasete ilişkin görüşler diğer bilgi dallarından yararlanmalıdır.

7. Toplumsal yaşam için temel kaynak, bireyin doğasıdır. Bu nedenle devlet, bireylerin korunmaları ve gelişimlerini sağlamak için vardır.

Bu görüşe göre devletin amaçları arasında aşağıdakilerden hangisi yer almaz?

A) Bireylerin ahlâkça olgunlaşmalarını sağlamak
B) Bireylerin temel ihtiyaçlarının karşılanmasına çalışmak
C) Bireylerin kendilerini geliştirebilmelerine yardımcı olmak
D) Bireylerin erdem bakımından daha iyi olabilmelerine çalışmak
E) Bireylerin deneyimlerinden yararlanmaya çalışmak

8. John Stuart Mill, bireyin hak ve özgürlüklerine önem veren bir düşünürdür. Ona göre bireyin özgürlük mücadelesi, hükümdarların güçlerini azaltmayı amaçlayan bir mücadele olarak ortaya çıkar. Bireyin özgürce gelişebilmesi için, devletin müdahalesi en aza indirgenmelidir. Amaç, bireylerin korunmasıdır.

Parçada, John Stuart Mill'in, siyaset felsefesinin hangi temel konusuna ilişkin görüşleri yer almaktadır?

A) Bürokrasinin gerekliliğine
B) Devletin doğuşunun açıklanmasına
C) Karmaşa ve düzen ilişkisinin açıklanmasına
D) Birey devlet ilişkisine
E) Temel kavramların açıklanmasına

9. Sofistler, doğal hukuk ile insanlar tarafından oluşturulmuş olan pozitif hukuk arasında bir ayrım yaparlar; bu ayırımdan sonra onlar, doğal hukukun yanında yer alırlar. Onlara göre nasıl ki doğada güçlü olan yaşıyor ve kendi çıkarlarını hayata geçirmeye çalışıyorsa, toplumda da güçlü olan egemen olmalıdır.

Buna göre Sofistlerde ideal bir düzenin temel özelliği aşağıdakilerden hangisidir?

A) İnanç özgürlüğünün olması
B) İnsanların bir otoriteye bağlanma gereksinimi duyması
C) Doğal özgürlüğün yaşanması
D) Yeni yönetim tekniklerinin geliştirilmesi
E) Devletin yönetimde kendini hissettirmesi

© Güvender Yayınları

10. – Platon; eski Yunan şehir devletlerini incelemiş ve devlette iyi ve doğru olanı gerçekleştirmek için adaleti uygulamanın doğru olacağını söylemiştir
– Aristoteles; çeşitli gözlem ve incelemelere dayanarak devleti ayakta tutan şeyin karşılıklı yardımlaşma olduğunu ileri sürmüştür.

Platon ve Aristoteles'in devlet hakkındaki bu görüşlerine dayanarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) Devlette çıkarcılığı savunmuşlardır.
B) Devlet hakkında farklı görüşler ileri sürmüşlerdir.
C) Gerçek dışı görüşler ileri sürmüşlerdir.
D) Devletin sınırlarını belirlemişlerdir.
E) İlk devlet çalışmalarını başlatmışlardır.

11. Aristoteles'e göre devletin asıl amacı, yurttaşların ahlâki bakımdan gelişmeleri ve olgunlaşmalarıdır. Devlet bu amaç için vardır. Ona göre, devlet yönetimleri kendi başlarına iyi ya da kötü değildirler, ancak söz konusu amacı gerçekleştirebilmelerine göre iyi ya da kötü devlet vardır.

Aristoteles'e göre devletin temel amacı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Dinsel misyonu yerine getirmek
B) Egemen sınıfların çıkarına hizmet etmek
C) Kamu vicdanı ile hukuk arasında uygunluk sağlamak
D) Bireylerin erdemli olmasını sağlamak
E) Ulusal birliği güçlendirmek

12. Thomas More, yaşadığı dönemin İngiltere'sinde bütün kötülüklerin, mal ve mülkün sayıca az, fakat zengin ve işsiz bir sınıfın elinde toplanmış olmasından kaynaklandığını ileri sürmüştür. Bu durum nedeniyle halkın büyük bir çoğunluğu, hem maddi hem de manevi bakımdan yoksulluk içine düşmüştür.

Bu parçaya göre More'un yaşadığı dönemin İngiltere'sinin özelliği aşağıdakilerden hangisidir?

A) Gelir dağılımı eşit değildir.
B) İnsanların inanç özgürlüğü amaçlanır.
C) Demokratik kurumların işlemesi sağlanır.
D) Yasalar titizlikle uygulanır.
E) Bireysel gelişime önem verilir.

13. Rousseau, insanın ancak sözleşme ile katıldığı ve özgür iradesi ile onayladığı devleti meydana getirmekle özgürlüğe kavuşabileceğini savunur. Böyle bir devlet, yurttaşların iyiliğini sağlamak isteyen genel bir bilinçtir. Rousseau'ya göre, insan özgür olarak doğar, ama her yerde zincirlere vurulmuş olarak bulunur. Ancak insan bu sözleşme ile katıldığı ve kendi özgür iradesi ile onaylayıp bağlandığı bir devlet meydana getirmekle kargaşadan kurtulabilir. Böyle bir devlet genel iradeye dayanacaktır. Genel irade, yurttaşların iyiliğini sağlamak isteyen genel bir bilinç, bir duygudur.

Rousseau'nun bu görüşüne dayanarak devlet ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) İnsanlar dış güçlerin etkisinden kurtulabilmek için topluluklar oluşturmuşlardır.
B) Devlet, bireylerin kendi iradeleriyle oluşturduğu anlaşmaya dayalı bir yapıda gerçek değerini bulur.
C) Devlet, doğanın bir devamı olarak büyük insandır.
D) Yeryüzünde ideal bir düzenin kurulması mümkün değildir.
E) İnsanın özgürlüğe ulaşması ancak kanunların tam uygulanmasıyla mümkündür.

14. George Orwell, "Hayvan Çiftliği" romanında, domuzların liderliğindeki hayvanların devrim yapıp çiftliğin yönetimini ele geçirmelerini anlatır. Domuzlar, zamanla kendi düzenlerini kurarlar. Fakat kısa zamanda eski sahiplerine benzemeye başlamışlardır. Üstelik çiftliğin dışarıyla temasını keserler. Sonuçta çiftlikteki hayvanlar için değişen tek şey efendiler olmuştur. Diğer hayvanlar biraz daha yemek ve rahat etmeyi istedikçe, domuzlar, "yoksa eski efendinin geri dönmesini mi istiyorsunuz?" diyerek herkesi sustururlar.

Orwell'in bu romanı aşağıdaki yargılardan hangisi için kanıt olabilir?

A) Toplumsal yaşam, insanın ihtiyaçlarını karşılayabilmesi için gereklidir.
B) Meşruiyetin haklılığı yönetilenlerin desteğine bağlıdır.
C) İktidardakiler adaletle toplumu yönetirler.
D) Devlet işleyişi hukuk kurallarına göredir.
E) Egemenliği kullanan kişiler öncelikle kendi çıkarlarını düşünürler.

© Güvender Yayınları

1. Eşitliği temele alan yaklaşım, kapitalist ekonominin uygulanması sonucunda toplumda biri üretim araçlarına sahip olan kapitalist sınıf, diğeri de yalnızca emeğini satabilen işçi sınıfı olmak üzere iki sınıfın kaldığını savunur. Bunlardan kapitalist sınıf, her fırsatta daha çok zenginleşen bir sınıftır. Kapitalistin zenginleşmesi, işçinin yoksullaşması pahasına olur. Böyle bir toplum ise insanı geri plana iter.

Aşağıdaki yargılardan hangisi bu parçadaki görüşe ters düşer?

A) Kapitalist ekonomi toplumu sınıflara böler.
B) Kapitalist ekonomi işçinin yoksullaşmasına neden olur.
C) Kapitalist ekonomilerde insana aynı değer verilmez.
D) Kapitalist ekonomilerde her çalışan üretime katkı yapmaz.
E) Kapitalist ekonomilerde, emeğiyle çalışan herkes toplumun gözdesidir.

© Güvender Yayınları

2. Toplumsal düzen yozlaştığı ve bireyin gereksinimlerini karşılayamaz duruma geldiğinde, bazı düşünürler haksızlıkları giderecek, bozuklukları ortadan kaldıracak ve insanları daha mutlu kılacak toplum düzenleri tasarlamışlardır. İşte filozofların adalet, eşitlik ve özgürlük gibi bir takım ilkeleri temele alarak, olması gerekene göre tasarladıkları ideal devlet düzenine ütopya adı verilir.

Bu parçaya göre "ütopya"ların amacı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Filozofların hayal gücünün gelişmesine katkıda bulunmak
B) Toplumsal hayata ilişkin, mantık ilkelerine göre düzenleyici önlemler almak
C) İnsanları gelecekte karşılaşacakları sonuçlar konusunda uyarmak
D) İnsanların mutsuz olmalarına neden olan etkenleri ortadan kaldırmak
E) İktidarın halk üzerindeki baskısını genişletmek

3. Anarşizm'e göre, insanlar üzerinde bir devlet sistemi kurulması insanlara zarar ve kötülük getirir. Dolayısıyla bu akım, insanların, kendi ihtiyaçlarını ve hedeflerini gerçekleştirmek için devleti yıkarak diledikleri gibi örgütlenebileceklerini öne sürer. Anarşizm, yasaya ya da düzene karşı en küçük bir saygı göstermez ve devletin yıkılmasını amaçlar.

Bu parçadaki görüşler aşağıdaki yargılardan hangisini desteklemektedir?

A) Anarşizm, katı bir devletçilik anlayışını benimser.
B) Anarşizm, insanlar için sınırlı özgürlüğü savunur.
C) Anarşizm, topluma düzen vermek amacıyla oluşturulan devlete karşıdır.
D) Anarşizmin benimsenmesi ancak devlet düzeninde olanaklıdır.
E) Anarşizm, katı ahlâk kurallarını temele alan bir yaklaşım sergiler.

4. Bireyler ekonomik anlamda özgür olurlarsa diledikleri gibi üretirler, ürünlerini diledikleri gibi pazarlayıp birbirleriyle rekabet ederler. Ekonomik yaşam böylelikle bir düzen kazanır. Bireyler ekonomi alanında kendi çıkarlarını gerçekleştirerek zenginleştikçe, bu zenginlik ve refahtan yavaş yavaş o toplumdaki herkes pay almaya başlar.

Bu görüşte olanların aşağıdakilerden hangisini savunduğu söylenebilir?

A) İnsanların sahip olduğu bir takım değişmez temel haklar vardır.
B) Bütün toplumsal kötülükler, insanların özgür olmalarından kaynaklanır.
C) Bireysel girişimciler engellenerek eşitliğe dayanan bir toplum modeli oluşturulmalıdır.
D) Bireyler kendi amaçlarını gerçekleştirirken toplumunda çıkarına uygun olan gerçekleşmiş olur.
E) Hukuk, kaba kuvvetle değil, yasalarla gerçekleştirilen bir zorbalıktır.

5. Aristoteles'e göre yönetenler, tek kişi, azınlık ya da çoğunluk olabilir. Buna bağlı olarak ortaya farklı yönetim biçimleri çıkmaktadır. Bunlar tek kişinin, genelin yararını gözeten yönetimi olarak "monarşi"; azınlığın, genelin yararını dikkate alan yönetimi olarak "aristokrasi"; çoğunluğun, genelin yararını gözeten yönetimi olarak "demokrasi"; azınlığın sınıfsal çıkarını gözeten yönetimi olarak "oligarşi" ve tek kişinin kişisel çıkarını hedefleyen yönetimi olarak "tiranlık"tır.

Buna göre Aristoteles, farklı yönetimlerin ortaya çıkmasını aşağıdakilerden hangisine dayandırmaktadır?

A) Yönetenlerin, genelin yararını gözetmelerine, kişinin ya da sınıfın çıkarını kollamalarına
B) İnsanların karakter ve gereksinimleri gibi doğal eğilimlerinin farklı olmasına
C) İnsanların ahlaki bakımdan olgunlaşmaları için bir yönetime gereksinim duymalarına
D) İnsanların doğal yapılarının adil bir yönetimi gerekli kılmasına
E) Vatandaşlık haklarını değerli gören yönetimlerin, değişik uygulamalar başlatmalarına

© Güvender Yayınları

6. Aristoteles'e göre devlet, yurttaşların ahlâki bakımdan olgunlaşması ihtiyacından doğmuştur. Platon'a göre devletin varlık nedeni, bireyleri erdemli insanlar olarak yetiştirmektir. Eğer devlet bu amaçların yerine getirilmesini hedeflemişse meşrudur. Devletin dinsel misyonu yerine getirmek amacıyla kurulduğunu savunanlara göre ise devlet, bu misyonu yerine getirdiği sürece meşrudur.

Bu parçaya dayanarak meşruiyetin kaynağıyla ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Devlet hangi nedenden dolayı ortaya çıkmışsa, meşruiyetin kaynağı odur.
B) İktidarı sürdürme teknikleri arasında en etkili araç, otoriteyi sağlamaktır.
C) Meşruiyetin kaynağı hakkındaki görüşler, devletin varlık koşulunu açıklamada yetersizdir.
D) Devlet, ortak iradenin bir ürünü olduğundan, her faaliyeti meşru niteliktedir.
E) İktidar, sürekliliğini sağladığı ölçüde meşrudur.

7. Eşitlik olmadan özgürlük olamaz. Çünkü herkesin kendisini geliştirmek ve gerçekleştirmek için özgürlüklerden eşit bir biçimde yararlanma hakkının bulunmadığı koşullarda özgürlükten söz edilemez. Bundan dolayı eşitlik yolunda atılacak her adım, insanlar arasındaki yapay farklılıkları ortadan kaldırarak, gerçek özgürlüğe doğru bir yöneliş olur.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki sonuçlardan hangisine varılabilir?

A) Özgürlüğün eşlik etmediği bir düzen yoktur.
B) Özgürlük sayesinde insan kendini belirler, gerçekleştirir.
C) Mutlak özgürlük, insanların yaratıcılığını geliştirir.
D) Mutlak özgürlük, güçlülerin egemenliğini pekiştirir.
E) Özgürlüğün, eşitlikle tamamlanması gerekir.

8. Hukuk dilinde "adalet", uyulması gereken ilkeleri ve izlenmesi gereken süreci ifade eder. Bir adalet sisteminin amacı, bireylerin haklarını korumaktır. Tabii ki bu, mahkemelerde sonuçlanan her davanın adaletli olduğu anlamına gelmez. Bir yasa veya mahkeme kararı adaletsiz olarak görülebilir. Sosyal ahlâk alanında adalet ise, genel olarak toplumun düzeni, ekonomik ve siyasal yapısı, kısaca bütün sosyal kurumlarının işleyiş yapısı ile ilgilidir. Bununla birlikte, bireyler düzeyinde adalet, kişilerin temel haklarını ifade eder.

Bu parçadan hareketle aşağıdakilerden hangisine varılabilir?

A) Eşitlik ilkesi, adaletin temel ilkesi iken, aynı zamanda eşitlik hakkı temel özgürlükler arasındadır.
B) Adalet çok boyutlu bir kavramdır ve kullanıldığı bağlama göre anlam çeşitliliği olur.
C) Adalet, aynı durumda olanlara farklı, farklı olanlara da aynı davranmayı gerektirir.
D) Biçimsel açıdan ele alındığında, adalet konusunda ortaya konan kuramlar tutarlı olmalıdır.
E) Gerçek adalet ilkelerine ulaşmak için, bencillikten, tutkulardan ve önyargılardan kurtulmak gerekir.

9. İnsanlar devlet oluşturmak için sözleşme yaparlar; fakat sonra o devlet, üyelerinin üstünde bir otorite haline gelir ve bireylerin davranışları üzerinde zorunlu olarak kısıtlamalar yapar. Otorite yönetmeye muktedir olduğu sürece her yurttaşın ona sadakat borcu vardır. Otoriteye karşı direnme asla meşru değildir.

Bu görüşe göre devlet, gücünü nereden alır?

A) Evrensel hukukun geçerliliğine çalışılmasından
B) Yönetim sorumluluğunun ayrıcalıklı kişilere paylaştırılmasından
C) Üretim ilişkilerinin süreklilik göstermesinden
D) İşleyişiyle ilgili olarak yurttaşların bilgilendirilmesinden
E) Yurttaşların, üstün bir otorite üzerinde iradeleriyle birleşmelerinden

10. Toplumsal yaşamda yasaları ve hukuk sistemlerini düzenleyecek, yasalara uyulmaması halinde bir takım organlar aracılığıyla bunlara itaat edilmesini sağlayacak bir güce ihtiyaç duyulur; bu gücün adı devlettir.

Bu parçaya göre devletin temel amacı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Toplumsal yaşamı düzene kavuşturmak
B) Ulusal birliği güçlendirmek
C) İnsanları bir liderin etrafında toplamak
D) İnsanın gelecekle ilgili beklentilerinin önüne geçmek
E) Hoşgörü ve erdemi yaygınlaştırmak

11. Platon, devleti büyük ölçekli bir insan ya da organizma olarak görür. O, bu durumun bir sonucu olarak insan için öngördüğü ruh anlayışını aynen devlete yansıtır; çünkü, devlet bireyin devamıdır; büyük bir insan ya da organizmadır.

Platon, devletin temelini aşağıdakilerden hangisine dayandırmıştır?

A) Ulusal birlik düşüncesine
B) Dogmatik fikirlere
C) Toplumsal sözleşmeye
D) Düşsel yaklaşımlara
E) İnsanın doğasına

12. Hukuk sistemi sosyal birliğin kültür düzeyi ile ilgili olduğundan, belli bir hukuk sistemine girmek için genel bir eğitime gerek vardır. Bugün bizim yapmamız gereken, Batıdan aldığımız hukuk sisteminin varlık yapımıza uymadığını ileri sürerek eski hukuk sistemine dönmeye çalışmak değildir; tersine bir eğitim seferberliği ile kendi görüş ve hayat şeklimizi geliştirerek bugünkü Batı kültürünün düzeyine yükselmeye çalışmaktır.

Aşağıdakilerden hangisinde, parçada anlatılanları destekleyen bir yargıya yer verilmektedir?

A) Bir hukuk sistemi içinde yaşamak için, objektif bir hukuk sisteminin uygulanması gerekir.
B) İnsanlık hangi çağda olursa olsun, hukuk ilkelerinin gerekliliğine inanmış, yaşamında ona yer vermiştir.
C) Yeni hukuk sistemi sosyal varlığımızın yapısına uymadığında, sosyal varlık yapımızı geliştirmek ilk yapılacak iş olmalıdır.
D) Devlet görevlileri, sıkı bir takip sistemiyle devlet geleneğini sürdürebilirler.
E) Geleneksel yapıdan beslenen yönetim anlayışı, her şeyin üstünde bir değer olarak korunmalıdır.

13. Özgürlük, insanın dışındaki baskı ve sınırlamaların yokluğu anlamına geliyorsa, herkes neyin doğru olduğuna bireysel olarak karar verir. Bu durum bireylerin görüşleri, kararları ve çıkarları arasında bir farklılığa ve çatışmaya yol açar. Kısaca, herkes doğru bildiğini ve kendi çıkarına uygun olanı yaparsa, ortaya bir karmaşa ve anarşi çıkar.

Bu parça aşağıdaki yargılardan hangisini desteklemektedir?

A) Yasalar, devlet tarafından bireyler arası ilişkileri düzenlemek amacıyla konulmuş kurallardır.
B) Hukuk kuralları, devletin zorlayıcı yaptırım gücüyle desteklenmiştir.
C) Bireysel özgürlükler sınırlanmazsa, insanlar birbirlerine zarar verebilirler.
D) Siyasi anlamda iktidar, bir toplumda egemenliği elinde bulunduranlardır.
E) Yönetimlerde temel amaç, düzen karşısında bireylere daha çok özgürlük sağlamaktır.

© Güvender Yayınları

1. Devlet ya da uygar düzen gibi bir yapının yokluğu insanlara öylesine büyük zarar verir ki, bunun önüne geçmek isteyen bireyler bir toplumsal düzen kurmak üzere gönüllü olarak biraraya gelirler. Locke, yönetilenlerin devlet kurulduktan sonra bile bireysel haklarından vazgeçmediklerini düşünür. Egemenlik, son tahlilde halktadır. Halkın haklarının güvence altına alınması devletin biricik meşru alanıdır. Eğer bir devlet bu hakları kötüye kullanmaya başlarsa ya da onları korumayı bırakırsa o yönetimi alaşağı edip yerine işini layıkıyla yapan bir yönetimi geçirmek yönetilenlerin ahlaki hakkıdır.

Locke bu parçada aşağıda verilenlerden hangisini anlatmaktadır?

A) Sözleşmeyle oluşturulan devletin bireylere saygılı olması gerektiğini
B) İnsanların her dönemde bir devlet çatısı altında yaşadıklarını
C) Varlığın gerçek yapısının, düşünürlerin söylemlerinden bağımsız olamayacağını
D) Devlette görev dağılımının önceden belirlenmesinin faydalarını
E) Her yönetimin bağımsız bir karar mekanizmasına sahip olduğunu

2. Aristoteles'e göre devlet, bir toplumsal canlı olan insanda temelini bulur. İnsan nasıl bazı biyolojik yetilerle dünyaya geliyor ve sonra hayatı boyunca bunları geliştiriyorsa, aynı şekilde insan bir toplumsal hayat yaşama yetisiyle dünyaya gelir ve sonra toplum yaşamı içinde bu yetisini geliştirir. İnsan, toplumsal bir canlıdır.

Aristoteles bu görüşünde aşağıda verilenlerden hangisini vurgulamaktadır?

A) Devletin temelinde insanın toplumsal yaşama eğilimli olması vardır.
B) Devletin oluşumunda insanların bir etkisi yoktur.
C) İdeal bir devlet düzenine ulaşmak mümkün değildir.
D) Devlet otoritesi karşısında bireyin hakları korunamaz.
E) Birey, içinde yaşadığı toplumun özelliklerinden etkilenir.

3. Devlet, insanın yapıp - etmelerini düzenlemek için yeterli olmayan vicdanın yerine geçer. Örneğin ahlaki alanda söz verip de sözünde durmayan insana olumsuz bir damga basılır. Böyle bir insana yalancı, hileci denir ve güvenilmez. Fakat hukuk için bu yeterli değildir. Verilen sözün yerine getirilmesi gerekir; yoksa sosyal birliğin düzeni bozulur. Bundan dolayı hukuk, söz vermenin şeklini ve bunun ne gibi esaslara dayanması gerektiğini de göstermiştir. Bu esaslara uygun gelen bir söz vermenin hukuk bakımından değeri vardır. Ancak böyle bir durum devlet adını alan güç için bağlılık anlamı taşır.

Bu parçada verilenlerden, aşağıdakilerden hangisi çıkarılabilir?

A) Devletin hukuk alanındaki yaptırım gücü ahlak alanına da olduğu gibi yansır.
B) Her toplum, yaşam içerisinde kuralları kendi niteliklerine uygun olarak koyar.
C) Devlet, ahlak ilkelerine uygun olarak hukuk kurallarını işletir.
D) İnsanlar ahlaki niteliklerine uygun eylemlerle yaşamda var olurlar.
E) Ahlak ve hukuk kuralları birbirine indirgenemez niteliklerde sorunlu hale gelirler.

4. Toplumsal yaşam, bireyin çıkarı ilkesine dayanır; insanlar kendilerini korumak, varlıklarını sürdürmek ve dolayısıyla mutlu olmak için bir araya gelerek devleti kurmuşlardır. Bu anlayışta, doğal haklar, insanların yararlılıklarından dolayı benimsediği genel davranış kurallarıdır. Tüm yasalar ve devlet, bireyin güvenlik ve mutluluğuna katkı yaptıkları sürece gerekli ve adil olur.

Bu parçada siyaset felsefesinin temel problemlerinden hangisi üzerinde durulmaktadır?

A) Birey devlet ilişkisi
B) İktidarın kaynağı
C) Egemenliğin kullanılış biçimleri
D) Sivil toplumun anlamı
E) Bürokrasinin gerekliliği

© Güvender Yayınları

5. İnsanlık tarihinde sık sık hakiki ve temel özgürlük arayışları, toplumun baskıcı doğası ya da yerleşik otoritenin zorlayıcı etkileri konusunda ateşli anlatımlara yol açmıştır. "Tam anlamıyla insan olmak ne demektir?" sorusu, genellikle merkezileşmiş iktidarın istenmeyen etkilerini vurgulayan bir biçimde yanıtlanmış, iktidarı genişliğine yayma ve kişisel kararların uygulanmasıyla sınırlandırma gereğinin altı çizilmiştir. Rousseau'nun sözleri hala yankılanmaktadır: "İnsanlar özgür doğarlar ama her yerde zincire vurulmuşlardır."

Bu parçada devletin yapısıyla ilgili tartışma aşağıdakilerden hangisi üzerinde odaklanmıştır?

A) Yönetim yetkisini pekiştirme
B) Bürokrasinin gerekliliği
C) Ulusal birliğin güçlendirilmesi
D) Devletin vazgeçilmezliği
E) Merkezi otoritenin irdelenmesi

6. Her hukuki savunmanın amacı, hak ve adaleti açığa çıkarmaktır. Kültür düzeyi yüksek olan toplumlarda bu eğilim ağır basar; savunma daha çok hak ve adaletin yerine gelmesi üzerinde odaklanır. Bu alan maddi çıkarların rol oynadığı bir alan olduğu için hak ve adalet eğitimi eksik olan toplumlarda, hak ve adaletin savunulması kişisel çıkar sağlamak için bir araç olur. Böyle bir durumda devletin görevi yeni yasalar koymak değil, çocukluk çağından başlayarak bireylerdeki görev, sorumluluk, hak, adalet duygusunu geliştirmek olmalıdır.

Bu parçada devletin hangi işlevi yerine getirmesi beklenmektedir?

A) Düzenin sağlanması görevinin kendisinde olduğunu duyurmak
B) Yurttaşların kültür düzeyini artırmaya yönelik eğitim sağlamak
C) Ulusal birlik yönünde karar ve uygulamalarda bulunmak
D) Dış tehditler karşısında koruyucu önlemler almak
E) Kendi varlığını tehlikeye düşürecek girişimleri sorgulamak

7. İnsanlar, diğer canlı varlıklara göre daha uzun bir çocukluk dönemi geçirmesi ve beden olarak bazılarından da güçsüz olması nedeniyle, bir araya gelerek oluşturdukları toplum içinde yaşar. Fakat ilk çağlardan beri toplum içinde yaşayan insanlar, her zaman yöneten ve yönetilen olmak üzere iki grup altında sınıflanmışlardır. Bir siyaset bilimcisine göre; "En küçüğünden en büyüğüne, en ilkelinden en gelişmişine, en geçicisinden en kalıcısına kadar tüm toplumlarda yönetenler ve yönetilenler arasında köklü bir ayrım vardır." Kısaca bir tarafta emredenler, diğer tarafta bu emirlere itaat edenler vardır.

Bu parçada aşağıdaki görüşlerden hangisi vurgulanmaktadır?

A) Karmaşa ve kaosun olduğu yerde toplum yoktur.
B) Karmaşanın olduğu yerde yaşamın garantisi olamaz.
C) Düzen, toplumda kuralları belirleyen ana unsurdur.
D) Tüm toplumlarda düzen sağlamaya yönelik bir sınıflaşma vardır.
E) Mutlak özgürlükte karmaşa ve kaos vardır.

8. Büyük uygarlıklar, toplumun kalitesinin ve sürekliliğinin güçlü bir yönetimle kurulup korunmasının zorunluluk olduğu inancıyla, merkezileşmiş iktidarı vurgulayan örgütlenme ve denetim sistemlerine dayanmışlardır. Klasik Çin, Mısır, Roma ve Kristof Kolomb öncesi Amerikan hanedanlıkları ekonomik, dini ve siyasal iktidarın etkili bir biçimde bütünleşmesi üstüne kurulmuştur.

Bu parçadan hareketle aşağıdakilerden hangisine varılabilir?

A) Yönetimlerin temel amacı, değişime kapalı bir yaşam tarzı oluşturmaktır.
B) İdeal yönetim, otoritenin çok sayıda kişiye paylaştırılmasıyla sağlanır.
C) İnsanlık tarihinde, gücünü merkezileşmiş siyasal iktidardan alan büyük uygarlıklar ortaya çıkmıştır.
D) Yetki paylaşımı arttıkça, yönetimler merkeziyetçiliğe doğru kayar.
E) Ulusal birliği temele alan yönetimler, zor kullanma haklarından vazgeçerler.

© Güvender Yayınları

9. Doğrudan demokrasi, oy kullanma hakkı bulunan yurttaşların, temsilcilerini seçmek yerine her konuda tartışıp karar için oy kullanmalarına dayanır. Doğrudan demokrasinin makul ve doğru sonuçlara varması için, karara katılanların konulara ilişkin sağlam bir kavrayış içinde olmaları gerekir ki bu da zaman alan bir eğitim programı gerektirir. İlgili konularda yurttaşlardan aynı düzeyde olmalarını istemek de herhalde onlardan çok fazla şey istemek olur.

Bu parçaya göre doğrudan demokrasinin geçerli sonuçlar <u>vermemesinde</u> aşağıdakilerden hangisi belirleyicidir?

A) İnsanın geleceğiyle ilgili beklentilerde değişme
B) İnsan uygarlığının her türlü ürününü değersiz sayma
C) Toplumsal değişmede lideri öne çıkarma
D) Bilinçli tercihlerde bulunamama
E) Hukukun üstünlüğüne inanma

10. İnsan, yaşamını sürdürecek bazı şeylere sahiptir ve bunları kendince kullanabilmektedir. Sahip olma ve kullanma, etik ölçüler içinde kabul edilebilir. Ancak emek ve zahmet isteyen işe katlanmayan bir insan, başkasına ait olana el uzattığında, durum etik alanı aşar; çünkü burada vicdan yeterli güç olmaktan çıkmıştır. Burada bir şeye sahip olmanın ve bir şeyi kullanmanın hukuk açısından tanımlanması gerekir. Buna uymayan eylem ve yapıp etmeler, yasaya karşı yapıp etmelerdir ve devlet gücü hemen işe karışır.

Bu parçadan hareketle aşağıdaki yargılardan hangisine <u>varılamaz</u>?

A) Hukuk, bireylerin haklarını korumak için düzenlemeler içerir.
B) Devlet, zor kullanma gücüyle haksızlıkları önler.
C) Vicdanın yetersiz kaldığı durumlarda devlet yaptırımı zorunlu hale gelir.
D) Devlet zamanla vicdanın yerine geçer.
E) Devlet, hukuk kurallarına uymayan eylemleri yaptırımlarıyla denetler.

11. Hobbes, insanlarda birbirine zarar vermek için doğal bir eğilim gördü. Doğal durum, herkesin herkese karşı savaşı idi. Hobbes, insan doğasının kötülüğüne çare olarak, pratik akla başvurmayı önerdi. Pratik akıl, her bireyin kendini koruması ve özçıkarı için bir yasa ve düzen toplumu örgütlemek, kuvvetli bir yöneticiye boyun eğmek gerektiğini gösterdi. Ancak böyle bir "toplum sözleşmesi", insanları doğa durumundan kurtarırdı.

Hobbes'a göre insanları toplum sözleşmesine iten neden aşağıdakilerden hangisidir?

A) Bireylerin doğal eğilimlerini zenginleştirme düşüncesi
B) Erdemli yaşama yatkın olmayan bireyleri cezalandırma düşüncesi
C) Çıkar çatışmalarından aklın yardımıyla kurtulma isteği
D) İnsanların geleceğiyle ilgili beklentileri engelleme çabası
E) Toplumsal düzenlemenin gerekliliği konusundaki inançları sorgulama isteği

12. Burke'ye göre bireyler ancak gelenek içinde tortulaşmış, geçmişten gelen haklara ve özgürlüklere sahiptir. Kişisel seçme ve denetim haklarını ancak devletin hiç ilgi göstermediği, hiçbir hak talebinde bulunmadığı ya da yargılama yetkisi içinde görmediği alanlarda kullanabilirler. Bunun dışında var olan haklar ya da özgürlükler, toplumun siyasal örgütlenmesinin ürünleridir.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi anlatılmaktadır?

A) Devletin, denetimindeki alanlarda yurttaşların kişisel hak ve özgürlüklerini kontrol altında tuttuğu
B) Devletin, kendi yapısını sorguladığında yurttaşlara daha çok hak ve özgürlük sağlayacağı
C) Devlet işlerinde işbölümünün yurttaşlar arasındaki dayanışmayı artırdığı
D) Toplumsal kural ve düzenlemeler insanın özüne aykırı olduğunda, iktidarın muşruiyetini kaybedeceği
E) Devletin varlığını sürdürebilmesinin, yurttaşlık bilincinin güçlendirilmesine bağlı olduğu

© Güvender Yayınları

1. Marx, devletin doğuşundaki temel faktörün sınıf mücadelesi olduğunu ileri sürmüştür. Bu görüşe göre, her toplumda gelecekte diğer sınıfları kontrol altında tutan bir yönetici sınıf bulunacaktır. Bunların görevi, çatışan sınıfların ihtilal yoluyla toplumda mutlak egemenliğini sağlamaktır.

Bu parçada Marx, devletin varlığını hangi temel faktöre dayandırmıştır?

A) Doğal düzenin devamına
B) Ahlâk düzenine
C) Sınıflar arası çatışmaya
D) Yasal düzenlemelere
E) Teknolojideki gelişmelere

2. Bürokraside çalışan memurlar atanarak gelir ve seçimle gelen siyasal gücün hizmetinde kamuya yönelik görevde bulunurlar. Siyasal güç seçimle geldiği için, burada geçici bir süre bulunurken, atama ile gelen memurlar, görevlerinde kalıcıdırlar. Geçici olan siyasal güç ve hükümetler işleri hızlandırmak isterken, yazı, kural ve yönetmeliklerin ötesine geçemeyen kalıcı memurlar işleri yavaşlatmak isterler. Siyasal güç halk karşısında sorumluluk taşırken, onların böyle bir kaygısı yoktur. Özellikle de üst düzey memurlar alanlarında uzman iken, seçimle gelen ve geçici olan siyasal güç, alanın uzmanı değildir. Bu durumda siyasal güç, bürokrasinin etkisi altına girme tehlikesi altındadır.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılamaz?

A) Devlet, görevlilerini, kendisinin halkla ilgili işlerini yürütmek için kullanır.
B) Çalışanlar devlete ait olan işlerin en kısa sürede bitirilmesi için çalışırlar.
C) Devleti yöneten siyasal güç, yönetime, halk tarafından seçilerek gelir.
D) Devletin hizmetindeki kalıcı görevlilerin seçilmesi ve halka karşı sorumlu olması söz konusu değildir.
E) Memurlar, seçilmişleri kendi istekleri doğrultusunda yönlendirebilirler.

3. Sivil toplumun başlıca özelliği, özgür yurttaşların bir araya gelerek devlet veya özel girişim karşısında haklarını koruma isteğidir. Toplumun istek ve çıkarları doğrultusunda daha çabuk kamuoyu oluşturma ve demokratik işleyişi sağlamak sivil toplumun amaçları içindedir. Sivil toplumların çokluğu ve işlerliği, o toplumun hukuk ve demokratik yapısını gösterir. Günümüz devletlerinin amacı eğer hukuk devleti olmak ise, bunu ancak sivil toplum kurumlarıyla birlikte gerçekleştirebilir. Sivil toplum kurumları, bir ülkenin demokratikleşmesini hızlandıran önemli bir öğedir.

Bu parçadan hareketle aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Sivil toplumu oluşturan grupların amaçları devletin otoritesini pekiştirmektir.
B) Sivil toplum, bürokrasinin, kuruluş amacına uygun olmayan işlerle uğraşmasını destekler.
C) Sivil toplum, devlet kurumlarının dışında, toplumun kendi kendisini yönlendirmek için oluşturduğu demokratik yapıdır.
D) Sivil toplum kurumlarının varlığı ve gelişmişliğiyle, devletin yapısı birbirinden bağımsızdır.
E) Sivil toplum kuruluşlarının çalışmaları devletin varlığını tehlikeye düşürebilir.

4. Ahlak alanında özgürlük, bir şeyin yapılıp yapılmaması hakkındaki yetkidir; onun gerçekleştirilmesi insanın kendine düşer. Burada insan sadece kendinden sorumludur. Ancak bu özgürlük hukuk alanındaki özgürlük şekline girdiğinde durum bütünüyle başkalaşır. Hukuk alanındaki özgürlüğün sınırları vardır. Bu sınır, başkalarına zarar vermeyecek bir alana kadar uzanır. Başkasına zarar verecek durum, bunu işleyen kimseyi devletin gücü ile karşılaştırır.

Bu parçaya göre devlete hangi durumda gerek duyulmaktadır?

A) Ahlaki yükümlülüklerin yerine getirilmesi
B) Sosyal birliğin pekiştirilmesi
C) Kişi haklarının zedelenmesi
D) İnsan doğasının yadsınması
E) Eğitimin yaygınlaştırılamaması

© Güvender Yayınları

5. Spinoza'ya göre nasıl ki bir ülkenin bağımsızlığından ve özgürlüğünden, onun başka bir ülkenin boyunduruğu altında olmadan kendi belirlediği ilkeler çerçevesinde var olmasını anlıyorsak; bir insanın özgürlüğünden söz ederken de, onun başka bir insanın veya grubun iradesi tarafından belirlenmeyip kendi yasasını kendisinin koymasını anlamalıyız. Bu nedenle özgürlük, bir neden tarafından belirlenmişlik değil, bir belirlemedir.

Spinoza bu görüşünde aşağıdakilerden hangisini vurgulamaktadır?

A) Özgürlüğün insana bağlı olarak gerçekleştiğini
B) Her türlü bilginin, insana kendini tanıtmayı amaçladığını
C) Evrende mutlak bir özgürlüğün olamayacağını
D) Toplumların bağımsızlığının bireylerin bağımsızlığından öncelikli olduğunu
E) İnsanların kendi bağımsızlıkları için sürekli mücadele ettiklerini

6. Aristoteles'e göre siyasi yönetimin gerçek amacı, yurttaşlarının mutlu yaşam sürmelerini sağlamaktır. Mutluluk kişi açısından, ancak bir toplumun üyesi olmakla gerçekleşebilir; toplumdan yalıtılmış kişi kendini gerçekleştiremez, mutluluğa ulaşamaz. Mutlu bir kişisel yaşam için kaçınılması olanaksız toplumsal ve siyasal boyutlar vardır. Nitekim, devletin işlevinin bireyin mutluluğunu ve gelişimini olanaklı kılmak olduğu fikri, onun siyaset görüşlerinin önemli yanlarından birini oluşturur.

Aristoteles bu görüşünde aşağıdakilerden hangisini savunmaktadır?

A) Bireyin kişisel çıkarlarının temele alındığı bir yönetim tarzını
B) Sözleşmeye dayalı oluşturulan bir toplum yönetimini
C) Egemenin her türlü yaptırımına boyun eğen bir anlayışı
D) İnsanların sivil topluma yönelik eylemlerde bulunmasını
E) Devletin, yurttaşların gereksinimlerini karşılaması gerektiğini

7. Platon'a göre iyi bir devlet, kendisinde insandaki üç kısma karşılık olan üç sınıfın bulunacağı ve bu sınıfların birbirleriyle uyum ve barış içinde yaşayacağı devlettir. Devlette akıllı ruha, yöneticiler sınıfı karşılık olacaktır. Devleti dışarıya ve içeriye karşı koruyacak olan savaşçılar veya bekçiler sınıfı ise ruhtaki iradenin karşılığıdır. Nihayet bu iki sınıfın gündelik hayatlarını devam ettirmeleri için gerekli maddi üretimde bulunacak olan üreticiler sınıfı da güdülere veya istek duyan ruha karşılık olmaktadır. Nasıl ki iyi ve sağlıklı insan, ruhunda fırtınalar kopmayan, aklı, iradesi ve arzusu birbiriyle savaş içinde olmayan insan ise; sağlıklı ve iyi bir toplum da, içinde herhangi bir sosyal çatışmanın, sınıf kavgasının bulunmadığı toplumdur.

Platon bu görüşünde aşağıdakilerden hangisine işaret etmektedir?

A) Devletin, insan yapısına olan benzerliğine
B) Yönetimin kaç şekilde gerçekleştirilebileceğine
C) Egemenlerin sorumlu oldukları alanlara
D) Sınıf çatışmalarının ortaya çıkmasındaki etmenlere
E) İnsanların devlete duydukları gereksinimlere

8. Siyaset felsefesi, toplumlara ilişkin bir incelemedir; belirli siyasal toplumların betimlemesini yapmaz veya belirli bir devletin günlük siyasal olaylarını veya bu devletin içindeki siyasal kurumları ele almaz. Onun amacı, devletin temelini ve ahlâki temellendirmesini anlamaya çalışmaktır. Siyasal toplumlar nasıl ortaya çıkarlar? Siyasal toplumları ahlâki bakımdan meşru kılan nedir? İyi siyasal toplumu kötü siyasal toplumdan ayıran nedir? Bu sorular siyaset felsefesinin sorularıdır ve onlara belli toplumlarda olup biten siyasal olayların gözlenmesiyle yanıt verilemez.

Buna göre, siyaset felsefesinin sorularına yanıt vermek aşağıdakilerden hangisine bağlıdır?

A) İnsanların siyasal karmaşadan kurtarılmasına
B) Toplumları ve yönetimlerini genel bir çerçevede değerlendirmeye
C) İnsanların gereksinimlerinin dikkate alınmasına
D) Toplumların siyasal gelişim düzeyinin yüksek olmasına
E) Toplumların aralarındaki etkileşimin güçlü olmasına

© Güvender Yayınları

9. Kölece bir korku, sürekli olmasını istediğimiz bir otorite için kötü bir bekçidir. Çünkü, uyrukluk edenler korktuklarından nefret ederler. Nefret ettiklerinin de doğal olarak yıkılmasını isterler. Bu durumda uyruklarına korku salmadıkları sürece bir kralın otoritesinin çok daha büyük ve sürekli olacağına inanmak gerekir.

Devlet yönetimi ile ilgili bu parçada vurgulanan görüş aşağıdakilerden hangisidir?

A) Büyüklük, rahat ve güven içinde olma devlet yönetiminin temelidir.
B) Korku, egenmenliği pekiştirir.
C) Otoritenin sürmesi için uyrukların sevgisinden daha uygun bir şey yoktur.
D) Uyrukların sayısındaki artış, kendine olan güvenin artmasıyla özdeştir.
E) Güvenlik sağlandığı sürece yurttaşlar köle olarak görülebilir.

10. Zarif bir hayvan ya da yıldızlı olağanüstü bir gökyüzü gördüğümüzde, bunları deneyimleme biçimimiz, sanatçıların yapmış olduğu taklitlerden etkilenir. Nesneleri nasıl görüyor ve deneyimliyorsak, aynı biçimde doğal nesnelere de bunları uygularız. 17. ve 18. yüzyıllarda resimlere benzeyen doğal manzaralara olan ilgi öylesine yaygınlaşmıştı ki, insanlar park ve bahçelerini, hayran oldukları manzara resimlerine göre düzenlemeye başlamışlardı.

Bu parça aşağıdaki savlardan hangisini desteklemektedir?

A) Estetik taklitler, diğer üretilmiş nesnelerden ayrılamaz.
B) Doğal estetik nesneye açıklama getirmenin yolu, onu yaratıcı bir Tanrı'ya bağlamaktır.
C) Doğal nesneler estetik olarak deneyimlendiğinde, onlar sanat yapıtlarıymış gibi görünür.
D) Doğal nesneler gerçek anlamda estetik tepkiye neden olmaz.
E) Doğal olana verilen estetik tepkiler, üretilmiş nesnelere ilişkin beğenilerden etkilenir.

11. Her insan, bir diğerinden farklıdır; bundan dolayı insanların ihtiyaçları, istekleri, düşünce ve kararları da farklılık gösterir. Mutlak bir özgürlük durumunda her insan neyin doğru olduğuna bireysel olarak karar verir, kendi istek ve arzularını gerçekleştirmeye çalışır. Bireylerin farklı düşünceleri, çıkarları, istek ve arzuları birbirleriyle çatışmaya başladığında ise sonuç, herkesin herkesle gizli ya da açık savaşıdır.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Mutlak özgürlük durumu, insanların kişiliklerini geliştirir.
B) İnsanların gereksinimlerinin farklı olması çatışmaya neden olur.
C) Mevcut düzenin eksiklikleri insanları yeni düzen aramaya iter.
D) Toplumda sorumluluk taşıyanlar, insanların hedeflerini aynı doğrultuya getirmeye çalışırlar.
E) Siyasi iktidar, kendisini doğuran güce ya da düşünceye bağlı kaldığı sürece meşrudur.

12. John Locke, mülk edinme hakkını bize veren şeyin, her şeyden önce harcadığımız emek ve onun peşinden bize ait olan şeyle istediğimizi yapma özgürlüğümüz olduğuna inanıyordu. Eğer bir şey üretmek için çalışılmışsa ve bu yapılırken hiç kimseye zarar verilmemişse, o kişinin emeğinin ürünü üzerinde hakkı vardır. Emeğin üzerinde hak olduğuna göre, o istenirse elden çıkarılabilir; eğer istenirse başka birine verilebilir ya da isteyen birisine satılabilir.

John Locke'un bu parçadaki görüşleri aşağıdakilerden hangisinin ortaya çıkışına temel oluşturmuştur?

A) Ortak mülkiyet düşüncesinin
B) Mutlak otoritenin
C) Seçkinler yönetiminin
D) Toplumsal sınıflaşmanın
E) Özel mülkiyet hakkının

© Güvender Yayınları

1. Sivil toplum, iktidarların, yasal yoldan olmasa bile halkın gözüyle denetlenip, değerlendirilebilmesi, meşruiyetlerinin ortaya konulabilmesi ve çeşitli ülke sorunlarının duyurulabilmesi açılarından önemlidir. Devlet karşısında özerk bir yapıya sahip olan sivil toplum, özgür yurttaşlardan meydana gelir.

Bu parça, sivil toplumla ilgili aşağıdaki yargılardan hangisini desteklemektedir?

A) İnsanların belli amaçlar doğrultusundaki işbirliğine dayanır.
B) Demokratik olmayan yönetimlerin bir ürünüdür.
C) Her toplumda görülür.
D) İnsan düşüncesinin sınırını gösterir.
E) Toplumu bir araya getiren ilkeleri belirler.

2. İnsanlar arasındaki görüş ayrılıklarının, çıkar farklılıklarının onları mutlaka birbirleriyle ölümcül bir mücadeleye sokmayı gerektirmediği bilinmektedir. Toplumsal barışı tehlikeye düşürmediği sürece bu farklılıklara, çatışmalara izin vermekte hiçbir tehlike yoktur. Örneğin bugün çeşitli toplumsal sınıfların çıkarlarının birbirinden farklı olduğu kabul edilmektedir. Onlar arasında barışçı mücadele yöntemlerine, farklı çıkarları temsil eden siyasi partilere, onlar arasındaki çatışmalara izin vermenin toplumsal yaşamı ciddi bir tehlikeye düşüreceği düşünülmemektedir. O halde bütün farklılıkları, çatışmaları yok edebilecek mutlak güce sahip bir kuruma fazla ihtiyaç yoktur.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) İster doğal toplumda, isterse siyasal toplumda güç, yaptırımın biricik ölçütüdür.
B) Toplumdaki her türlü görüş ayrılığı, çıkar farklılığı ve bundan doğacak çatışma kötüdür.
C) Görüş ayrılıkları ve çıkar çatışmaları toplumsal barışı ölümcül biçimde tehdit eder.
D) Toplumsal barışı sağlamak için egemenin mutlak otoriteye sahip olması gerekmez.
E) İnsanların kendi aralarında uymayı kabul ettikleri sözleşmenin koruyucusu, devlettir.

3. İktidar ya da bir eylem, meşru olmak için kendini doğuran güç neyse, (yasalar, gelenekler, inançlar, kamu vicdanı) ona uygun olmak durumundadır. Bir toplumda iktidarı elinde bulunduranların yönetme haklarının toplumca haklı bulunması, meşruiyeti temellendirir.

Bu parçada meşruiyetin ölçütü olarak aşağıdakilerden hangisi gösterilmiştir?

A) İktidar ya da eylemin, önceki uygulamalar ile bağdaşması
B) İktidarın, uygulamalarında bilimsel verileri esas alması
C) Yönetim uygulamalarının insan doğasını yansıtması
D) İktidar ya da eylemin, kendisini doğuran güce uygun düşmesi
E) Otoritenin, insan olmanın değerini korumayı amaçlaması

4. Locke'un insanların doğal durumda sahip oldukları ve uygar durumda da korudukları şeyleri sayarken, yaşama, özgürlük, sağlık hakkı yanında sürekli olarak sözünü ettiği hak, mülkiyet hakkıdır. Hatta onun, zaman zaman insanın yaşama, sağlık, özgürlük gibi haklarını, sahip olduğu bir mülk olarak tasarlayıp hepsini içine almak üzere "mülkiyet hakkı" deyimini kullandığı görülmektedir. Locke'un mülkiyet üzerindeki bu ısrarı, mülkiyeti insanın çalışması sonucunda elde ettiği ve yaşamını, sağlığını, özgürlüğünü devam ettirmesi için gereksinim duyduğu birşey olarak görmesinden, onu kişiliğinin doğal bir devamı olarak tasarlamasından ileri gelmektedir.

Buna göre Locke'un özel mülkiyete bu kadar önem vermesinin <u>temel</u> nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

A) Ulusal devlet anlayışının kökeninde yer alması
B) Her toplumun önem verdiği bir konu olması
C) Devletin dokunamayacağı bir alanda bulunması
D) İnsan yaşamındaki sorunların kaynağında bulunması
E) Tarihsel bir bakış açısının görüntüsü olması

© Güvender Yayınları

5. Anarşizm, devletin olmadığı bir toplumda insanların daha düzenli ve özgür yaşayacağını ileri sürmektedir. Anarşizme göre devlet, hem bir çok kötülüklere hem de gereksiz masraflara yol açmaktadır. Devlet sadece belli insanların çıkarlarını koruyan, onlara ayrıcalıklar tanıyan, diğerlerini sömüren ve özgürlüklerini sınırlayan bir kurumdur. Her tür zorlama, doğası gereği kötü olduğuna göre, devlet de kötüdür.

Bu parçadaki görüş aşağıdaki yargılardan hangisiyle çelişir?

A) Düzensizlik ve kaos ortamı devletin varlığına gerekçe oluşturamaz.
B) Devlet, insan doğasına karşıttır.
C) Devlet olmadan bireysel hakların korunması olanaksızdır.
D) Devlet, insanların iradesini engellediğinden kötüdür.
E) Devlet, toplumdaki insanların tümünün yararına değildir.

6. Locke da, Hobbes ve Rousseau gibi toplumu bir sözleşmeye dayandırır; bir doğal durum ve uygar durum ayrımına gider. İnsanların doğal durumdan uygar duruma geçişlerinin zorunluluğu üzerinde durur. Ancak gerek doğal durum betimlemesi, gerekse uygar durumda egemene devredilecek haklar ve yetkiler konusunda Hobbes'a karşıt olduğu gibi, Rousseau ile birlikte halkın kendi kendini yönetimini önermekle birlikte bu yönetimin özellikleri konusunda da ondan ayrılır.

Bu parçaya dayanarak Locke, Hobbes ve Rousseau'nun görüşleriyle ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Devletin varlığı hakkında olumsuz görüş belirtmektedirler.
B) Birbirlerinin devamı görüşler oluşturmaktadırlar.
C) Bireysel hakların sınırlanmasından yanadırlar.
D) Ortak genel iradenin varlığına karşı çıkmaktadırlar.
E) Ortak çıkış noktalarına karşın, aralarında görüş farklılıkları bulunmaktadır.

7. Yurttaşlar, doğal durumda sahip oldukları hak ve güçlerini egemenin eline koşulsuz teslim etme konusunda kendi aralarında sözleşme yapmışlardır. Bundan ötürü onun egemenliğinin sınırsız, mutlak olması doğal ve doğrudur. Zaten egemenin her davranışı, tanımı gereği haklı ve doğrudur. Çünkü haklı veya doğru davranış, yasalara uygun davranıştır. Ancak yasaları yapan da egemenin kendisidir. O halde o, ne yaparsa yasadır veya egemen, yasanın ta kendisidir. Bu onun, yasanın dışında ve üstünde olması anlamına gelir.

Bu parçada aşağıdaki görüşlerden hangisi savunulmaktadır?

A) Egemenin gücünün ve iktidarının mutlak olduğu
B) Devlette egemenin tek bir kişi olması gerektiği
C) Devletin, insanların birbirlerinden korkmasından kaynaklandığı
D) İnsanların istek ve beklentilerinin sürekli olarak çatıştığı
E) Aynı hedefe yönelmenin insanları savaşa götürdüğü

8. Devlet, farklı istek, düşünce ve çıkar sahibi bireylerin bir toplum içinde yaşama gereksinimleri sonucu oluşmuştur. Bireyler bir araya gelince farklılıkları giderecek bir uzlaşıma gerek duyarlar. Bunun için devlet, farklı bireylerin bir arada yaşamasına izin veren ve yöneten bir kurumdur. Farklı düşünce ve isteklere sahip bireylerin aynı toplum içinde birlikte varolabilmesinin tek koşulu, onların bir arada yaşaması için gerekli ortamı hazırlayan bir düzenin yani devletin olmasına bağlıdır.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki sonuçlardan hangisine ulaşılabilir?

A) Toplumdaki dengesizliğin ve mutsuzluğun kaynağında özel mülkiyet ve özgürlük vardır.
B) Devlet, doğadaki düzene aykırı olduğu için gereksiz bir kurumdur.
C) Devletin varlığının temelinde bireyler vardır; bireyin sorunsuz yaşayabilmesi için de devlet gereklidir.
D) İnsanlar bir araya gelerek, ortak gereksinimlerini sınırlamanın yollarını ararlar.
E) Devlet bireyin devamıdır; devletin doğası insanın doğası gibidir.

© Güvender Yayınları

9. Herkes için geçerli, evrensel bilgi yoktur. Eğer geçerli evrensel bilgi yoksa insanların toplumsal sözleşmenin etrafında toplanması mümkün değildir; çünkü tek bir sözleşme yerine her insana göre ideal bir toplum sözleşmesi vardır. Ayrıca doğal düzene göre, güçlüler güçsüzleri yenmekte ve yok etmektedir. Fakat güçlü insanlara karşı sayıca çok olan güçsüz insanların oluşturdukları toplumsal sözleşme sonucu yasanın tam tersi bir durum ortaya çıkmaktadır. Güçsüzler, güçlüler karşısında daha etkili olmaktadır. Bu durum doğal düzene ve yasaya aykırıdır. O halde doğal düzen gereği, ideal düzen olamaz.

Bu parçaya göre ideal düzenin olanaksızlığının temel nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

A) Devletin ve düzenin, insan özgürlüğünü sınırlayarak kendini gerçekleştirmesini engellemesi
B) Devletin, üstün bir otorite olarak insanlara zararının engellenememesi
C) Devletin insanlar arasında doğuştan var olan eşitliği gözardı etmesi
D) Devletin, yurttaşların özel mülkiyet haklarını tamamen ellerinden alması
E) Bilgilerin göreliliği ve toplumun doğal düzene karşıt düşmesi

10. İnsanların devlet halinde birleşmelerinin biricik nedeni, onların dünyasal iyilikleri, yani yaşam, özgürlük ve mülklerini istedikleri gibi tasarruf etmek, onlardan yararlanmak arzuları ve haklarıdır. O halde insanlar toplum sözleşmesinde siyasal iktidara bu iyileri koruyabilmek için zorunlu olduğu ölçüde güç devrederler.

Bu parçadan, aşağıdaki sonuçlardan hangisi çıkarılabilir?

A) Devlet, insan doğasına aykırıdır.
B) Uygarlık durumuna geçildiğinde, devlet ortadan kalkar.
C) Devletin varlık nedeni, yurttaşların haklarını korumak amacında yatar.
D) Tanrısal güce uyma isteği devleti vareder.
E) İnsan özgür istencini devlet ile temellendirir.

11. Demokrasi, günümüzün popüler kavramlarından birisidir. Sadece devletler değil, kişiler bile bazen kendilerinin demokratik bir insan olduklarını belirterek bu kavramdan pay almaya çalışırlar. Ancak bu popülaritesine rağmen demokrasi ideali üzerinde tam bir görüş birliğinin olduğunu söyleyemeyiz.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Demokrasi, bireyleri aynı düzeyde ilgilendirmez.
B) Gerçek demokrasinin ölçütü, seçimdir.
C) Demokrasinin ne olduğu konusunda uzlaşım yoktur.
D) Demokrasi tüm toplumlarda aynı değeri görür.
E) Özgürlükçü yönetimler demokrasiye zarar verir.

12. "Yasaların çokluğu, çok zaman ahlâk bozukluklarına özür oluşturur. Oysa ki sayısı pek az, fakat sıkı takip edilen yasalara sahip bir devletin yönetimi daha düzenlidir."

Descartes bu savıyla toplumda aşağıdakilerden hangisinin önemini vurgulamaktadır?

A) Değişimin B) Tekniğin C) İktidarın
D) Adaletin E) Eğitimin

13. Smith'e göre devletin temel görevi, mülkiyet düzenini korumaktır. Devlet, ekonomik alana karışmamalı, kişisel çıkarları korumalı ve gelişmesi için gerekli önlemleri almalıdır. Tüm insanlarda bir kâr güdüsü vardır. Bu yapıya devlet müdahale etmemeli, aksine bireyleri ekonomik çıkarları peşinde koşmaya özendirmelidir. Toplumda gözlenen eşitsizlik ve toplumsal sınıflar, yaşamın doğal akışının ürünleridir. Bunların varlığına karşı çıkmak, yaşamı ve insanı anlamamaktır.

Bu görüşü savunan biri, devletin aşağıdakilerden hangisini yerine getirmesini istemez?

A) Özel mülkiyeti korumasını
B) Kazançların arttırmak için önlemler almasını
C) Rekabet ortamı hazırlamasını
D) Gelirdeki farklılıkları olağan karşılamasını
E) Üretim araçlarını sahiplenmesini

© Güvender Yayınları

1. Özgürlüğü kullanarak kendini gerçekleştiren bireyler zaman içinde üretim araçlarını ellerinde bulunduran zengin sınıfa dönüşürken, diğer insanlar emeğini para karşılığı satan işçi sınıfına dönüşmektedir. Bu durumda toplumdaki denge gittikçe zenginlerin lehine değişmektedir. Sonuçta toplum yapısı bozulmaktadır. Bireyleri yapacakları etkinlikte özgür bırakmak yerine, onlara eşit fırsatlar ve olanaklar verilmelidir. Bu yolla insanlar maddi olanaklar açısından da aynı duruma getirilmelidir.

Bu görüşte aşağıdakilerden hangisi savunulmaktadır?

A) İnsanlara özgürce üretme ortamı oluşturulmalıdır.
B) İnsanların yetenek ve deneyimlerinden yararlanılmalıdır.
C) Güçlüler ve bilgililer öne çıkarılmalıdır.
D) Yurttaşlar bir toplumsal sözleşme çerçevesinde uzlaştırılmalıdır.
E) Yurttaşlar arasındaki sınıf farklılığı kaldırılmalıdır.

2. Tarihin belli aşamasında insanlar kollektif üretim yapmışlardır. Bu aşamada üretim sürecinde ortaklaşa çalışma ve herkesin eşit pay alma olanağının bulunması, devleti gereksiz kılıyordu. Ancak zamanla üretim araçları gelişti ve bu araçlar üzerinde özel mülkiyetler oluştu. Böylece toplumsal değerler bozuldu ve insanlar arasında üretim ve tüketim alanlarında eşitsizlikler doğdu. Dolayısıyla devlet, zamanla oluşan özel mülkiyet düzeninin yansıması olarak gündeme gelmiştir.

Bu parçada devletin doğuşu aşağıdakilerden hangisine dayandırılmıştır?

A) İnsanın doğal eğilimlerinin, doğa düzeni ile uyumsuzluk göstermesine
B) İnsanlar arasındaki eşitsizliğin zamanla etkisini kaybetmesine
C) İnsan olma değerini koruma bilincinin giderek artmasına
D) Üretim biçimlerinin özelleşmesine bağlı olarak, düzenin bozulmasına
E) Yurttaşların, özgür olma mutluluğunu tatmalarına

3. Bürokrasi, halktan koparak hem kendi yerlerini korumak hem de siyasal gücün güdümü altına girerek onların çıkarlarını koruma tehlikesi altındadır. Bürokrasi, kamu hizmetinin rasyonel ve çabuk olması için kurulmuşken, tam tersi durumlar da oluşabilir. Özellikle bazı kesimlerin çıkarları doğrultusunda bürokrasi, işlerin yavaşlamasına veya engellenmesine neden olabilir. Bürokratlar, kamu hizmeti yerine siyasal güce hizmet etmeye başlayabilirler.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisine işaret edilmektedir?

A) Devletin halkla ilgili işlerini yürütmek için kurulan bürokrasinin, bazen amacının dışındaki işlere yönelme olasılığı bulunmaktadır.
B) Günümüzde bürokrasi, devletin kamu hizmetlerini aşarak, özel girişime iş yaptırmak için kurduğu örgütlü kurumları da kapsamaktadır.
C) Hiyerarşik bir örgütlenme biçimine sahip olduğundan, bürokraside çalışan bazı memurlar üst, bazıları da ast görevinde bulunurlar.
D) Bürokraside hem ast hem de üst çalışanının görevi, önceden belirlenmiş rasyonel kural veya yasalara bağlanmıştır.
E) Bürokraside çalışan memurlar atanarak gelir ve seçimle gelen siyasal gücün hizmetinde, kamuya yararlı işleri yaparlar.

4. İbni Haldun'a göre bazı insanlar diğerlerinden çok güçlü oldukları için diğer insanları egemenlikleri altına almakta ve böylece siyasal yönetim ortaya çıkmaktadır.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) İnsanların davranışlarındaki nedenler göründüklerinden farklıdır.
B) Güçlüler ile güçsüzler arasındaki mücadele devletle son bulmuştur.
C) Siyasal yönetim, insanların yaptıkları sözleşmelerle ortaya çıkar.
D) İnsanlar devamlı olarak birbirlerini aldatmanın yollarını ararlar.
E) Siyasal yönetim, güçlülerin egemenliklerini kurmalarıyla gerçekleşir.

© Güvender Yayınları

5. Hobbes'a göre düzeni sağlamanın tek yolu, kimsenin yasaları çiğnemekte çıkarının olmadığı bir durum yaratmaktır. Bunu yapmanın yolu, bireylerin aralarında anlaşarak yasalar oluşturması ve onları çiğneyenleri sert biçimde cezalandırmak olan merkezi bir otoriteye iktidarı devretmeleridir. Böyle bir otoritenin etkili olabilmesi için, elinde, toplumdaki bireylerden ya da topluluklardan daha fazla güç bulunmalı; hiç kimsenin hiçe sayamayacağı mutlak bir güce sahip olmalıdır. Bunun da yolu, toplumu meydana getiren bireylerin hem özgürlüğünü hem de güvenliğini artırmaktan geçmektedir. Otorite, gücünü halkın yetkisinden almalıdır.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine <u>ulaşılamaz?</u>

A) Devletin düzeni kanunlara dayanmalıdır.
B) Kanunlara uymayanlar cezalandırılmalıdır.
C) Devlet, yönettiği bireylerden daha güçlü olmalıdır.
D) Devletin yönetme gücü halka dayanmalıdır.
E) Devlet, yönettiği halka istediği gibi davranabilir.

6. İktidarın tarih içinde uzun dönemler boyunca monarşik yapıda olduğu bilinir. Modern dönemde mutlakiyetçiliğe karşı verilen uzun süreli mücadelenin ardından, iktidarın çok çeşitli işlevleri, onun kötüye kullanılmasını önlemek düşüncesiyle birbirinden ayrılmıştır. Kuvvetler ayrılığı olarak bilinen bu ilkeye göre yasama organı yasaları yapar; yürütme organı yasaları uygular; yargı da yasaların uygulanmasından doğan anlaşmazlıkları çözer.

Parçaya göre kuvvetler ayrılığı, aşağıdakilerden hangisine karşı bir önlem olarak düşünülmüştür?

A) Devletin dışa karşı güçsüz görünmesine
B) Bürokraside işbirliğinin azalmasına
C) İktidar gücünün tek elde toplanmasına
D) Devlette değişimin yavaş olmasına
E) Yönetilenlerde sınıf çatışmalarının yaşanmasına

7. Rönesans döneminde devlet konusunu işleyenlerden birisi de Machiavelli'dir. Machiavelli'nin önemi "Ulusal devlet" fikrini savunan ilk düşünür olmasından kaynaklanır. Onun tasarladığı ideal devlet, otoriteye dayanan ulusal bir devlettir. Böyle bir devlette hukuk ve ahlâk dinden değil, devletin özünden türetilmelidir. Çünkü devlet doğal bir kurumdur, bu dünya için kurulmuştur.

Aşağıdakilerden hangisi Machiavelli'nin devlet anlayışını belirten bir özellik <u>değildir?</u>

A) Otoriteyi temele alan bir devlet olması
B) Devletin doğal bir kurum kabul edilmesi
C) Ulusal devlet anlayışına sahip olması
D) Yaşanan dünyayı amaç edinmesi
E) Kurallarının inançlardan kaynaklanması

8. Geleneksel egemenlik biçiminin söz konusu olduğu toplumlarda, yöneticilerle yönetilenler arasındaki ilişki töreyle, gelenekle, toplumsal inançlarla belirlenir. Egemenlik bir soya aittir ve babadan oğula geçer.

Bu bilgi, siyaset felsefesinin sorularından hangisiyle daha çok ilgilidir?

A) Bürokrasiden vaz geçebilir mi?
B) Egemenliğin kullanılış biçimleri nelerdir?
C) Bireyin temel hakları nelerdir?
D) Devlet nasıl oluşmuştur?
E) İktidar nedir?

9. Sofistlerin görüşlerine göre, insan herşeyin ölçüsüdür. Herkesin kabul edebileceği bir doğru veya düzenden sözetmek mümkün değildir. Toplum düzenini sağlayan yasaların doğruluğu da kişiden kişiye değişebileceğinden, yasaların göreceliği söz konusudur.

Buna göre Sofistler aşağıdakilerden hangisini kanıtlamaya çalışmışlardır?

A) Devletin varlığının gerekli olduğunu
B) Düzenin insan yaşamı için kaçınılmaz olduğunu
C) Devletin, adalet ilkesine göre kurulmasının gerektiğini
D) Devletin, hukuk kurallarına göre düzen kazandığını
E) Genel - geçer bir düzenin var olamayacağını

© Güvender Yayınları

10. Aristoteles'e göre sosyal bir varlık olan insan, ahlâki olgunluğuna ancak toplum içinde erişebilir. Devlet, topluluğun ahlâkça gelişmesini, iyiliğini başlıca amaç olarak göz önünde bulunduruyorsa, şekli ne olursa olsun doğrudur. Topluluğun yaşamı yönetim biçimine değil, yöneticilerin ahlâklı olmasına bağlıdır.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Aristoteles, aklı etkin ve edilgin olmak üzere ikiye ayırır.
B) Aristoteles'e göre her oluş, bir maddenin form kazanmasıdır.
C) Aristoteles için tüm çabalarımızın en yüksek amacı, devlet içinde yaşamaktır.
D) Aristoteles'te her varlık, kendi özünün gelişmesiyle varlık kazanır.
E) Aristoteles'in devlet görüşü, ahlâk anlayışına sıkı sıkıya bağlıdır.

11. Hobbes'a göre insan, doğası gereği bencildir. Başkalarının çıkarlarını düşünmeden, sadece kendi çıkarını düşündüğünden "İnsan insanın kurdudur." Bu ise insanlar arasında bir çatışmaya yol açar. Bu çatışmayı önlemek için insanlar bir araya gelerek, kendi aralarında bir sözleşme yaparlar. Ancak insanlar, bu sözleşmenin uygulanabilmesi için kendi aralarından seçtikleri birini görevlendirirler, ona güç ve iktidar verirler. Böylece yöneten ve yönetilenlerden oluşan bir siyasal organizasyon, yani devlet ortaya çıkar.

Bu bilgilere göre Hobbes'un devlet görüşü aşağıdakilerden hangisinde belirtilmiştir?

A) Sözleşmeyle gerçekleştirilmiş yapma bir kurumdur.
B) İnsanda temelini bulan ve doğanın devamı olan bir yapıdır.
C) Var olması istenen ideal bir toplum tasarımıdır.
D) Diğer canlı varlıklar gibi doğal bir varlıktır.
E) İnsanların uzlaşmaz tutumlarının sürdürülmesidir.

12. Sofistlere göre;

- Adalet, güçlünün işine gelendir. Doğada nasıl güçlü kazanıyorsa, hukukta da adalet güçlüden yana olmalıdır.
- Adalet, güçsüzlerin kendilerini korumak üzere güçlülere karşı kurdukları bir tuzaktır. Doğa, egemen olma hakkını güçlüye vermiştir. Güçsüz de hukuk yoluyla güçlünün elinden bu hakkı almaya çalışmaktadır.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisinin Sofistlerin devlet anlayışını yansıttığı söylenebilir?

A) Her çağın gerçekleştirmeyi amaçladığı bir takım idealler bulunur.
B) Devlet ve toplum düzenleri, evrensel olarak geçerli kabul edilen ilkeler ve değerler üzerine kuruludur.
C) İdeal düzen, doğal düzendir; toplumsal bir düzenden söz edilemez.
D) İdeal toplum düzeni, insanlar arasında tam bir eşitliğin gerçekleştiği düzendir.
E) Toplumsal düzenin kurucu ilkesi eşitlik olduğunda, özgürlük de gerçekleşir.

13. Bireylerin en temel hakkı, başkalarıyla sosyo - ekonomik yönden eşit olmasıdır. Eşitliğin olduğu bir toplumda sömürü, ezme ve ezilme ilişkileri son bulacak ve insanlar daha insancıl bir şekilde yaşayacaklardır. Bunu sağlamak içinse bireylerin özel mülkiyet haklarının ellerinden alınarak devlete verilmesi ve devletin tüm bireyleri bu mülkiyetten eşit bir şekilde yararlandırması gerekir. Tüm insanlığı mutlu edecek düzen, ancak böyle olabilir.

Bu parçadaki görüş, aşağıdakilerden hangisinin sorgulanmasına dayanır?

A) Meşruluğun ölçütlerinin
B) Devlete itaat etme nedenlerinin
C) Egemeniğin kullanılış biçimlerinin
D) Sivil toplumun anlamının
E) İdeal düzenin ölçütlerinin

© Güvender Yayınları

1. - Sofistlere göre devlet, insanın doğasına aykırı olan bir yapıdır.
- Kyniklere göre, mutlu olmak isteyen insanlar devletten kaçmalıdırlar.

Bu açıklamalarda öne çıkan temel düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

A) İnsanlar devletten bağımsız olarak yaşayabilir.
B) Devlet, aristokratlar tarafından yönetilmelidir.
C) Devlet, toplumsal düzenin varlığı için gereklidir.
D) Devlet, meşruiyetini halktan alır.
E) Bireyler, içinde yaşadığı devlete karşı sorumludur.

2. Devletin varlık koşulu, farklı düşünce, istek ve çıkarlara sahip olan bireylerin toplum içinde bir araya gelmeleri ve aralarındaki çıkar çatışmalarının ortadan kaldırılabilmesi için kendilerini yönetecek bir otoriteye başvurmalarıdır. Bundan dolayı devlet, farklı görüş, istek ve arzulara sahip olan bireyler var olduğu için vardır.

Bu parçaya göre devletin temel amacı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Yurttaşlarını sürekli olarak kontrol etmek
B) Toplumsal kurumların eş güdümünü sağlamak
C) Bireyleri ortak çıkarlarda uzlaştırmak
D) Yasaların uygulanmasını sağlamak
E) Yasalara uymayanları cezalandırmak

3. Nasıl ki, çiftçi toprağını ekiyor ve ekinlerinin büyümesi için elinden gelen her şeyi yapıyorsa, bunun gibi Sofistler de insanın doğal yeteneğini geliştirmeye, onu yetiştirmeye, devlet ve toplumda yetkinleşmelerine çalışmışlardır.

Sofistlerin bu çabalarının temelinde aşağıdaki varsayımlardan hangisi vardır?

A) İnsan bilmediği şeyleri yok saymalıdır.
B) Siyaset sanatı, insanın yetiştirilmesi ve eğitilmesi sanatıdır.
C) Her insan duyu bakımından farklı yaratılmıştır.
D) Evrenle insan arasında sıkı bir ilişki vardır.
E) İnsan doğal yönleriyle anlaşılabilir.

4. Tarih araştırmasında amaç kanlı savaşların anlatılması olmayıp, bu kanlı savaşları yapan orduların, devletlerin yazgısını belirleyen etkenlerin anlaşılmasıdır. Bu nedenleri bilirsek geleceğe egemen olmayı, geleceğimizi isteklerimize göre yönetmeyi de öğrenmiş oluruz.

Bu görüşe göre tarihi incelemenin değeri aşağıdakilerden hangisine göre belirlenmektedir?

A) Kültürel birikimi dikkate almasına
B) Yeryüzündeki milletleri sınıflamasına
C) Savaşların yapıldığı zamanı kronolojik sıra içinde vermesine
D) Bugünü ve geleceğin yönlendirilmesine katkı yapmasına
E) Farklı uluslar hakkında tutarlı görüşler oluşturmasına

5. Birçok eşitlikçi, herkesin eşit fırsatlara sahip olması gerektiğine inanır. İş bakımından fırsat eşitliği, yeteneğe hiç bakılmaksızın herkesin her istediği işi yapmasına izin verilmesi anlamına gelmez. Bir dişçi veya bir cerrah olmak isteyen herkese, göz ve el koordinasyonunun ne kadar kötü olduğunu hiç dikkate almadan dişçi ya da cerrah olma izni verilmesi gerektiği düşüncesi bütünüyle saçmadır.

Bu parçada eleştirilen düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

A) İş yapmada gerekli yeti veya becerilerin gözardı edilmesi
B) Çalışma alanlarında deneyimlerden yararlanılması
C) Bilgilerin başkalarıyla paylaşılması
D) Yurttaşlara, ülke yönetimine katılma hakkı verilmesi
E) Herkese hak ettiğinin karşılığının verilmesi

© Güvender Yayınları

6. Machiavelli, gücü başlı başına bir amaç olarak görmekte ve adeta kutsamaktadır. Ona göre hükümdar, devleti yaşatmak için her türlü kötülüğü yapabilir. Örneğin kendisinin tahta çıkmasına yardımcı olanları, bu sırada olup bitenleri bildikleri ve dolayısıyla daha sonra aleyhine kullanabilecekleri olasılığını göz önüne alarak öldürtebilir.

Machiavelli'nin bu görüşünün temelinde aşağıdaki varsayımlardan hangisi olamaz?

A) Amaç, aracı meşru kılar.
B) Önemli olan egemen olmaktır.
C) Yönetimde amaca götüren bütün yöntemler meşrudur.
D) Yöneticinin erdemi güçlü olmaktır.
E) İdeal devlet, adalet ideasına dayanır.

7. Aristoteles'e göre devletin oluşumu, insanların karakterlerine ve ihtiyaçlarına bağlıdır. İnsanlar, yapıları, kişisel özellik ve yetenekleri bakımından farklılık gösterdikleri için devlet tarafından farklı işleme tabi tutulmalıdırlar. Devlet, eşit olanlara eşit, eşit olmayanlara da eşit olmayan haklar verdiği zaman adil bir devlet olur.

Aristoteles bu görüşünde aşağıdakilerden hangisini açıklamıştır?

A) Devletin amacını
B) Meşruiyetin ölçütünü
C) Adalet ile eşitlik arasındaki ilişkiyi
D) Devlette işbölümünün nedenlerini
E) Devletin toplumsal yapıya bağlılığını

8. Erdem, en yüksek iyidir. Bireyler bu iyiliğe kendilerini toplumdan soyutlayarak değil, tam tersine toplum içinde yer alarak ulaşırlar. Devletin oluşumunu ve kanunlarını anlamlı kılan, insanların iyi olmaları için olanaklı tüm koşulları sağlamasıdır.

Bu parçada devletin amacı olarak aşağıdakilerden hangisi gösterilmiştir?

A) Yurttaşların her türlü hazzını sınırlamak
B) Gücünü herkese aynı ölçüde duyurmak
C) Erdem ve mutluluğu egemen kılmak
D) Erdemli olmayanları cezalandırmak
E) Yurttaşların bilgi birikimlerini artırmak

9. Thomas Hobbes'a göre insanlar, kendilerini korku altında tutacak genel bir güç olmadan yaşadıkça savaş durumunda olacaklardır. Bu, herkesin herkese karşı savaşıdır. Bu savaş durumunda doğru-yanlış kavramına yer yoktur. Genel bir güç olmayan yerde yasa olamaz, yasa olmayan yerde adaletten söz edilemez. Savaşta, güç ve hile en büyük iki erdemdir.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Egemen bir gücün olmadığı yerde yapılan herşey adaletlidir.
B) İnsan doğası, düzeni gereksiz kılar.
C) İdeal toplumsal düzenlere ulaşılabilmesi oldukça zor bir olasılıktır.
D) Devlet, sınırsız özgürlük sağlamakla yükümlü bir kurumdur.
E) İnsanın bir yaşam sürmesi ancak bir düzen içinde mümkündür.

10. Thomas More'un "Ütopya" adını verdiği bir adada bulunan devlette, özel mülkiyet her türlü kötülüğün kaynağı kabul edilerek kaldırılmıştır. Köleler dışında herkes eşittir. Bu adada para kullanılmaz. Üretilen tüm mallar ortaktır. Herkes ihtiyacı olan şeyi parasız alır. Her aile 20 kişiden meydana gelir. Aileyi en yaşlı erkek yönetir. Çalışma saati yalnızca 6 saattir. Geriye kalan vakitlerde insan, ruhunu olgunlaştırmak için bilimle, güzel sanatlarla uğraşabilir.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi anlatılmaktadır?

A) Toplumda mutlak otoritenin gerekliliği
B) Düşüncede oluşturulan ideal bir toplum tasarımı
C) Hukukun üstünlüğü düşüncesinin önemi
D) Erdemli kişilerin yönetimdeki etkinliği
E) Yönetim sorumluluğunun herkeste bulunduğu

© Güvender Yayınları

Bilim Felsefesi

Test - 1

1. Metafizik, gözlem ve deneye konu yapılamayan, yani gözlem ve deney yoluyla sınanamayan, dolayısıyla ne doğrulanabilecek ne de yanlışlanabilecek olan önermelerden oluşur. Örneğin, evrende bir amacın var olduğunu söyleyen bir önerme, gözlem ve deney yoluyla sınanamaz.

Bu parçaya göre metafizik bir önermenin temel niteliği aşağıdakilerden hangisidir?

A) Evren ve varlık hakkında sorulan sorulara yanıt vermeye yönelik olması
B) Düzenlenişinde mantık ilkelerinin ileri derecede kullanılıyor olması
C) İnsanların en çok ilgi duyduğu konularla ilgili bilgileri içermesi
D) Genel olarak varlık konusunu ele alarak insanları bilgilendirmeye yönelik olması
E) Olgusal olarak doğrulanabilir olan bir içerikten yoksun olması

2. Bilimsel önermeler gözlem ve deneylerle doğrulanırlar. Örneğin; suyun belli koşullarda 100°C de kaynadığı gözlem ve deneylerle doğrulandıktan sonra bir kesinlik kazanır. Ancak bilimsel önermeler, yanlışlanmadıkları sürece kesin sayılır. Örneğin; Newton'un yer çekimi yasası 200 yıl boyunca bir doğa yasası olarak kabul edilmiş, 19. yüzyıl sonlarına doğru bazı olguları açıklamada yetersiz kalınca eleştirilmiş ve yerini Einstein'in teorisine bırakmıştır.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi üzerinde durulmaktadır?

A) Bilimsel bilgideki kesinlik mutlak anlamda değildir.
B) Bilim, tek tek olgulardan hareketle genellemelere ulaşır.
C) Bilimsel yöntemlerde mantıksal düşünme ve akıl yürütme kurallarına uyulur.
D) Bilimsel araştırmalar olguların dışına çıkamaz.
E) Bilimler, birikimli olarak ilerler.

3. Yunanistan'da ilk dönemlerde bilim, daha çok felsefeyle bir arada olmuştur. Gerçekten de bu dönemin büyük filozofları aynı zamanda büyük birer bilim insanı idiler. Örneğin ilk filozof Thales, aynı zamanda seçkin bir astronom ve matematikçi; ünlü Pythagoras, aynı zamanda matematikçi; tarihin tanıdığı en büyük filozoflardan biri olan Aristoteles ise aynı zamanda büyük bir biyologtu.

Bu parça aşağıdaki yargılardan hangisini desteklemektedir?

A) Felsefe ve bilim farklı alandır; birbirlerinin bulgularından yararlanırlar.
B) Felsefe de bilim de insanların kendilerinin ortaya koydukları disiplinlerdir.
C) İlk başlarda bilim ve felsefe farklı disiplinler olarak değerlendirilmemişlerdir.
D) Felsefe ortaya koyduğu düşünceleri kanıtlamak için sadece mantık ilkelerini kullanır.
E) Bilimin ortaya çıkışında bilim adamlarının üstün çabaları vardır.

4. Bilimsel yasa, ilk bakışta dağınık görünen çok sayıdaki olguyu düzenli bir ilişkiye bağlama ve tek bir önermeyle ifade etme olanağı verir. Örneğin dalından düşen bir elma, yörüngesinde dönen bir uydu ve giden bir araba aynı ilke ile açıklanabilir.

Bu parçada bilimsel yasayla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söz konusu edilmektedir?

A) İdeal bir toplumsal düzen oluşturmada kendini hissettirdiği
B) İnsanın, akıl ilkelerinden yararlanmasını sağladığı
C) Erdemli ve mutlu bir yaşamın koşullarını oluşturduğu
D) Olguların bağlı olduğu genel ilkeleri dile getirdiği
E) İnsana, dünyanın bir parçası olduğunu kavrattığı

© Güvender Yayınları

5. Klasik görüş, bilime büyük değer vermiş, bilimi insanoğlunun tüm problemlerini çözecek sihirli bir güç olarak görmüştür. Bu hatalı bir yaklaşımdır; çünkü bilim insanın tüm problemlerini çözemediği gibi, insanlığa yeni problemler getirmiştir. Bilimsel bilgi de diğer bilgi türleri gibi, yalnızca bir bilgi türüdür ve diğerlerinden daha aşağı ya da daha üstün değildir.

Bu parçaya dayanarak varılabilecek sonuç aşağıdakilerden hangisidir?

A) Bilim, gelecekte insanların tüm sorunlarını çözecektir.
B) Bilim, tarihsel süreç içinde artarak gelişen bir etkinliktir.
C) Bilimsel etkinliklerin işleyişi insanlardan bağımsızdır.
D) Bilime güven konusunda aşırıya gidilmemelidir.
E) Bilim, birikimli olarak ilerleme sürecindedir.

6. Bir önerme doğrudan deney yoluyla algılanabilen bir şeye karşılık geliyorsa, doğrudan bir biçimde gerçeklenir. Fakat, bilimsel bilgimiz zaman zaman deney yoluyla gözlemlenemeyen şeylerle de ilgili olabilir. Böyle bir durumda kuram bir takım gözlem verilerine, temel önermelere indirgenerek yeni baştan kurularak doğrulanır. Bu şekildeki bir önerme, daha temel bir takım önermelere, doğrudan gözlem verilerine indirgenebilir. Böylece önerme, algınabilir fenomenler aracılığıyla doğrulanabilir.

Bu parçadaki görüşler aşağıdaki yargılardan hangisini desteklemektedir?

A) Doğrudan kanıtlanamayan önermeler, gözlenebilir bir duruma indirgenerek kanıtlanabilir.
B) Bütün önermeler ortaya koydukları yargılar bakımından doğru ve yanlış olarak nitelenebilirler.
C) Duyusal alanda gözlem verileriyle kanıtlanamayan önermeler reddedilmelidir.
D) Bilim, duyu verileriyle denetlenemeyen önermeleri hemen yok sayar.
E) Metafizik alanla ilgili olan önermeler bilimin özüne aykırıdır.

7. Bilimsel gelişmenin büyük bir hızla sürdüğü 19. yüzyıl, aynı zamanda, bilimin sanayi alanına uygulandığı ve büyük sanayi devriminin gerçekleştiği çağ olmuştur. Bu dönemde buhar makinesi bulunmuş; metalürjide sanayinin isteklerine uygun çelik alaşımları üretilmiş; kimya alanında temel önemi olan bazı maddelerin oluşumu sağlanmıştır. Aynı dönemde, elektrikle magnetizma denetim altına alınarak elektrik dinamosu ve motoru geliştirilmiştir.

Bu parçadaki örnekler aşağıdakilerden hangisinin bir göstergesi olabilir?

A) Bilimsel yöntem arayışlarının
B) Bilimlerin felsefeden kopuşunun
C) Bilimin sonuna yaklaşılmasının
D) Bilim adamları arasındaki işbirliğinin
E) Bilimin pratik yararının

8. – Bilim, tarihsel süreç içinde artarak gelişir.
– Bilim, tümüyle rasyonel bir faaliyettir.
– Bilim, insan zihninden bağımsız bir gerçeklikle ilgili araştırmadır.

Bu bilgilerde aşağıdakilerden hangisine yer verilmiştir?

A) Bilimin diğer bilgi türleriyle ilişkisine
B) Bilimi niteleyen özelliklere
C) Bilimin kullandığı yöntemlere
D) Bilimin taşıdığı değere
E) Bilimi eleştiren görüşlere

9. Deneylerimize göre meydana gelecek olayın ne türden bir olay olacağını önceden anlayabiliriz. Örneğin bir kimya bilgini, iki elementin karışmasıyla ne gibi bir varlığın meydana geleceğini; bir astronom ne zaman ay veya güneş tutulacağını önceden bilebilir. Buna bilimde "öngörü" denir.

Buna göre, bilimde öngörünün olabilmesi için aşağıdakilerden hangisi önkoşuldur?

A) Gereksinimlere uygun düşmesi
B) Önceki bulgulardan yararlanılması
C) Sınırlı sayıdaki doğa olaylarını açıklamaya yönelik olması
D) Uzunca bir araştırma döneminden geçilmesi
E) Geleneksel değerlerle destekleniyor olması

© Güvender Yayınları

10. Bilimdeki gelişmeler filozofları bilim üzerine düşünmeye yöneltince, bilim felsefesi ayrı bir felsefe dalı olarak ortaya çıkmıştır. Böylelikle filozoflar bilimsel kuramların statüsü, fiziksel gerçeklik ya da dış dünyayla ilişkisi, hangi aşamalardan geçerek oluştuğu üzerinde düşünmeye başlamışlardır. Yine bu gelişmelerin ardından onlar, insan zihnindeki kuramsal ilkelerin statüsünün ve mantıksal geçerliliğinin ne olduğu üzerinde düşünmüşler, bu konuları mantıksal analiz yoluyla açıklamaya başlamışlardır.

Bu parçada aşağıdakilerin hangisi üzerinde durulmaktadır?

A) Bilim felsefesinin değeri
B) Bilim felsefesinin tanımı ve kavramları
C) Bilim felsefesindeki görüşler
D) Bilim felsefesinin doğuşu ve konuları
E) Klasik yaklaşımın bilim görüşü

11. Bilimin ne olduğu sorusuyla, bilimi bilim yapan temel özelliklerin neler olduğu sorusu şimdiye kadar herkesin kabul edeceği bir şekilde yanıtlanmış değildir. Bu durum, elbetteki bilimin çok zengin ve karmaşık bir yapıya sahip olmasından kaynaklanır. Bilim, olduğu gibi kalmayıp her an değişir ve ilerler. Bilim, sürekli olarak ve artan hızla gelişen bir etkinlik olduğu için, bilimin tam olarak ne olduğunu, onu hangi temel özelliklerin belirlediğini söylemek hiç de kolay değildir.

Bu parçaya göre bilim hakkında kesin yargılarda <u>bulunulamamasının</u> nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

A) Bilimin, bilim adamlarınca oluşturulan bir etkinlik olması
B) Bilimin sürekli bir dinamizm ve gelişim içinde olması
C) Bilimin tüm insanlığın sorunlarını çözeceğine inanılması
D) Bilimdeki sonuçların nesnel ölçütlerle denetlenebilmesi
E) Bilimde sonuçlara deney ve gözlem yöntemleriyle ulaşılması

12. Bacon: "Bilim, savaş ve boş tartışmalarla birbirini yenmeye çalışan insanların bir tutkusu değil, doğayı kavrama, insanın evren üzerindeki hakimiyetini sağlama çabasıdır. Ancak bu yol ile doğanın efendisi olabiliriz. Nitekim bilgisizliğimiz yüzünden doğanın kölesi olmaktayız." demektedir.

Bacon'a göre, insanın doğaya hakimiyetini engelleyen faktör olarak aşağıdakilerden hangisidir?

A) İnsanın, toplumsal ilişkilere ve inandığı öğretilere göre hareket etmesi
B) Yalnız deney ve gözleme bağlı kalması
C) Bilimde otorite olan kişilerin aşılması
D) Bilimsel çalışmaların sadece doğa olayları ile sınırlandırılması
E) Gerçeğin bilgisine ulaşılmaya çalışılması

13. Mantıkçı pozitivizme göre, tüm bilimsel önermeler bir takım temel önermelere indirgendiği zaman, bilimsel bir kuram bazı yalın gözlem verilerine dayanmış olacaktır. İşte bilim felsefesinin görevi, bilimin kendisine özgü yöntemlerle geliştirmiş olduğu kuramları, söz konusu temel önermelerden oluşan önerme sistemleri şeklinde yeniden kurmaktır.

Mantıkçı pozitivizme göre bilim felsefesinin temel işlevi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Bilimin değerini araştırmak
B) Bilimin işlevlerini sorgulamak
C) Bilimin tarihsel gelişimini incelemek
D) Bilimsel kuramları düzenlemek
E) Bilimsel buluşları incelemek

14. Bilim, sürekli ilerleyen, bir önceki aşaması bir sonraki aşamasına katılan doğrusal bir gelişme göstermez. Bilimde sapmalar vardır, zikzaklar söz konusudur ve devrim sözcüğüyle dile getirilebilecek büyük gelişmeler yaşanır.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi eleştirilmektedir?

A) Bilim, merak ve hayret duygusuna dayanır.
B) Bilim, rasyonel bir faaliyettir.
C) Bilim, olgulara dayalı araştırmalar yapar.
D) Bilim, yöntemli ve sistematik bir anlayışa dayanır.
E) Bilim, birikimsel bir süreç izler.

© Güvender Yayınları

1. Kuhn'a göre her bilim dalı, kendi tarihinde bir bilim öncesi dönem yaşar. Bu dönemde bilim adamlarının belirginleşmiş bir bakış açıları yoktur ve bu bilim dalında araştırma yapan bilimadamları çok çeşitli yollar deneyip, çeşitli yöntemler kullanırlar. Zaman geçtikçe bilim adamlarından birinin kuramı ön plana çıkar. Başka bir deyişle, doğadaki olguları açıklama gücü oldukça yüksek olan ve söz konusu bilim dalında daha ileri düzeyde araştırma yapılmasına izin veren bir bakış açısı, bir yöntem kendini kanıtlar ve kabul ettirir.

Kuhn'un bu parçadaki görüşleri aşağıdaki yargılardan hangisini <u>daha çok</u> desteklemektedir?

A) Hazırlık döneminde daha çok problemi açıklayan kuram varlığını kabul ettirir.
B) Bilim bir süreçtir ve bilim adamlarından oluşan bilimsel topluluğun bir etkinliğidir.
C) Bilimde, bilim adamları topluluğunun sosyolojik özellikleri bilimi anlamada önemli rol oynar.
D) Doğanın düzenliliği konusundaki iddiaları tanımlamak ve kanıtlamak görünüşte olanaksızdır.
E) Bilimsel araştırma sürecine giren tüm öğeler, özellikle de bilim dışı öğeler hesaba katılmalıdır.

2. Geçtiğimiz yüzyılda bilim alanında uzmanlaşma öne çıkmıştır. İnsanlar bunun çok iyi sonuçlar vereceğini düşünmüşlerdir. Ancak uzman körlüğü dediğimiz dar alandaki yoğun bilgi ile sıkışmış bilim adamlarının, bütünü gözden kaçırmakla karşı karşıya kaldıkları; evreni bütünüyle anlama ve yorumlamada eksik kaldıkları görülmüştür.

Bu parçadaki görüşler, bilimin hangi özelliğinin yetersizliğini belirtmektedir?

A) Aklın kurallarına uygunluğunun
B) Parçacı bir yaklaşıma sahip olmasının
C) Nesnel bilgiler içermesinin
D) Öndeyide bulunmasının
E) Pratik yararlarının

3. Bilimi bilim yapan, bir takım bilimsel kuramlardan çok, bu kuramları üreten bilim adamlarının oluşturduğu bilim topluluğudur. Söz konusu bilim topluluğundaki üyelerin ise, ortak bir dilleri, belli değerleri ve eğitim tarzları vardır. Dolayısıyla bilimi anlamaya çalışırken daha çok bunlara dikkat edilmelidir.

Bu görüşün temelinde aşağıdaki varsayımlardan hangisi vardır?

A) Bilim, insana, belli bir dünya görüşü oluşturma ve belli ilkelere göre düşünme olanağı verir.
B) Çeşitli bilimlerin birbirleriyle ilişkileri olabilir, ama hiçbir bilim bir diğerine indirgenemez.
C) Bilimler, gerçeklik hakkında yeni ve temel bilgiler verirler.
D) Bilim, bilimi meydana getiren bilim adamlarının psikolojilerinden, kültürel koşullarından bağımsız değildir.
E) Bilim, tarihin de gösterdiği gibi sürekli olarak biriken ve gelişen bir bilgidir.

4. Popper'a göre bilimsel bir kuramın en önemli özelliği doğrulanabilirlik değil, yanlışlanabilirliktir. Bilim, sonuçlarına deney ve gözlem yöntemiyle ulaşır. Buradaki büyük güçlük şudur; ne kadar çok ve uzun süreli gözlem yapılmış olursa olsun, eldeki veriler bilimde geçen tümel bir önermenin doğruluğunu saptamak için, hiçbir zaman yeterli olmayacaktır.

Popper'ın bu görüşü aşağıdaki yargılardan hangisini desteklemektedir?

A) Belirli sayıdaki gözlem, önermelerin doğrulanması için yeterlidir.
B) Bilimsel bir önermenin doğruluğu hiç bir zaman kanıtlanamaz.
C) Bilimin gelişmişliği toplumların gelişmişliğiyle doğru orantılıdır.
D) Bilim, insanlığın karşılaştığı bütün sorunları çözebilecek güce sahiptir.
E) Bilimsel çalışma alanlarını, içinde bulunduğu koşullar çerçevesinde değerlendirmek gerekir.

© Güvender Yayınları

5. Bilimde sapmalar vardır, zikzaklar söz konusudur ve devrim sözcüğüyle dile getirilebilecek büyük gelişmeler yaşanır. Bilimin, seyrek de olsa eskiden terkedilmiş olan bir kuramın yeni bir şekline döndüğü olmuştur. Örneğin, atom kuramı böyle olduğu gibi, kuantum kuramı da eskiden egemen olmuş parçacık kuramına benzemektedir.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine varılabilir?

A) Kuram, geniş kapsamlı bir açıklama olduğu için, nedenleri bilinmeyen bir çok olayın toptan açıklamasıdır.
B) Bilim, sürekli olarak ilerleyen, bir önceki aşaması bir sonraki aşamasına katılan doğrusal bir gelişme göstermez.
C) Kuram, insan zihninin yaratıcı etkinliğinin bir ürünüdür ve olguları açıklamak için oluşturulur.
D) Bilimde, problemleri diğer kuramlara göre çok daha iyi çözümleyebilen kuramlar ayakta kalır.
E) Bir bilim dalında bilim topluluğu, bilim adamlarından oluşmaktadır.

6. Bir bilim yaklaşımında bilim topluluğu, paradigma adı verilen bilimsel bir kuramın olguları açıklama gücüne inanan ve kendi araştırmalarında onu örnek alan bilim adamlarından oluşur. Bu bilim adamları, birbirleriyle ilişki içindedirler, araştırmalarını birbirlerine aktarırlar.

Bu parçaya göre bilim topluluğu ile ilgili aşağıdaki yargılardan hangisi doğrudur?

A) Birbirlerinin araştırmalarındaki eksiklikleri arayan insanlardır.
B) Kendi görüşleri dışındaki hiçbir görüşü kabul etmezler.
C) Belirli bir bilim yaklaşımında aynı kuramı paylaşan insanlardır.
D) Bilimsel önermeleri olgularla sınırlarlar.
E) Problem çözümünde mantıksal analize yönelirler.

7. Kuhn'a göre bilimde, zaman geçtikçe benimsenen paradigma tarafından çözülemeyen bir takım problemler ortaya çıkmaya başlar. Çünkü başlangıçtaki paradigma ve onun sağladığı bakış açısı ancak belirli sınırlara kadar geçerlidir. Yani paradigma, araştırma alanının kapsamı içine giren bütün nesneleri konu alamaz, alandaki tüm problemleri çözemez.

Kuhn'un bu parçadaki görüşünde aşağıdakilerden hangisi söz konusu edilmektedir?

A) Paradigmanın bilim adamlarına sağladığı yararlar
B) Paradigmanın yenisiyle değişimi
C) Paradigmanın yetersizliğinin ortaya çıkışı
D) Paradigmanın varlığını kabul ettirmesi
E) Paradigmanın bilimi yönlendirişi

8. Reichenbach'a göre, bilimi anlayabilmek için bilim adamlarının dünya görüşlerine, içinde bulunduğu toplumun kültürel yapısına bakmak anlamsızdır. Bilim adamlarının ürettiği bilimsel çalışmaların sonucu önümüzdedir. Bizim için önemli olan bu sonuçlardır. Bu sonuçların analizi ile bilimi anlamak mümkündür.

Reichenbach bu görüşü ile aşağıdaki düşüncelerden hangisinin gereksizliğini belirtmiştir?

A) Bilimi ürün olarak değerlendirme
B) Bilimin sonuçlarını dikkate alma
C) Bilimi etkileyen koşulları dikkate alma
D) Bilimin verilerini geçerli kabul etme
E) Bilimde kazanılmış bilgilere değer verme

9. Algılanan dünyanın dışındakileri bilmeye çalışmak bilimsel yaklaşıma aykırı kabul edilmektedir. Bilim her zaman somut gerçekliklerle ilgilenmeyi tercih etmiş, onun üzerinde açıklamalara yönelerek doğa üstü gerçeklikler alanını yadsımıştır.

Bu parçada bilimin hangi özelliği vurgulanmıştır?

A) Bilim, olayları neden-sonuç ilişkisinde inceler.
B) Bilim, öndeyilerde bulunma imkanı verir.
C) Bilim gerçeği anlamaya yönelir.
D) Bilim metafizik konularla ilgilenmez.
E) Bilim yeniliklere açıktır.

© Güvender Yayınları

10. Kuhn'a göre, bilimde normal yoldan açıklanamayan uyuşmazlık ve uygunsuzluklar ortaya çıktığında, bilim adamları uygunsuzlukları gözardı ederek bunları görmemeye çalışırlar. Bununla birlikte uygunsuzluklar giderek artar ve bilim topluluğunun egemen bakış açısı olan paradigmaya güven sarsılır. İşte bu bunalım döneminde, çoğu zaman oldukça genç, ama yaratıcılığı çok yüksek olan bir bilim adamı ortaya çıkar. Bu bilim adamı ortaya yeni bir paradigma atarak bilimsel devrimi başlatır. Kopernik, güneş merkezli sistemi geliştirerek astronomideki bunalımı çözmüş ve bu alanda devrim yapmış bir bilim adamıdır.

Kuhn'un bu görüşünü aşağıdaki yargılardan hangisi destekler?

A) Bilim, ani sıçrama ve atılımlarla gelişir.
B) Bilimin sonuçları, süreçlerinden çok daha önemlidir.
C) Bilimsel kuramların kendini yenilemesi uzun süre alır.
D) Bilim, kendini hiçbir zaman geliştiremez.
E) Bilim, birikimli olarak ilerleme gösterir.

11. Bilimsel yöntemin betimleme aşamasında, araştırma konusu olan olgular ve bu olgular arasındaki ilişkiler belirlenir, sınıflanır, kaydedilir. Betimlemede, bilimsel araştırmanın ilk adımı olan gözlem söz konusudur. Burada araştırmacı verileri gözlemlerken ve kaydederken olabildiğince önyargısız olmak durumundadır. Gözlemde öznel algı farklılıklarını ortadan kaldırmak ise, gözleme dakiklik ve güvenilirlik kazandırmak ve araştırmayı objektif duruma getirmek anlamını taşır.

Bu parçaya göre bilimsel yöntemin ilk aşamasında güvenilirliğin artması aşağıdakilerden hangisine bağlıdır?

A) Konuyla ilgili bütün araştırmaların dikkate alınmasına
B) Olanı olduğu gibi ortaya koymaya
C) Konuyla ilgili varsayımların oluşturulmasına
D) Aynı konuda başka araştırmaların olup olmadığının belirlenmesine
E) Bilimle ilgili yeni bir problemi ortaya koymasına

12. Bilim öncesi dönemde, bilim adamlarının belirginleşmiş bir bakış açısı yoktur. Bilim alanında araştırma yapan bilim adamları çok çeşitli yollar deneyip, çeşitli yöntemler kullanırlar. Zaman geçtikçe bilim adamlarından birinin kuramı ön plana çıkar. Başka bir deyişle, doğadaki olguları açıklama gücü oldukça yüksek olan ve söz konusu bilim dalında daha ileri düzeyde araştırmalar yapılmasına izin veren bir bakış açısı ya da bir varsayım kendini kabul ettirir.

Kuhn, bu görüşünde bilim öncesi döneminin temel özelliği olarak aşağıdakilerden hangisini göstermiştir?

A) Bilimler için bir hazırlık dönemidir.
B) Bilim dalları arasında ilişki kurulur.
C) Bir kuramdan başka kurama geçiş yapılır.
D) Bilimsel kuramlardan, genel geçer yasaya ulaşılır.
E) Çok sayıdaki açıklamadan, çok sayıda bilimsel ilkeye ulaşılır.

13. Toulmin'e göre, bilimde problem çözebilen, yeni koşulların ortaya çıkardığı problemleri diğer kuramlara göre çok daha iyi çözümleyebilen kuramlar ayakta kalır. Bu durum, yaşam savaşında yeni koşullara uyum sağlayabilen güçlü türlerin ayakta kalmayı başarmasına, güçsüz türlerin de yok olup gitmesine benzer.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Bilim, yalnızca doğanın düzenliliğine duyulan inançla var olabilir.
B) Bilim, gelecekte insanların bütün sorunlarına çözüm bulacaktır.
C) Bilim, bilim adamlarının özverili çalışmaları sonucunda gelişim gösterir.
D) Bilime yapılan baskılar, bilimsel gerçeklerin ortaya çıkmasını engelleyemez.
E) Güçlü ve yararlı olan kuramlar varlıklarını devam ettirirler.

© Güvender Yayınları

1. Bilimsel yöntemin belirli bir aşamasında, hipotez ya da hipotezlerin olgular tarafından desteklenip desteklenmediği araştırılır. Hipotez ya da hipotezlerden olgusal olarak sınanabilir sonuçlar çıkartılır. Bu sınama etkinliği sırasında, hipotez tüm olgular tarafından doğrulanırsa, onun söz konusu alandaki tüm olguları gerçekten açıkladığı ortaya çıkarsa, hipotez ya da hipotezler kavramsal bir sistem içinde ifade edilebilir; onlar, bu durumda bir kuram olarak kabul edilir.

Bu parçaya göre hipotezlerin kuram olarak nitelendirilmesi neye bağlıdır?

A) Duyusal alandaki olguları betimleyebilmesine
B) Zihindeki nesnelere yönelik olmasına
C) Teorik kavramlardan oluşmasına
D) Tümdengelim yöntemiyle sınanmasına
E) Yerleşmiş alışkanlıklarımıza uygun olmasına

2. Bilimdeki olguları önceden kestirme gücü olan öndeyi, bilimi yalnızca insanların evreni anlamalarına yardım eden kuramsal bir etkinlik olmaktan çıkarmış, bilimi teknoloji yoluyla insanoğlunun doğa karşısında egemenlik kurabilmesinin en temel aracı haline getirmiştir. Öndeyi, bundan dolayı bilimsel sonuç ve kuramların kesinlik ve değerini gösteren en önemli kanıttır.

Bu parçadaki görüşler aşağıdaki yargılardan hangisini desteklemektedir?

A) Açıklama, nedenleri bilinmeyen olguların bilinen olgularla, zihnin bildiği fikirler ve kavramlarla ifadesidir.
B) Bilimsel verilerin değeri, bunlara bağlı öndeyilerin insanlara doğa karşısında güç sağlamasıyla ortaya çıkar.
C) Hipotezlerden olgusal olarak sınanabilir sonuçlar çıkarma ve söz konusu sonuçları yeni gözlem verileriyle karşılaştırma, doğrulamadır.
D) Hipotezler, belirli bir alandaki olgular tarafından doğrulanırsa bilim haline gelirler.
E) Bilimsel bilgi, insanlara her şeyiyle gerçekten anlaşılan sözcüklerle iletilen bir bilgi türüdür.

3. Hipotez, kurama göre, daha geçicidir; henüz yerleşmemiş ve doğrulanmamış bir durumdadır. Kuram ise, az ya da çok doğruluk kazanmış ve yerleşmiş olan hipotezlere dayalı açıklama modelidir. Her hipotez bir kurama dönüşmeyebilir, fakat her kuram önce bir hipotez olma aşamasından geçmiştir. Bilim adamları, kuramlara varmadan önce hipotezler oluştururlar.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine varılabilir?

A) Kuramların temelinde hipotezler bulunmaktadır.
B) Kuramlar, insanın pratiğe yönelik etkinliğinin ürünüdür.
C) Bilimsel kuramın en önemli özelliği, doğrulanabilir olmasıdır.
D) Kuram, bilim adamının hayal gücüyle tasarladığı sistemdir.
E) Kuramların değeri olguları açıklayabilmesine bağlıdır.

4. Bilimsel zihniyet, insanlara dürüst ve tarafsız olmayı, karşılaşılan problemleri sabırlı, etraflı ve uzak görüşlü bir şekilde ele almayı öğretir ki, bunlar da ahlâk ve erdemin en önemli özelliklerindendir. Bilimsel zihniyetin kökleşmesi ve yaygın bir şekilde kavranmasının, insanların düşünce ve davranışlarında yer etmesinin, insanların manevi bakımından da yükselmelerine yardım edebileceğini savunmak, yanlış sayılmaz.

Bu parça aşağıdaki yargılardan hangisini desteklemektedir?

A) Bilim sayesinde insan, dünyadaki temel problemlerini çözebilir.
B) Bilimlerin her biri, bize gerçeklik hakkında yeni bilgiler verir.
C) Bir gün gelecek insanoğlu eksiksiz bir bilime sahip olacaktır.
D) Bilimsel zihniyet insanların ahlâki yönünü geliştirir.
E) Bilimi bilim yapan, kuramları oluşturan bilim adamları topluluğudur.

© Güvender Yayınları

5. Kuhn, bilimsel gelişmenin doğrusal-düz bir çizgiden çok dairesel olduğunu, kesintisiz birikimlerden değil, dönüşümlerden oluştuğunu vurgular. Bu dönüşümler kimi kez bilgide kopmalara yol açan büyük devrimler biçiminde gerçekleşir. Dönüşümsel yapının belli öğeleri vardır; bir devrim aşamasını, bu devrimin getirdiği yeniliklerin benimsendiği düzenli bilim dönemi izler. Bu dönem içindeki bir aşamada, dönemin verileriyle çözülemeyen güçlükler bunalımlara neden olur. Bu durum da yeni bir bilimsel devrimi gerekli kılar. İşte bu devrimler bilimin gerçek açılımlarını, büyük ilerlemelerini oluşturur.

Kuhn bu görüşünde aşağıda verilenlerden hangisini ifade etmektedir?

A) Bilimin, gelişim aşamalarının farklı gerçekleşmesinden dolayı anlaşılamayacağı
B) Bilimsel gelişimin, devrimler içeren dönüşümlü bir süreç olduğunu
C) Her türlü düşüncenin bilimsel bir nitelik taşıdığını
D) Bilim adamlarının birbirlerinin görüşlerinden etkilendiğini
E) Bilimsel bir gerçeğin ancak olgularla saptanabileceğini

6. Bilim, insanın insanı daha başarılı bir şekilde öldürebilmesine ve perişan edebilmesine de yardım edebilir. Fakat bu gibi zararlarını düşünerek bilimin sınırsız yararlarını unutmak kesinlikle doğru olmaz. Manevi ölçüler hiç dikkate alınmasa bile, yalnızca maddi ölçülerle bilimin yararlarının, onun zararlarıyla karşılaştırılamayacak kadar çok olduğu unutulmamalıdır. Uygar bir yaşamın her adımında bilimin sağladığı olanaklardan yararlanmaktayız.

Bu parçada vurgulanan düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

A) Bilimin yararları, olumsuz yönlerinden daha fazladır.
B) Bilim yapma ile bilimi kullanma birbirinden farklıdır.
C) Bilim, kötülük için yıkıcı amaçlarla kullanılabilir.
D) Bilimin olanaklarının nasıl kullanılacağı insanın dışındadır.
E) Bilimin ahlâk bakımından tarafsız olduğunu unutmamak gerekir.

7. Bilimsel kuram, kendi içinde tutarlı olan, tam ve bağımsız bir bütündür. O, belli bir alanla, belli bir olgu türüyle ilgili bilgileri, genellemeleri sistemli bir duruma getirir. Böylece, çeşitli olayları, dağınık olguları anlaşılır bir şekilde birbirlerine bağlar.

Bu parçada bilimsel kuramın aşağıdaki özelliklerinden hangisi vurgulanmaktadır?

A) Kuram, değişken bir açıklama olarak tanımlanabilir.
B) Bir kuram, her şeyden önce olgudan farklıdır.
C) Kuram, hipotezlere kesinlik kazandırılmasıdır.
D) Kuram, felsefi bir dünya görüşünden farklıdır.
E) Bilimsel kuram, kapsamlı ve mantıksal bir sistemdir.

8. Francis Bacon, doğa üzerine araştırmanın, içerikten yoksun kalıplarla uğraşan kıyas ya da tümdengelimsel yöntemle hiçbir ilişkisi olmadığını savunmuştur. O, bilimsel araştırmanın gözlem ve deneye, tek tek olgulardan genel sonuçlara giden tümevarımsal yönteme dayandığını savunarak bir tümevarım mantığı geliştirmeye çalışmıştır.

Buna göre, Francis Bacon bilime hangi konuda katkı sağlamaya çalışmıştır?

A) Uygulama B) Yöntem
C) İlerleme D) Kabul görme
E) Birikim oluşturma

9. Bilimler, bir bütün halinde olan evreni ve onda meydana gelen olayları ayrı ayrı gösterirler; fakat olayların nedenleri hakkında, insan zihninin duymuş olduğu daha köklü bilme isteğine cevap vermezler. Bu yönüyle bilimler felsefeden ayrılır.

Bu parçadan aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılamaz?

A) Bilimler bize evreni bütünlüğü ile tanıtamazlar.
B) Bilimlerle felsefenin ortak yönü yoktur.
C) Bilimler, olayların nedenlerini araştırırlar.
D) Felsefe evren hakkında genel açıklamalara ulaşır.
E) İnsanın gerçeği bilme isteğine bilim ve felsefe cevap verir.

© Güvender Yayınları

10. Bir bilim adamının tıp konusunda yeni ve çok önemli buluşları olmuştu. Bir gazete muhabiri röportaj yaparken kendisine, ortalama bir insandan nasıl olup da daha farklı ve yaratıcı bir insan olduğunu sormuş. Bilim adamı bu soruyu, "İki yaşındayken annemin yaşadığı bir deneyim nedeniyle" ifadesiyle yanıtlamış. Bilim adamı bu deneyiminde, yapılan hataların yeni bir şeyler öğrenmek için çok güzel fırsatlar olduğunu anlamış; röportajında, bilimsel araştırmalardaki deneylerin bu temele dayandığını vurgulamış.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisine işaret edilmektedir?

A) Aynı probleme çözüm arayan bilim adamları, aynı noktadan hareket etseler de farklı sonuçlara ulaşabilirler.
B) Başarıya katkı yapacak pek çok kaynaktan yararlanmak, sonucu etkiler.
C) Bilim adamının sahip olduğu dünya görüşü, ne tür bilimsel çalışma yapacağını etkiler.
D) Bir deney başarısız olsa da, o deneyden çok değerli bilgiler elde edilebilir.
E) Bilimsel çalışmalar, geçerli kuramlara dayandıklarında daha çok kabul görürler.

11. "Amacımız tek bir bilimin; yani insanlığın edinebileceği fizik, psikoloji, edebiyat, felsefe, özel bilimler gibi tüm bilgileri birbirinden tamamen ayrı disiplinlere ayırmaksızın içinde toplayan bir bilimin yaratılmasıdır. Bu amaca ulaşmanın yolu ise mantıksal çözümleme yönteminin kullanılmasıdır. Bu yöntem ise, bilimi metafizik sorunlardan ve anlamsız önermelerden arındırmak, aynı zamanda doğrudan gözlenebilir içeriklerini göstererek bilimin önermelerini açıklığa kavuşturmaktır."

Bu görüşte aşağıdakilerden hangisi savunulmaktadır?

A) Günlük düşünce düzeyindeki birikimlerden, bilimsel alanlarda da yararlanmalıdır.
B) Bilimin uzmanlık alanı arttırıldığında, insanlık için yararı da artar.
C) Bilimin değerlendirilmesinde, bilimsel bilginin anlamlılığı ölçüt alınmalıdır.
D) Bilimsel anlayışı yansıtmayan konularda, metafizik açıklamalardan yararlanılmalıdır.
E) Bilimsel anlayışın gelişme sürecine hiçbir şekilde etkide bulunulmamalıdır.

12. Bilimin değeri üzerinde sürekli devam eden fikir ayrılıkları vardır. Bir uçta bilimi, bilgiye giden tek yol, yaşamın en güvenilir rehberi sayanlar, öbür uçta tam tersine bilimden korkan, kuşkulanan, onu değersiz veya zararlı sayanlar yer almaktadır. Bu sonunculara göre bilim daima yüzeyde kalan, kişinin ve toplumun sorunlarına inmeyen, çok kere yanlış ve bazen tehlikeli bilgiler üreten, yaşamaya birçok kolaylıklar getirirken insanlığın felaketini de hazırlayan bir araştırma tekniğinden başka bir şey değildir.

Bu parçada bilimle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi anlatılmaktadır?

A) Bilim hakkında olumlu ve olumsuz değerlendirmelerin bulunduğu
B) Bilimin sürekli yeniliklerin peşinde olduğu
C) İnsanların, kendilerine pratik faydası olmayan bilgilere değer vermediği
D) Bilimin, doğaüstüne karşı sorgulamada bulunduğu sürece bir anlam ifade edeceği
E) Teknolojideki gelişmelerin bilimsel verileri de işlevsel hale getirdiği

13. Hatalı bilimsel varsayımlar, sonradan yerlerine doğruların konulabileceği düşünüldüğünde mazur görülebilirler; ancak çalışmalarını ona inanmaya devam ederek sürdürenlere çok zarar verebilirler. Çünkü teorilerine aşırı hayran olan bilimciler, deneylerin ortaya koyduğu "hayır" yanıtını kabul etmekten de aşırı ölçüde kaçınırlar. Bazen de bilimciler teorilerini sınamaya tabi tutmak yerine çevresinde oyalanır; yalnız ikinci derece sonuçları test eder, doğrudan ilgili olmayan ikincil konularla uğraşırlar; hipotezlerini çürütebilecek bir sonucun riskini göze alamazlar.

Aşağıdaki yargılardan hangisi, bu parçada öne sürülen görüşü özetlemektedir?

A) Bilimsel teorilere duyulan inancın güçlü olması, gerçeğin ortaya çıkmasını engelleyebilir.
B) Bilim adamı her bir hipotezin geçerliliği için, başka bilim adamlarının onayını almalıdır.
C) Bilimde önyargılar gerçeğe ulaşmada yararlı olabilirler.
D) Bilimsel bir doğruya varmak için, otoritelerin görüşünü almak gerekir.
E) Bilim adamının değeri, topluma yararlı olduğunda anlaşılır.

© Güvender Yayınları

1. Genç bilimciler işlerin yürütülmesinde yeterince söz sahibi olmamaktan yakınıp, sonra da onlara bu hakları kullanabilecekleri komitelerde görev verildiği zaman, bundan şikayet etme yoluna gitmemelidirler. Genç bilimciler komite çalışmalarının, laboratuvarda harcamayı çok yeğledikleri zamanı alıp götürdüğünü anlayacaklardır. Bilimin gittikçe artan öneminden dolayı bilimsel yöneticilik, hastane yöneticiliği kadar önemli ve iyi tanımlanmış bir iştir. Hiçbir hekim veya cerrah hastanedeki sosyal ve teknik hizmetleri yapmak için steteskopunu veya neşterini bırakmak istemez; bu işleri yöneticilere bırakır. Genç bilimci de öyle yapmalıdır. Yönetim faaliyetini önemsemiyorsa, o yönetime girmediği için kendini şanslı saymalıdır.

Bu parçada genç bilimcilere aşağıdakilerden hangisi öğütlenmektedir?

A) Her bilimcinin, kendini işinde yeterli görmek için geçerli nedeninin olacağı
B) Bilim aşkının, yönetim görevlerine feda edilmemesi gerektiği
C) İnsanların, bilimden beklentilerini ancak ortak çalışmayla karşılayabileceği
D) Düşüncelerini zaman içerisinde yadsıyanların çıkabileceğini öngörmeleri
E) Her bilimin niteliklerinin kendine göre algılanması gerektiği

2. Yöntemle düzenlenmemiş bir bilgi, tam bir bilme değildir. Çünkü bunlar çok defa tek bir şeyin bilgisidir. Bilgi genel olmadıkça, genel geçer olma özelliğinden yoksundur.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisinin üzerinde durulmaktadır?

A) Her bilginin uygulama değerinin bulunmadığı
B) Gelişigüzel edinilmiş bir bilginin mutlak olamayacağı
C) Farklı bilgi türleri arasında ilişki bulunabileceği
D) İnsanların anlama yetilerinin farklı olduğu
E) Bilgiye ulaşmada kullanılan yöntemin önemli olmadığı

3. İnsanlar yüzyıllardır bitkilerin ışığa doğru döndüğünü, mayalanmış üzümden şarap yapıldığını biliyorlar. Güneşin dünya etrafında döndüğüne, ağır kütlelerin hafif olanlardan daha hızlı düştüğüne inanıyorlar. Bunlardan bir kısmı doğru, bir kısmı yanlış olsa da bilimsel açıdan aralarında yine de fark yoktur. Çünkü bilim sadece bir doğruyu bilmek değildir; onun doğruluğunun güvenilir yöntemlerle saptanmış olduğunu bilmektir. Üstelik de bir olguyu yalnızca deneylerle kanıtlamak değil, onu sistemli bir yöntemle olasılıklı bir yanılgının ortaya çıkarılmasını sağlayacak biçimde diğer doğrularla birleştirmektir.

Bu parçaya dayanarak bilimle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) Bilimsel yöntem olmadan doğru kabuller nesnel olarak nitelendirilemez.
B) İnsanlar yaşam içerisinde pratik değeri olan uygulamaları doğru kabul etmişlerdir.
C) Doğru olana ulaşmak her zaman mümkün olmayabilir.
D) Bilimsel yöntemde daha çok genel olandan hareket edilir.
E) İnsan bilimle de olsa varlığın gerçek bilgisine ulaşamaz.

4. Bilim, insanın evreni anlamasına olanak veren en önemli güçtür. Bilim sayesinde insan, doğal ve toplumsal gerçekliği anlayabilir, davranışlarını buna göre düzenleyebilir. Öte yandan insanoğlu, bilim sayesinde teknoloji üretebilir, bu teknolojiyle doğal güçleri denetimi altına alarak yaşayışını kolaylaştırabilir ve daha yüksek bir düzeye getirir. Bilim, bundan dolayı bir toplumun itici gücüdür; toplumun üretim tarzını ve gelişmesini belirler.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılamaz?

A) Bilim, insanlara evrenin gizlerini anlama olanağı verir.
B) Bilim, insanlara fiziksel ve sosyal gerçekliği tanıtır.
C) Bilim, yaşam düzeyini yükseltme olanağı verir.
D) Toplumsal kalkınmada bilim rol oynar.
E) Bilimin yararı, onu oluşturanlarla sınırlıdır.

© Güvender Yayınları

5. Bilim, rasyonel düşünme ve yöntemli çalışma sonucunda ortaya çıkan bir üründür. Bilimsel eserlerde tespit edilmiş bir önermeler topluluğu olarak, olup bitmiş bilgilerden meydana gelir. Bilimi anlamak da bu önermelere, bu bilgilerin özelliklerine bakmakla olanaklıdır. Böylece bilimin ne olduğunu anlamak için, bilim adamının kendisine ya da onun bulgularını nasıl meydana getirdiğine bakmak gerekmez. Aynı şekilde bilimsel bilgilerin oluşturulma sürecine, bilimin toplumda ortaya çıkış şekline, diğer kültürel etkinliklerle ilişkilerine de bakmak gerekmez.

Bu parçada aşağıda verilenlerden hangisi vurgulanmaktadır?

A) Felsefe, ortaya koyduğu düşünce yapısı ile bilime işlerlik kazandırır.
B) Bilim adamları kendi dünya görüşlerine uygun olarak araştırmalarını sürdürürler.
C) Bilim, ortaya konan sonuçlarla bir anlam kazanır.
D) İnsana faydası olan her bilgi, değerlidir.
E) İnsan bilgiye, ince bir sezgi ile sahip olabilir.

6. Bir önerme, eğer ona aykırı düşen mantıken mümkün bir veya birkaç gözlem önermesini barındıracak biçimde ifade ediliyorsa, o önerme mantıksal olarak yanlışlanabilir. "Burada bir siyah kuğu var" önermesi, "Bütün kuğular beyazdır" hipoteziyle çelişir. Söz konusu birinci önermenin doğruluğunun gösterilmesi durumunda, hipotez yanlışlanmış olacaktır.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Bir hipotez doğru görünse de, araştırma bulguları onun yanlış olduğunu ortaya koyabilir.
B) Bir hipotez, mantıksal olarak kendisiyle çelişen bir önerme içeriyorsa, o hipotez yanlışlanabilir demektir.
C) Bir hipotezi çürütecek kanıtın bulunamamış olması, onun geçerli olduğunu kanıtlar.
D) Hipotezler, bilinmeyen olgulara açıklık getirdiği ölçüde incelemeye konu olabilirler.
E) Açık ve yalın anlatımlarla ifade edilen önermeler hipotez niteliği kazanır.

7. Bilim adamları dünyanın yuvarlak olduğunu çeşitli kanıtlarla ortaya koyuncaya kadar ortakduyu, dünyayı düz kabul etmiştir. Aynı şekilde ortakduyu için hareket halinde bulunan bir cismin hareketi, onu harekete geçiren kuvvet uygulandığı sürece devam eder; kuvvet kesildiğinde hareket er geç sona erer, cisim bir yerde sabit kalır. Bilim bize, ilk bakışta doğru gelen bu düşüncenin yanlış olduğunu göstermiştir.

Bu parçada bilimle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi anlatılmaktadır?

A) İnsanlar bazı dönemlerde bilgide daha çok faydayı göz önünde bulundurmuşlardır.
B) Bilim adamları, bilimsel verileri mümkün olduğunca olgusal doğrulardan seçerler.
C) Bilim, kendi bulguları dışındaki bilgilere itibar etmez.
D) Her bilginin bir geçerlilik ve güvenilirlik ölçütü vardır.
E) Bilimsel bulgularla ortakduyunun doğruları her zaman örtüşmez.

8. Bilimsel önermelerin tümü ya doğrudan ya da dolaylı olarak gözlenebilir olguları dile getirir. Bunların doğru ya da yanlış olması, dile getirdikleri olguların veya olgusal ilişkilerin var olup olmamasına bağlıdır. Bilimde hiçbir hipotez veya teori gözlem ya da deney sonuçlarına dayanarak kanıtlanmadıkça doğru kabul edilemez. Bilim kendiliğinden doğru sayılan ya da tanım gereğince doğru olan önermelerle uğraşamaz. Bunlar çok kere içi boş, bilgi vermeyen, doğru ya da yanlışlığı olgulara değil kendi anlamlarına bağlı olan önermelerdir. Örneğin $2 + 2 = 4$ bu türden bir önermedir.

Bu parçada bilimle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi anlatılmaktadır?

A) Her önermenin bilimsel nitelik taşımadığı savının sorgulanabileceği
B) Bilimin her türlü bilgiyi sorgulaması gerektiği
C) Bilimin olgulara dayalı olmasının, onun eleştirilmesini engellemediği
D) Bilim adamlarının, insanlara yararlı olan çalışmalara daha çok ağırlık verdikleri
E) Bilimin, yönteme dayalı bir çaba sonucu elde edilen bilgilere itibar ettiği

© Güvender Yayınları

9. Henri Poincare bilimsel yasaların, aslında bilimin konu edindiği olgularla uyuşmasından öte bir anlam taşımadığını ileri sürmekteydi. Ona göre insanlar olguları bir teorik sistem içinde algılarlar. Teorik sistemlerin gerçekliği de, açıklamalarında, doğruluklarından ziyade elverişli olup olmadıklarında aranmalıdır. Bilim, elverişli açıklama biçimlerinden, daha elverişli olana doğru bir yol izler.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi söz konusu edilmemiştir?

A) Bilimsel yasalar, olguları karşılayan açıklamalar içerir.
B) Bilim elverişli ortamlarda gelişme gösterir.
C) Olgular zihinde teorik olarak anlamlandırılır.
D) Bilimde teorik sistemlerin değeri yarayışlı olmasında aranmalıdır.
E) Bilimin gelişmesi, açıklamalarının yarayışlı olmasına göredir.

10. Normal ölçüde yaratma ve hayal gücüne sahip her bilimci yorum gerektiren konularda hata yapabilir; örneğin yanlış bir bakış açısı ile işe başlamak veya eleştiriye dayanıksız hipotez ileri sürmek gibi. Yapılan hata bundan ibaretse sorun yoktur; uyku kaçırmaya değmez. Bu bilim yaşamının gürültülü patırtılı yönünün olağan bir parçasıdır. Eğer birisi bir yanlış tahminde bulunursa, bir başkası da doğrusunu yapar. Ancak hata somut bir olgu ile ilgili ise uykusuz kalmak ve sabahlara kadar itibarını yitirme kabusları içinde kıvranmak için çok iyi bir neden vardır. Çünkü böyle bir hata, bilimcinin sonuçlarını bir başkasının doğru olarak değerlendirmesini zor veya imkansız kılar.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi anlatılmaktadır?

A) Bilim adamının nesnel bilgilerde hata yapma lüksünün olmadığı
B) Her bilimin kendine ait niteliklerinin var olduğu
C) Bilim adamlarının doğru bilgiye ulaşıncaya kadar çalışmaları gerektiği
D) Her bilimcinin zayıf bir tarafının bulunduğu
E) Bilim adamlarının görüşlerinin de sorgulanması gerektiği

11. İnsan doğasını açıklayan görüşler, bilimlerin tek bir sesle konuşmadıkları olgusuna ışık tutmaktadır. Bir etoloğun biyoloji yönelimli bakış açısı, bir davranış bilimcisinin öğrenme yönelimli bakış açısından çok farklı bir insan imgesi verir. Davranış bilimcileri, insan doğasının temel özellikleri konusunda kendi aralarında da anlaşamazlar. Benimsenen davranışsal, psikanalitik, hümanistik vb. kuramsal yaklaşıma bağlı olarak, insanlar tepkisel, içsel dürtüler tarafından dürtüklenen varlıklar ya da hedef peşinde koşan varlıklar olarak görülür.

Bu parçada vurgulanan düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

A) İnsan doğasıyla ilgili her görüş, kendi zıddını içinde taşır.
B) Bilimsel açıklamalar, insan doğası üzerinde ortak bir görüş sunmazlar.
C) İnsan doğasının ne olduğu sorunu, felsefenin inceleme alanından bilime taşınmıştır.
D) Dayanaklarını bilimden alan felsefi görüşler kesinlik taşır.
E) İnsan doğasıyla ilgili karşıt görüşleri uzlaştırmak felsefenin görevidir.

12. "İngiliz tahtının varisi dazlaktır." dediğimizde önermemizin anlamı açık gibi görünmektedir ve bu önermenin doğruluğunu olgulara bakarak belirlemeye kalktığımızda yanlış olduğunu görürüz. Fakat bu önermede sadece biçim olarak tamamen aynı görünmesini sağlayacak kadar küçük bir değişiklik yaptığımızı varsayalım: "Fransız tahtının varisi dazlaktır." Bu önerme doğru mudur, yanlış mıdır? Fransız tahtı diye bir şey yoktur; dolayısıyla tahtın varisi de yoktur. Yani önermenin göndermede bulunduğu ne bir kimse ne de bir şey vardır. Dolayısıyla doğru ya da yanlış olduğu, hatta gerçekte herhangi bir şeyi kastettiği nasıl söylenebilir?

Bu parçada bir önermenin doğruluğu aşağıdakilerden hangisine bağlanmıştır?

A) Var olan bir durumu betimlemesine
B) İnsanlara yararlı olan bilgiyi vermesine
C) Çok sayıda kişiyi ilgilendirmesine
D) Eleştirilere açık olabilmesine
E) İnsandan çok, olaylara yönelebilmesine

© Güvender Yayınları

1. Bilimde hiç bir hata veya yanlışa sapma sürekli olamaz. Gözlem verilerinin durmadan artması doğrulama sürecine süreklilik kazandırmakta, böylece hataların ayıklanmasına, bilgilerin giderek daha güvenilir olmasına yol açmaktadır. Bu da bilimde dogmalara, değişmez doğrulara yer olmadığını gösterir.

Bu parçada bilimle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söz konusu edilmektedir?

A) Bilimin dinamik yapısının, onu hatalara karşı koruduğu
B) Bilim adamlarının, bilimin yayılmasına öncülük ettikleri
C) Bilimin önceki bulgulardan kendini tamamen soyutlayamadığı
D) Bilimsel bilginin, yararlı olduğu ölçüde anlamlı sayıldığı
E) Her bilimsel görüşün, karşıtını içinde taşıdığı

2. Paradigma, kuramsal varsayım ve yasalarla, bu varsayım ve yasaların uygulanmaları için belirli bir bilim topluluğunun üyeleri tarafından benimsenen yöntem ve tekniklerden oluşur. Paradigma, bilim adamının dış dünyaya bakışını belirleyen bir kuramdır.

Bu parçaya göre paradigmanın işlevi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Bilimde karşılaşılan bir sorunla ilgili temel bilgileri oluşturmak için araştırma yapmak
B) Bilimsel araştırmaların belirli bir sistematik içerisinde yapılmasını sağlamak
C) Bilimsel önermelerin duyusal alanla ilgili olup olmadığını denetlemek
D) Bilimsel sorunların çözümü için tümdengelim yöntemini dayanak olarak kabul etmek
E) Bilim adamlarının, konusuna belirli bir yaklaşım içinde bakmasını sağlamak

3. Mantıkçı pozitivizme göre bir önermenin anlamlı olabilmesi için, onun doğrudan doğruya olgusal bir dille ifade edilmiş olması gerekir. Önerme, son çözümlemede olgusal bir dilin kısaltılmış şekli ya da ifadesi olabilir. Buna göre bir önerme, gözlem yoluyla doğrulanabildiği sürece anlamlı bir önermedir. Buna karşın bir önerme, olgusal olarak doğrulanabilir bir içerik taşımıyorsa, o önerme anlamsız bir önerme olarak görülmelidir.

Mantıkçı pozitivizme göre bir önermenin anlamlı olması aşağıdakilerden hangisine bağlıdır?

A) Gerçeklik alanında karşılık bulmasına
B) Akıl ve mantık ilkelerine uygun olmasına
C) Değişime açık olmasına
D) Belirli bir yargıyı ortaya koymasına
E) Kendi içinde tutarlı olmasına

4. Aristoteles fiziğine karşılık gelen paradigmadan Newton fiziğine karşılık gelen paradigmaya ve nihayet Einstein fiziğine; Batlamyus'un astronomisinden Kopernik'in güneş merkezli sistemine geçiş, olağan bilimin dışına çıkılarak gerçekleştirilen bilimsel devrimler için birer örnektir. Öyleyse bilim sürekli olarak ilerleyen ve bir önceki aşaması bir sonrakine katılan doğrusal bir gelişme göstermez.

Bu görüşe göre bilim nasıl gelişir?

A) Birikimli ilerleyerek
B) Bir paradigmadan diğerine geçişte atılımlar yaparak
C) Bilim adamları arasında dayanışma sağlanarak
D) Eski paradigmalardan yenilerini oluşturarak
E) Bilimsel verileri analiz ederek

© Güvender Yayınları

5. Modern düşüncede bir inancın doğruluğu, bunun herhangi bir büyük ustanın görüşünden türetilebilir olmasına değil, onun akla yatkın olmasına bağlanmıştır. Böylece doğa, doğruluğu dogmacı bir biçimde kabul edilmiş ilkelere göre değil, bunlardan bağımsız olarak düşünen insanın kendi ussallığı ve mantıksal bakış açısına göre açıklanmaya başlanmıştır.

Buna göre modern düşünce nasıl gerçekleşmiştir?

A) Otoritelerin biçimlendirdiği düşüncenin temeline, bağımsız akıl ilkelerinin geçirilmesiyle
B) Çok sayıdaki düşünürün görüşlerinden sentezlenen yeni bir düşünceye ulaşılmasıyla
C) İnançların doğru olarak onaylanmasını öngören anlayışlara ağırlık verilmesiyle
D) Aklın yararlanabileceği bilgi birikimlerine, sorgulanma gereksinimi duymadan geçerlilik kazandırılmasıyla
E) Mutlak kabul edilen otorite görüşlerinin, bağımsız yaklaşımla ulaşılan görüşlerle uzlaştırılmasıyla

6. Kullandığımız arabadan, bindiğimiz uçaktan, dinlediğimiz radyo ve izlediğimiz televizyondan, kullandığımız elektriğe kadar hemen her şey bilimin teknolojiye uygulanması sonucunda üretilmiş araçlardır.

Bu parça aşağıdaki yargılardan hangisini desteklemektedir?

A) İnsan çok boyutlu bir varlık olduğu için, bilimsel bilgi yanında, başka bilgi türlerine de gereksinim duyar.
B) Bilimsel bilgi, insanları kuşkuya düşülebilecek ideolojilerin kabulünden korur.
C) Gündelik yaşantımızın içinde yer alan hemen her şeyde bilimsel bilginin katkısı vardır.
D) İnsan, bilimin sağladığı bilgiyi iyi yönde kullanabildiği gibi, yıkıcı amaçlar için de kullanabilir.
E) Bilim, bilimi meydana getiren bilim adamlarının kültürel koşullarından asla soyutlanmamalıdır.

7. Bilimsel betimleme ve açıklamaya konu olan olgular, çoğu kez ya yaşantımız dışında kalan ya da yaşantımızın sadece herkese açık, nesnel ve genel yanlarını kapsayan olgulardır. Yaşantımızın asıl sıcak ve canlı içeriğini oluşturan öznel ilgi ve değer yargılarımıza bağlı olgular ise bilim dışı kalmakta, dolayısıyla insan kendini tanıma olanağını kaybetmekte, kendi gerçeğine yabancılaşmaktadır.

Bu parçada bilimle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi anlatılmaktadır?

A) Bilimin kişisel olana yönelmemesi, bireyin kendini tanımasını güçleştirmektedir.
B) Kişisel değerler bilime konu olmadığından, önemini kaybederler.
C) İnsan, kendi doğrularını ortaya koyabilmek için bilimsel yöntemlerden hareket etmelidir.
D) Bilim adamları tüm araştırmalarında birey için faydalı olanın peşinde olmuşlardır.
E) Bilgi, nesnel olduğu sürece birey için bir anlam ifade eder.

8. Leibniz, bütün hakikatlerin mutlaka iki mantık türünden birine ait olduklarını ileri sürmektedir. Ona göre belli türden önermelerin doğru ya da yanlış olduğunu bulmak için, ya olguları incelemek gerekir ya da önermede geçen terimlere göre doğru ya da yanlış olduğu durumlarda olguları incelemeden bir hükme varılabilir. Bu ikinci türden önermelerin doğruluğu, olguları incelemeden bizzat onları çözümlemek suretiyle belirlenebilir.

Buna göre aşağıda verilenlerden hangisi olguları incelemeden doğrulanabilir?

A) Hiçbir bekar evli değildir.
B) Ay, dünyanın uydusudur.
C) Su, 100 °C de kaynar.
D) İnsan, bilgi birikimini zamanla kazanır.
E) Eski medeniyetlere ait pek çok tarihi kalıntı vardır.

© Güvender Yayınları

1. Popper, sınırlanmamış genellemelerin veya deneye dayanan tümel önermelerin doğrulanamayacağına; ancak bunların yanlışlanabileceğine işaret eder. "Tüm kargalar siyahtır" genellemesi hiçbir zaman doğrulanamasa da, beyaz tek bir karga onu yanlışlamaya yeter. Popper'a göre bilimde belirleyici ve önemli olan, yanlışlamadır.

Popper'ın bu görüşünden aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) Evren her yönüyle doğrulanamayacağından, bilimde ölçü yanlışlama olmalıdır.
B) İnsan her türlü bilgiyi sorgulamalıdır.
C) Düşünce dünyası her zaman yeniliklere açık olmalıdır.
D) Bilim, ele aldığı konuları nesnellik içerisinde değerlendirmelidir.
E) Bilim adamları yanlışlamaya gereken önemi verdiklerinde, bütün bilgiler doğrulanmış olacaktır.

2. Fizikte deney, fenomenin uygun gözlemi ve, bunun yorumuyla birlikte yürür. Bu yorumlarda, gözlem sonucu gerçek olarak elde edilen somut bulguların yerine, gözlemci tarafından kabul edilen kuramlar aracılığıyla, bunları temsil eden soyut ve simgesel unsurlar konulur.

Bu parçada aşağıda verilenlerden hangisi söz konusu edilmektedir?

A) Her bilim, kendi konusuna özgü bir yöntem kullanır.
B) Bilimsel çalışmalar çağın koşullarından bağımsız değildir.
C) Bilim adamı, objektif gerçekliği kendi bilgilerine göre yorumlar.
D) Fiziğin temel kavramları felsefi olarak sorgulanabilir.
E) Her deney, hipotezleri sınamak için yapılır.

3. Bilimde üretkenliği sağlayan şey, yaratıcı tahminler yapmaktır. Bilimin gündelik işleri, güçlü bir kavrama ile desteklenen sağduyuyu içerir; gündelik yaşamımızda uyguladığımızdan daha derin ve özel bir çıkarım gerektirmemekle beraber, çıkabilecek sonuçları kavrayabilme, benzerlikleri farkedebilme gereklidir. Bunlardan başka, sevilen bir hipotezin çekiciliğine ve iyi yapılmamış bir deneyin sonuçlarına kapılmayacak bir irade gücü de gereklidir.

Bu parça aşağıda verilenlerden hangisini dile getirmektedir?

A) Bilimlerin felsefeye katkıda bulunabileceğini
B) Bilimlerin birikimli ilerlediğini
C) Bilimlerin kuşkudan beslendiğini
D) Düşüncelerin zamanla değişebileceğini
E) Bilim yapabilmek için gerekli nitelikleri

4. Bilimsel incelemeye konu olan gerçek dünya gelişigüzel değil, tutarlı ve düzenli bir dünyadır. Örneğin suyun hangi koşullar altında donduğu, hangi koşullar altında kaynadığı bu tür değişmez, düzenli ilişkilerdendir. A,B,C koşulları altında suyun donacağını D,E,F koşulları altında ise kaynayacağını bekleriz. Aynı koşullar altında suyun bazen donduğu, bazen kaynadığı görülse idi, böyle bir bekleyiş için olanak kalmazdı. Olguların gelişigüzel yer aldığı kaprisli bir dünyada, olup bitenlerin gerisindeki temel ilişkileri arayan, bunları dile getirip açıklamaya çalışan bilim için de olanak yok demektir.

Bu parça aşağıda verilenlerden hangisini ifade etmektedir?

A) Düşünürlerin birbirlerinin görüşlerinden etkilendiklerini
B) Bilimin her olguya aynı nitelikte yaklaşmadığını
C) Evrendeki her olayın bilimsel inceleme alanına girmesi gerektiğini
D) Bilimin, düzenli olgusal ilişkileri ele aldığını
E) Düşünce dünyasındaki değişmelerin bilime yansımadığını

© Güvender Yayınları

5. Bilim adamının herşeyi sorgulayan tavrı olmadan, bilim söz konusu olamaz. Bir bilimsel kuram ya da önerme olgular tarafından desteklendiği, olgularla uyuştuğu sürece doğru olabilir. İşte bilim adamı, olgular tarafından desteklenmeyen, olgular tarafından yanlışlanan kuramlarda ısrar etmeyen, yanlış olanların yerine doğru varsayım, önerme ve kuramları geçiren araştırmacıdır.

Bu parçada bilim adamının hangi özelliği üzerinde durulmaktadır?

A) Kendinden önceki bulgulardan yararlanması
B) Yeni yöntemler sınaması
C) Diğer bilim adamlarıyla işbirliğine gitmesi
D) Araştırdığı konuya uygun yöntem seçmesi
E) İncelediği konulara eleştirel bir anlayışla yaklaşması

6. Romanya'da siyanürle altın üretimi yapılırken, bir kaza sonucu Tuna nehrine akan siyanür doğal çevrenin zarar görmesine ve balıkların ölümüne neden olmuştur. Bu üretimde görev alan bilim adamları, siyanürün nehire karışmasından sonra suçluluk hissettiklerini söylemişlerdir.

Bu durumun daha çok aşağıdakilerden hangisiyle ilgisi kurulabilir?

A) Bilim ahlâkı
B) Bilimin önemi
C) Bilimin yararı
D) Bilimin yöntemi
E) Bilimselliğin ölçütü

7. Matematik ve mantık formel bilimlerdir. Matematik, sayılarla ya da şekillerle uğraşırken, bunların aralarındaki bağıntılardan söz ederken, gerçek dünyada böyle ilişkilerin, bağıntıların bulunup bulunmadığına bakmaz. Ama bu ilişkiler, bağıntılar gerçek varlık alanında gerçekleştirilebilir. Örneğin fiziğin, matematik ilkelerle dile getirilen formüllerine uyarak bir köprü yapılabilir.

Bu parçada formel bilimlerin hangi niteliği üzerinde durulmaktadır?

A) Önceki bilgilerden yararlandığı
B) Birikimli olarak ilerlediği
C) Bilgilerinden deneysel olarak yararlanılabileceği
D) Yöntemli olarak elde edildiği
E) Gerçeğin bilgisine yöneldiği

8. Matematik ve mantık formel bilimlerdir. Matematiğin ve mantığın sözünü ettiği sayılar, şekiller, önermeler, çıkarımlar ideal olarak vardır. Bu var olma türü, gerçek var olmadan çok farklıdır. Gerçek var olanların dünyası, algıladığımız, deney yoluyla bildiğimiz, duyularımız aracılığıyla ilişki kurduğumuz bir dünyadır. Oysa ideal var olanlar üzerinde deneyler, ölçümler yapılamaz.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi formel bilimlerin konusunun bir özelliğidir?

A) Belirli bir yerde ve zamanda değildirler.
B) Duyusal nitelikleriyle bilinirler.
C) Sürekli değişim halindedir.
D) İçinde bulunduğumuz dünyayı bütünüyle yansıtır.
E) Deneysel içerikli varlıklardır.

9. **Aşağıdakilerden hangisi,** "Evrende belirli koşullarda, aynı nedenler aynı sonuçları, doğurur." **diye tanımladığımız determinizm ilkesini ifade eder?**

A) Dünyada gözlenen her sonuç, bu sonucu oluşturan nedenlere bağlıdır.
B) Evrendeki varlık ve olaylar karmaşık yapılıdır.
C) Varolanlar, öngörülebilir olaylardır.
D) Evren aynı türden olaylardan oluşur.
E) Doğa olayları neden - sonuç ilişkisine indirgenemez.

10. Yüzyılımızda bilime yöneltilen en önemli itiraz, onun savaş yoluyla insanın yeryüzündeki yaşamını tümüyle sona erdirebileceği itirazıdır. Her ne kadar insan yaşamını zenginleştirebilse de, bilim için böyle bir tehlike her zaman mevcuttur. Gerçekten de bilimin yıkmak ve yok etmek amacıyla kötüye kullanılabildiğini unutmamak gerekir. Savaşlar, bugün artık bilimin yardımı ile ve özellikle de laboratuvarlarda kazanılmaktadır.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi vurgulanmaktadır?

A) Bilimin kullandığı yöntemler
B) Bilimin olumsuz sonuçları
C) Bilimler arasındaki işbirliği
D) Bilim adamlarının kültürel yönü
E) Bilimin insanlığa sağladığı yararlar

© Güvender Yayınları

1. Doğa bilimlerinin konusunu, doğa ve onda olup biten olaylar oluşturur. Doğa bilimleri, konusunu oluşturan olaylar arasındaki ilişkileri kavramayı, giderek bu ilişkileri doğa yasası halinde ifade etmeyi amaçlar.

Buna göre aşağıdakilerden hangi doğa bilimlerinin özelliklerinden değildir?

A) Olayları nedensellik açısından inceler.
B) Sonucu, genel yargılar halinde dile getirir.
C) Somut gerçekliği inceler.
D) Tümdengelim yöntemini kullanır.
E) Tümevarım yöntemini kullanır.

2. Çekim yasası ilk defa Newton tarafından formüle edilmiştir. Bu yasa; "Cisimler bir diğerini, kütleleriyle orantılı olarak ve aralarındaki mesafenin karesiyle ters orantılı olarak çekerler." şeklindedir. Newton bu yasa ile, iki cisimden birinin, diğerini "niçin" çektiğini değil, "nasıl" çektiğini açıklamaktadır.

Bu parçada bilimsel yasaların hangi özelliği vurgulanmaktadır?

A) Doğal olaylar arasındaki benzerlikleri belirler.
B) Kuramsal temele dayanır.
C) Bilinenlerden yararlanarak ortaya konur.
D) Bilimin insan hayatındaki pratik yararını gösterir.
E) Olaylar arasındaki ilişki düzenini açıklar.

3. Bilimsel bilgi, zamanla değişme özelliğine sahiptir. Bu özellik, bilimin insanı mutlak doğrulara götüremeyeceği kuşkusunu getirir.

Bu parçadan, bilimle ilgili aşağıdaki özelliklerden hangisine ulaşılabilir?

A) Her düşüncenin içinde bulunabileceği
B) Değişimlerin her zaman olumlu sonuç verdiği
C) Yararlı olanın peşinde olduğu
D) Sonuçlarının kuşkuya açık olduğu
E) Her dönemde arayışını sürdürdüğü

4. Bilimsel düşüncenin en önemli özelliği, dürüstlüğe dayanmasıdır. Dürüstlük, bir bakıma objektif olma demektir. Bilim adamı kendi düşüncelerine, inançlarına aykırı da olsa gerçeği olduğu gibi görmeye ve açıklamaya zorunludur. Aksi halde olanı değil, olması gerekeni ortaya koyacaktır ki, bu da bilime ters düşmek anlamına gelir.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) İnsan, kendine faydalı olan bilginin peşinde olmalıdır.
B) Bulguların bilimsel nitelik taşıması, bilim adamının yansız olmasına bağlıdır.
C) Her bilgi nesnel bir temele dayanmak zorunda değildir.
D) İnsan, düşüncesini özgür biçimde oluşturduğunda gerçek bilime ulaşabilir.
E) Bilim, doğaüstü güçlere karşı çıktığı ölçüde değer kazanır.

5. Bilimin, temelde bilgi elde etmenin empirik yöntemi olduğu yaygın bir görüştür. Bu görüşün haklılık payı vardır; çünkü bilim adamları belirli olgulara, gözlemlere ve duyu verilerine büyük önem verirler. Bununla birlikte bilimsel yöntem dikkatle çözümlendiğinde, bilgi arayışı sırasında bilim adamının yaptığı işin empirik ve ussal işlemlerin özgül bir bileşimi olarak tanımlanmasının daha doğru olduğu anlaşılacaktır.

Bilimle ilgili bu parçada aşağıdakilerden hangisi söz konusu edilmektedir?

A) Gelecekte ortaya çıkabilecek olaylarla ilgili öngörüde bulunduğu
B) Önceliklerinin arasında, pratik olarak yararlı olmanın bulunmadığı
C) Birtakım varsayımlardan hareket ettiği
D) Araştırmalarında deneysel çalışma ile akıl yürütmeyi birlikte kullandığı
E) Bilgilerinin birikimli olarak ilerlediği

© Güvender Yayınları

6. Bilim adamları öğretmenlerinden, ders kitaplarından veya içerisinde bulundukları bilimsel topluluktan edindikleri önyargılarla ve inançlarla dünyaya bakarlar. Bundan dolayı bilimde, bilgi nesnesinin bilenden bağımsız bir gerçeklik taşıdığı söylenemez.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılamaz?

A) Bilimsel bulgular, bilim adamının kişisel bakışını yansıtır.
B) Bilimsel bilgi nesnel bir gerçeklik taşımaz.
C) Bilim adamı, açıklamalarında değerlerin etkisi altındadır.
D) Bilimlerin konusu, bilim adamının ilgi alanının dışında belirir.
E) Bilim adamının konuya tarafsız yaklaşımı söz konusu değildir.

7. "Bilimlerin sağladığı bilgi doğrudur; çünkü bize önceden görmeyi ve doğaya egemen olmayı sağlar."

Bu görüşe göre bilginin geçerliliği aşağıdakilerden hangisine bağlıdır?

A) Yarar sağlamasına
B) Duyumlara dayanmasına
C) Deneyden gelmesine
D) Akılla temellendirilmesine
E) Düşünceden doğmasına

8. Bilimde önemli olan, bir keşfi nasıl yaptığımız değil, keşfin ya da bilimsel bir yasanın anlamlı, işe yarar veya doğru olduğunun nasıl gösterileceğidir.

Bu parçaya dayanarak bilimsel yöntemle ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Her zaman başarılı sonuçlar vermeyebilir.
B) Başarısını, uygulayıcılarının deneyimine borçludur.
C) Sonuçtan çok sürecin önemi vardır.
D) Değerini, sonucun uygulanabilir olması belirler.
E) İnsandaki bilmek için bilme isteğini ortaya çıkarır.

9. Klasik bilim anlayışına göre, bizden bağımsız ve nesnel bir gerçeklik vardır. Bu nesnel gerçeklik pozitivist yaklaşımla bilimsel olarak betimlenebilir ve açıklanabilir. Pozitivist yaklaşım rasyoneldir. Rasyonel bir etkinlik olarak bilim, düzgün doğrusal olarak artan bir süreçtir. Bilim, insanın öznel düşüncesinden bağımsız olduğu kadar, olguların ilişkilerini vermesi bakımından da insandan bağımsız olan bir iç işleyişe sahiptir. Olguların nedenlerini genelleyerek vermesi bilimi evrensel, tümel ve genel yapar.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılamaz?

A) Klasik bilim anlayışı, pozitivizmin görüşünü yansıtmaktadır.
B) Bilim, tarafsız ve objektif bir etkinliktir.
C) Bilim, birikimli olarak ilerler.
D) Bilimin konusu, kendi başına bir gerçeklik taşıyan olgulardır.
E) Bilim, ancak belirli bir kültür ortamında anlam kazanır.

10. Gözlemlerimiz bazı cisimlerin suda yüzdüğünü bazılarının ise battığını göstermektedir. Fakat bu gözlemler neden bazı cisimlerin yüzdüğünü, neden diğer bazı cisimlerin battığını açıklamaya yetmez. Örneğin tahta parçalarının yüzdüğünü, demir parçalarının ise battığını hep biliriz. "Neden bu böyledir?" sorusunu ancak cisimlerin suda yüzmesi ile özgül ağırlıkları arasındaki ilişkiyi biliyorsak doğru yanıtlayabiliriz.

Bu parçaya göre bilimde "açıklama" eylemi aşağıdakilerin hangisinden kaynaklanmaktadır?

A) Bilgiyi yararlı kılma düşüncesinden
B) Olgunun oluş nedenini gösterme çabasından
C) Çeşitli olayları birbiriyle ilişkilendirme girişiminden
D) Bilgi birikimi oluşturma isteğinden
E) Bilimsel bilgiyi değerli kılma düşüncesinden

© Güvender Yayınları

1. Galilei; "Felsefe, gözlerimizin önünde sürekli açık duran o koca kitapta (evren) yazılıdır; bu dili öğrenmeden, yazıldığı harfleri tanımadan anlayamayız onu. Matematiğin diliyle yazılmıştır o. Harfleri de üçgenler, daireler ve diğer geometrik biçimlerdir. Bunlarsız tek sözü anlama olanağımız yoktur" demektedir.

Galilei bu parçada aşağıdaki görüşlerden hangisini savunmaktadır?

A) Felsefenin, ancak evreni anlamakla olanaklı olduğunu
B) Evren araştırmasının uzun bir geçmişinin olduğunu
C) Her türlü deneyimin insanları bilgiye götüreceğini
D) Düşüncenin, insanın en zorlu çabası olduğunu
E) Doğaya ait bilgilerin, insanın anlama yetisini aştığını

2. Bilimin amacı, olgular arasındaki var olan ilişkileri belirlemektir. Bilim bu amacını, temelde gözlem ve deney yöntemiyle gerçekleştirir. Bu yolla kazanılan bilgi, pozitif bilgidir. Pozitif nitelik taşımayan bilgilerin bilim açısından güvenilirliği ve geçerliliği yoktur. Toplumun yeni baştan düzenlenmesinde pozitif bilgi gereklidir.

Buna göre toplumu yeni baştan düzenleme amacında olan birine bilim nasıl yardımcı olabilir?

A) Toplumsal yaşamı yerleşik kabullere göre yapılandırarak
B) Toplumsal yaşam alanının belli sınırlar içinde kabul edilmesini sağlayarak
C) Yaşamla ilgili öngörülerde toplumda saygınlığı olanların görüşlerini öne çıkararak
D) Toplumun yapısı ve işleyişiyle ilgili araştırma ürünü bulgular sağlayarak
E) Yaşamla ilgili görüşleri sınırlayıp, bunların etki alanını daraltarak

3. Newton'un çalışmalarıyla, evrenin işleyişinin gerçekten yasalara bağlı olduğu, bu yasaların insanlar tarafından anlaşılabilir ve eşitlikler halinde ifade edilebilir olduğu kanıtlandı. Bu eşitlikler değişmez olduklarından, insanoğluna ilk kez bilimsel tahminde bulunma gücü verdi. Herhangi bir fiziksel sistemin mevcut durumu eksiksiz betimlenebildiğine göre, Newton yasalarının yardımıyla bu sistemin ileride ne olabileceği de doğru olarak tahmin edilebilirdi.

Bu parçada bilimin aşağıdaki niteliklerinden hangisi vurgulanmaktadır?

A) Kuramsal temele dayandığı
B) Toplumun gereksinim duyduğu konulara öncelik verdiği
C) Olayları yansız biçimde betimlediği
D) Yasalara ulaşıldığı alanlarda öngörüde bulunma olanağı sağladığı
E) Değişebilir olduğu ve kendini yenilediği

4. Kimi düşünürler, bilimsel ve teknolojik gelişmelerin çeşitli insani değerlerin hızla kaybolmasına yol açtığını savunmaktadırlar. Kimilerine göre bilim, insanın güvenli ve rahat yaşamasını sağlamakta; ama bir yandan da insanlığı toptan yok olma tehlikesine götürmektedir. Örneğin, üretilen nükleer silahlar bu gidişi hızlandırmaktadır.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisine yer verilmektedir?

A) Bilimin olumlu ve olumsuz yönlerini birlikte değerlendirme gereğine
B) Bilime yöneltilen suçlamalar karşısında insanlar duyarlı olduğuna
C) İnsan yaşamındaki etkilerinin bilimi değersiz kıldığı
D) Bilimin, inceleme yöntemine uymayan sorunları ele almayacağına
E) Teknik olanakların kötü amaçlar için kullanılmasının sorumlusunun bilim olamayacağına

© Güvender Yayınları

5. "Bilimler gözlem ve deneye dayanmalıdır. Sağlam bilgi ancak bu yolla elde edilebilir."

Francis Bacon'un bu görüşüne göre, "doğaya egemen olmanın yolu" **aşağıdakilerden hangisidir?**

A) Doğanın yasalarını bilmektir.
B) Otoritelere dayanmaktır.
C) İnançlara bağlanmaktadır.
D) Ahlâklı ve erdemli yaşamaktır.
E) Kuşkulardan arınmaktır.

6. Pozitivizm bilimin tek yöntemi olmadığı gibi, bilimde tek yöntem aramak da yanlıştır. Bilimsel bilgi için sınır koymak bilimi engellemektedir. Bu nedenle bilimi bilim yapan bir takım yöntem ve kuramlar değil, bilim insanlarının oluşturduğu topluluktur.

Bu görüş aşağıdaki yargılardan hangisiyle çelişmektedir?

A) Bilim, bilim insanının inanç ve düşüncelerinden bağımsız değildir.
B) Bilim adamlarının sahip olduğu dünya görüşü bilimi etkiler.
C) Bilimi anlamak, bilim insanının etkinliklerini tanımaya bağlıdır.
D) Bilim, insandan bağımsız bir iç işleyişe sahiptir.
E) Bilim rasyonel bir etkinlik değildir.

7. Gerçek, kendini ilan etmek için doğada hazır beklemez. Her keşif, bilgimize yapılan her ilave, gerçeğin ne olabileceği hakkında yaratıcı bir önsezi ile başlar. Bu yaratıcı önsezi, beyinde çakan bir şimşek, esin ürünü bir tahmin, bir sezgi alevinin ürünüdür.

Bu parçadan, bilimle ilgili aşağıdaki sonuçlardan hangisi çıkarılabilir?

A) Sürekli gelişim içinde olduğu
B) Çok sayıdaki bilim adamının ortak çalışmasının sonucunda gerçekliğe ulaşabildiği
C) Olgusal bir yönünün bulunmadığı
D) Gözlemlerde, gerçekliğin incelenebilir bir yönünün farkedilmesine dayandığı
E) Değerlerden arınık bir çalışmaya dayandığından nesnel bulgulara ulaştığı

8. Realizme göre, insan zihninden bağımsız bir varlık alanı vardır. Bilim, varlığı dış dünyada nesnel ve edimsel olarak kabul eder. Bilim bu varlığı genel olarak değil, parçalayarak veya bölümler halinde inceler. Örneğin, biyoloji yalnızca canlı varlıkları, sosyoloji toplumu konu edinir. Her bilim kendi araştırma alanı içine giren varlığın bir bölümünü kendi amaçları doğrultusunda inceler.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Bilim adamları, varlıkların düşünce aracılığıyla incelenebileceğini savunurlar.
B) Bilimler, varlığı varlığı varlık yapan genel ilkeleri bulmaya çalışır.
C) Bilim, duyusal alanın sınırları içinde bulunan varlığın kendisiyle ilgili olan yönünü inceler.
D) Bilim, tümel varlığı eleştirel bir tavırla ele alır ve sorgulamaya çalışır.
E) Bilim, varlığın genel ilkelerine ulaşmaya çalışır.

9. Atom fiziği araştırmaları atom bombasına neden oldu mu? Evet. Atom kuramının ayrıntılı bir açıklanmasını, 1940'ların başlarında atom enerjisinin bir bomba olarak üretilebileceğinin görülmesini, Einstein'in korku içinde Roosevelt'e o ünlü mektubunu yazmasını, Hiroşima ve Nagasaki'de atom bombasının patlamasını bilimin dışında görebilir miyiz? Ya da küresel bir dizi çevresel koşulun tehdit ettiği dünyamızda sayısız belge ile kanıtlanmış bu tehlike çanlarına karşı duyarsız kalabilir miyiz?

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi söz konusu edilmektedir?

A) Bilimin doğayı denetlemedeki işlevi
B) Bilimsel yöntemin bilgi üzerindeki rolü
C) Bilim adamlarının bilimsel çalışmaya etkisi
D) Bilimsel çalışmaların olumsuz sonuçları
E) Olumsuzluklardan bilimin sorumlu tutulamayacağı

© Güvender Yayınları

1. Bilgi olarak bilim, test edilmiş, kanıtlanmış olayları, olguları ve bunlar arasındaki ilişkileri açıklamak için geliştirilmiş kuramları, ilkeleri ve yasaları içermektedir. Yöntem olarak da bilgi kazanma yolları kastedilmektedir. Bilim, aynı zamanda bir düşünme yöntemidir. Bilime, bilgi ve bilimsel düşünce, bilimsel yöntem olarak bakılabilir. Bilim, olması gerekeni değil, olanı inceler.

Bu parçadan, bilimle ilgili aşağıdaki yargıların hangisine <u>ulaşılamaz</u>?

A) Denetlenebilir olguları ele alır.
B) Olgular arasındaki bağlantıları araştırır.
C) Sonuçları insan yaşamına uygulanabilir.
D) Bilgi için akıl yürütmeyi gözardı etmez.
E) Ele aldığı konulara nesnel olarak yaklaşır.

2. Ben bir telefon santralindeki kablolara baktığım zaman, yalnızca bir kablolar kompleksi, hatta renkli kabloların kaotik bir karmaşasını görürüm; oysa aynı şeye bakan bir mühendis, başta bağlantı düzenekleri olmak üzere benim görmediğim pek çok şeyi görür. Mühendisle benim aynı görsel deneyime sahip olmamızdan söz edilemez; çünkü görsel deneyim, görmekte olduğumuz şeyle ilgili bilimsel eğitimimizden bağımsız değildir.

Parçada anlatılanlar aşağıdaki yargılardan hangisini desteklemektedir?

A) Belirli bir bilimi öğrenme, dünyayı belirli bir biçimde görmekle sonuçlanır.
B) Kuramlar formüle edilmeden önce, önyargısız ve tarafsız biçimde hareket edilmelidir.
C) Olguları yorumlamak, belirli bir kurama bağlanmayı gerektirir.
D) Gördüğümüz olguların çoğunluğu, bildiklerimize bağlı olarak şekillenmez.
E) Bilim adamının bağlı olduğu kuramsal çerçeve, onun kendisinin dışındadır.

3. Bilim, deney ve gözleme dayanarak meydana gelecek olayın yapısını önceden anlayabilir. Örneğin bir kimya bilgini iki cismin karışmasıyla ne gibi bir olay (patlama, ısı vb.) meydana geleceğini, bir astronom ne zaman Güneş tutulacağını önceden bilebilir. Buna bilimlerde "öngörü" denir.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi bilimlerde "öngörü"**nün <u>temel</u> niteliğini belirtir?**

A) Olgularla ilgili önceden yapılmış benzer çalışmaların karşılaştırılmasıdır.
B) Var olan durumun betimlenmesidir.
C) Olayların denetim altına alınmasıdır.
D) Varsayımların geçerliliğinin sınanmasıdır.
E) Deneyimlere dayanarak olgular hakkında önceden biliştir.

4. Galilei'nin getirdiği "Eylemsizlik ilkesi"ne göre, dışarıdan bir etki olmadığı sürece bir cisim bu durumunu koruyacak ve eğer hareket halindeyse düzgün hızla bir doğru boyunca hareketini sürdürecektir. Bu kural dairesel hareket yapan gezegenler için de geçerliydi. Ama o zaman gezegenlerin niçin Güneş'in çevresinde dolaştıkları ve uzaklaşıp gitmedikleri sorusunun yanıtlanması gerekiyordu. Newton bu soruyu, Dünya'nın merkezinde bulunan ve gezegenleri yörüngesinde tutan bir kuvvetin olduğunu belirterek cevapladı. Böylece "Evrensel Çekim Yasası"nı ortaya koymuş oldu. Galilei'nin çalışmaları, Newton'un "Evrensel Çekim Yasası" için bir dayanak olmuş oldu.

Galilei'nin çabalarının Newton için dayanak olması bilimin hangi özelliğini örneklendirmektedir?

A) Birikimli olarak ilerlemesi
B) Sistemli ve düzenli olması
C) Eleştirel bakış açısına dayanması
D) Mantık ilkelerine uygun olması
E) Kendi içinde tutarlı olması

© Güvender Yayınları

5. Bilimsel nitelik taşıyan bütün gözlem ve deneyler, ancak belli bir hipotezin ışığında belli olgulara yöneldiğinde etkinlik kazanır. Gelişi güzel yürütülen, olguların önemini dikkate almayan bir gözlem ya da deneyin güvenilir sonuç vermesi şöyle dursun, bir enerji ve zaman kaybından başka bir şey değildir. Bilgin, olgu istifi yapan bir koleksiyoncu değildir; o, ancak araştırma amacına uyan, sorulara ilişkin olguları saptamaya çalışır.

Bu parçada bilimi niteleyen aşağıdaki özelliklerden hangisinin gerekliliği vurgulanmaktadır?

A) Evrensel olma B) Seçici olma
C) Yansız olma D) Birikimli olma
E) Uygulanabilir olma

6. Olanı anlamak bilimin telaşıdır. Olanı anlayacak ki olguları betimleyecek ve açıklamaya girişecek. Bütün bunları yaparken bilim rastgelelikten uzak, titizdir. Bunun içindir ki yöntemleri vardır bilimin. Yeri gelir bu yöntemlerini de anlama telaşına düşer, kendi yöntemleri bile sorun olur kendine. Ahlaklıdır bilim. Kendi adına gerçekleştirilen her şeyde gerçekleştirilmesini istediği normları vardır.

Bu parçadan, bilimle ilgili aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılamaz?

A) Olması gerekeni ele almaz.
B) Olguları ele alırken belirli bir yol izler.
C) Etik kaygılarla hareket eder.
D) İnsanların yegâne bilgi elde etme kaynağıdır.
E) Belirli ilkeleri ve kuralları vardır.

7. Bilimsel düşünce rasyoneldir, her türlü mistik ve doğaötesi görüşlerden kaçınır ve ona karşı kendi yöntemlerine başvurur. Doğal olayların kaynağını mistik ve doğaüstü güçlerden değil, gözlem ve denemelerden elde edilmiş verilere dayanarak açıklar.

Bu parça, bilimsel düşünce ile ilgili aşağıdaki yargılardan hangisini desteklemez?

A) Deneysel alanın dışını konu alır.
B) Akıl ilkelerinden destek alan bir anlayıştır.
C) Duyusal alanın ötesi ile ilgilenmez.
D) Kendine özgü çözümleme yolları vardır.
E) Olgusal verileri bilgisinin kaynağı yapar.

8. Dünya'nın uzaydan fotoğrafları çekildiğinde, insanoğlu Ay'a ayak bastığında dahi dünyanın düz olduğuna ya da güneşin bizim çevremizde döndüğüne inananlar vardı. Doğa bilimlerinde durum böyle. Somut verilerden ziyade yoruma dayanan toplumsal konularda ise durum çok daha belirsiz.

Bunları söyleyen bir kişi aşağıdakilerden hangisine ilişkin kabulünü dile getirmektedir?

A) Bilimleri doğa bilimleri ve toplumsal bilim diye ayırmanın yersizliğine
B) Toplumsal bilimlerin verilerinin doğa bilimlerinin bulgularıyla desteklenmesi gereğine
C) Bir işin "doğrusunu" ya da "gerçeğini" ortaya koymada, insanların düşünce ve davranış biçimlerinin değişime karşı direncine
D) Bilimsel açıklamaların hiçbir zamana gerçekte yaşananlara uygun düşmediğine
E) Tüm çabalara rağmen bilimsel gelişmenin yetersiz kaldığına

9. İnsan yaşamını kolaylaştıran teknolojinin aynı zamanda yaşamımızla oynadığı apaçık ortada. Cep telefonu kullanımının hızla yaygınlaştığı ve teknoloji üzerine kurulu bir hâl alan dünyamızda insan yaşamı büyük tehlike altına girmektedir. Hiç düşünmeden kullandığımız cep telefonları da bu tehdidin başında gelen unsurlardan biri ve en tehlikelisi. Yapılan araştırmalar ve deneyler cep telefonlarının insan yaşamıyla oynayan nesneler olduğunu gösteriyor.

Bu parçada bilim ve teknoloji ile ilgili aşağıdakilerden hangisi üzerinde durulmaktadır?

A) İnsan yaşamındaki işlevselliği
B) Neden olduğu olumsuz sonuçlar
C) Beslendiği kaynakların niteliği
D) Birikimli olarak ilerlemesi
E) Kullanım alanının genişliği

© Güvender Yayınları

1. İnsanı bilim yapmaya götüren iki temel güdü vardır. Biri, olgusal gerçekliği bilme isteği; diğeri, olabilecekleri önceden görme ve bunları kendi yararına değiştirme isteğidir. Birincisi pratik kaygılardan bağımsız düşünsel meraka, ikincisi ise pratik kaygıya dayanır.

Bu parça, bilimle ilgili aşağıdaki yargılardan hangisini desteklemez?

A) Olgusal gerçekliği denetim altına alma isteği, bilim yapmada temeldir.
B) Öndeyide bulunma isteği, bilimin kaynakları arasında yer alır.
C) Gerçekliği bilme merakı, insanı bilim yapmaya iter.
D) İnsanı bilim etkinliğine iten pratik kaygı, bilimin uygulanabilir yönünü ortaya koyar.
E) Bilim, olanın yanında olması gerekeni de açıklar.

2. Küçük bir kedi yavrusu bir evin önünde oturmuş, yoldan geçenlere miyavlıyor. Eve sol tarafından yaklaşan çocuklara oradaki bir kişi kedinin sahipsiz, zavallı, sevgiye muhtaç olduğunu söylüyor. Diğer taraftan yaklaşanlara ise kişi, kedinin kuduz hastalığına yakalanmış olduğunu, ona yaklaşanları tırmalayacağını söylüyor. Bu örnekte iki farklı mesaj, iki farklı davranışa yol açacaktır. Birinci gruptaki çocuklara "şefkat" gözlüğü takılmıştır. Öte taraftaki çocuklara ise "korku" aşılanmıştır. Bilimde de bu şekilde, belirli bir soruna yaklaşmak için belirli bir takım gözlükler ve bakış açıları kullanılır.

Bu parçadaki örnekte aşağıdakilerden hangisine ilişkin bir açıklama yapılmaktadır?

A) Anlamlılık B) Paradigma C) Öndeyi
D) Nesnellik E) Yanlışlama

3. Bilimi, "İnsan deneyim ve yaşantısını betimleme, yaratma ve anlama yöntemi" olarak tanımlayanlar da vardır. Burada 'deneyim' ve 'yaşantı' kavramları ile tüm bilinçli algılarımız kastediliyorsa (ki öyle olması gerekir) tanımın kapsamı çok geniş tutulmuş demektir; çünkü bilim kadar hatta daha fazla sanat ve edebiyat çalışmaları da insan yaşantısını betimleme, yaratma ve anlama çabasındadır.

Bu parçada, söz konusu edilen bilim tanımının hangi yönü eleştiriliyor olabilir?

A) Gözlemleri dikkate alması
B) Bilime belirli bir sınır çizememesi
C) Açıklama yapmada yararlı olması
D) Yaygın olarak benimsenmesi
E) Olgularla tutarlı olması

4. Bilimi etkinlik olarak gören yaklaşıma göre;

- Bilim adamlarının psikolojisi ve bilimsel topluluğun sosyolojik özellikleri bilimsel araştırmalarda çok önemli rol oynadığından, bilim rasyonel bir faaliyet olarak görülemez.
- Bilim bir kültür ortamında oluştuğundan, bilimi anlamak için bilim adamları topluluğunun yaşayış biçimlerine, inançlarına, kültürlerine bakmak gerekir.

Bilimi etkinlik olarak görenlerin, bu yaklaşımlarında aşağıdakilerden hangisini öne çıkardıkları söylenebilir?

A) Bilimsel sürece katılan öznel etkileri
B) Bilimin pratik değerini
C) Bilimin gelecekle ilgili öngörüde bulunma olanağı sunmasını
D) Bilimin olması gerekeni değil, varolanı açıklamasını
E) Bilimin varsayımlardan hareket etmesini

© Güvender Yayınları

5. Bilimsel düşünme belli bir kafa disiplini gerektirir. Bu disiplini kazanmış bir kimse gerçeğe dönüktür. Yargılarında tutarlı ve ihtiyatlı olmasını bilir; olgulara dayanmayan genellemelerden kaçınır; hiç bir konuda önyargılara, dogmatik inançlara saplanmaz. Bilimsel düşünme yeteneğini kazanmış bir kimse için düşüncenin hareket noktası ve geçerlik ölçütü, güvenilir gözlem verileridir. Gözlem verilerine ters düşen ya da onları aşan her türlü iddia, teori veya genelleme duygusal çekiciliği ne olursa olsun, şüphe konusu olmak zorundadır. Herhangi bir çıkarım ya da savın geçerliliği, olgulara uygunluk gösterdiği kadardır.

Bu parçada aşağıda verilenlerden hangisi anlatılmaktadır?

A) Her düşüncenin bir temellendirmesinin olduğu
B) Bilim adamının teknolojiye olan katkısı
C) Bilim adamında olması gereken tutum ve bilimsel tavır
D) Doğruya ulaşmada karşılaşılan güçlükler
E) Bilim adamının düşünce üretmedeki başarısı

6. Felsefenin bilimle ilişkisi ve bilime yönelik ilgisi süreklidir. Bu süreklilik felsefe ve bilim tarihinde gösterilebilir. Başlangıçta filozofların bilimle ilgilenen kişiler olması ve daha sonra giderek felsefenin bilim üzerine düsünmesi şeklinde bu ilişki süregelmiştir. Yalnızca filozofların bilimle ilişkili insanlar olması dolayısıyla değil, bilimin ne olduğu üzerine üretilen düşüncelerin felsefi niteliği dolayısıyla da böyledir.

Bu parçadan aşağıdaki yargılardan hangisi çıkarılabilir?

A) Felsefe ile bilim birbirini dışlar.
B) Felsefenin varlığı bilimlerin varlığına dayanır.
C) Felsefenin bilimle ilişkisi, bilime açıklık getirme yönünde sürmektedir.
D) Bilim felsefe ilişkisi belli dönemlerde artmış, belli dönemlerde azalmıştır.
E) Bilimin değeri, felsefeyle ilişkisinden sonra anlaşılmıştır.

7. Newton, beyaz ışığın değişik dalga boylarına sahip yedi renkten oluştuğunu iddia etmişti. Goethe'ye göre bu, doğaya bir aletle (cam prizma) müdahale sonucu elde edilen suni sonuçtu. Goethe, beyaz ışığın insanın algıladığı şekilde incelenmesi ve temel olay kabul edilmesi gerektiği fikrindeydi. Goethe ışığı "anlamak" iddiasındaydı; Newton ise ışığın, tüm özelliklerinin önceden kestirilebilecek olaylara bölünerek insanlarca kullanılabilir bir nesne olmasını sağlamıştı. Bu, Goethe'ye göre dürüst bir yaklaşım değildi. Işık, ışık olarak anlaşılmalıydı.

Parçaya göre, Goethe'yi, Newton'u eleştirmeye iten neden aşağıdakilerden hangisidir?

A) Olguları açıklamaya yönelmemesi, betimlemekle yetinmesi
B) Kendisinden önceki bulguları gözardı etmesi
C) Tek tek gözlemlerden hareket etmesi
D) Doğal gerçekliğin somut özelliklerinden kopması
E) Genelin bilgisine ulaşması

8. Bilim felsefesinde, bilimlerin temel kavramları, ön kabulleri, varsayımları incelenir ve bilimlerin deneysel, rasyonel, pragmatik temelleri açığa çıkarılır. Bilim felsefesinin bu boyutu, bilim adamının kullandığı, fakat eleştirel bir incelemeye tabi tutmadığı "neden", "nicelik", "zaman", "mekan", "yasa" gibi kavram ve kategorilere ilişkin bir araştırmayı içerdiğinden, metafizikle belli bir ilişki içinde bulunmak durumundadır.

Bu parçadan aşağıdaki sonuçlardan hangisi çıkarılabilir?

A) Bilim felsefesi, bilim ile felsefenin işbirliği içinde olduğunun göstergesidir.
B) Bilimin olağanüstü başarısı, felsefenin bilime olan ilgisini artırmıştır.
C) Bilim, felsefenin onunla ilişki kurmasından sonra ilgi odağı olmuştur.
D) Bilim adamı ile filozofun ortak çabası bilim felsefenin doğuşunu sağlamıştır.
E) Bilim felsefesinin bilime ilişkin yaklaşımı metafiziksel bir yön içerir.

© Güvender Yayınları

1. Bilimin özelliklerini anlayabilmek için bilimin tüm kavramlarını, sorularını ve onlara verilecek doğru cevapları kapsayan ortak bir çerçeve, bir şablon hazırlanmalıdır. Buna paradigma denir. Bilimdeki etkinlikler dağınık, düzensiz bir yapı gösterebilir. İşte, 'paradigma' bütün bu dağınıklığı düzenli bir yapıya dönüştürebilir. Paradigma, bilim adamları için dünyaya bakılan bir standartlar veya ölçüler yumağı olduğu gibi, aynı zamanda gerçekliğin belirli kurallara göre algılanmasını, kavranmasını ve genelleştirilmesini sağlayan bir şablondur.

Buna göre paradigmanın bilimde bir ölçüt olarak kullanılmasının nedeni aşağıdakilerden hangisi olabilir?

A) Yaygın olarak benimsenmesi
B) Gerçekliği anlamada model olması
C) Değişebilir nitelikte olması
D) Kapsamının geniş olması
E) Zihnin kurgusal ürünü olması

2. Bilimsel bir inanç, gerçeğe ilişkin bir durumu olduğu biçimde temsil ediyorsa, doğrudur. Bilim adamları gerçeğe ulaşmak için doğru bilgilere sahip olmaları gerektiğinden, doğruluk, bilimin amaçlarında önemli yer tutar. Cahilliğin önemli bir kısmı, yanlış inançlara sahip olmaktan ileri gelir. Bilim, cahilliği önlemek için yaptığı araştırmaların bir parçası olarak yanlış inançları ve bunlara ilişkin ifadeleri ortadan kaldırmayı amaçlar.

Bu görüşte, bilim adamlarıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi ileri sürülmektedir?

A) Dünya görüşüne göre, gerçekleri yanlı olarak açıkladıkları
B) Kendi doğruları ile gerçekliğin bildirdikleri arasındaki uyumsuzlukları değerlere uygun düşecek şekilde sonuçlandırdıkları
C) Olguları açıklamada yararlandıkları varsayımları inançlarına göre yorumladıkları
D) Doğru bilgilere ulaşmaya ve yanlış inançları ortadan kaldırmaya çalıştıkları
E) Genel kabul gören düşüncelere aykırı düşen açıklamaları eleştirdikleri

3. Mantıkçı pozitivizmin bilim felsefesi tarihinin klasik, kurucu dönemini şekillendiren bilim görüşü, 1950'li, esas olarak da 1960'lı yıllardan itibaren sıkı ve yoğun eleştirinin konusu olmuştur. Mantıkçı pozitivizmin yaygın bilim kavrayışını veya bilim imgesini sorgulayanlar arasında, hemen tamamı sonradan mantıkçı pozitivizminkine alternatif bir bilim felsefesi geliştirecek olan bilim filozoflarıdır. Bu bilim filozofları mantıkçı pozitivizmin klasik bilim anlayışının hemen her yönünü kıyasıya bir eleştiri bombardımanına tabi tutmuşlardır.

Bu parça, aşağıda verilenlerden hangisine bir kanıt oluşturmaktadır?

A) Bilimin güvenilirliğinin giderek arttığına
B) Bilimin pratik değerinden başka değerlerinin de ortaya çıktığına
C) Bilimsel bulguların kötü amaçlar için kullanılabileceğine
D) Bilimsel bilginin birikimli ilerlediğine
E) Bilim felsefesinde farklı bilim anlayışlarının oluştuğuna

4. Bilimler alanları, yöntemleri ve sonuçları açısından öncelikle iki grupta toplanırlar: Formel bilimler, olgusal bilimler. Formel bilimler pozitif bilimlerin dilidir. Pozitif bilimlerin özünü oluşturan ölçü ancak matematik bilimi ile mümkündür. Yine bilgilerin kendi içinde tutarlılığı ve sonuçların dile getirilişleri ile doğruluğunun denetlenmesi ancak mantıkla mümkündür.

Bu parçadan, aşağıdaki sonuçlardan hangisi çıkarılabilir?

A) Bilimler arasında bir ilişki yoktur.
B) Tüm bilimler özünde tek bir bilime indirgenebilir.
C) Bilimler konu, yöntem ve amaç bakımından aynıdır.
D) Formel bilimler diğer bilimler için gerekli ve zorunludurlar.
E) Bilimleri formel bilimler, olgusal bilimler diye ayırmanın bir yararı yoktur.

© Güvender Yayınları

5. Krallar, imparatorlar ve hatta dinler yasaklamış olsalar bile, bilgi üretimi hiç durmamıştır; bundan sonra da durmayacaktır. Bu süreç içinde her gün yeni bilimsel bilgiler ve yeni bilim alanları ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla bilime, herhangi bir anda tekniğin verdiği en iyi imkanlarla gözlenebilen, denenebilen ya da var olan bilgilere dayalı olarak usavurma kurallarıyla geçerliği kanıtlanan yeni bilgiler eklenir.

Bu parça aşağıdaki yargılardan hangisini desteklemektedir?

A) Bilimsel çalışmalar yapma işi hiç kimsenin tekelinde değildir.
B) Bilimsel bilgi üretme işi süreklilik göstermektedir.
C) Bilimsel bilginin geçerliliği tartışmalıdır.
D) Bilimsel önermelerin tümü doğrudan ya da dolaylı olarak doğrulanabilir.
E) Bilimsel bilginin günlük yaşama uygulanması uzun zaman alır.

6. Herhangi bir bilimsel topluluğun üyelerini birbirine bağlayan ve onları benzer diğer grupların üyelerinden ayıracak bir şey bulunabilir mi? Thomas Kuhn'a göre bu sorunun cevabı, "evet"tir. Belli bir zaman dilimi içinde bir grubun ya da topluluğun düşünme biçimi ve davranışlarını belirleyen bir dünya görüşü, bir algı dayanağı, bir izlenceler bütünü, bir çerçeve oluşturan paradigma, bilimsel bir topluluktaki üyelerin ve de yalnız onların paylaşmış olduğu bir şeydir.

Kuhn'un bu görüşüne göre "paradigma" **aşağıdakilerden hangisini karşılamaktadır?**

A) Bilim adamlarının sahiplenmediği, aynı zamanda yadsıyamadığı kuram.
B) Farklı kuramların sentezinden oluşturulan yeni kuram.
C) Geçersizliği kanıtlanmış kuramların, bir bilim topluluğu tarafından diriltilmesiyle ortaya çıkarılan kuram.
D) Bir bilim topluluğunun, olguları açıklamada başvurduğu açıklama modeli.
E) Olguları açıklama gücü tartışmalı olan yaklaşım biçimi.

7.
- Carnap'a göre, bilimsel önermeler duyu verileri ve gözlemlerle destekleniyorsa, pekiştirilmiş olur. Duyu verilerine ve gözlemlere dayanmayan önermeler metafizik önermelerdir ve bunların bilimde yeri olmamalıdır.
- Reichenbach'a göre, gerçek dünya ile örtüşmeyen önermeler metafizik önermelerdir ve bilimsel değildir. Olasılığın yüksek derecede belirlenmesi bilgiyi geçerli kılar.

Carnap ve Reichenbach'ın görüşleri ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) Bilimin yöntem konusunda belirli bir yolla sınırlanamayacağını öne sürmüşlerdir.
B) Bilimin güçlü önsezilerle ilerleme olanağı elde ettiğini vurgulamışlardır.
C) Çözüm yollarını farketme yeteneğinin bilimdeki önemini ortaya koymuşlardır.
D) Bilimin olgusal olması gerektiğini savunmuşlardır.
E) Bilimin toplumsal koşullardan ayrı olarak ele alınamayacağını belirtmişlerdir.

8. Bugüne kadar çok değişik koşullarda çok fazla sayıda karga gözlemlediğimi, gözlemlediğim kargaların hepsinin siyah olduğunu ve benim bu temel üzerinde "Tüm kargalar siyahtır." sonucuna ulaştığımı kabul edelim. Bu, hiç kuşku yok ki meşru bir tümevarımsal çıkarımdır. Bununla birlikte, bundan sonra gözlemleyeceğim ilk karganın sarı olmayacağının mantıksal hiçbir garantisi yoktur.

Bu sözleri söyleyen kişinin tümevarımla ilgili olarak anlatmak istediği aşağıdakilerden hangisidir?

A) Her olayın bir temeli olduğu varsayımını temel almaktadır.
B) Ortaya koyduğu bilgilerin doğruluğu zorunludur.
C) Gözlenecek olan nesnelerle ilgili koşulları oluşturmaya dönüktür.
D) Bilimlerin üzerinde uzlaştığı temel yöntemdir.
E) Olasılıklı bir doğruluk değerine sahiptir.

© Güvender Yayınları

9. Bacon'ın tümevarım, Galile'nin deney ve matematik yöntemlerini kullanan bilim, 18 ve 19. yüzyıllarda büyük başarılar elde etti. Newton'cu pozitivist bilim görüşü bilimin, dışarıdaki nesnel olguyu tam olarak yansıttığını söylüyordu. Ancak 19. yüzyıl sonu ve 20. yüzyıl başlarındaki kuantumlar alanındaki buluşlar ve Einstein'in relativite teorisi pozitivist bilim görüşünü sarsmaya başladı. Bilim, dış olguların doğru bir betimi olmayabilirdi. Tümevarım yöntemine uymayan ve araştırılması gereken birçok fiziksel olgu vardı. Düzlem geometrisi yerine eğri geometriler, modern fizikte elektronun dalga olarak mı tanecik olarak mı alınacağı şeklinde birçok sorun çıktı.

Bu parça, bilimle ilgili olarak aşağıdaki savlardan hangisini desteklemektedir?

A) Her bilimin konusu bellidir ve sınırlıdır.
B) Bilimin değişmez bir kuruluşu yoktur.
C) Bilim, uygun ortamlarda gelişme gösterir.
D) Bilim, sorunsuz bir etkinlik alanıdır.
E) Bilim, yeni ve özgün olanın peşindedir.

10. Bilim insanı, sağlıklı bir insan yetiştirme düzeneği ile birlikte bir anlam taşır. Bu düzenek aileden başlayarak okul, toplum, kültür, hukuk düzeni, akademik sistemle birlikte düşünülmelidir. Bilim insanı, sadece akademik ortamda yetiştirilen bir ürün ya da çıktı değildir.

Bu parçada bilim insanı ile ilgili anlatılmaya çalışılan aşağıdakilerden hangisidir?

A) Çalışmalarına başlarken sıkı biçimde denetlenmelidir.
B) Bilimin sistematiğine etki etmeleri önlenmeye çalışılmalıdır.
C) Eğitimi bütünsel bir bakış açısı içinde ele alınmalıdır.
D) Başarısının, bilimsel kuramlara uymadaki titizliğine bağlı olduğu benimsetilmelidir.
E) Problemlere çözüm getirecek noktaları farketme yeteneğinin önemi kavratılmalıdır.

11. Thales, hem varlığın ana maddesini açıklayan bir filozof hem de astronomi gözlemleri yaparak güneş tutulmasını önceden tahmin eden bir bilim insanıydı.

Demokritos, bir filozof olarak öne sürdüğü atoma dayalı evren kuramıyla günümüz biliminin temellerini çağlar önce atmıştı.

Bu örnekler aşağıdaki yargılardan hangisini desteklemektedir?

A) Bilimlerin, ne kadar ilerleseler de felsefi bir yanı bulunmaktadır.
B) Bilimler, felsefe ile işbirliği yaparak günümüzdeki saygınlığını kazanmıştır.
C) Filozoflar, felsefedeki deneyimlerini paylaşarak adlarının günümüze kadar yaşamasını sağlamışlardır.
D) Felsefe, bilim karşısında varlığını yitirmektedir.
E) Felsefenin başlangıcında, felsefeci ile bilim insanı çoğunlukla aynı kişiydi.

12. Bilim, varolan her şeyin belli bir miktarda varolduğu ilkesine bağlıdır ve bunu belirlemeye çalışır. Kendi dışımızda düzenli ilişkiler içinde bir olgular dünyası vardır. Bu olgular dünyası bizim için anlaşılabilir. Gözlem konusu bütün olgular belli bir zaman ve mekân içinde yer alır. Bütün olgular tespit edilebilir nedenlere bağlıdır. Bilim, denetimli gözlem ve gözlem sonuçlarına dayalı mantıksal düşünme yolundan giderek olguları açıklama gücü taşıyan hipotezler bulmaya ve bunları doğrulamaya çalışır.

Bu parçadan hareketle bilimle ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine <u>varılamaz?</u>

A) Yöntem kullanır.
B) Olgular arasındaki nedensel ilişkileri belirlemeye yönelir.
C) Olması gerekeni belirler.
D) İnceleme konusu yaptığı olguları bir gerçeklik olarak kabul eder.
E) Olguları somut koşulları içinde ele alır.

© Güvender Yayınları

Din Felsefesi

Test - 1

1. İnsan, her şeyi yaratan bir Tanrının var olduğuna inanıyorsa, varlık düzeyinde hiçbir şeyin mutlak bir keyfiliğe sahip olduğu söylenemez. Tanrı her şeyin nedeni olduğu gibi, ahlakın da nedenidir; çünkü Tanrı olmasaydı hiçbir şey olmazdı. Tanrı yalnızca inancı belirlemekle kalmaz, insanlara kendi yaşamlarında ve birbirleriyle ilişkilerinde uyacakları ahlaki kuralları da gösterir.

Bu görüş aşağıdaki yargılardan hangisini temellendirmektedir?

A) Dinlerde tüm insanlar için geçerli evrensel bir ahlak yasası vardır.

B) Dinlerde bir şey insanlara nasıl görünüyorsa öyle kabul edilir.

C) İnanç alanında insanların uyacağı genel bir ahlakın varlığından söz edilemez.

D) Dinlerde, insanların eylemlerine dayanak olacak bir ilke yoktur.

E) İnsan kendi yaşamını kendi kararıyla düzenler, eylemlerinde önceden belirlenim yoktur.

2. İnsanın özü, yokluktur. İnsan evrende kendini yalnız ve terk edilmiş olarak bulur. Onun duyguları tiksinti, nefret, kızgınlık ve umutsuzluktur. Bu duygular insanı tümüyle gerçek dışı olan şeylere bağlanmaya zorlar. Burada karşılaştığı ilk yalancı cankurtaran kötü inançtır ki, bunlara inanmak insanın kendi iradesinden yararlanma olanağını elinden alır. Böylece birey, kendi benliğinden ve özgürlüğünden soyutlanır, varoluşuna yabancılaşır.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi anlatılmaktadır?

A) İnsan, kendisine kanıtlayamadığı bir şeyi mantıksal temelde açıklamaya çalışmamalıdır.

B) Yaşam, evrensel bir anlamdan yoksun da olsa, tadına varılacak ve korunacak değerli bir armağandır.

C) Tanrı, yarattığını kesinlikle düşünmez; çünkü o varolmayan bir sonsuzluktadır.

D) Kötü inançlar, insanın iradesini kullanmasını engelleyerek varoluşunun önüne geçer.

E) Kötü inanış olarak ortaya konanlar, zamanla iyi inanış değerini kazanır.

© Güvender Yayınları

3. Dünya üzerinde bu kadar çok suç görmemizin nedeni, herşeyin insanları kötü varlıklar kılmak üzere elbirliği etmiş olmasıdır. Yönetimler, eğilimler, gözleri önündeki örnekler insanları karşı konulamaz bir biçimde kötülüğe itmektedir. Ahlak, onlara erdemi boşuna öğütlemektedir. Çünkü kötülük ve ağır suçların sürekli olarak baş tacı edildiği toplumlarda erdem, insanın kendi mutluluğundan yaptığı acı verici bir fedakarlıktan başka bir şey değildir.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi anlatılmaktadır?

A) Ahlakın, toplumda mutluluğu sağlayacak bir biçime sokulmasında filozofların düşüncelerinin önemli rol oynadığı

B) İnsanın, toplumsal koşullar içerisinde uyumlu olma zorunluluğu duyduğu

C) Kötü olan bir dünyada, iyi bir yaşama kavuşmak için seçeneklerin bulunduğu

D) Ahlak ilkelerinin, bireyin zihninde belirlenmiş olan kategorilere göre biçimlendiği

E) Kötülüklerle dolu bir toplumda erdemli olmaya çalışmanın istenilen sonucu vermeyeceği

4. Panteizme göre evrendeki en yüksek güç, evreni aşan bir varlık değil, evrenin içinde olan, yani evrenin her tarafına yayılan bir varlık olarak Tanrı'dır. Bu görüşe göre evren ile Tanrı bir ve aynıdır. Her şey Tanrı'dır, Tanrı da her şeydir. Tanrı, doğadan ayrı olan ve evrenin üzerinde doğal olmayan bir biçimde etkide bulunan bir varlık değil, evrenin kendisi ya da süreçleridir.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Panteizm, Tanrı'nın varlığını evrenle özdeşleştirir.

B) Panteizm, Tanrı'nın varlığına karşı çıkan görüşlere dayanır.

C) Panteizm, Tanrı'yı doğa üstü güçlerle açıklamaya çalışan bir yaklaşımdır.

D) Panteizmde Tanrı'ya ilişkin bir görüş yoktur.

E) Panteizmde, Tanrı kendinden başka bir şeyle açıklanamaz.

5. Evrende bir düzen vardır. Bu düzen, bir düzen vericinin varlığını gerektirir. Nasıl ki gelişi güzel ortaya atılmış belirli sayıdaki çelik parçasından bir saat meydana gelmezse, saatin doğuşu için o çelik parçacıklarına düzen kazandıracak bir saatçiye ya da akıllı insan varlığına gerek duyuluyorsa, evrendeki düzenin nedeni olan düzen verici bir varlık da bulunmalıdır.

Bu parçadaki durum aşağıdakilerden hangisini kanıtlamaya yöneliktir?

A) Ruhun ölümsüzlüğünü
B) Tanrı'nın varlığını
C) Vahyin imkanını
D) Ölümden sonraki yaşamı
E) Mucizelerin oluşumunu

6. Tek tanrılı dinlerde insanın nasıl davranacağına ilişkin ahlak yasasının kaynağı Tanrıdır. Tanrı her şeyin yaratıcısıdır. Tanrı, iyinin ve kötünün ne olduğunu bilir; insanlara uyacakları ahlak yasalarını vahiy yoluyla bildirmiştir.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi vurgulanmaktadır?

A) Her dinin bir ahlak yasası vardır.
B) Tek tanrılı dinlerde kurallar, Tanrı buyruğudur.
C) Ahlakın temelinde sevgiyi ve mutluluğu yaşamak vardır.
D) Tanrı aşkıyla dolu olan, insan ve doğa sevgisine yönelir.
E) Tek tanrılı dinlerin ahlak anlayışı, bütün dinlerdeki anlayışa ışık tutar.

7. Gazali'ye göre;

- Her yoktan var olanın, var olması için bir neden gereklidir.
- Evren yoktan var olmuştur.
- Evrenin var oluş nedeni Tanrı'dır.

Gazali bu görüşünde aşağıdakilerden hangisini kanıtlamaya yönelmiştir?

A) Evrenin düzen içerdiğini
B) Tanrı'nın bilinemeyeceğini
C) Her şeyin geçici olduğunu
D) Evrenin her şeyi kapsadığını
E) Her şeyin varlığının Tanrı'ya bağlı olduğunu

8. Tanrı zorunlu bir biçimde var olur. Buna karşın, duyusal dünyanın varlıkları Tanrı gibi zorunlu değil, mümkün varlıklardır; onlar zorunlulukla var olamazlar. Bu varlıklar kendi kendilerine varoluş veremeyecekleri için, varoluşlarını kendisinden alacakları bir varlığa ihtiyaç duyarlar ki, bu Tanrı'dır.

Bu parçadan aşağıdaki yargılardan hangisi çıkarılamaz?

A) Tanrı'nın özü var olmaktır.
B) Tanrı dışındaki varlıklar olumsaldır.
C) Duyusal varlıklar, varoluşlarını zorunlu varlıktan alırlar.
D) Mümkün varlıklar, var oluşlarını kendisinden alacakları zorunlu bir varlığa ihtiyaç duyarlar.
E) Her varlık özünde başka bir varlıktır.

9. Teoloji, ele aldığı dinin inançlarını doğru olarak kabul eder ve bunların akılla temellendirilmesine çalışır. Teolojide dini hüküm ve dogmalar hakkında hiçbir şüphe duyulmaz. Böylece teoloji, ele aldığı dinin savunucusu durumundadır. Oysa din felsefesi, dinin temel kavram ve iddialarına eleştirici, sistemli, akla dayalı açıklamalar yapabilmek amacıyla yönelir. Bunu yaparken de hiçbir şeyi inceleme konusu dışında tutmaz. Felsefenin sanata, ahlâka, bilime bakış açısı ne ise, dine de odur.

Bu parçada daha çok aşağıda verilenlerden hangisi vurgulanmaktadır?

A) Teolojinin dini savunmasına karşın, din felsefesinin dine yönelik sorgulamada bulunduğu
B) Teoloji ile din felsefesinin aynı amaçlara yöneldiği
C) Din felsefesinin teolojiyi de kapsayan bir nitelik taşıdığı
D) Teolojik düşüncelerin bütünüyle rasyonel olduğu
E) Felsefenin dini kavramlara olan yaklaşımındaki yetersizliklerin, din felsefesini ortaya çıkardığı

© Güvender Yayınları

10. Nasıl ki bir müzik eseri, uyumlu bir bütün oluşturmakla birlikte, arada daha sonra uyumlu hâle getirilen uyumsuz notalar içerebiliyorsa; nasıl ki güzel bir resmin kendi içinde gölgeler ve zaman zaman karanlık bölgeler bulunabiliyorsa, aynı şekilde dünya içindeki bir takım kötülüklere rağmen bir bütün olarak uyumlu, düzenli, güzel ve iyi bir dünyadır. Bu dünyadaki kötülükler, dünyanın iyiliğine ve güzelliğine gölge düşürmez; tam tersine dünyanın bütünündeki iyiliğe ve güzelliğe katkı yapar.

Bu parçada aşağıdaki görüşlerden hangisi vurgulanmaktadır?

A) İnsanlar, başka insanlara kötülük etmekte ve yaşamlarını sona erdirmektedirler.
B) Kötülüğün varlığı iyiliği temellendiren ve iyiliğe katkı yapan bir durumdur.
C) Bilinçli olarak yapılan kötülükler, karşımıza ahlâki bir problem olarak çıkar.
D) Dünyadaki kötülükler karşısında, Tanrı'nın var oluşu temellendirilemez.
E) Dünyadaki kötülüklerin içinde doğal felaketler dediğimiz olaylar da yer alır.

11. Evrende meydana gelen her olayın açıklayıcı bir nedeni vardır. Hiçbir şey nedensiz meydana gelmez. Buna göre var olan her şeye, mutlak olarak onun kendisinden önce gelen bir şey neden olmuştur. Bu nedenler zinciri ya sonsuza kadar gider ya da kendisi nedensel bir açıklama gerektirmeyen bir varlıkta sona erer. Evrenin var olduğunu bildiğimize göre onu bu günkü durumuna bir dizi neden ve sonucun getirmiş olduğunu öne sürebiliriz. Bu neden - sonuç zincirini sonuna kadar götürürsek, evrenin temelindeki ilk nedeni bulabiliriz. Bu ilk neden Tanrı'dır.

Bu parçada daha çok aşağıda verilenlerden hangisi üzerinde durulmaktadır?

A) Evren, neden-sonuç ilişkisinde ilk neden olan Tanrı'ya bağlı olarak ortaya çıkmıştır.
B) Evrenin oluşumu ile ilgili yargıda bulunmak mümkün değildir.
C) Tanrı'nın varlığı, Tanrı kavramının doğal sonucu olarak kendiliğinden ortaya çıkar.
D) İnsan doğal dünyadaki düzenden hareketle Tanrı'nın varlığına ulaşabilir.
E) Tanrı, evreni yarattıktan sonra hiçbir müdahalede bulunmamıştır.

12. Descartes'e göre tüm insanlar için Tanrı en mükemmel, en yetkin varlıktır. Bu fikir bize kendi dış çevremizden veya diğer insanlardan gelmiş olamaz; çünkü onlar bu fikri bize verecek mükemmellikte değildir. Bu fikri bize veren, ancak o mükemmel varlığın kendisidir. O nedenle Tanrı vardır.

Descartes bu ifadesinde aşağıdakilerden hangisini vurgulamaktadır?

A) Tanrı hiçbir zaman var olmamıştır.
B) Her varlık yaşamını Tanrı'ya borçludur.
C) Tanrı doğal olarak evreni yaratmıştır.
D) Tanrı kavramından Tanrı'nın varlığına ulaşılabilir.
E) İnançlar hiçbir şekilde sorgulanamaz.

13. Teizm, Tanrı'nın varlığını ve onun evrenin yaratıcısı olduğunu kabul eder. Teizm'e göre Tanrı öncesiz ve sonrasızdır, dünya ile sürekli ilişki içerisindedir. Evrende olup biten her şey onun iradesinin ürünüdür.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi vurgulanmaktadır?

A) Teizmin, Tanrı'nın varlığını kabul ettiği
B) Her türlü inancın sorgulanması gerektiği
C) Tanrı'nın evreni yarattıktan sonra bir daha karışmadığı
D) İnançların bireye özgü olduğu
E) İnsanın yetkin olmayan bir varlık olduğu

14. Din felsefesi, terim olarak Hegel ile birlikte felsefeye girmiştir. Ancak din üzerine düşünme İlkçağda başlamıştır. "Evrenin, dolayısıyla insanın Tanrı ile ilgisi nedir?" "İnanç, yaratma, kutsal, ayin, vahiy, peygamber gibi dini kavramların içeriği nedir?" Tüm bu sorulara felsefe içinde yanıt aranmış, böylece din felsefesi ortaya çıkmıştır.

Bu parçada din felsefesinin ortaya çıkması aşağıdakilerden hangisine bağlanmıştır?

A) Filozofların dini inançlara bağlanmasına
B) Tanrı'nın varlığına ilişkin görüşlere
C) Filozofların kendi aralarındaki tartışmalara
D) Dinin, felsefi olarak temellendirilme çabasına
E) Akıl ile dini uzlaştırma çabalarına

© Güvender Yayınları

1. Doğada bir düzen olduğunu gözlüyoruz. Doğa hakkındaki bilgilerimiz arttıkça doğadaki her olayın birbiriyle düzenli ilişkiler içinde olduğu ortaya çıkmaktadır. Böylesine mükemmel bir düzenlilik, bu düzeni kuran bir varlık olduğunu göstermektedir. O halde evrenin bir yapıcısı vardır ki, o da Tanrı'dır.

Bu parçada daha çok aşağıda verilenlerden hangisi vurgulanmaktadır?

A) Evrende her şeyin kendi işlevini yerine getirmesi bir Tanrı'nın varlığına işaret eder.
B) Tanrı, evrendeki her türlü oluşumun dışında bir yapıya sahiptir.
C) Tanrı'nın varlığı ya da yokluğu bilinemez.
D) Her insan mutlak bir yaratıcının olduğuna inanır.
E) Tanrı evrenle bir ve aynı şeydir.

2. İçinde yaşadığımız dünya kötülüklerle dolu bir dünyadır. Nazilerin yaptığı vahşet, Hiroşima'ya atılan atom bombası, Afrika ülkelerinde açlık ve ölümlerin olması buna örnektir. Bunun yanında insanlar başka insanlara kötülük etmekte, acı vermekte ve yaşamlarını sona erdirmektedirler. Bu bilinçli bir kötülüktür ve ahlaki bir problem olarak ortaya çıkar. Bir de doğal felaketler dediğimiz depremler, salgın hastalıklar, fırtınalar, su baskınları insanların yaşamlarına son veren ve bundan dolayı kötü diye nitelenen oluşumlardır. Bunca kötülük karşısında insanların bir Tanrı'nın var olduğuna inanmaması gerekir. Çünkü her şeyi bilen bir Tanrı, dünyadaki bütün bu kötülüklerin var olduğunu da bilir.

Bu parçada aşağıda verilenlerden hangisi üzerinde durulmaktadır?

A) Tanrı evreni sürekli kollayan ve gözeten bir konumdadır.
B) İnsanların ortak inançları bir Tanrı'nın var olduğunu göstermektedir.
C) Hiç kimse bilmediği bir Tanrı'ya iman etmez.
D) Evrendeki kötülükler bir Tanrı'nın olmadığını ortaya koymaktadır.
E) Tanrı ve evren, bir ve aynı şeydir.

3. Tanrı, varlığın nedeni, değerin ve anlamın kaynağıdır. Tanrı'ya mekân ve zaman kavramları uygulanamayacağı için, Tanrı'nın varlığa gelmiş olması da düşünülemez. Tanrı, öncesiz ve sonrasızdır. Buna karşılık doğa ve insan, varlığını Tanrı'dan almak zorundadır. Tanrı doğadan daha güçlüdür. Doğa ve doğadaki tüm değerlerin Tanrı'dan çıktığı düşünülürse, güç ve değerin çok daha yüksek bir ölçüde Tanrı'ya ait olması gerekir.

Bu parçadaki görüşler aşağıdaki yargılardan hangisine dayanmaktadır?

A) Tanrı ile doğa bir madalyonun iki yüzü gibi aynıdırlar.
B) Tanrı'nın varlığı konusunda ileri sürülen kanıtlar yeterli değildir.
C) Tanrı, insanların kendilerine bakarak yarattığı bir kavramdır.
D) Tanrı, herşeyden daha üstün ve yüce olan bir varlıktır.
E) Tanrı, doğada ve evrende meydana gelen olaylara karışmayan bir varlıktır.

4. Dine felsefi yaklaşım, herşeyden önce din gerçeğini kabul eden ve anlamlandırmaya çalışan bir yaklaşımdır. Bir Tanrı inancına dayanan dini, inancı değil de aklı kullanarak açıklamak ve temellendirmektir. Çünkü dinin kendi içinde kalınarak, onu anlamlandırmak ve temellendirmek pek kolay olmaz. Dini, dinin temel kavramlarını ve inançlarını değerlendirmek, anlamlandırmak ve temellendirmek, ancak dine onun dışından bakmak ve din gerçeğine eleştirel bir gözle objektif olarak yaklaşmakla olur.

Bu parçadaki görüşler aşağıdaki yargılardan hangisini desteklemektedir?

A) Dinin anlamlandırılması ve temellendirilmesinde felsefenin yaklaşımına başvurulur.
B) Dinin kendi kuralları ve inançları çerçevesinde dinin anlaşılır kılınması mümkündür.
C) Felsefi yaklaşım, dini anlayışları ve din gerçeğini reddeden bir yaklaşımdır.
D) Din, insanların yaşamlarını sınırlandırarak yaratıcılıklarını engeller.
E) Dinin temellendirilmesinde bilimsel bilginin sonuçları ölçüt alınmalıdır.

© Güvender Yayınları

5. Din felsefesi, dini tanımlamaya, açıklamaya ve anlamlandırmaya, dinsel kavramları ve davranış biçimlerini felsefe temeli üzerinde savunmaya ya da eleştirmeye, dinlerin kullandığı dili çözümlemeye yönelik felsefe açıklamalarından meydana gelir.

Bu parçaya dayanarak aşağıda verilenlerden hangisine ulaşılabilir?

A) Her söylem bir felsefi nitelik taşır.
B) Her türlü inancın dinsel bir temeli bulunur.
C) Din, bir otorite olarak insanları yönlendirir.
D) Din felsefesi, dini, felsefi bir yaklaşımla ele alır.
E) Din, Tanrıya yönelik açıklamalarda bulunur.

6. Din felsefesi, inanç karşısında akla öncelik verir, dinin temel inançlarını kabul eder; fakat onları mantıksal bir analizden geçirir. Din karşısında eleştirel ve objektif bir tavır alır. Dinin temel ilke ve inançlarını sorgular, fakat bunu inananların inancını kuvvetlendirmek için yapmadığı gibi, onların inançlarını zayıflatmak için de yapmaz.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi din felsefesinin özelliklerinden biri <u>değildir</u>?

A) Akıl ilkelerine inanç karşısında öncelik verme
B) Din karşısında tarafsız bir tavır takınma
C) Din kurallarını insanlara benimsetmeye çalışma
D) Dinin temel savlarını irdeleme
E) İnsanların inançlarına yönlendirici etkide bulunmama

7. Teoloji, doğrudan doğruya inanca dayanır. İnancın sınırları dışına çıkamaz. Teolojinin en önemli amacı, dini temellendirmek ve açıklamak, bu şekilde inananların inançlarını güçlendirmektir. O, dini yargıları hiçbir şekilde sorgulamaz. Açıklamalarında Tanrı'nın gönderdiği kutsal kitaplara, peygamberlerin bildirdiklerine ve din ulularının yorumlarına dayanır.

Bu parçadan, teoloji ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) Dine tarafsız yaklaşır.
B) İnanca eleştirel yaklaşır.
C) İnsanlardaki ortak inancı arar.
D) Değişken görüşlere dayanır.
E) Mutlak inancı savunur.

8. Teoloji, dinin temellendirilmesi ve açıklanması etkinliğinde doğrudan doğruya inanca dayanır. İnancın sınırlarının dışına çıkamaz. Tanrı'nın varlığını ve niteliklerini, Tanrı'nın evrenle olan ilişkilerini açıklarken, dindeki kutsal kitaba, peygamberin bildirdiği mesajlara ve din bilginlerinin yorumlarına dayanır. Dini açıklayarak insanların inançlarını güçlendirmeye çalışır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi teolojinin özelliklerinden biri <u>değildir</u>?

A) Dini açıklarken Tanrı'nın varlığını temele alma
B) Din gerçeğine, kuşkucu bakışla yansız yaklaşma
C) Dini otoritelerin görüşlerine önem verme
D) İnananları inançsızlıktan korumaya yönelme
E) Dini yargıları savunma

9. Felsefenin dine ilişkin tavrı, tıpkı sanata ve ahlaka olan tavrı gibi, rasyonel, sorgulayıcı ve eleştirel bir tavırdır. Felsefenin bu tavrı, dini, dayandığı temel dogmalar, kavramlar ve iddialar bakımından kavramaya yöneliktir. Bu nedenle de felsefe ve din arasında, ilke olarak bir çatışma olması gerekmez.

Bu parçada aşağıda verilenlerden hangisi vurgulanmaktadır?

A) Her dinin bir felsefi sisteme dayandığı
B) Her türlü bilginin, felsefeyle anlam kazandığı
C) Felsefenin, dini anlamlandırmaya çalıştığı
D) İnancın uzun zamandır etkisini koruduğu
E) Herkesin mutlak bir inancının olmadığı

10. Deizm, lâikliğin doğuşunda ve gelişiminde etkili olmuştur. Lâiklik, din ve devlet işlerinin birbirinden ayrılması anlamına gelir. Yani siyasal işlerin yürütülmesinde dinin kullanılmasına karşı çıkar. Lâiklik, bundan başka inanç ve vicdan özgürlüğü anlamına gelir. İnsan, din konusundaki inancını kendi aklı ve gönlüyle belirler; buna kimse karışamaz.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi deizmin etkisi sonucunda ortaya çıkmış bir durumdur?

A) Boş inançların ortadan kalkması
B) Dini inançların kişisel nitelik kazanması
C) Hoşgörüsüzlüğün yaygınlaşması
D) Akla verilen değerin azalması
E) İnsanların dogmalara bağlanması

© Güvender Yayınları

11. Herşeyi bilen bir Tanrı, bu dünyada bir takım kötü-lüklerin var olduğunu bilir; her şeye gücü yeten bir Tanrı, bu kötülüklerin ortaya çıkmasına engel olabilir. Mutlak olarak iyi olan bir Tanrı, bu kötülüklerin ortaya çıkmasını istemez. Her şeyi bilen, gücü her şeye yeten ve mutlak olarak iyi olan Tanrı'nın var oluşuyla bu dünyadaki kötülükler hiçbir şekilde bağdaştırılamaz.

Bu görüşün temelinde aşağıdaki varsayımlardan hangisi yer alır?

A) Dünyada kötülük varsa, Tanrı yoktur.
B) İnsanın kendisi, Tanrı'dan bir parçadır.
C) Tanrı'yı sevmek, O'nu anlamak demektir.
D) Evren, Tanrı tarafından önceden belirlenmiştir.
E) İnsan, Tanrı'nın yarattığı doğal yasalara uymalıdır.

12. – Spinoza: Tanrı'nın bilgisine akıl yoluyla varılabilir. Tanrı, evrenin yaratıcısı değildir. Tanrı ve evren sözcükleri bir tek ve aynı şeyi gösterirler.
– Ksenofanes: Bir Tanrı vardır; bu Tanrı yaradan olmayıp, evrenle bir ve eşittir.

Spinoza ve Ksenofanes'in bu görüşleri, onların hangi yaklaşımı benimsediklerinin bir göstergesidir?

A) Tanrı bir gerçeklik olarak vardır.
B) Tanrı evrenle özdeştir.
C) Tanrı evreni kendi halinde bırakmıştır.
D) Tanrı'nın varlığı belirlenemez.
E) Tanrı'nın varlığından söz edilemez.

13. Her olay, olması gereken bir biçimde olur. Başka bir şekilde olması olanaksızdır. Olup biten her şey Tanrı'nın gizemli yapısının bir görüntüsüdür.

Bu parçada aşağıda verilenlerden hangisi vurgulanmaktadır?

A) Her olayın Tanrı'ya bağımlı olduğu
B) Tanrı ve evrenin aynı yapıda olduğu
C) Hiçbir şeyin bilinemeyeceği
D) Bilginin zihinde hazır olarak var olduğu
E) Yaşam koşullarının felsefeyi etkilediği

14. Düzen, her zaman akıllı bir düzen vericinin varlığını gerektirir. Çelik parçalarını gelişi güzel bir araya getirelim; bu parçalar zamanı gösterme amacına hizmet edecek şekilde hiçbir zaman kendi başlarına bir saat haline gelemez. Onlara düzeni yalnızca akıllı bir insan varlığı verebilir. Aynı şekilde, evrendeki düzen ve evrendeki her nesnenin bir amacı yerine getirecek şekilde düzenlenmesi, bir sanat yapıcısından, bir mühendisten çok daha yetkin bir varlığı gerektirir.

Bu parçadaki görüşler daha çok aşağıdakilerden hangisini kanıtlamaya yöneliktir?

A) Tanrı'nın varlığını
B) Vahyin imkanını
C) Evrenin yaratılmış olduğunu
D) Ruhun ölümsüzlüğünü
E) İnanç, vahiy ve akıl ilişkisini

15. Bu evreni ister dinsel kavramlara, ister maddi nesnelere göre betimleyelim; bunlar aynı gerçekliği betimlemenin iki farklı yoludur. Aynı varlık, iki farklı yönden görülebilir. Dolayısıyla Tanrı dünyanın dışında değildir; O, bu dünyadır.

Aşağıdakilerden hangisi bu görüşe temel oluşturan bir düşüncedir?

A) Tanrı'nın var oluşu evrenin dışında aranmalıdır.
B) İnsan gerçeği bütünüyle anlayamaz.
C) Tanrı her şeydir.
D) Tanrı bilindiğinde her şey varlığını kaybeder.
E) Evren, var oluşunu kendi içinde barındırır.

16. Spinoza, Tanrı ile evren arasındaki ayrılığı kaldırmıştır. Ona göre Tanrı, evrende kendini zorunlu olarak dışa vurmuştur. Her şey Tanrısal doğanın zorunluluğu sonucunda oluşmuştur. Bu demektir ki Tanrının ürünü, kendisinden başka birşey değildir.

Spinoza'nın bu görüşüne dayanarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) Doğa kendi başına anlam taşır.
B) İnsan Tanrıyı bilemez.
C) Tanrı, doğadan ayrı bir varoluş taşır.
D) İnsan varlıkları zihninde oluşturur.
E) Tanrı, doğadır.

© Güvender Yayınları

1. Felsefenin dinle ilgilenmesi genellikle iki şekilde olmuştur: Dinsel olmayan verilerden veya unsurlardan hareket ederek dinsel bir hükme, açıklamaya, hatta bazen kanıtlamaya çalışan yaklaşım; örneğin, bilimsel veri ve sonuçlardan hareket ederek Tanrı'nın varlığını, ruhun ölümsüzlüğünü kanıtlamaya çalışmak. İkinci olarak doğrudan doğruya din fenomeninden yola çıkarak dinin temel iddialarını açıklamaya çalışan yaklaşım. Her iki ilginin birlikte sürdürüldüğü durumlara da oldukça sık rastlanır.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi söz konusu edilmektedir?

A) Din felsefesinin ortaya çıkış koşulları
B) Din felsefesinin sınırları
C) Din felsefesindeki tutarsızlıklar
D) Din felsefesinin, felsefeye yaptığı katkılar
E) Din felsefesinin, dine yaklaşım biçimleri

2. Tanrı, tüm şeyleri yokluktan yaratmıştır. Bunların hepsi Tanrısal buyruğun zorunlu ve doğrudan bir ürünü olarak iyidirler. Fakat kötü, bu Tanrısal buyrukla ve doğal süreçlerle uyuşmayan insan isteğinin ürünüdür. Şu halde iyilik sembolü olan Tanrı, kötülüklerden arınmıştır. Kötülük; iyilik, güzellik ve erdemin zayıflamasının sonucudur. Kötülükten kurtulmak için aklımızı ve bütün ruhsal enerjimizi Tanrı'ya yöneltmeliyiz. Tanrı, insana anlama ve seçme hakkı vermiştir.

Bu parçaya dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılamaz?

A) Tanrı'nın yarattığı varlıkların tümü iyidir.
B) Kötülüğün kaynağında insanın kendisi vardır.
C) İnsanın akılcı davranıştan uzaklaşması kötülüğü doğurur.
D) Kötülüğü engellemek için anlama ve seçme yetisi kullanılmalıdır.
E) Tanrı, her zaman iyiliğin kaynağı olarak görülemez.

3. Plotinos'a göre evren, Tanrı'dan gelmekte ve tekrar Tanrı'ya dönmektedir. İnsan da Tanrı'dan gelmiştir ve varolmanın son amacı, mükemmel bir varlık olarak Tanrı'ya dönmektir. Çünkü Tanrı salt iyilik ve doğruluktur. Tanrı bizim düşündüğümüz herhangi bir şey değil, her şeydir; her tür düşünce, güzellik ve iyiliğin kaynağında yer alır.

Bu parçada aşağıdaki düşüncelerden hangisi vurgulanmaktadır?

A) Tanrı evrendeki hiçbir olaya müdahale etmez.
B) Hiçbir şey, Tanrı'dan ayrı düşünülemez.
C) Tanrı, evreni kendi halinde bırakmıştır.
D) Evren, Tanrı'nın varlığının tek kanıtıdır.
E) Tanrı inancının temeli akıldır.

4. Tanrı, insana iyiyi ve kötüyü ayırma bilincini verdiği için, kötülükten sorumlu tutulamaz. Bu görüşüyle Descartes, kötülüğün sorumluluğunu insana vermektedir. Spinoza'ya göre ise Tanrı mutlak iyilik ve doğruluktur. Evrenin toplamı Tanrı olduğu için ve Tanrı'da iyi olduğu için, kötülük yoktur. Kötülük bir yanılsamadır. İnsanın olgusal gerçekliğin bilgisinden yoksun olmasının sonucudur. Çünkü insan, Tanrısal özden bir parça olmasına rağmen, Tanrı'nın sonsuz sayıdaki niteliklerinden ancak düşünce ve uzamla ilgili olanların bilgisine sahiptir. Sonuç olarak kötülük, mantıksal yoksunluktur, bilgisizliktir.

Bu parçada Descartes ve Spinoza, din felsefesinin aşağıdaki sorunlarından hangisi üzerinde durmaktadırlar?

A) Kötülük problemi ve kötülüğün nitelikleri
B) Evrenin yaratılışı
C) Ruhun ölümsüzlüğü
D) Vahyin olanaklılığı
E) Evrende bir düzenliliğin varlığı

© Güvender Yayınları

5. Teoloji, dini ve Tanrı'yı konu alan ve bu konuları inanılan kutsal kitap, peygamber ve din adamlarının görüşleri aracılığıyla temellendiren bilgi alanıdır. Tanrı'nın varlığını, niteliklerini, evrenle, yaratılmış varlıklarla olan ilişkisini belirlemeye ve dini inançları temellendirmeye çalışır. Teoloji bu temellendirme çabasında, doğrudan doğruya inancı temele alır ve onun sınırları ötesine geçmez. Bu çerçeve içinde insanlarda ve toplumlarda dinsel inancı güçlendirmek ve geliştirmek ister. Dini inançları yargılamaz ve sorgulamaz. Dini öğretiyi, otoriteye bağlı kabul eder ve dogmatik anlayışla onu yaymaya çalışır.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi söz konusu edilmektedir?

A) Teolojinin tarihsel gelişimi
B) Teolojinin felsefeye katkısı
C) Teolojinin akıl ilkelerinden destek alması
D) Teolojinin felsefi düşünceden yararlanması
E) Teolojinin kapsamı ve işlevleri

6. Herakleitos, her türlü dinsel inanç, tören, büyücülük ve dinsel kökenli gizli örgütlere karşı savaşım vermiştir; özellikle Tanrı'lara kurban kesilmesini ağır biçimde eleştirmiştir. "Kandan, kana bulanarak arınıyorlar, tıpkı pisliğe basan bir kimse pislikte yıkanır gibi; onu bir kimse böyle bir şey yaparken görse deli olduğunu sanır. Ve şu Tanrı heykellerine yalvarıyorlar, tıpkı yapılarla konuşuyormuş gibi."

Bu parçaya dayanarak Herakleitos hakkında aşağıdaki sonuçlardan hangisine ulaşılabilir?

A) İnançları güçlendirme amacını taşımıştır.
B) Tüm değerlerin kalıcı olmadığını ileri sürmektedir.
C) Din anlayışlarını ve bunlardaki uygulamaları eleştirmiştir.
D) Bütün düşünce sistemlerine karşı çıkmıştır.
E) İnanç değerinin kaynağına inmek istemiştir.

7. Karl Jaspers'e göre felsefe, dinle bir savaşıma girmek zorundadır. Çünkü din "vahiy"e dayanır; oysa felsefede üstün güç yoktur. Din, kutsal alana bağlılığı gerektirir; felsefe ise, bireyin koşulsuz özgürlüğünü ister. Din kendi dogmalarını olmuş bitmiş doğrular olarak ileri sürer; felsefe ise tümüyle dogmalara karşıdır, değişme ve gelişmeyi temel veri olarak kabul eder. Din insanlara güven ve güvence vermeye çalışır; felsefe ise tam tersine güvensizlik, kuşku ve sorgulayıcı düşünce alanı içinde gelişir.

Karl Jaspers bu parçada aşağıdakilerden hangisini vurgulamaktadır?

A) Felsefenin, dini düşünceyi temellendirişini
B) Din ve felsefe arasındaki anlayış farklılıklarını
C) Din ve felsefesinin konularının ortaklığını
D) Dinin insan için taşıdığı anlam ve değeri
E) Dinler tarihinin temel problem alanlarını

8. Mucize, Tanrı'nın, doğal akışın dışına çıkarak olaylara müdahale etmesi olarak kabul edilir. İnsan aklının ve doğa yasalarının açıklayamadığı, ilahi varlıktan kaynağını alan bir olaydır. Bunun sonucu olarak mucizeler, Tanrı'nın bir eseridir ve peygamberler de bunların dünyada gerçekleşmesini sağlayan seçilmiş kişilerdir. Her peygambere değişik mucizeler verilmiştir. Mucizeler, insanların peygamberlerin Tanrı'nın elçisi olduklarının kabul edilmesi için, Tanrı tarafından peygamberlere verilmiştir.

Bu bilgilere dayanarak mucizeyle ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine <u>ulaşılamaz</u>?

A) Doğa yasalarına uymaz.
B) Temelinde Tanrı'nın mutlak gücü vardır.
C) Peygamberlerin kendi çabalarıyla elde edilmiştir.
D) Peygamberlerin değişik mucizeleri olmuştur.
E) Peygamberliği kanıtlama gibi bir işleve sahiptir.

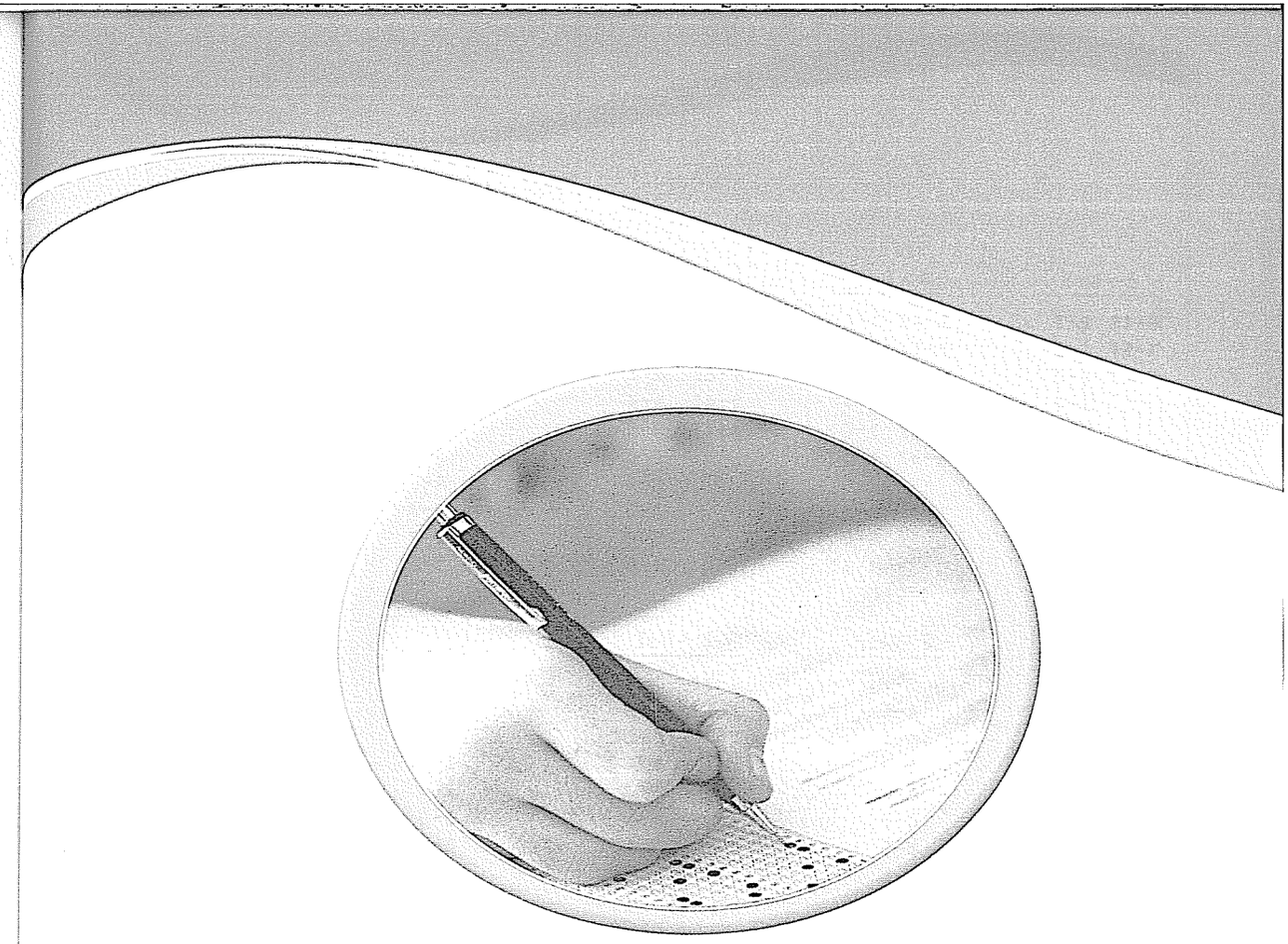

Cevap Anahtarı

❖ Felsefeyle Tanışma

Test – 1

1-C 11-A
2-D 12-D
3-D 13-E
4-C
5-A
6-D
7-A
8-B
9-E
10-B

Test – 2

1-A 11-B
2-E 12-C
3-A 13-C
4-D 14-E
5-A
6-C
7-A
8-B
9-E
10-C

Test – 3

1-B 11-C
2-D 12-A
3-D 13-B
4-A 14-C
5-C 15-A
6-E
7-B
8-E
9-B
10-E

Test – 4

1-C 11-E
2-A 12-A
3-A 13-D
4-B 14-E
5-C 15-B
6-A 16-D
7-A
8-B
9-A
10-B

Test – 5

1-D 11-B
2-D 12-E
3-A 13-B
4-E
5-C
6-C
7-E
8-D
9-E
10-A

Test – 6

1-E 11-D
2-E 12-B
3-D 13-C
4-C
5-D
6-B
7-D
8-B
9-D
10-A

Test – 7

1-B 11-A
2-E
3-A
4-C
5-E
6-E
7-B
8-A
9-B
10-D

Test – 8

1-C 11-B
2-D 12-A
3-B
4-E
5-E
6-B
7-E
8-B
9-D
10-E

Test – 9

1-D
2-A
3-B
4-D
5-B
6-B
7-D
8-C
9-A
10-E

Test – 10

1-A
2-C
3-A
4-A
5-C
6-E
7-B
8-E
9-A
10-D

Test – 11

1-C
2-A
3-C
4-B
5-C
6-A
7-C
8-B
9-B
10-B

Test – 12

1-E
2-D
3-B
4-B
5-C
6-B
7-E
8-C

❖ Bilgi Felsefesi (Bilgi Çeşitleri)

Test – 1

1-E 11-D
2-D 12-D
3-A 13-B
4-C 14-C
5-C 15-D
6-A 16-A
7-E
8-E
9-A
10-C

Test – 2

1-A 11-E
2-D 12-E
3-C 13-B
4-E 14-B
5-B 15-C
6-B 16-A
7-A 17-A
8-B
9-A
10-B

Test – 3

1-C 11-E
2-A 12-C
3-A 13-B
4-E 14-B
5-C 15-A
6-A
7-E
8-B
9-E
10-B

Test – 4

1-C 11-A
2-A 12-C
3-E 13-C
4-D 14-A
5-B 15-E
6-A 16-B
7-C 17-C
8-B
9-D
10-C

Test – 5

1-C
2-A
3-C
4-B
5-A
6-D
7-A
8-B
9-B
10-C

❖ Bilgi Felsefesi (Bilgi Kuramı)

Test – 1

1-B 11-D
2-A 12-E
3-D 13-B
4-E
5-A
6-A
7-C
8-D
9-E
10-C

Test – 2

1-E 11-C
2-D 12-C
3-B 13-E
4-D 14-E
5-D
6-C
7-A
8-E
9-A
10-D

Test – 3

1-A 11-C
2-A 12-A
3-B 13-A
4-C 14-A
5-A
6-D
7-B
8-C
9-A
10-A

Test – 4

1-E 11-A
2-A 12-B
3-B 13-A
4-A
5-E
6-C
7-D
8-B
9-E
10-C

Test – 5

1-D 11-B
2-C 12-B
3-C 13-D
4-E 14-B
5-A 15-E
6-A 16-E
7-D
8-C
9-E
10-A

Test – 6

1-C
2-D
3-C
4-B
5-A
6-D
7-B
8-B
9-A

Test – 7

1-C 11-D
2-C 12-C
3-B 13-A
4-E 14-C
5-D 15-A
6-B 16-B
7-B
8-A
9-B
10-E

Test – 8

1-D 11-E
2-B
3-D
4-A
5-D
6-C
7-A
8-B
9-A
10-C

Test – 9

1-E
2-E
3-E
4-C
5-C
6-A
7-E
8-D
9-A

Test – 10

1-B 11-B
2-A
3-D
4-A
5-A
6-C
7-A
8-C
9-E
10-C

Test – 11

1-A
2-E
3-E
4-B
5-E
6-E
7-D
8-C
9-A

Test – 12

1-B 11-E
2-E
3-A
4-C
5-A
6-D
7-C
8-C
9-A
10-D

Test – 13

1-D 11-D
2-A 12-B
3-E 13-A
4-B 14-A
5-A 15-B
6-C
7-E
8-D
9-E
10-B

❖ Varlık Felsefesi

Test – 1

1-E 11-B
2-B 12-C
3-C 13-A
4-E
5-B
6-C
7-A
8-A
9-A
10-B

Test – 2

1-D 11-A
2-C 12-A
3-A 13-B
4-E 14-E
5-A 15-E
6-E
7-A
8-E
9-A
10-A

Test – 3

1-B
2-A
3-E
4-D
5-C
6-E
7-B
8-D
9-A

Test – 4

1-C
2-B
3-C
4-C
5-A
6-C
7-A
8-B
9-A

Test – 5

1-B 11-B
2-C 12-B
3-B
4-C
5-B
6-B
7-D
8-B
9-A
10-E

Test – 6

1-A 11-A
2-C 12-C
3-E 13-C
4-A 14-A
5-C 15-B
6-A
7-B
8-D
9-C
10-B

❖ Ahlak Felsefesi

Test – 1

1-E 11-A
2-C 12-A
3-D 13-B
4-D 14-B
5-D
6-A
7-A
8-C
9-E
10-B

Test – 2

1-A 11-D
2-A 12-C
3-A 13-A
4-E 14-C
5-C
6-B
7-C
8-B
9-E
10-D

Test – 3

1-D 11-D
2-A 12-C
3-D 13-E
4-C 14-A
5-D 15-B
6-B
7-E
8-E
9-C
10-A

Test – 4

1-A 11-A
2-C 12-D
3-E 13-A
4-B 14-A
5-B
6-D
7-A
8-C
9-E
10-E

Test – 5

1-B
2-C
3-A
4-A
5-D
6-D
7-A
8-E

Test – 6

1-C
2-D
3-E
4-D
5-C
6-E
7-B
8-A
9-A

Test – 7

1-A
2-D
3-B
4-C
5-A
6-E
7-A
8-D
9-B

Test – 8

1-C
2-B
3-D
4-E
5-D
6-A
7-C
8-A
9-D

Test – 9

1-B 11-D
2-D 12-B
3-B 13-C
4-C
5-C
6-E
7-A
8-A
9-E
10-D

❖ Sanat Felsefesi

Test – 1

1-C 11-C
2-D 12-D
3-C
4-A
5-C
6-B
7-C
8-A
9-A
10-E

Test – 2

1-B 11-C
2-B 12-B
3-C 13-D
4-E 14-A
5-E
6-B
7-A
8-A
9-D
10-B

Test – 3

1-B 11-C
2-D 12-C
3-B 13-B
4-A 14-D
5-A
6-D
7-A
8-D
9-A
10-A

Test – 4

1-C
2-B
3-C
4-B
5-C
6-C
7-B
8-E

Test – 5

1-B
2-C
3-B
4-A
5-A
6-B
7-D
8-B
9-B

Test – 6

1-E
2-D
3-C
4-A
5-E
6-C
7-D
8-D
9-A

Test – 7

1-B
2-A
3-A
4-B
5-C
6-E
7-C
8-E

Test – 8

1-B 11-B
2-B 12-A
3-A 13-A
4-A 14-C
5-C 15-B
6-D 16-D
7-B
8-E
9-D
10-A

❖ Siyaset Felsefesi

Test – 1

1-E 11-D
2-D 12-A
3-C 13-B
4-B 14-E
5-B
6-B
7-E
8-D
9-C
10-B

Test – 2

1-E 11-E
2-D 12-C
3-C 13-C
4-D
5-A
6-A
7-E
8-B
9-E
10-A

Test – 3

1-A 11-C
2-A 12-A
3-E
4-A
5-E
6-B
7-D
8-C
9-D
10-D

Test – 4

1-C 11-B
2-B 12-E
3-C
4-C
5-A
6-E
7-A
8-B
9-C
10-E

Test – 5

1-A 11-C
2-D 12-D
3-D 13-E
4-D
5-C
6-E
7-A
8-C
9-E
10-C

Test – 6

1-E 11-A
2-D 12-C
3-A 13-E
4-E
5-E
6-C
7-E
8-B
9-E
10-E

Test – 7

1-A
2-C
3-B
4-D
5-A
6-E
7-C
8-C
9-E
10-B

❖ Bilim Felsefesi

Test – 1

1-E 11-B
2-A 12-A
3-C 13-D
4-D 14-E
5-D
6-A
7-E
8-B
9-B
10-D

Test – 2

1-A 11-B
2-B 12-A
3-D 13-E
4-B
5-B
6-C
7-C
8-C
9-D
10-A

Test – 3

1-A 11-C
2-B 12-A
3-A 13-A
4-D
5-B
6-A
7-E
8-B
9-B
10-D

Test – 4

1-B 11-B
2-B 12-A
3-A
4-E
5-C
6-B
7-E
8-E
9-B
10-A

Test – 5

1-A
2-E
3-A
4-B
5-A
6-C
7-A
8-A

Test – 6

1-A
2-C
3-E
4-D
5-E
6-A
7-C
8-A
9-A
10-B

Test – 7

1-D
2-E
3-D
4-B
5-D
6-D
7-A
8-D
9-E
10-B

Test – 8

1-A
2-D
3-D
4-A
5-A
6-D
7-D
8-C
9-D

Test – 9

1-C
2-A
3-E
4-A
5-B
6-D
7-A
8-C
9-B

Test – 10

1-E
2-B
3-B
4-A
5-C
6-C
7-A
8-E

Test – 11

1-B 11-E
2-D 12-C
3-E
4-D
5-B
6-D
7-D
8-E
9-B
10-C

❖ Din Felsefesi

Test – 1

1-A 11-A
2-D 12-D
3-E 13-A
4-A 14-D
5-B
6-B
7-E
8-E
9-A
10-B

Test – 2

1-A 11-A
2-D 12-B
3-D 13-A
4-A 14-A
5-D 15-C
6-C 16-E
7-E
8-B
9-C
10-B

Test – 3

1-E
2-E
3-B
4-A
5-E
6-C
7-B
8-C